

วารสารพิทกุล

PHIKUN JOURNAL

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
FACULTY OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES, KAMPHAENG PHET RAJABHAT UNIVERSITY

ปีที่ 21 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2566 (Vol. 21 No. 2 July - December 2023)

ISSN 0858-527X (Print)

ISSN 3027-6462 (Online)

21

TCI

วารสารพิบูล

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ปีที่ 21 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม — ธันวาคม 2566 ISSN 0858-527X Online ISSN 2730-3152

เจ้าของ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมและรองรับการตีพิมพ์ เผยแพร่ ผลงานวิชาการ ในรูปแบบบทความวิชาการ บทความวิจัย บทความวิทยานิพนธ์ และบทความอื่น ๆ ที่เป็นองค์ความรู้ทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ของคณาจารย์ภายในมหาวิทยาลัยและภายนอกมหาวิทยาลัย นักวิชาการ บุคลากรทางการศึกษา นิสิต และนักศึกษา

ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปริยานุช พรหมภาสิต
รองศาสตราจารย์วิสิฐ ัญญะวัน

รักษาราชการแทนอธิการบดี
รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลวัฒน์ ภูวิชิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์พจนา เพชรรัตน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

กองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา วิชญาปกรณ์

มหาวิทยาลัยนเรศวร

รองศาสตราจารย์ ดร.ศรัณย์ วงศ์คำจันทร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

รองศาสตราจารย์ ดร.โชติ บดีรัฐ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

รองศาสตราจารย์ ดร.ประดิษฐ์ นารีรักษ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

รองศาสตราจารย์ ดร.อังคณา ทองพูน พัฒนสร

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

รองศาสตราจารย์ หทัยวรรณ ไชยะกุล

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

รองศาสตราจารย์ มัย ตะติยะ

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมหวัง แก้วสุพอง

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สหทัย สิทธิวิเศษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บัณฑิตาญจ ตั้งภากรณ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภัทรา โยอินศิริกุล

มหาวิทยาลัยพะเยา

ผู้ทรงคุณวุฒิอ่านบทความประจำฉบับ (Peer reviewers)

รองศาสตราจารย์ ดร.กัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์
รองศาสตราจารย์ ดร. ธรรมกิตต์ ธรรมโม
รองศาสตราจารย์ ดร.โซติ บดี
รองศาสตราจารย์ ดร.ภาสกร ดอกจันทร์
รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัยวรรณ ภูเทศ
รองศาสตราจารย์ ดร.นิตยา สุวรรณศรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา คล้ายเดช
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย เพชรรักษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ ทรัพย์รวงทอง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อดิเรก พันเขียว
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วราภรณ์ ชื่อประดิษฐ์กุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บวรสรรค์ เจียดำรง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทวัช นูนารถ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ ใจฉลาด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปนัดดา ญวนกระโทก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญญาบารมี สว่างวงศ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนันต์ อุปสอด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิพันธ์ เรืองแสง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปวิวัติ ฤทธิเดช
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปวีศา จรตล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาร ทรัพย์รวงทอง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิพันธ์ เรืองแสง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิดา ทองเกิน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ณัฐภูมิ ทะนันไธสง
อาจารย์ ดร.ศรียา หงษ์ยี่สิบเอ็ด

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
วิทยาลัยสงฆ์ภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร แม่สอด
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

บทความทุกเรื่องที่ดีพิมพ์ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมหาวิทยาลัย ทักษะและข้อคิดเห็นของบทความในวารสารฉบับนี้เป็นของผู้เขียนแต่ละท่าน ไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของบรรณาธิการ กองบรรณาธิการไม่สงวนสิทธิ์ในการคัดลอกบทความเพื่อการศึกษา แต่ขอให้มีการอ้างอิงเจ้าของบทความ และแหล่งที่มา อย่างครบถ้วนสมบูรณ์

พิมพ์ที่: ห้างหุ้นส่วนสามัญ เจ พี บริษัท

เลขที่ 266 ถนนเทศบาล 2 ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร 62000 โทร. 081-7856368

บทบรรณาธิการ

วารสารพิรุณฉบับนี้ เป็นวารสารวิชาการของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ตีพิมพ์เป็นปีที่ 21 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม — ธันวาคม 2566) เนื้อหาภายในประกอบด้วยบทความ 15 เรื่อง ครอบคลุมเนื้อหา ด้านการศึกษา ศาสนา ภูมิศาสตร์ การตลาด และวัฒนธรรม

บทความ

1. ความสัมพันธ์และอิทธิพลของอุดมการณ์ทางการเมือง ความรู้ทางการเมือง ความไว้วางใจทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีผลต่อการเลือกตั้งของเยาวชนในประเทศไทย
2. การสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวอุทยานธรณีโลกสตูล
3. แนวทางพัฒนาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม ในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2
4. ประสิทธิภาพการบริหารงานของรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ท่ามกลางวิกฤตการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ในจังหวัดนครราชสีมา
5. การพัฒนาบรรจุภัณฑ์น้ำพริกเพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านตำบลเขาคีรีสี อำเภอรามกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร
6. การพัฒนาวิศวกรรมสังคมด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่โดยใช้ภูมิสารสนเทศ ตำบลนาบ่อคำ อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร
7. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีของมหาวิทยาลัย ราชภัฏกำแพงเพชร
8. การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน
9. วิธีการสกัดข้อมูลการรับรู้จากระยะไกลเพื่อการจำแนกการใช้ที่ดินบนพื้นฐานความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ของกระบวนการแบบจำลองเชิงอรรถศาสตร์
10. การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนชาวไทยภูเขาเผ่าลาหู่ กลุ่มเย็บผ้าแม่บ้านร่มเกล้าเจริญสุข ตำบลคีรีราษฎร์ อำเภอบพพระ จังหวัดตาก
11. กลยุทธ์การตลาดออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพของประชากรในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
12. การพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านร่วมกับเทคนิคเกมิฟิเคชัน (Gamification) เพื่อส่งเสริมความสามารถการอ่านคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสงขลา
13. การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรเพื่อการใช้โปรแกรมบันทึกการซื้อจ้างระบบ 3D-GF Login มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
14. ศิลปะการเข้าใจคนแต่ละประเภทตาม “DISC Model” เพื่อความสำเร็จขององค์กร
15. การศึกษาแนวทางการพัฒนากระบวนการเป็นเมืองอย่างยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ตก จังหวัดนครสวรรค์

บรรณาธิการ

สารบัญ

ความสัมพันธ์และอิทธิพลของอุดมการณ์ทางการเมือง ความรู้ทางการเมือง
ความไว้วางใจทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีผลต่อการ
เลือกตั้งของเยาวชนในประเทศไทย

The Relationship and Influences of Political Knowledge, Political
Ideology, Political Trust and Political Participation on Youth Voting
in Thailand

วีระศักดิ์ จินารัตน์ Veerasak Jinarat.....1

การสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวอุทยานธรณี
โลกสตูล

Communication for participation in the development of tourism in
the Satun Global Geopark

ชัยพร เอ่งฉ้วน Chaiporn Engchuan.....29

แนวทางพัฒนาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม ในการระดมทรัพยากรเพื่อ
การศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2

The development guidelines of participative management in resource
mobilization for education of basic schools under Kamphaeng Phet
Primary Educational Service Area Office 2

ชนากานต์ เมฆยะ Chanakan Mekya.....49

ประสิทธิผลการบริหารงานของรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา
ท่ามกลางวิกฤตการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ในจังหวัดนราธิวาส

The effectiveness of government administration General Prayut Chan-o-
cha amid the 2019 coronavirus epidemic crisis in Narathiwat Province

วัลลภ รัฐฉัตรานนท์ Wanlop Rathachatronon

และ วชิรินทร์ ชาญศิลป์ Vacharin Chansilp.....67

**การพัฒนาบรรจุภัณฑ์น้ำพริกเพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านตำบล
เขาคีรีธ อำเภอพราณกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร**

The Packaging Development of Chili paste to enhance the Products
of the Khao Khirit Sub-district Housewives Group, Phran Kratai
District, Kamphaeng Phet Province

เพ็ญศรี ยวงแก้ว Pensri Yuangkhaew

และ พลอยณัฏฐา เดชะเศรษฐศิริ Ploynutcha Dechaset Siri.....89

**การพัฒนาวิศวกรสังคมด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่โดยใช้ภูมิสารสนเทศ
ตำบลนาบ่อคำ อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร**

Development of Social Engineers in Area-Based Collaborative and
Development Research Using Geo-Informatics, Na Bo Kham
Subdistrict, Mueang Kamphaeng Phet District Kamphaeng Phet
Province.

สุภาสพงษ์ ฐิ์ทำนอง Suphatphong Ruthamnong.....109

**ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการประจำปี
ของมหาวิทยาลัย ราชภัฏกำแพงเพชร**

Factors Affecting the Effectiveness of the Implementation of the
Annual Government Action Plan of the Kamphaeng Phet Rajabhat
University

กิตติยา ลาเต๊ะ Kittiya Lateh

เทพศักดิ์ บุญยรัตพันธุ์ Theppasak Boonyarataphan134

**การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน
Encouragement of Mathematical Creativity Using the Activity -
Based Learning**

อุไรวรรณ ปานทโชติ Uraiwan Pantachord

ยุภาดี ปณะราช Yupadee Panarach..... 153

**วิธีการสกัดข้อมูลการรับรู้จากระยะไกลเพื่อการจำแนกการใช้ที่ดินบนพื้นฐาน
ความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ของกระบวนการแบบจำลองเชิงอรรถศาสตร์**

Remote sensing data extraction methods for land use classification based
on spatial relationships of semantic modeling process

พริดา ทองประเสริฐ Pirada Tongprasert

ภาวิณี ภูจิริต Phawinee Poojarit

ภัทร์ศศิ์ พลาลัยหาร Phatsasi Phailahan173

**การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนชาวไทยภูเขาเผ่าลาหู่ กลุ่มเย็บผ้า
แม่บ้านร่มเกล้าเจริญสุข ตำบลคีรีราษฎร์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก**

Community product model development Lahu hill tribe Romklao
Charoensuk Maid Sewing Group Khiri Rat Sub district,
Phob Phra District, Tak Province.

ธนวิทย์ ฟองสมุทร Tanawit Fongsamut.....201

**กลยุทธ์การตลาดออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ
ของประชากรในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล**

Online Marketing Strategy Affecting Healthy Food Purchase Behavior
of the Population in Bangkok Metropolitan Region

ฐิติมาศ จันทราภิรมย์ Thitimas Juntrapirom

สายใจ แจ้สุทิมล Saijai Jangsutimal

นิวรรตน์ วิจิตรกุลสวัสดิ์ Niwarat Wijitkulsawat

และ นัทญา จะเรียมพันธ์ Nattaya Jariamphan..... 217

การพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านร่วมกับเทคนิคเกมิฟิเคชัน (Gamification) เพื่อส่งเสริมความสามารถการอ่านคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสงขลา

The Development of Reading Skill Practice Package in Combination with Gamification Techniques to Improve Thai Language Reading Skills of Prathomsuksa 2 Students Affiliated to Office of The Private Education Songkhla Province

ขนิษฐา โลหะประเสริฐ Khanitta Lohaprasert

เฉลิมชัย มนุเสวต Chalermchai Manoosawet

ชุตินา ทศโร Chutima Thusaro 233

การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรเพื่อการใช้โปรแกรมบันทึกการซื้อจ้างระบบ 3D-GF Login มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

สุมาพร จันศรี และคณะ Sumaphorn Chansri et. al.....253

ศิลปะการเข้าใจคนแต่ละประเภทตาม “DISC Model” เพื่อความสำเร็จขององค์กร

The art of understanding each type of people by the “DISC Model” for the success of the organization.

สุวภัทร นุ่มคำ Suwaphat Noomkham

จุมพล นิมพานิช Jumpol Nimpanich..... 269

การศึกษาแนวทางการพัฒนากระบวนการเป็นเมืองอย่างยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

The Study of The Guidelines for Developing the Sustainable Urbanization Process of Nakhon Sawan Tok Subdistrict Municipality, Nakhon Sawan Province

คุณากร กรสิงห์ Khunakorn Komsing

และ ณัฐชัย นิ่มนวล Natchai Nimnual..... 289

ความสัมพันธ์และอิทธิพลของอุดมการณ์ทางการเมือง
ความรู้ทางการเมือง ความไว้วางใจทางการเมือง
และการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีผลต่อการเลือกตั้ง
ของเยาวชนในประเทศไทย

The Relationship and Influences of Political
Knowledge, Political Ideology, Political Trust
and Political Participation on Youth Voting in
Thailand

วีระศักดิ์ จินารัตน์¹

Veerasak Jinarat

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์และอิทธิพลการ
พยากรณ์ขององค์ประกอบความรู้ทางการเมือง อุดมการณ์ทางการเมือง ความ
ไว้วางใจทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีต่อการเลือกตั้ง โดย
ผู้วิจัยพัฒนาแบบสอบถามจากการทบทวนวรรณกรรมแล้ว และเก็บข้อมูลจาก
กลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วประเทศจำนวน 440 คน แล้วนำมาวิเคราะห์ผล
ด้วยสถิติวิเคราะห์ความสัมพันธ์และสถิติวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผลวิจัยพบว่า
ความรู้ทางการเมือง อุดมการณ์ทางการเมือง ความไว้วางใจทางการเมือง และ
การมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความไว้วางใจทางการเมืองและการมีส่วนร่วม

¹ รองศาสตราจารย์ ดร. มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น
อีเมล : umtpoly.journal@umt.ac.th

ทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับการเลือกตั้งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติด้วย เช่นเดียวกัน นอกจากนี้ ความรู้ทางการเมืองและความไว้วางใจมีอิทธิพล พยากรณ์ร่วมกันต่อการเลือกตั้งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับมี สัมประสิทธิ์อิทธิพลที่ .28 และ .32

คำสำคัญ: ความรู้ทางการเมือง อุดมการณ์ทางการเมือง ความไว้วางใจทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมือง และการเลือกตั้ง

Abstract

The objective is to study the relationship and the influence of political ideology, political knowledge, political trust and political participation on youth voting. The researcher developed a questionnaire from literature review and collected 440 respondents of eligible voters in Thailand. The data was then analyzed by correlation analysis and multiple regression analysis. The research results found that political ideology, political knowledge, political trust and political participation positively related significantly at .01 level. Political trust and political participation also related significantly to voting. In addition, political knowledge and political trust combined have predictive influences on voting significantly (Sig .05) and their influence coefficients of .28 and .32 respectively.

Keywords: Political Ideology, Political Knowledge, Political Trust, Political participation.

บทนำ

สังคมสมัยใหม่ให้ความสนใจในระดับความไว้วางใจทางการเมือง (Political Trust) หรือความเชื่อมั่น (Confidence) ในรัฐบาลซึ่งเป็นตัวชี้วัดธรรมาภิบาลในประชาธิปไตย (Democratic Government) (Wang, 2016) ความไว้วางใจระหว่างประชาชนและผู้แทนราษฎรหรือรัฐบาลจึงเป็นพื้นฐานของประชาธิปไตย เนื่องจากประชาชนไม่มีความไว้วางใจทางการเมืองประชาชนจะเหยียดหยามในระบบการเมืองและมีผลต่อการปกครองสังคมที่ดี (Well-governed Society) (Kumar et al., 2020) ดังนั้นสังคมประชาธิปไตยจึงต้องมีความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อการกระทำที่ถูกต้องของรัฐบาล (Newton et al., 2018)

Wang et al. (2016), Ceron (2015) และ Camaj (2014) ได้ชี้ให้เห็นแนวโน้มของความไว้วางใจในรัฐบาลในหลายประเทศลดลงอย่างต่อเนื่องเช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษ ยุโรปตะวันตก แอฟริกา และในหลายประเทศในเอเชีย โดยมีปัญหาทางเศรษฐกิจ ความยากจน และการคอร์รัปชันเป็นต้นเหตุหลักของความถดถอยในความไว้วางใจทางการเมือง ทั้งนี้ ตั้งแต่ศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมามีการศึกษาลักษณะบุคลิกภาพ (Personality Trait) โดยเน้นที่จิตวิทยาของมนุษย์ (Human Psychology) โดยใช้ปัจจัยส่วนบุคคลตามกาลเวลาและสถานการณ์ที่มีอิทธิพลต่อลักษณะบุคลิกภาพ (Cornwell, et al., 2019 และ Neave, et al., 2020) อย่างไรก็ตาม ในระยะเวลาปัจจุบันลักษณะบุคลิกภาพยังมีความสัมพันธ์กับปัจจัยทางจิตวิทยาและปัจจัยอื่นๆอีกมาก แต่ก็ยังคงเป็นพฤติกรรมส่วนบุคคลที่จะแตกต่างกันในสถานการณ์ที่แตกต่างกันเป็นผลที่เกิดขึ้นจากความแตกต่างของบุคคลก็คือลักษณะ (Trait) นั้นเอง (Blanken, et al., 2019) นอกจากนี้แล้ว อุดมการณ์ทางการเมืองยังเป็นอีกตัวแปรสำคัญในการศึกษาผลกระทบต่อนโยบายทางการเมือง (พิชญานี ภูตระกูล, 2558) โดยพบว่ามีงานวิจัยจำนวนมากที่นิยมศึกษาอุดมการณ์ทางการเมืองที่ส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจทางการเมือง โดยเฉพาะงานวิจัยในสหรัฐอเมริกาที่ประกอบด้วยพรรคการเมืองใหญ่ 2 ฝ่ายที่เป็นตัวแทนของอุดมการณ์ทางการเมืองอย่างชัดเจน ได้แก่ อนุรักษ์นิยม และ

เสรีนิยม อุดมการณ์ทางการเมืองมีผลกระทบต่อการเลือกเปิดรับข่าวสารทางการเมืองของบุคคลที่ส่งผลต่อการตัดสินใจทางการเมือง (Nelson, 2012) รวมไปถึงการถกคิดและการต่อสู้ของแนวคิดทางการเมืองหลายครั้ง ตลอดจนการปฏิวัติเพื่อเปลี่ยนแปลงรูปแบบทางการเมือง แม้เหตุผลที่แท้จริงจะไม่ชัดเจนและไม่ใช่ว่าสิ่งที่พิสูจน์ด้วยหลักฐานเชิงประจักษ์ได้ง่าย แต่เชื่อว่าการปฏิวัติทุกครั้งในประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา นั้นปรัชญาทางการเมืองได้ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการหลอมความคิดคนร่วมสร้างจินตนาการแห่งชีวิตให้เป็นหนึ่งเดียวกัน แนวคิดทางการเมืองที่ใช้สร้างนโยบาย กฎหมาย และ รูปแบบการปกครอง ส่งผลต่อวิถีชีวิตของคนมากปรากฏการณ์ทางการเมืองที่ปรากฏในประเทศต่าง ๆ ทั้งที่ส่งผลในแง่บวกและแง่ลบต่อระบบสังคมและเศรษฐกิจ ได้ทำให้เกิดโศกนาฏกรรมที่ทำให้คนทั้งโลกฆ่ากันตายเพราะอ้างอุดมการณ์หรืออุดมการณ์ถูกอ้างขึ้นเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจหรือผลทางเศรษฐกิจ การใช้ข้ออ้างเรื่องอุดมการณ์ก็เพื่อสนับสนุนการเข้าสู่ตำแหน่ง (Sargent, 2009)

ดังนั้น ความไว้วางใจทางการเมือง (Political Trust) จึงเป็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (Voter หรือ Trustors) กับรัฐบาลหรือนักการเมือง (Government/Politician or Trust) (Hetherington, 1998) ความไว้วางใจทางการเมืองจึงมุ่งเน้นที่สถาบันทางการเมืองและการประเมินผลการปฏิบัติงานของรัฐบาล (Cathberg & Moreno, 2006)

ในด้านของความรู้ทางการเมือง (Political Knowledge) ที่มีลักษณะเป็นหลักพื้นฐานสำคัญที่มีความหมายต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation) (Delli & Keeter, 1996 และ Delton, 2000) บุคคลที่มีความรู้ทางการเมืองมักจะมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมทางการเมือง (Political Behavior) ในหลายลักษณะ เช่น การมีส่วนร่วมทางการเมือง ความไว้วางใจทางการเมือง และการไปออกเสียงเลือกตั้ง (Voting) ทั้งนี้ การที่ประชาชนจะเข้าร่วมในพรรคการเมืองที่พวกเขาชื่นชอบต้องมีอุดมการณ์เช่นเดียวกันกับพวกเขา (Anderson, 2015) อย่างไรก็ตาม Choma & Hafer (2009) ได้แยกองค์ประกอบที่จะเกิดความรู้ทางการเมือง (Political Knowledge) ได้แก่ 1) Political Sophistication หมายถึง ทศนคติ (Attitude) พร้อมแสดงออก ไม่

เกรงกลัว (Prejudice) และ 2) Willingness to engage เป็นความตั้งใจที่จะเข้าร่วมในการกระทำทางการเมือง (Political Action) ขณะเดียวกัน Almond & verba (2015) ได้อธิบายว่าความรู้ทางการเมือง (Political Knowledge) เป็นระดับความรู้ของประชาชนที่คุ้นเคย กิจกรรมทางการเมือง (Political Activities) ทางการเมือง เช่น การปรึกษาหารือทางการเมืองก็เป็นรูปแบบของการขยายตัวความรู้ทางการเมือง (Esarey, et al., 2009) ทั้งนี้ความรู้ทางการเมืองทำให้ประชาชนสนับสนุนคุณค่าประชาธิปไตย (Democracy) เพิ่มความเข้าใจในหลักการและความรู้ทางการเมือง (Shino & Smith, 2020) โดยเฉพาะสื่อสังคม (Social Modern) มีส่วนทำให้เกิดการปรึกษาหารือทางการเมืองและสร้างความสัมพันธ์ทางการเมืองรวมทั้งมีผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation) (Holt, et al., 2013) อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีการยืนยันว่าความรู้ทางการเมืองมีผลกระทบต่อการไปออกเสียงเลือกตั้ง (Voting) (Louie, et al., 2022)

นักวิชาการหลายคนได้โต้แย้งเกี่ยวกับการวัดแนวคิดทางการเมือง (Political Ideology) ว่าเป็นการถามผู้ตอบแบบสอบถามที่มีแนวคิดไปในทางรูปลักษณ์ (Label) เช่น อนุรักษ์นิยม (Conservative) หรือเสรีนิยม (Liberal) ซึ่งไม่เพียงพอที่จะทำความเข้าใจได้ (Azevedo et al., 2019 และ Feldman, et al., 2018) เนื่องจากรูปลักษณ์หรือการแสดงออกตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเชื่อ (Belief) ของคนที่แสดงออกในตัวตน แต่มีปัจจัยอื่นที่มีผลต่อแนวคิดทางการเมือง ดังนั้น การวัดทัศนคติที่มีต่อเนื้อหาทางการเมืองสังคมเฉพาะ (Specific Sociopolitical Issues) และนโยบาย (Politics) จะอธิบายแนวความคิดทางการเมืองได้ดีขึ้น (Azevedo et al., 2019) การวัดแนวคิดทางการเมืองจึงเป็นที่ทัศนคติทางการเมือง (Political Attitude) ที่มีความแตกต่างในปัจจุบัน 2 ด้านได้แก่ 1) แนวคิดทางวัฒนธรรม (Culture Ideology) เป็นทัศนคติที่เกี่ยวกับเนื้อหาทางสิ่งแวดล้อมทางสังคม คุณธรรมดั้งเดิม เช่น สิทธิของคนกลุ่มน้อย (Minority Right) ความเสมอภาคทางสังคม (Social Equity) และผลกระทบอื่นๆที่เกิดจากการตัดสินใจของรัฐบาล 2) แนวคิดด้านเศรษฐกิจ (Economic Ideology) ได้แก่ เนื้อหาที่เกี่ยวกับการเงิน การบริหารในแง่

ของรัฐบาล เช่น การบริหารของรัฐบาล (Government Administration) การแทรกแซงทางการตลาด (Marketing Intervention) หรือการออกกฎระเบียบ (Legislation) ส่วน Liviatan & Jost (2011) ได้เสนอรูปแบบเพื่อทำความเข้าใจอุดมการณ์ทางการเมืองมากขึ้นโดยแบ่งออกเป็น 1) อุดมการณ์ทางการเมืองแบบสัญลักษณ์ (Ideology's Symbolic) ได้แก่ รูปแบบที่เป็นนามธรรมและทั่วไป (Abstract and General Level) ภาพลักษณ์ (Image) ประเภท (Category) และการกำหนดตนเอง (Self Determination) ว่า เป็นชายหรือหญิง 2) ทรนศนะการปฏิบัติการ (Operational Aspect) เป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาหรือนโยบายเฉพาะ (Specific Problem and Policies) และความรับผิดชอบของรัฐบาลหรือตลาดในการแก้ไขปัญหาเหล่านี้

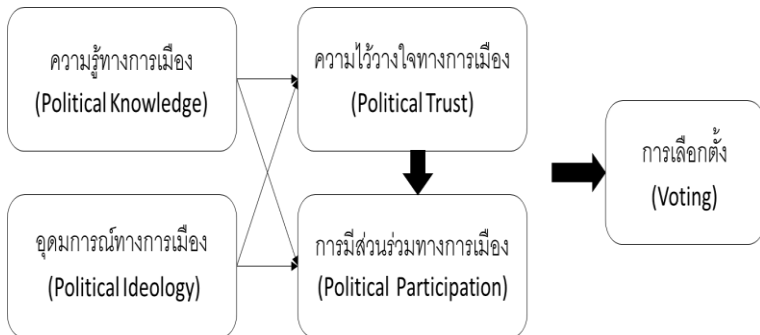
อย่างไรก็ตาม Campbell et al (2022) ได้อธิบายว่าอุดมการณ์ทางการเมืองของบุคคล (Individual's Political ideology) และการเข้าร่วมทางการเมือง (Political participation) เป็นตัวชี้วัดความเป็นอนุรักษ์นิยม (Conservative/Republic) หรือเสรีนิยม (Liberal/Democrat) ซึ่งมีความสัมพันธ์กับลักษณะบุคลิกภาพ ทั้งนี้ Gerber et al (2010) ได้อธิบายผู้ที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองแบบเสรีนิยมมักจะแสดงออกในด้านการจินตนาการ (Imaginative) การสร้างสรรค์ (Creative) เอกลักษณ์ตนเอง (Self-identity) และแนวคิดของตนเองส่วนคนที่มีความอุดมการณ์แบบอนุรักษ์นิยม (Conservative) หรือ Republic มีแนวโน้มเป็นบุคคลมีคุณธรรมที่มีความรับผิดชอบ (Responsibility) การตั้งใจ (Intention) การระมัดระวัง (Careful) รู้สึกในคำสั่งและไม่อดทนกับความไม่แน่นอน กลัวในชีวิตที่มีความเปลี่ยนแปลง มีอารมณ์ที่มั่นคง ไม่กังวล (Gerber, et al., 2010) นอกจากนี้ บุคคลที่อนุรักษ์นิยมมักจะมีแนวโน้มไปทางมโนธรรม (Considerations) และไม่ใช้อารมณ์ในการลอกเลียนแบบ (Emotion Coping) จึงจะมีลักษณะเป็นพวกหลีกเลี่ยง (Avoidance) และไม่เข้าร่วมโดยใช้ทักษะด้านการแก้ไขปัญหา เช่น การปรึกษาหารือ (consultation) และการวางแผน (Planning) (Penley & Tomaka, 2002)

Molm et al (2000) ได้สรุปความไว้วางใจ (Trust) เป็นปัจจัยที่เกิดขึ้นก่อนระหว่างประชาชนและรัฐบาลหรือนักการเมืองเป็นสังคมสมัยนิยม (Modern Social) (Lotherington, 1998) ความมุ่งหมายของความไว้วางใจทางการเมือง (Political Trust) เป็นความมั่นใจและความเชื่อมั่นของประชาชน (Confidence and Belief) เสมือนตามความคาดหวังของประชาชน (Citizen's Expectation) ทั้งนี้องค์ประกอบของความไว้วางใจทางการเมืองได้แก่การสนับสนุนกิจกรรมที่ชอบธรรม (Regime's Rightness) (Chen, 2017) ประชาชนได้ไว้วางใจรัฐบาลและประชาชนจะปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลและทำให้สังคมมีความมั่นคง (Li, 2004) นอกจากนี้ Marien & kern (2018) ได้สรุปเพิ่มเติมว่า ความไว้วางใจทางการเมือง (Political Trust) และการมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation) เป็นการแสดงออกของระดับทัศนคติ (Attitude) และพฤติกรรม (Behavior) ของประชาชนที่มีปฏิสัมพันธ์ป้องกัน ขณะที่ Adinugroho (2022) ได้แสดงผังความสัมพันธ์ปัจจัยภายใน (Internal Factors) ระดับการเรียนรู้ระหว่าง 2 ฝ่าย ที่เป็นผู้ให้ความไว้วางใจ (Trustor) ผู้ที่ได้รับความไว้วางใจ (Trustee) โดยมีปัจจัยภายนอก (External Factors) เช่น ชื่อเสียง (Reputation) และสิ่งแวดล้อมทางสังคม (Social Environment) ส่งผลกระทบต่อ คุณภาพความไว้วางใจ ดังนั้นคุณภาพความสัมพันธ์ระหว่างผู้ไว้วางใจ (Trustor) และผู้ได้รับความไว้วางใจ (Trustee) ต้องมีเหตุผลเพื่อแสดงออกของการไม่ไว้วางใจ (Distrust) หรือมีคุณค่าไว้วางใจ (Trustworthy) ส่วน Schloyman (1999) อธิบายความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation) มี 3 ด้าน ได้แก่ 1) ความเสมอภาคในการป้องกันความสนใจสาธารณะ 2) การสร้างสรรค์ชุมชนและ 3) เป็นการพัฒนาความสามารถของบุคคล การมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงเป็นจุดสำคัญระบบประชาธิปไตยและความจำเป็นของความชอบธรรมในระบบการเมือง (Norris, 2004) นอกจากนี้ประชาชนยังคงแสวงหาการเข้าร่วมทางการเมืองโดยวิธีการใหม่ๆ เพราะต้องการความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองมีส่วนร่วมทางการเมืองมีรูปแบบดั้งเดิม (Traditional) หรือแบบออฟไลน์ (Offline) และแบบใหม่ (Untraditional) หรือออนไลน์ (Online) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กลุ่มคนหนุ่มสาว

รุ่นใหม่ (New youngers generation) ที่ต้องการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบไม่เป็นทางการเช่นการเชื่อมต่อรัฐบาลนักการเมืองในการเข้าร่วมแบบส่งข้อความทางออนไลน์ที่แตกต่างจากการมีส่วนร่วมแบบดั้งเดิม (Norris, 2002) การมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation) หมายถึงรูปแบบกิจกรรมที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบของพลเมือง (Civic Population) รวมถึงกิจกรรมอาสาสมัครทางการเมืองหรือการแบ่งปันความคิดเห็นทางการเมืองเกี่ยวกับรัฐบาล (Li, 2013) เช่น กิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบออนไลน์ (Stinberg, 2015 และ Chen et al., 2016) และการมีส่วนร่วมทางการเมืองออนไลน์ (Online Political Participation) เป็นกิจกรรมโดยการใช้อินเทอร์เน็ตหรือสังคม (Social Media) เช่น Facebook Twitter หรือ Instagram ในการเข้าถึงเนื้อหาทางการเมือง (Political Content) เพื่อให้เกิดความพึงพอใจในสิ่งที่ผู้ใช้ (User) และเป็นการเพิ่มความรู้ทางการเมือง (Political knowledge) รวมถึงการเชื่อมต่อผู้ใช้ทางการเมืองในรูปแบบเสมือนจริงทางการเมือง (Virtual Political) นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมต่างๆ ทางออนไลน์ ได้แก่ การปรึกษาหารือแนวคิดทางการเมือง พิจารณาข้อระเบียบปฏิบัติการชักชวน การตั้งกลุ่มแบ่งปันข้อมูลโดยการแสดงความคิดเห็น การเสนอคำแนะนำ การสนทนาทาง Twitter, Chat และวิดีโอ

Verba (1995) ได้อธิบายว่าการออกเสียงเลือกตั้ง (Voting) ถูกขับเคลื่อนโดยชุดของแรงจูงใจที่สลับซับซ้อน (Complex set of Motivation) ความเชื่อมโยงทางสังคม (Social Connection) รวมถึงปัจจัยภายนอกต่างๆ ที่ทำให้ประชาชนตัดสินใจไปออกเสียงเลือกตั้งหรือไม่ไปออกเสียงเลือกตั้ง นอกจากนี้ นักวิชาการหลายคนจึงได้มีการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออกเสียงเลือกตั้ง (Voting) และการเข้าร่วมทางพลเรือน (Civic Engagement) เนื่องจากการเลือกตั้ง (Voting) เป็นการแสดงแนวคิดทางการเมือง (Political Orientation) เพื่อการเข้าร่วมทางการเมืองในอนาคต รวมถึงความรอบรู้ทางการเมือง (Political Efficacy) และความไว้วางใจ (Trust) (Garber, et al., 2000)

ดังนั้นการศึกษาวิจัยนี้ จึงเป็นการศึกษาความสัมพันธ์และความเป็นอิทธิพลของความรู้ทางการเมือง อุดมการณ์ทางการเมือง ความไว้วางใจทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองจะมีผลต่อการทำนุถุการเลือกตั้งของประชาชนโดยทั่วไปได้หรือไม่ โดยเฉพาะกลุ่มคนรุ่นหนุ่มสาวที่ผ่านการอบรมเลี้ยงดูที่ต่างไปจากคนรุ่นเดิม

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดวิจัย

วัตถุประสงค์วิจัย

เพื่อศึกษาลักษณะความสัมพันธ์และอิทธิพลการพยากรณ์ขององค์ประกอบความรู้ทางการเมือง อุดมการณ์ทางการเมือง ความไว้วางใจทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีต่อการเลือกตั้ง

วิธีดำเนินการวิจัย

3.1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population) ประชาชนคนไทยผู้มีสิทธิเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2562 ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปแต่ไม่เกิน 57 ปีที่อาศัยอยู่ทั่วประเทศทุกภาค จำนวนทั้งสิ้น 51,214,120 คน (สถิติเลือกตั้ง, ect.go.th)

ขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) ผู้วิจัยจำแนกกลุ่มตัวอย่างออกไปเป็น 4 ภูมิภาคตามบริบทของการบริหารและวัฒนธรรมแบบกว้างๆ ในสัดส่วนร้อยละ 50 กับมีความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5

(กัญญสิริ จันทรเจริญ, 2554) ได้ขนาดตัวอย่างจำนวน 400 คนแต่ผู้วิจัยได้เพิ่มตัวอย่างขึ้นอีกร้อยละ 10 และได้ขนาดตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 440 คนเพื่อป้องกันข้อผิดพลาดอันเกิดจากการเก็บข้อมูลที่ต้องมีหลักสำคัญคือได้ข้อมูลที่มีขนาดเพียงพอสำหรับการวิเคราะห์ผล (วัลลภ รัฐฉัตรานนท์, 2562) โดยมีขนาดและสัดส่วนของจำนวนจังหวัดทั้ง 4 ภูมิภาคเป็นตัวกำกับผลการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ทั้งนี้เพื่อให้ทุกหน่วยประชากรมีโอกาสในการได้รับการเลือกเป็นตัวแทนให้ข้อมูล

วิธีสุ่มตัวอย่าง (Random Sampling) ผู้วิจัยเลือกสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนโดยเริ่มต้นจากการจับสลากจังหวัดตามบัญชีรายชื่อของทั้ง 4 ภูมิภาคในสัดส่วนร้อยละ 10 แล้วสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงเพื่อให้ได้ตัวแทนที่ทำหน้าที่เป็นเครือข่ายที่อาสาสมัครใจเข้าร่วมงานวิจัยในเขตจังหวัดในสัดส่วนร้อยละ 10 ตามขนาดตัวอย่างในแต่ละภูมิภาค ต่อจากนั้นผู้วิจัยจึงสุ่มตัวอย่างแบบลูกโซ่จากเครือข่ายในจังหวัดตัวอย่างที่จับสลากได้ในการรับสมัครผู้สนใจเข้าร่วมงานวิจัย (กมลพิพัฒน์ ชนะสิทธิ์ และประสพชัย พสุนนท์, 2561) ตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ประชากรและสัดส่วนกลุ่มตัวอย่าง

ภูมิภาค	จำนวนจังหวัด	จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	ขนาดตัวอย่างจังหวัด	ขนาดกลุ่มตัวอย่าง	จำนวนเครือข่ายที่สมัครใจ
ภาคเหนือ	18	9,053,549	2	110	11
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	20	17,183,854	2	110	11
ภาคกลาง	25	18,003,830	3	165	17
ภาคใต้	14	6,972,887	1	55	5
รวม	77	51,214,120	7.7 หรือ 8	440	44

หมายเหตุ: อัตราส่วนจังหวัดต่อขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 1:55

จากตารางจะเห็นได้ว่าผู้วิจัยมีวิธีสุ่มตัวอย่างต่อไปนี้

- 1) สุ่มตัวอย่างจากการจับสลากรายชื่อจังหวัดในแต่ละภูมิภาคตามสัดส่วนร้อยละ 10 ได้จังหวัดตัวอย่างจากเขตภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือภาคละ 2 จังหวัด ส่วนตัวอย่างจังหวัดของภาคกลางมี 3 จังหวัดและตัวอย่างจังหวัดในเขต

ภาคใต้อีก 1 จังหวัด รวมจังหวัดตัวอย่างจำนวน 8 จังหวัด

2) สุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงจากผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมงานวิจัยนี้ โดยใช้วิธีประชาสัมพันธ์และติดต่อไปยังเครือข่ายในแต่ละจังหวัดที่จับสลากได้โดยใช้สัดส่วนร้อยละ 10 จากขนาดกลุ่มตัวอย่างของแต่ละภาค แล้วได้จำนวนเครือข่ายที่อาสาสมัครใจเข้าร่วมงานวิจัยนี้ในเขตจังหวัดภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือภาคละ 11 คนเท่ากัน ส่วนเครือข่ายอาสาสมัครใจในเขตจังหวัดภาคกลางมีจำนวน 17 คน และเครือข่ายภาคใต้อีก 5 คนรวมจำนวนเครือข่ายอาสาสมัครจำนวนทั้งสิ้น 45 คน

3) สุ่มตัวอย่างแบบลูกโซ่ โดยผู้วิจัยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบบอกต่อจากเครือข่ายในแต่ละจังหวัดไปยังกลุ่มตัวอย่างอื่นที่สมัครในการเข้าร่วมงานวิจัยนี้ โดยประชาสัมพันธ์ให้แต่ละเครือข่ายบอกต่อไปอีกในสัดส่วนร้อยละ 10 ตามขนาดกลุ่มตัวอย่างในแต่ละภาคที่ซ่อนอยู่และยากที่จะระบุได้ชัดว่าเป็นประชากรที่มีคุณสมบัติพอในการให้ข้อมูลได้อย่างเพียงพอกับวัตถุประสงค์วิจัยนี้ (Dragan & Isaac-Maniu, 2013)

3.1) เครื่องมือวิจัย; ผู้วิจัยพัฒนาแบบสอบถามมาจากการทบทวนวรรณกรรมแล้วนำไปทดลองใช้เพื่อทดสอบคุณภาพของแบบสอบถามก่อนนำไปรวบรวมข้อมูล โดยมีผลทดสอบความตรงเชิงโครงสร้างทฤษฎี และความเชื่อมั่นต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ผลทดสอบความตรงเชิงโครงสร้างทฤษฎี

ตัวแปร	ความสัมพันธ์ เดียวกัน Goodness of fit	ความสัมพันธ์ที่ เหมาะสม KMO	น้ำหนักปัจจัย Extraction	ความ แปรปรวน Variance
ความรู้ทางการเมือง	Chi-Square 324.20, df 35 Sig.000	.90	.55-.73	52.44%
การมีส่วนร่วม ทางการเมือง	Chi-Square 290.14, df 35 Sig.000	.93	.53-.78	64.79%
ความไว้วางใจทางการเมือง	Chi-Square 257.75, df 20 Sig.000	.92	.54-.89	76.41%

ตารางที่ 3 ผลทดสอบความเชื่อมั่น

ตัวแปร Variables	ความเชื่อมั่น (Alpha)	ความเที่ยงตรงรายข้อ (Corrected items)
ความรู้ทางการเมือง	.91	.57-.75
การมีส่วนร่วมทางการเมือง	.94	.57-.84
ความไว้วางใจทางการเมือง	.96	.66-.89

จากตารางทั้งสองสรุปได้ว่าแบบสอบถามนี้มีความตรงและความเชื่อมั่นมากพอสำหรับนำไปใช้รวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ผลสำหรับตอบคำถามตามวัตถุประสงค์วิจัย

3.3) การเก็บข้อมูล

การเก็บข้อมูลนอกจากต้องได้ข้อมูลตรงและพอกับการนำไปวิเคราะห์ผลแล้ว ผู้วิจัยยังตระหนักถึงความสำคัญของจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ซึ่งต้องได้คำตอบรับในการเข้าร่วมงานวิจัยด้วยความสมัครใจกับการตอบคำถามที่มีได้ละเมิดสิทธิและประโยชน์ของผู้ใดในสังคม

3.3.1) เกณฑ์การคัดเข้าและการคัดออก

เกณฑ์การคัดเข้า ผู้วิจัยใช้วิธีระบุคุณสมบัติของอาสาสมัครเข้าร่วมวิจัยเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และอาศัยอยู่ในประเทศไทยโดยสมัครใจในการเข้าร่วมวิจัยจากการตอบคำถามและส่งแบบสอบถามกลับคืนผู้วิจัย

เกณฑ์การคัดออก ผู้วิจัยให้สิทธิในการไม่ตอบคำถามและการไม่ส่งแบบสอบถามกลับคืนผู้วิจัยเป็นเกณฑ์ตัดสิน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ระบุไว้ชัดเจนแล้วในแบบสอบถามก่อนอาสาสมัครจะเข้าร่วมตอบแบบสอบถามงานวิจัย

3.1.2) การให้ยินยอมในการเข้าร่วมงานวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการชี้แจงวัตถุประสงค์วิจัยไว้ในคำแนะนำและคำชี้แจงการทำวิจัยนี้เพื่อให้อาสาสมัครได้ทำความเข้าใจก่อนลงมือตอบแบบสอบถามด้วยความสมัครใจ และยินยอมเข้าร่วมวิจัยจากการส่งคำตอบกลับคืนผู้วิจัย

3.3.3.) การยุติการเก็บข้อมูล อาสาสมัครสามารถถอดตัวในการเข้าร่วมงานวิจัยจากการไม่ตอบคำถาม และไม่สมัครใจส่งข้อมูลกลับคืนผู้วิจัย

ผู้วิจัยได้ข้อมูลพอสำหรับการวิเคราะห์ผล โดยได้ข้อมูลกลับคืนมาในสภาพที่มีค่าตอบครบข้อไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 จากจำนวนข้อมูลทั้งหมดที่ต้องการ

3.3.4) การเก็บรักษาข้อมูลและการเข้าถึงข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลไว้กับตนเองสำหรับนำมาวิเคราะห์ผล และจะทำลายข้อมูลทิ้งภายใน 1 ปีหลังสิ้นสุดโครงการวิจัยนี้

อาสาสมัคร เครือข่ายและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายสามารถเข้าถึงข้อมูลวิจัยผ่าน e-mail ที่ผู้วิจัยได้ระบุไว้แล้วใน Link แบบสอบถาม

ส่วนกระบวนการเก็บข้อมูลนั้นผู้วิจัยเลือกที่จะเก็บข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต โดยนำเอาข้อคำถามใส่เข้าไปใน Google form แล้วส่ง Link แบบสอบถามไปยังเครือข่ายงานวิจัยที่ตกลงกันไว้แล้วในการกระจาย Link เชื่อมต่อไปยังกลุ่มตัวอย่างที่สมัครใจ และมีขั้นตอนการเก็บข้อมูลต่อไปนี้

1) ขั้นตอนการเตรียมแบบสอบถาม เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบคุณภาพมาแล้วไปใส่ใน Google form แล้วนำไปตรวจสอบความถูกต้องก่อนจัดส่ง Link แบบสอบถามไปยังเครือข่ายที่สมัครใจเข้าร่วมงานวิจัย

2) ขั้นตอนการติดต่อประสานงานกับเครือข่ายงานวิจัยในแต่ละจังหวัดตัวอย่างตามจำนวนที่ได้กำหนดขึ้น เพื่อดำเนินการชี้แจงวัตถุประสงค์วิจัยพร้อมตอบข้อสงสัยสรุปไปถึงการได้คำรับรองในการเข้าร่วมทำวิจัย ทั้งนี้ผู้วิจัยติดต่อกับเครือข่ายผ่านการใช้ Line และส่งข้อความเชิญชวนก่อนส่ง Link แบบสอบถามเมื่อได้รับคำยินยอมสมัครในการเข้าร่วมงานวิจัย

3) ขั้นตอนการติดตามผล เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยใช้ Line กับ Messenger ในการติดต่อกับเครือข่ายเพื่อตรวจสอบการส่ง Link แบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างที่สมัครใจในการเข้าร่วมงานวิจัย พร้อมกับตอบคำถามและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการเก็บข้อมูล ซึ่งเมื่อพบว่าเครือข่ายใดได้ข้อมูลครบตามจำนวนที่ต้องการ หรือติดขัดกับปัญหาใดใดที่กระทบต่อผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยจะยุติการเก็บข้อมูลทันที

4) ขั้นตอนการตรวจสอบข้อมูลที่ได้รับกลับคืนมา โดยผู้วิจัยใช้เกณฑ์การได้รับคำตอบครบทุกข้อในการตัดสินใจรับกลับคืนมา และต้องมีไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 จากจำนวนข้อมูลที่เก็บกลับคืนมาได้ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลพอสำหรับการวิเคราะห์ผล (Rattanawane & Pasunon, 2019)

3.4) การวิเคราะห์ข้อมูล; ผู้วิจัยใช้สถิติวิเคราะห์ความสัมพันธ์และสถิติวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลให้ได้คำตอบตรงตามวัตถุประสงค์วิจัย

4) สรุปผลวิจัยและอภิปรายผล

4.1) ตัวแปรหลักทั้ง 4 ตัวแปรมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันระดับน้อย ปานกลางและมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ทางการเมืองกับความไว้วางใจทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีความสัมพันธ์ระดับมากที่สุดที่ค่า $r = .73$ และ $.73$ ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างความไว้วางใจทางการเมืองและการมีส่วนร่วมมีค่า r ต่ำกว่าเล็กน้อยที่ $.67$ ขณะเดียวกันที่ความรู้ทางการเมืองกับอุดมการณ์ทางการเมืองมีความสัมพันธ์กันน้อยที่ค่า $r = .36$ รวมไปถึงความสัมพันธ์ระหว่างอุดมการณ์ทางการเมืองกับความไว้วางใจทางการเมืองที่มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับน้อยที่ค่า $r = .48$ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรหลัก

ตัวแปร	PK	PI	PT	PP
ความรู้ทางการเมือง (PK)	1	.36**	.73**	.73**
อุดมการณ์ทางการเมือง (PI)		1	.48**	.38**
ความไว้วางใจทางการเมือง (PT)			1	.67**
การมีส่วนร่วมทางการเมือง (PP)				1

** P Value .01

นอกจากนี้แล้วผลวิจัยพบว่า ความไว้วางใจทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชนกลุ่มตัวอย่างนี้ โดยมีค่า Asymp Sig. ที่ .000 และ .032 ตามตารางข้างล่างนี้

ตารางที่ 5 ความสัมพันธ์กับการเลือกตั้ง

ตัวแปร	การเลือกตั้ง
ความไว้วางใจทางการเมือง	Chi-Square 1.54 df 64 Asymp Sig. .000
การมีส่วนร่วมทางการเมือง	Chi-Square 2.36 df 198 Asymp Sig. .032

* P Value .05

เพราะฉะนั้นจากผลวิจัยสรุปได้ว่า ความรู้ทางการเมืองมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับความไว้วางใจทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมือง รวมไปถึงความสัมพันธ์ระดับมากระหว่างความไว้วางใจทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ขณะเดียวกันที่ความรู้ทางการเมืองและอุดมการณ์ทางการเมืองกับความไว้วางใจทางการเมืองมีความสัมพันธ์กันน้อย ทั้งนี้เป็นเรื่องปกติสำหรับประชาชนมักได้รับความรู้ทางการเมืองที่บิดเบือนไปจากความจริงดังที่เป็นข่าวตามแหล่งข้อมูลและสื่อสารกันอยู่ในโลกออนไลน์ว่า มีความจริงที่ไม่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันกับการบอกเล่าของนักการเมือง พรรคการเมืองและรัฐบาล อันเป็นเหตุทำให้ประชาชนอย่างน้อย 9 ใน 10 คนที่รู้สึกเสื่อมศรัทธาต่อระบบพรรคการเมือง นักการเมืองกับรัฐบาลที่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของตนเองได้ อันเป็นเหตุให้ประชาชนเลือกที่จะแสวงหาความรู้ด้วยตนเองแล้วนำไปตีความหมาย ไปจนถึงสรุปความเข้าใจที่มีต่อการเมืองทั้งระบบ และด้วยเหตุนี้ทำให้ปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยม และความเชื่อทางการเมืองแบบตรงไปตรงมา หรือแบบโปร่งใสมีผลต่อการพัฒนาทั้งความรู้ อุดมการณ์กับการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนได้มากขึ้น โดยเฉพาะสำหรับกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่ต่างออกมาเรียกร้องให้คืนสิทธิและเสรีภาพแก่ประชาชน ทั้งนี้เพราะเป็นปัจจัยพื้นฐานที่นำไปสู่การพัฒนาทางการเมืองทุกแบบ ดังที่ Miller et al. (2007) อธิบายว่า ความไว้วางใจทางการเมืองว่าเป็น

การประเมินขั้นเริ่มต้นที่ประชาชนมีต่อรัฐบาลทั้งในด้านประสิทธิภาพ ความซื่อสัตย์ ความสามารถ การสร้างความเท่าเทียม มีระดับตั้งแต่ไว้วางใจสูงสุด ลดหลั่นกันไปจนถึงรู้สึกไม่ไว้วางใจทางการเมืองสูงสุด หรือความระแวงสงสัยทางการเมือง เป็นความโน้มเอียงที่เกิดขึ้นในจิตใจของบุคคลอย่างหนึ่งต่อระบบการเมือง ซึ่งถือเป็นแง่มุมหนึ่งของวัฒนธรรมทางการเมือง ขณะที่ ชิตพล กาญจนกิจ (2559) เพิ่มเติมว่า ความไว้วางใจทางการเมืองเกี่ยวข้องกับทัศนคติหรือความโน้มเอียงที่เกิดจากการประเมินขั้นพื้นฐานของประชาชน หรือเป็นความเชื่อที่ประชาชนมีต่อพฤติกรรมของรัฐบาลหรือผู้ปกครองว่ามีผลงานและความรับผิดชอบสมควรคาดหวังของประชาชนหรือไม่ ทั้งในด้านนโยบาย วิธีการ และการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐ สามารถถูกวัดได้ตั้งแต่ระดับไว้วางใจสูงหรือมีความเชื่อมั่นในรัฐบาลสูงไปจนถึงไม่ไว้วางใจหรือรู้สึกเกลียดชังจนอาจนำไปสู่ความแปลกแยกทางการเมือง หรืออาจกล่าวได้ว่าความไว้วางใจทางการเมืองเกี่ยวพันใกล้ชิดกับเรื่องความชอบธรรม พันธกิจที่สถาบันและผู้มีอำนาจได้ดำเนินการไปตามกฎหมาย มีศีลธรรม และควรได้รับการยอมรับหรือไม่ (ชัชวาล ทัดศิริวัช, 2561)

ดังนั้นพื้นฐานสำคัญที่พอนำประชาชนเข้าไปสู่กระบวนการเลือกตั้งได้อย่างสมครใจ เริ่มต้นจากการสร้างความไว้วางใจและเรียกศรัทธาคืนกลับสู่ประชาชน ซึ่งเป็นเรื่องปกติแล้วของทุกระบบการเมืองที่สามารถสนองตอบหรือไม่ต่อปัญหาและความต้องการของประชาชน (อาจศึก สุวรรณธาดา, 2560)

นอกจากนั้นแล้ว ความไว้วางใจทางการเมืองเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์โดยตรงต่อการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งร้อยละ 80 กับอีกร้อยละ 3.6 ที่ยังไม่ตัดสินใจออกไปเลือกตั้ง และอาจเป็นเพราะยังไม่มีการเมืองหรือพรรคการเมืองที่ช่อใจ นอกจากนั้นแล้วผลวิจัยยังสรุปชัดว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองตั้งแต่การรับข้อมูลข่าวสารไปจนถึงการติดตามความเคลื่อนไหวทางการเมืองมีผลต่อการออกไปเลือกตั้งร้อยละ 80 และไม่ออกไปเลือกตั้งร้อยละ 6.4 ที่อาจแสดงผลต่อความรู้สึกเบื่อหน่ายต่อนักการเมือง พรรคการเมือง รัฐบาลกับกระบวนการเลือกตั้งที่ยังไม่โปร่งใส และทั้งหมดนี้เป็นเรื่องปกติทั่วไป

ของประชาชนที่เริ่มต้นสนใจถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเลือกตั้งทั้งที่ทุจริตและสุจริต โดยเฉพาะความเกี่ยวข้องกับคุณภาพของนักเมืองที่ประชาชนต่างออกมาเรียกร้องให้ปฏิบัติหน้าที่ของตนในการปกป้องและรักษาผลประโยชน์ของทุกคนโดยปราศจากการละเว้น หากแต่ที่ผ่านมายังพบว่านักการเมืองพรรคการเมือง รัฐบาลและกลไกการเลือกตั้งมิได้ปฏิบัติหน้าที่ตามข้อเรียกร้องของประชาชนซึ่งมีผลต่อความรู้สึกเบื่อหน่ายทางการเมือง หรืออาการไม่ศรัทธาต่อการเมืองอีกต่อไปของประชาชนจำนวนมากไม่น้อย ดังที่ Muller (2017) ได้อธิบายไว้ก่อนว่า ความไว้วางใจทางการเมืองมีความสำคัญต่อการดำรงอยู่ ความเสื่อมโทรมหรือการแตกสลายขององค์ประกอบบางส่วนหรือทั้งหมดของระบบการเมือง ทั้งนี้เนื่องจากความรู้สึกดังกล่าวเป็นรากฐานของการสนับสนุนและการดำเนินงานของระบบการเมืองอันเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่จะหล่อเลี้ยงระบบการเมืองให้ดำรงอยู่ได้ กล่าวได้ว่าผลกระทบที่เกิดขึ้นกับระบบการเมืองอาจเป็นเงื่อนไขต่อความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อรัฐบาล เพราะเมื่อใดที่ความไว้วางใจทางการเมืองลดระดับลงอันอาจเกิดจากระบบไม่สามารถสนองตอบต่อความต้องการหรือไม่สามารถแก้ไขปัญหาของชุมชนการเมืองนั้นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจะทำให้ระบบการเมืองนั้นเกิดภาวะตึงเครียดหรือกดดัน ซึ่งเป็นสิ่งอันตรายต่อการดำรงอยู่ของระบบการเมือง เพราะระบบการเมืองจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับตัวเพื่อดึงดูดความไว้วางใจของพลเมืองให้กลับคืนมา โดยการปรับตัวนั้นอาจทำในรูปของการจัดสรรแบ่งทรัพยากรแก่สังคมใหม่หรือปรับสถาบันในระบบการเมืองเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสนองตอบความต้องการและแก้ไขปัญหาของประชาชนในสังคมการเมืองนั้นๆ (Yang & Holzer, 2016)

ดังนั้นประเด็นสำคัญที่สัมพันธ์ไปยังการเลือกตั้งหรือไม่ไปเลือกตั้ง รวมถึงยังไม่ตัดสินใจอีกกว่าร้อยละ 10 ของประชาชนทั่วประเทศนั้นขึ้นอยู่กับความไว้วางใจทางการเมืองกับการออกไปมีส่วนร่วมทางการเมืองได้อย่างปลอดภัยหรือไม่ (Fukuyame, 2015)

4.2) ผลวิจัยพบว่า ตัวแปรเหตุความรู้ทางการเมืองและความไว้วางใจทางการเมืองมีอิทธิพลพยากรณ์ต่อการเลือกตั้งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยมีคะแนนมาตรฐานแสดงสัมประสิทธิ์อิทธิพลที่ -.28 และ .32 หรือร้อยละ 32

ของความไว้วางใจทางการเมืองมีผลต่อการทำนายการออกไปเลือกตั้งของประชาชนกว่าร้อยละ 80 และอีกร้อยละ 13 ยังไม่ตัดสินใจ ขณะเดียวกันที่ตัวแปรเหตุอุดมการณ์ทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีอิทธิพลพยากรณ์ต่อการเลือกตั้งอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีคะแนนมาตรฐานกำกับตัวแปรเหตุที่ .06 และ .12 หรืออาจหมายความว่าร้อยละ 80 ของประชาชนที่ตัดสินใจออกไปเลือกตั้งอาจได้รับอิทธิพลจากอุดมการณ์ทางการเมือง .06 และการเข้าไปร่วมกิจกรรมการเมืองอีก .12 ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 6 อิทธิพลพยากรณ์ต่อการเลือกตั้ง

ตัวแปรเหตุ	คะแนนมาตรฐาน	ผลทดสอบ t	นัยสำคัญทางสถิติ	สัมประสิทธิ์ถดถอย
ค่าคงที่	-	10.39	.000	Collinearity .03-.98 Durbin-Watson 1.30 R ² .08, Std e .67 F = 10.20, Sig. 000
ความรู้ทางการเมือง	-.28	-3.66	.000	
อุดมการณ์ทางการเมือง	.06	1.19	.233	
ความไว้วางใจทางการเมือง	.32	4.35	.000	
การมีส่วนร่วมทางการเมือง	.12	1.72	.085	

* P Value .05

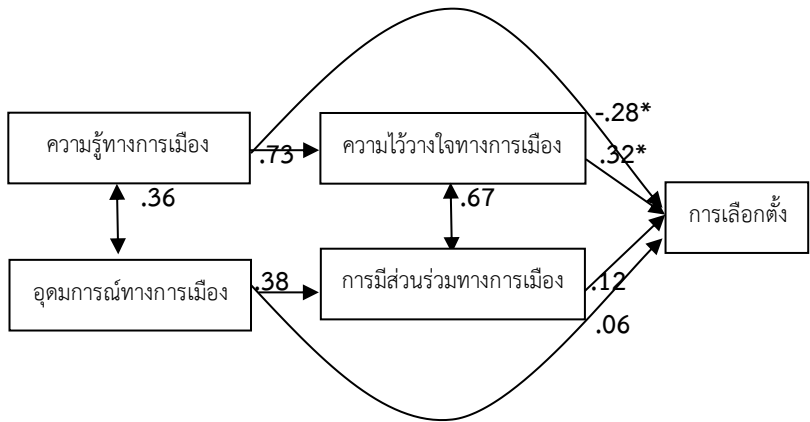
เพราะฉะนั้นจากผลวิจัยที่สรุปได้พบว่า มีตัวแปรเหตุสองตัวที่มีอิทธิพลพยากรณ์ต่อการเลือกตั้งประกอบด้วย ความไว้วางใจทางการเมืองกับความรู้ทางการเมือง โดยเฉพาะความไว้วางใจทางการเมืองมีอิทธิพลสูงถึงร้อยละ 32 ต่อการตัดสินใจออกไปและไม่ออกไปเลือกตั้ง ขณะเดียวกันที่อุดมการณ์ทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองกลับไม่มีอิทธิพลพยากรณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อการเลือกตั้ง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความไม่มีอยู่จริงของอุดมการณ์ทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ไม่ปลอดภัย และเป็นเหตุการณ์ปกติของการเข้าไปร่วมกิจกรรมทางการเมืองของกลุ่มคนรุ่นใหม่ในสังคมที่รู้สึกได้ถึงความปลอดภัยในการออกไปร่วม ทั้งที่เกี่ยวกับการสื่อสารข้อมูล ไปจนถึงการแสดงความเห็นทางการเมืองที่ต่างไปจากกลุ่มอนุรักษ์นิยม

เผด็จการ ที่พบได้ง่ายมากกว่ามักใช้วิธีกำจัดการเมืองแบบไม่ชอบธรรมมากกว่าการแสดงความรักชอบทางการเมืองของกลุ่มตนเอง และด้วยเหตุนี้ทำให้อุดมการณ์ทางการเมืองและการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่ส่งผลต่อการทำนายนการเลือกตั้งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเรื่องนี้สะท้อนได้ชัดเจนว่าคนหนุ่มสาว (Young Adults) หรือกลุ่มคน (Generation) ในบริบทของประชาชนโดยมากจะชื่นชอบประชาธิปไตยแบบก้าวหน้า (Pro-Democracy) เสรีนิยมก้าวหน้า (Pro-Liberal) และโลกาภิวัตน์แบบก้าวหน้า (Pro-Globalization) รวมไปถึง Campbell et al (2022) อธิบายว่าอุดมการณ์ทางการเมืองของบุคคล (Individual's Political ideology) และการเข้าร่วมกับพรรคการเมือง (Political participation) เป็นตัวชี้วัดความเป็นอนุรักษ์นิยม (Conservative/Republic) หรือเสรีนิยม (Liberal/Democrat) ซึ่งมีความสัมพันธ์กับลักษณะบุคลิกภาพ ทั้งนี้ Gerber et al (2010) ได้อธิบายผู้ที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองแบบเสรีนิยมมักจะแสดงออกในด้านการจินตนาการ (Imaginative) การสร้างสรรค์ (Creative) เอกลักษณ์ตนเอง (Self-identity) และแนวคิดของตนเองส่วนคนที่มีความอุดมการณ์แบบอนุรักษ์นิยม (Conservative) หรือ Republic มีแนวโน้มเป็นบุคคลมีคุณธรรมที่มีความรับผิดชอบ (Responsibility) การตั้งใจ (Intention) การระมัดระวัง (Careful) รู้ลึกในคำสั่งและไม่อดทนกับความไม่แน่นอน กลัวในชีวิตที่มีความเปลี่ยนแปลง มีอารมณ์ที่มั่นคง ไม่กังวล (Gerber et al., 2010)

นอกจากนี้แล้วอิทธิพลของความรู้ทางการเมืองและความไว้วางใจทางการเมืองมีผลต่อการเลือกตั้งของประชาชนนั้น Wang et al. (2016), Ceron (2015) และ Camaj (2014) ได้ชี้ให้เห็นแนวโน้มของความไว้วางใจในรัฐบาลในหลายประเทศลดลงอย่างต่อเนื่องเช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษ ยุโรปตะวันออก แอฟริกา และในหลายประเทศในเอเชีย โดยมีปัญหาทางเศรษฐกิจ ความยากจน และการคอร์รัปชันเป็นต้นเหตุหลักของความถดถอยในความไว้วางใจทางการเมือง ทั้งนี้ ตั้งแต่ศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมามีการศึกษาลักษณะบุคลิกภาพ (Personality Trait) โดยเน้นที่จิตวิทยาของมนุษย์ (Human Psychology) โดยใช้ปัจจัยส่วนบุคคล

ตามกาลเวลาและสถานการณ์ที่มีอิทธิพลต่อลักษณะบุคลิกภาพ (Cornwell, et al., 2019 และ Neave, et al., 2020) อย่างไรก็ตามใน ระยะเวลาปัจจุบัน ลักษณะบุคลิกภาพยังมีความสัมพันธ์กับปัจจัยทางจิตวิทยาและปัจจัยอื่นๆอีกมาก แต่ก็ยังคงเป็นพฤติกรรมส่วนบุคคลที่จะแตกต่างกันในสถานการณ์ที่แตกต่างกันเป็นผลที่เกิดขึ้นจากความแตกต่างของบุคคลก็คือลักษณะ (Trait) นั้นเอง (Blanken, et al., 2019) ขณะที่ การศึกษาวิจัยและพบว่า สภาพแวดล้อมทางสังคม (Socio-Environment) และปัจจัยทางจิตวิทยา (Psychological Factors) มีอิทธิพลต่อลักษณะบุคลิกภาพ (Personality Trait) นอกเหนือจากปัจจัยส่วนบุคคล ทางกายภาพ (Biological Factors) (Cornwell, et al., 2020) ดังนั้นจึงมีการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะบุคลิกภาพที่สามารถพยากรณ์การกระทำที่อาจเกิดขึ้นได้เช่น ลักษณะเปิดรับ (Openness) ได้ประสบการณ์ของบุคคล ลักษณะสนใจสิ่งภายนอก (Extroversion) และ ลักษณะการแสดงความรู้สึกต้อง (Consciousness) พยากรณ์ลักษณะในอนาคต ได้ (Cornwell, 2020)

แต่อย่างไรก็ตาม บุคลิกภาพ (Personality) และคุณภาพของ นักการเมือง (Quality of Politician) ได้มีการศึกษาอย่างกว้างขวางมานานหลายทศวรรษเพื่อศึกษาความสำคัญของลักษณะหรือองค์ประกอบที่มีอิทธิพล ต่อทัศนคติ (Attitude) หรือพฤติกรรม (Behavior) รวมถึงความคาดหวัง ของ ประชาชน ในฐานะผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง (Voters) ที่มีต่อนักการเมือง (Pancu, et al., 1999) นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วด้านเทคโนโลยี (Technology disruptive) ทำให้การติดตามข้อมูลข่าวสารและการปฏิสัมพันธ์ ระหว่างประชาชน พรรคการเมือง และนักการเมือง เป็นไปอย่างรวดเร็วและง่ายขึ้นมีผลต่อความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองโดยเฉพาะในด้าน ความไว้วางใจและความเชื่อมั่น (Trust and Confidence) (Clarke, et al., 2018)

* P Value .05

ภาพประกอบที่ 7 ความสัมพันธ์และอิทธิพลพยากรณ์ต่อการเลือกตั้ง

จากภาพประกอบผลวิจัยพบว่า ความรู้ทางการเมือง อุดมการณ์ทางการเมือง ความไว้วางใจทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และยังมีอิทธิพลพยากรณ์ต่อการเลือกตั้งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและไม่มี

ดังนั้นอิทธิพลพยากรณ์ของความรู้ทางการเมืองกับความไว้วางใจทางการเมืองมีผลต่อความปลอดภัยในการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งสำหรับสังคมไทยอย่างชัดเจน ทั้งนี้เพราะ ความไว้วางใจทางการเมือง (Political Trust) เป็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (Voter หรือ Trustors) รัฐบาลหรือนักการเมือง (Government/Politician or Trust) (Hetherington, 1998) และความไว้วางใจทางการเมืองเป็นตัวมุ่งเน้นที่สถาบันทางการเมืองกับการนำไปใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการประเมินผลการปฏิบัติงานรัฐบาล (Cathberg & Moreno, 2006)

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้ประโยชน์ต่อไปนี้

นักการเมือง พรรคการเมือง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเลือกตั้ง สามารถนำเอาผลวิจัยนี้ไปใช้เป็นข้อกำหนดสำหรับพัฒนาแนวปฏิบัติ การพัฒนาดตนเองรวมถึงการพัฒนาบุคลากรภาพตลอดจนการพัฒนาคุณลักษณะอื่นทางการเมือง จากการให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ทางการเมือง การพัฒนาอุดมการณ์ทางการเมือง การสร้างความไว้วางใจทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองให้มีผลต่อการเลือกตั้ง โดยเฉพาะการให้ความสำคัญกับการพัฒนาความรู้ทางการเมืองกับความไว้วางใจทางการเมืองแก่ประชาชน รวมไปถึงสามารถนำเอาผลวิจัยนี้ไปทำวิจัยต่อยอด ทำวิจัยเชิงคุณภาพ และทำวิจัยแบบมีส่วนร่วม

บรรณานุกรม

- กมลพิพัฒน์ ชนะสิทธิ์ และประสพชัย พสุนนท์. (2561). การสุ่มตัวอย่างและการผสมข้อมูลตามแบบแผนการวิจัยแบบผสมวิธี, *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี*, 12(29), 147-158.
- กัญญ์สิริ จันทรเจริญ. (2554). การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง, <https://www.ict.up.ac.th/surinthesis/ResearchMethodology2554....PDF>
- ชัชวาล ทัดศิวิฆ. (2561). ความไว้วางใจกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง. *รัฐสภา*. 11 (พฤศจิกายน 2561), หน้า 7-80.
- ชิตพล กาญจนกิจ. (2559). ความไว้วางใจทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเมืองท้องถิ่นไทย: ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบล. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิชญานี ภู์ตระกูล. (2558). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อขั้นตอนธรรมทางการเมืองของนักศึกษาที่เปิดรับข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่อออนไลน์. *วารสารนิเทศศาสตร์ธุรกิจบัณฑิตย์*. 9(1).

- วัลลภ รัฐฉัตรานนท์. (2562). การหาขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมสำหรับการวิจัย: มายาคติในการใช้สูตรของทาโร ยามาเนและเกรจซี เมอร์แกน, *รัฐศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 6(1), 27-58.
- อาจศึก สุวรรณธาดา. (2560). *อิทธิพลของความรู้สึที่มีประสิทธิภาพ ความไว้วางใจ และบุคลิกภาพทางการเมืองต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนายทหารบก: ศึกษาเฉพาะกรณีนายทหารนักเรียน โรงเรียนเสนาธิการทหารบก. วิทยานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคม. บัณฑิตวิทยาลัย: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.*
- Almond, G. & Verba, S. (2015). *The Civic Culture Revisited*. Boston, MA: Little, Brown.
- Anderson, T. (2015). Seeking internationalization: The state of Canadian higher education. *Canadian Journal of Higher Education*, 45(3), 166-187.
- Azevedo, E.P., Pomeranz, L., Cheng, J., Schneeberger, M., Vaughan, R., Stern, S.A., Tan, B., Doerig, K., Greengard, P. & Friedman, J.M. (2019). *A Role of Drd2 Hippocampal Neurons in Context-Dependent Food Intake*. *Neuron*. 2019 Mar. pii: S0896-6273(19)30218-1. doi: 10.1016/j.neuron.2019.03.011. [Epub ahead of print]
- Blanken, T., Benjamins, J., Borsboom, D., & Vermunt, J.K. (2019). *Insomnia disorder subtypes derived from life history and traits of affect and personality*. *The Lancet Psychiatry* 6(2). DOI:10.1016/S2215-0366(18)30464-4
- Campbell, M.K., Bierman, P.R., Schmidt, A.H., Sibello, H., Yvelice, R., & Moya, G., (2022). *Sample information from each sample from the detrital river sediment in central Cuba*. PANGAEA,

<https://doi.org/10.1594/PANGAEA.940038>.

- Chen, X., Sheng, J., Wang, X., & Deng, J. (2016). *Exploring determinants of attraction and helpfulness of online product review: a consumer behaviour perspective*. Discrete Dynamics in Nature and Society, 2016, [9354519]. <https://doi.org/10.1155/2016/9354519>
- Chen, D. (2017). Facilitating Public Service Provision: The Emerging Role of Municipal Television News in China. *The China Quarterly*, 229, 130-149
- Choma, B. & Hafer, C.L. (2009). Understanding the relation between explicitly and implicitly measured political orientation: The moderating role of political sophistication. *Personality and Individual Differences* 47(8):964-967
- Dalton, R. (2008). *Citizen politics: Public opinion and political parties in advanced industrial democracies*. CQ Press.
- Delli, M.X. & Keeter, S. (1997). *What Americans Know about Politics and Why It Matters Paperback*. The American Voter Unabridged Edition.
- Dragan, I-M., & Isaic-Maniu, A. (2013). Snowball sampling completion, *Journal of Studies in social science*, 5(2), 160-177.
- Esarey, E., Schroeder, C.B. & Leemans, W.P. (2009). Physics of laser-driven plasma-based electron accelerators, *Rev. Mod. Phys.* 81, 1229
- Feldman, T., Mauri, L. & Kahwash, R. (2018). Trans catheter interatrial shunt device for the treatment of heart failure with preserved ejection fraction (REDUCE LAPHF I

[Reduce Elevated Left Atrial Pressure in Patients With Heart Failure]): A phase 2, randomized, sham-controlled trial. *Circulation*, 137(4), pp. 364-375.

(doi:10.1161/CIRCULATIONAHA.117.032094)

Fukuyame, F. (2015). *Trust: The social virtues and the creation of prosperity*. New York: Free Press.

Garber, A.S., Gregory, A., Doherty, H.D. & Dowling, C.M. (2010). Personality and Political Attitudes: Relationships across Issue Domains and Political Contexts. *American Political Science Review*. 10(1), 111-133.

Gerber, Alan., Donald, Green., & Shachar, R. (2000). Voting May Be Habit-Forming: Evidence from a Randomized Field Experiment." *Amer ealth.*" *American ican Journal of Political Science*, 47 (3): 540-50

Hetherington, M. J. (1998). The political relevance of political trust. *Carrington American Political Science Review*, 92(4), 791-808.

Holt, B., Jean-Philippe, L. Borregaard, M.K. & Fritz, S.A. (2013). An Update of Wallace's Zoogeographic Regions of the World. *Science* 339(6115):74-78.

Li, L. (2004). Political Trust in Rural China. *Article Information*. 30(2), 228-258.

Liviatan, I. & Jost, J.T. (2011). System Justification: A Motivational Process with Implications for Social Conflict. *Justice and Conflicts*, pp 315-327. DOI: 10.1007/978-3-642-19035-3_19.

Louie, A.V., Granton, P.V. Fairchild, A. (2022). Palliative Radiation for Advanced Central Lung Tumors With Intentional

- Avoidance of the Esophagus (PROACTIVE). A Phase 3 Randomized Clinical Trial. *JAMA Oncol*, 8(4):1-7.
doi:10.1001/jamaoncol.2021.7664
- Hetherington, M. J. (1998). The political relevance of political trust. *Carrington American Political Science Review*, 92(4), 791-808
- Marien, S., & Kern, A. (2018). The winner takes it all: Revisiting the effect of direct democracy on citizens' political support. *Political Behavior*, 40(4), 857-882.
- Miller et al. (2007). Children's fears: A review of the literature with implications for nursing research and practice. *Nursing Research*, 28(4), 217-223.
- Molm, L.D., Takahashi, N. & Peterson, G. (2000). Risk and Trust in Social Exchange: An Experimental Test of a Classical Proposition. *American Journal of Sociology*, 105(5):1396-1427 DOI:10.1086/210434.
- Muller, David G.A. (2017). Model for human Resource Development. *Personnel Journal*. 78(2), 8-10.
- Neave, H.W., Costa, J.H.C., Weary, D.M., & von Keyserlingk, M.A.G. (2020). Long-term consistency of personality traits of cattle. *Royal Society Open Science* 7(2):191849.
- Nelson, A.J. (2012). Are Women Really More Risk-Averse than Men?. INET Research Note #012, Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2158950>.
- Norris, P. (2002). Democratic Phoenix: Reinventing Political Activism. *JOURNAL*.
Doi: 10.1017/CBO9780511610073.
- Norris, S. (2004). Analyzing Multimodal Interaction: A

- Methodological Framework. Publisher: Routledge ISBN: 041532856X. DOI:10.4324/9780203379493.
- Penley, J. A., & Tomaka, J. (2002). Associations among the Big Five, emotional responses and coping with acute stress. *Personality and Individual Differences*, 32(7), 1215–1128. [https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(01\)00087-3](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(01)00087-3)
- Rattanawanee, N., & Pasunon, P. (2019). Response rate in quantitative research, *Journal of Humanities and Social Sciences Thonburi University*, 13(3), 181-188.
- Sargent, J. (2009) Traumatic stress in children and adolescents: Eight steps to treatment. *Psychiatric Times*, 26, 1-7.
- Shino, E. & Smith, D. (2020). Political knowledge and convenience voting. *Journal of Elections, Public Opinion and Parties*, Volume 32, 2022 - Issue 2.
- Verba, S., Scholzman, K.L. & Brady, H.E. (1995). *Voice and Equality: Civic Voluntarism in American Politics*, vol. 4. Cambridge MA: Harvard University Press.
- Wang, R., Balkanski, Y., Boucher, O., Ciais, P., Schuster, G. L., Chevallier, F., Tao, S. (2016). Estimation of global black carbon direct radiative forcing and its uncertainty constrained by observations. *Journal of Geophysical Research*, 121(10), 5948-5971. doi:10.1002/2015JD024326
- Yang, K., & Holzer, M. (2016). The performance-trust link: Implications for performance measurement. *Public Administration Review*, 66(1). p. 114-126.

การสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวอุทยานธรณีโลกสตูล

Communication for participation in the development of tourism in the Satun Global Geopark

ชัยพร เอ็งฉ้วน¹

Chaiporn Engchuan

บทคัดย่อ

การสื่อสารมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยว เพราะการสื่อสารเปรียบเสมือนตัวกลางในการเชื่อมโยงปรากฏการณ์ทางสังคม และมีบทบาทในการกระตุ้นให้กลุ่มบุคคลในระดับสังคมหรือ ชุมชนที่มีการจัดการการท่องเที่ยวให้เกิดการรวมตัวกัน เกิดจิตสำนึก ความสามัคคี และความเข้าใจที่ตรงกันต่อ ประเด็นปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยว จนสามารถประสานความร่วมมือ ร่วมใจ เพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้เป็นอย่างดี อันนำมาสู่การพัฒนาความเป็นชุมชนเข้มแข็ง และพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดสตูล

บทความนี้ผู้เขียนมีความสนใจที่จะนำเสนอความหมายของอุทยานธรณีโลกสตูล แหล่งธรณีวิทยาที่ ได้รับการบริหารจัดการแบบองค์รวม ซึ่งประกอบด้วย การคุ้มครองหรือการอนุรักษ์ การให้การศึกษา และการพัฒนา

¹นักศึกษา, ดร. สาขานิเทศศาสตร์ แขนงวิชานวัตกรรมการสื่อสารทางการเมือง และการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อย่างยั่งยืน มีลักษณะการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ โดยมุ่งเน้นรูปแบบ กระบวนการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา และร่วมตัดสินใจ เกิดการเรียนรู้ในปัญหาและผลกระทบจากการท่องเที่ยวซึ่งจะนำไปสู่การหาแนวทางการในการพัฒนาการท่องเที่ยวได้ การมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติ การสนับสนุนการดำเนินกิจกรรม ร่วมบริหารงาน พัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การมีส่วนร่วมในการร่วมรับผลประโยชน์ ซึ่งเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมร่วมควบคุมติดตามตรวจสอบ และประเมินผล การดำเนินกิจกรรมนั้นๆ

คำสำคัญ : การสื่อสารเพื่อการพัฒนา, การมีส่วนร่วม, การท่องเที่ยวอุทยานธรณีโลกสตูล

Abstract

Communication plays an important role in the development and promotion of tourism. Because communication is like an intermediary in connecting social phenomena. and play a role in motivating individuals at the social or Community that organizes tourism to bring together awareness, unity and mutual understanding of Issues related to tourism management until able to coordinate cooperation and work together to solve various problems very well leading to the development of a strong community and develop tourism promotion of Satun Province

In this article, the author is interested in presenting the meaning of Satun Geopark. Geological sites at Get a holistic management which consists of protection or conservation education and sustainable development It has a systematic tourism management style. focusing on style Communicative process for community engagement To find the problem and the cause of the problem and joint decision Learn about the problems

and impacts of tourism which will lead to finding ways to develop tourism. participation in action Supporting activities co-administrate to develop efficiency and effectiveness Participation in co-benefits which encourages participation Participate in controlling, monitoring, auditing and evaluating the implementation of such activities.

Keywords : communication for development, participation, tourism of the Satun Geopark

บทนำ

ปัจจุบันการท่องเที่ยวกลายเป็น "เครื่องมือ" ที่รัฐบาลให้ความสำคัญ เนื่องจากมีความสำคัญต่อการสร้างรายได้และพัฒนาประเทศอย่างมาก และยังเป็นรายได้ที่เป็นอันดับต้นๆ ของประเทศ และมีการกระจายไปในหลายภาคอย่างชัดเจน เช่น การเดินทางที่พักรัก การซื้อของที่ระลึก ภัตตาคาร ร้านอาหารต่าง ๆ จึงมีการประกอบกิจการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทั้งโดยตรง และโดยอ้อม ขยายตัวมากขึ้น เช่น การเพิ่มขึ้นของสถานที่พักรัก ทั้งโรงแรมขนาด 5 ดาว 4 ดาว ไปจนถึงที่พักแบบพื้นบ้านที่เรียกว่า โฮมสเตย์ (Home-stay) การเพิ่มขึ้นของร้านอาหาร และแหล่งบริการอื่น ๆ เพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ และการขยายตัวไปในทุกภูมิภาคของไทย ก่อให้เกิดการตื่นตัวเพราะมองว่าเป็นเรื่องที่ไม่ยากในการสร้างรายได้เพิ่มจากการท่องเที่ยว

อุทยานธรณี เป็นพื้นที่ที่รวมแหล่งธรณีวิทยาและสภาพภูมิประเทศที่มีความสำคัญทางธรณีวิทยา พื้นที่เหล่านี้ได้รับการบริหารจัดการแบบองค์รวมซึ่งประกอบด้วย การคุ้มครองหรือการอนุรักษ์ การให้การศึกษา และการพัฒนาอย่างยั่งยืน อุทยานธรณีไม่ได้เกี่ยวข้องเฉพาะธรณีวิทยาเพียงอย่างเดียว อุทยานธรณีต้องมีการเชื่อมโยงทางธรณีวิทยากับทรัพยากรด้านอื่นๆ ในพื้นที่ เช่น ธรรมชาติวิทยา วัฒนธรรม และมรดกด้านอื่นๆ ที่จับต้องไม่ได้ อุทยานธรณี ถูกตั้งขึ้นโดยใช้กระบวนการ “จากล่างสู่บน” ที่เกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และ หน่วยงานในท้องถิ่นและภูมิภาคทั้งหมด (เช่น เจ้าของที่ดิน กลุ่ม

ชุมชน ผู้ให้บริการด้านการท่องเที่ยว ประชาชนในพื้นที่และองค์กรท้องถิ่น) ซึ่งกระบวนการเหล่านี้ต้องการความร่วมมืออย่างจริงจังของชุมชนท้องถิ่น ความเข้มแข็งของพันธมิตรจากหลายภาคส่วนในท้องถิ่น และการสนับสนุนของภาครัฐในระยะยาว และมีการพัฒนายุทธศาสตร์อย่างจริงจังที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายของชุมชน ในขณะเดียวกันก็เป็นการใช้ประโยชน์ และการอนุรักษ์มรดกทางธรณีวิทยาไปด้วยกัน

การท่องเที่ยวเชิงธรณีที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม กำหนดทิศทางโดยชุมชน จัดการโดยชุมชนเพื่อชุมชน และชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของมีสิทธิในการจัดการดูแลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน” (โครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิตและธรรมชาติ, 2540) โดยมองว่าการท่องเที่ยวต้องทำงานครอบคลุม 5 ด้าน พร้อมกัน ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม โดยมีชุมชนเป็นเจ้าของและมีส่วนในการจัดการ โดยใช้การท่องเที่ยวเป็นเงื่อนไขและสร้างโอกาสให้องค์กรชุมชนเข้ามามีบทบาทสำคัญในการวางแผนทิศทางการพัฒนาชุมชน ของตนในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชุมชนที่มีแนวโน้มว่าการท่องเที่ยวจะรุกคืบเข้าไปถึง หรือต้องการเปิดเผยชุมชนของตนให้เป็นที่รู้จักในวงกว้าง ให้มีการสร้างให้เกิดกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับการวางแผน การบริหารจัดการทรัพยากรและกระจายอำนาจการตัดสินใจโดยเน้นความสำคัญของการจัดการธรรมชาติแวดล้อมและใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนไปพร้อมกัน (วิระพล ทองมา, 2547)

จังหวัดสตูล มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์แล้ว ชุมชนมีลักษณะการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ มีการสร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน มีการตั้งเงื่อนไขในการบริหารจัดการ โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม มีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา และร่วมตัดสินใจ เกิดการเรียนรู้ในปัญหาและผลกระทบจากการท่องเที่ยวซึ่งจะนำไปสู่การหาแนวทางการในการพัฒนาการท่องเที่ยวได้ การมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติ ชุมชนอาจให้การสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมตามระดับความสามารถ ร่วมบริหารงาน พัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การมีส่วนร่วมในการร่วม

รับ เป็นแรงกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมในการประเมินผล
ชุมชนร่วมควบคุมติดตามตรวจสอบ และประเมินผล การดำเนินกิจกรรมนั้นๆ
เช่น ปราสาทหินพนมยงค์ การท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านบ่อเจ็ดลูก

การสื่อสารถือได้ว่าเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญ ที่สามารถทำให้สังคม
ดำรงอยู่ได้ และทำให้การดำเนินงานด้านการพัฒนาเป็นไปได้อย่างสะดวก เกิด
การผลักดันสังคมให้พัฒนาไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งสังคมและประเทศ
จะพัฒนาได้นั้น ประชาชนจะต้องได้รับความรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง เจตคติ
ความเชื่อ พฤติกรรม วิถีชีวิตที่สอดคล้องเข้ากันได้กับสภาพสังคมที่เกิดขึ้น การ
สื่อสารเพื่อการพัฒนา ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนให้กระบวนการพัฒนา
บรรลุเป้าหมายเป็นการสื่อสารในเชิงประยุกต์ที่มี หลักการและแนวทางการ
ปฏิบัติในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและแนวความคิดต่างๆ เพื่อให้บรรลุ
ตามวัตถุประสงค์ของการพัฒนา ซึ่งจะต้องผสมผสานการใช้การสื่อสารประเภท
ต่างๆ อย่างมีระบบ เพื่อโน้มน้าวให้ประชาชนสนใจในประเด็นปัญหาเฉพาะ
เรื่อง รวมทั้งเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหานี้ด้วย และการสื่อสารจะต้องเป็น
การสื่อสารแบบสองทางกลับไปกลับมาอย่างต่อเนื่อง ระหว่างผู้รับสาร ระดับ
ล่างสุด กับแหล่งสาร โดยมีนักการสื่อสารเพื่อการพัฒนาเป็นสื่อกลางในการ
ประสานเชื่อมโยง

จะเห็นได้ว่า การสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการ
ท่องเที่ยวอุทยานธรณีโลกสตูล มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาส่งเสริมการ
ท่องเที่ยวในจังหวัดสตูล เพราะการสื่อสารเปรียบเสมือนตัวกลางในการ
เชื่อมโยงปรากฏการณ์ทางสังคม และมีบทบาทในการกระตุ้นให้กลุ่มบุคคลใน
ระดับสังคม ที่มีการจัดการการท่องเที่ยวให้เกิดการรวมตัวกัน เกิดจิตสำนึก
ความสามัคคี และความเข้าใจที่ตรงกันต่อ ประเด็นปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ
การจัดการการท่องเที่ยว จนสามารถประสานความร่วมมือ ร่วมใจ ร่วมคิด ร่วม
ตัดสินใจ เพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้เป็นอย่างดี อันนำมาสู่การพัฒนาความเป็น
ชุมชนเข้มแข็ง และพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนได้อย่างยั่งยืน

อุทยานธรณี คือ อะไร

จากข้อมูลของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระบุว่า “อุทยานธรณี”(Geopark)หมายถึง พื้นที่ที่รวมแหล่งธรณีวิทยาและสภาพภูมิประเทศที่มีความสำคัญทางธรณีวิทยา พื้นที่เหล่านี้ได้รับการบริหารจัดการแบบองค์รวม ซึ่งประกอบด้วย การคุ้มครองหรือการอนุรักษ์ การให้การศึกษา และการพัฒนาอย่างยั่งยืน อุทยานธรณีไม่ได้เกี่ยวข้องกับเฉพาะธรณีวิทยาเพียงอย่างเดียว อุทยานธรณีต้องมีการ เชื่อมโยงทางธรณีวิทยากับทรัพยากรด้านอื่นๆ ในพื้นที่ เช่น ธรรมชาติวิทยา วัฒนธรรม และมรดกด้านอื่นๆ ที่จับต้องไม่ได้ อุทยานธรณี ถูกตั้งขึ้นโดยใช้กระบวนการ “จากล่างสู่บน” ที่เกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และ หน่วยงานในท้องถิ่นและภูมิภาคทั้งหมด (เช่น เจ้าของที่ดิน กลุ่มชุมชน ผู้ให้บริการด้านการท่องเที่ยว ประชาชนในพื้นที่ และองค์กรท้องถิ่น) ซึ่งกระบวนการเหล่านี้ต้องการความร่วมมืออย่างจริงจังของชุมชนท้องถิ่น ความเข้มแข็ง ของพันธมิตรจากหลายภาคส่วนในท้องถิ่น และการสนับสนุนของภาครัฐในระยะยาว และมีการพัฒนายุทธศาสตร์ อย่างจริงจังที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายของชุมชน ในขณะเดียวกัน ก็เป็นการใช้ประโยชน์ และการอนุรักษ์มรดกทาง ธรณีวิทยาไปด้วยกัน

ข้อกำหนดสำหรับการพัฒนาอุทยานธรณีสระดับประเทศและความหลากหลายทางธรณีวิทยา โดยใช้แนวทางการพัฒนาอุทยานธรณีโลกของ UNESCO เป็นต้นแบบ ข้อกำหนดฯ ดังกล่าวประกอบด้วยเงื่อนไขสำหรับเป็นแนวทางการสมัครเป็นอุทยานธรณีสระดับประเทศแบบสมัครใจ พื้นที่ที่ประสงค์สมัครต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดฯ ซึ่งคณะกรรมการส่งเสริมการอนุรักษ์แหล่งธรณีวิทยา และจัดตั้งอุทยานธรณี จะพิจารณาใบสมัครโดยอ้างอิงจากข้อกำหนดฯ นี้

ข้อสำคัญในการเป็นอุทยานธรณีประเทศไทย

1. มีแหล่งธรณีวิทยาอันควรอนุรักษ์หรือแหล่งอนุรักษ์ธรณีวิทยา และแหล่งธรรมชาติวิทยา แหล่งประวัติศาสตร์ หรือแหล่งวัฒนธรรม ต้องมีแหล่งธรณีวิทยาอันควรอนุรักษ์หรือแหล่งอนุรักษ์ธรณีวิทยา มีประวัติศาสตร์ทางธรณีวิทยาและกระบวนการที่ทำให้เกิดขึ้น และมีความสำคัญในเชิงวิทยาศาสตร์ ความแปลกหรือความงดงามตามธรรมชาติ นอกจากนี้ต้องมีแหล่งอื่นๆ ด้วย

เช่น แหล่งธรรมชาติวิทยา แหล่งประวัติศาสตร์ แหล่งโบราณคดี และแหล่งวัฒนธรรมที่มีคุณค่า อุทยานธรณีเป็นการบูรณาการในหลายมิติ เพื่อเชื่อมโยงมรดกทางธรณีวิทยากับด้านอื่นๆ ซึ่งมีผลต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์และสังคม

2. มีขอบเขตอุทยานธรณีที่ชัดเจนและเป็นพื้นที่ผืนเดียวกัน ต้องเป็นพื้นที่ที่ได้รับการประเมินขอบเขตชัดเจน เป็นพื้นที่ผืนเดียวกัน ครอบคลุมแหล่งธรณีวิทยาอันควรอนุรักษ์หรือแหล่งอนุรักษ์ธรณีวิทยา และแหล่งอื่นๆ อย่างครบถ้วน โดยไม่จำเป็นต้องสัมพันธ์กับขอบเขตการปกครอง ระบุตำบลและอำเภอทั้งหมดที่อยู่ในพื้นที่อุทยานธรณี และกว้างขวางเพียงพอที่จะรองรับการพัฒนาทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมในท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการท่องเที่ยว ขอบเขตอุทยานธรณีสามารถซ้อนทับกับพื้นที่ที่มีการอนุรักษ์ในรูปแบบอื่นได้ เช่น อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เป็นต้น ขอบเขตอุทยานธรณีแห่งหนึ่งสามารถครอบคลุมพื้นที่ได้มากกว่า 1 จังหวัด

3. มีโครงสร้างในการบริหารจัดการอุทยานธรณี โครงสร้างในการบริหารจัดการอุทยานธรณี สามารถประกอบด้วยบุคคลจากหลายภาคส่วนตามความเหมาะสม อาทิ หน่วยงานของภาครัฐ หน่วยงานเอกชน ประชาชนในท้องถิ่น และบุคลากรทางการศึกษา เป็นต้น เพื่อดำเนินงานต่างๆ ให้บรรลุเป้าหมายของอุทยานธรณี

4. มีแผนบริหารจัดการอุทยานธรณี ก่อนการยื่นใบสมัครเป็นอุทยานธรณีประเทศไทยต้องมีแผนบริหารจัดการอุทยานธรณีและแผนปฏิบัติงานที่ชัดเจน แผนดังกล่าวต้องตรงกับความต้องการทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในท้องถิ่น มีการคุ้มครองแหล่งต่างๆ และมีการอนุรักษ์วัฒนธรรมในพื้นที่ของตนเอง

5. มีการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมอุทยานธรณี การจัดตั้งอุทยานธรณี ควรได้รับการสนับสนุนที่เข้มแข็งจากชุมชนและเกิดจากความต้องการของชุมชนหรือองค์กรท้องถิ่น ประชาชนควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของอุทยานธรณี เพื่อเสริมสร้างให้ประชาชนในท้องถิ่นตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรที่มีอยู่ กระตุ้นให้รู้สึกถึงการเป็นเจ้าของพื้นที่ และเกิดความหวงแหนในพื้นที่ อันจะนำมาซึ่งการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่อย่างยั่งยืนต่อไป

6. มีการเผยแพร่ความรู้ที่เกี่ยวกับอุทยานธรณีผ่านสื่อต่างๆ อุทยานธรณีส่งเสริมการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนของท้องถิ่นผ่านการท่องเที่ยวทางธรณีวิทยาเป็นหลัก ดังนั้น เพื่อกระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวทางธรณีวิทยาจึงมีความจำเป็นที่อุทยานธรณีต้องมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลและความรู้ไปสู่นักท่องเที่ยวและประชาชนท้องถิ่น โดยผ่านช่องทางต่างๆ อาทิ เว็บไซต์ แผ่นพับ และแผนที่ที่มีข้อมูลแหล่งธรณีวิทยาและแหล่งอื่นๆ เป็นต้น

7. มีการท่องเที่ยวบริเวณแหล่งธรณีวิทยาอันควรอนุรักษ์หรือแหล่งอนุรักษ์ธรณีวิทยา และแหล่งธรรมชาติวิทยา แหล่งประวัติศาสตร์ หรือแหล่งวัฒนธรรม การท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ ภายในอุทยานธรณี ล้วนมีส่วนช่วยให้อุทยานธรณีประสบความสำเร็จ เนื่องจากเกิดการกระจายรายได้ไปสู่ท้องถิ่น และนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนสำคัญเป็นอย่างมากในการผลักดันให้เกิดการท่องเที่ยวในรูปแบบนี้ ซึ่งการท่องเที่ยวต้องมีความสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น ลักษณะธรรมชาติและวัฒนธรรมของพื้นที่ และควรคำนึงถึงวิถีชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นด้วย

สรุปอุทยานธรณี คือ พื้นที่ที่รวมแหล่งธรณีวิทยาและสภาพภูมิประเทศที่มีความสำคัญทางธรณีวิทยา พื้นที่เหล่านี้ได้รับการบริหารจัดการแบบองค์รวม ซึ่งประกอบด้วย การคุ้มครองหรือการอนุรักษ์ การให้การศึกษา และการพัฒนาอย่างยั่งยืน อุทยานธรณีไม่ได้เกี่ยวข้องเฉพาะธรณีวิทยาเพียงอย่างเดียว อุทยานธรณีต้องมีการ เชื่อมโยงทางธรณีวิทยากับทรัพยากรด้านอื่นๆ ในพื้นที่ เช่น ธรรมชาติวิทยา วัฒนธรรม และมรดกด้านอื่นๆ ที่จับต้องไม่ได้ อุทยานธรณี ถูกตั้งขึ้นโดยใช้กระบวนการ “จากล่างสู่บน” ที่เกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และ หน่วยงานในท้องถิ่นและภูมิภาคทั้งหมด (เช่น เจ้าของที่ดิน กลุ่มชุมชน ผู้ให้บริการด้านการท่องเที่ยว ประชาชนในพื้นที่ และองค์กรท้องถิ่น) ซึ่งกระบวนการเหล่านี้ต้องการความร่วมมืออย่างจริงจังของชุมชนท้องถิ่น ความเข้มแข็ง ของพันธมิตรจากหลายภาคส่วนในท้องถิ่น และการสนับสนุนของภาครัฐในระยะยาว และมีการพัฒนายุทธศาสตร์ อย่างจริงจังที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายของชุมชน ในขณะเดียวกัน ก็เป็นการใช้ประโยชน์ และการอนุรักษ์มรดกทาง ธรณีวิทยาไปด้วยกัน

กำเนิดแผ่นดินอุทยานธรณีสตูล

อุทยานธรณีสตูลได้รับรองเป็นสมาชิกอุทยานธรณีสตูลโลกของยูเนสโก เมื่อวันที่ 17 เมษายน 2561 ครอบคลุมพื้นที่ 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอทุ่งหว้า อำเภอมะนัง อำเภอละงู และอำเภอเมืองเฉพาะ (อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเภตรา และอุทยานแห่งชาติตะรุเตา) รวมเป็นพื้นที่ 2,597 ตารางกิโลเมตร มีความโดดเด่นจากภูเขาสู่ท้องทะเล โชนภูเขาโดดเด่นภูมิประเทศแบบคาสต์ (karst topography) ทำให้เกิดแหล่งท่องเที่ยวได้แก่ ถ้ำผาเพชร ถ้ำอุไรทอง ถ้ำทะลุ น้ำตกวังสายทอง และ โชนหมู่เกาะทางทะเลที่มีชื่อเสียงไปทั่วโลก ได้แก่ เกาะหลีเป๊ะ เกาะอาดัง เกาะราวี เกาะหินซ้อน จุดดำน้ำร่องน้ำจาบัง เป็นต้น ทำให้พื้นที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง

อุทยานธรณีสตูล อุทยานธรณีสตูลโลกของยูเนสโกแห่งแรกของประเทศไทย “จากผืนทะเล 500 ล้านปี สู่ขุนคีรียิ่งใหญ่ ผูกพันวิถีชีวิตผู้คน” แผ่นดินอุทยานธรณีสตูลเริ่มต้นจากพื้นทะเล “ยุคแคมเบรียน” อายุเก่าแก่กว่า 500 ล้านปี โดยพบหลักฐานเป็นซากดึกดำบรรพ์สัตว์ทะเลอายุเก่าแก่ที่สุดในประเทศไทย ในหินทรายสีแดงบนเกาะตะรุเตา ยุคออร์โดวิเซียน” แผ่นดินแห่งนี้กลายเป็นแหล่งผลิตก๊าซอ็อกซิเจนให้กับโลกยุคโบราณ โดยกลุ่มสิ่งมีชีวิตขนาดเล็กที่เรียกว่า “สโตรมาโตไลต์” ทะเลยุคนี้เป็นช่วงเวลาแห่งความอุดมสมบูรณ์ของสัตว์ทะเลโดยเฉพาะนอร์ติลอยหรือหมึกโบราณ “ยุคไซลูเรียน-ไทรแอสสิกตอนต้น” แผ่นดินอุทยานธรณีสตูลยังจมอยู่ใต้ทะเล แต่เปลือกโลกเคลื่อนที่ตลอดเวลาทำให้แผ่นดินอุทยานธรณีสตูลเคยอยู่ซีกโลกใต้ เคลื่อนที่ขึ้นมาซีกโลกเหนือสูงขึ้นเรื่อย ๆ สู่ขุนคีรียิ่งใหญ่ ผูกพันวิถีชีวิต ผู้คน 247 ล้านปี – ปัจจุบัน “ยุคไทรแอสสิกตอนกลาง – ปัจจุบัน” เป็นช่วงเวลาสำคัญที่เปลือกโลก 2 แผ่นชนกัน ทำให้พื้นที่อุทยานธรณีสตูล ยกตัวขึ้นอย่างต่อเนื่องจากพื้นทะเลสู่ภูเขาสูงชัน และถูกกัดกร่อนโดยสายลมและสายน้ำนับล้านปี จนเกิดลักษณะภูมิประเทศที่หลากหลายและสวยงามดังปัจจุบัน

เมื่อ “6,000 ปี” คือจุดเริ่มต้นของความเชื่อมโยงระหว่างภูมิประเทศ หินและมนุษย์ โดยใช้ถ้ำเป็นบ้านหลังแรก เพื่อพักอาศัย จากหลักฐานเครื่องมือ

ที่ทำจากกระดูกสัตว์ และซากสัตว์ที่อยู่ในถ้ำที่มีความสูงจากพื้นดินกว่า 30 เมตร

ปัจจุบันพื้นที่อุทยานธรณีสตูลยังคงเป็นพื้นที่ที่ผู้คนมีความผูกพันกับผืนแผ่นดินและสภาพภูมิประเทศโดยสังเกตได้จากวิถีชีวิต ประจำวัน ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์

จะเห็นได้ว่า จังหวัดสตูลได้เดินตามแนวทางอุทยานธรณีโลกของยูเนสโก ดำเนินงานตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของยูเนสโก (SDGs) ซึ่งชุมชนท้องถิ่นได้ผลิตสินค้าที่เกิดจากภูมิปัญญาดั้งเดิมมาประยุกต์กับวัตถุดิบในพื้นที่อุทยานธรณีโลกสตูลและสร้างความเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน สิ่งเหล่านี้ทำให้ผู้คนในพื้นที่อุทยานธรณีสตูล มีรายได้ และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับการท่องเที่ยวเชิงธรณี เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชน โดยอุทยานธรณีโลกสตูลถูกใช้ประโยชน์เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านธรณีวิทยาและซากดึกดำบรรพ์ นิเวศวิทยา โบราณคดี เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ที่มีความสำคัญของคนทั้งโลก

ความหลากหลายทางชีวภาพของอุทยานธรณีสตูล

แหล่งท่องเที่ยวทางทะเล-หมู่เกาะ

โซนหมู่เกาะตะรุเตา – เกตรา (Tarutao – Phetra Islands Zone)

เป็นโซนพื้นที่เกาะในทะเลอันดามันทางด้านตะวันตกและด้านใต้ของอุทยาน ประกอบด้วย เกาะ 50 แห่งในอุทยานแห่งชาติตะรุเตา และเกาะ 21 แห่งในอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเกตรา เป็นโซนทะเลน้ำใสสีเขียวมรกตจนถึงสีฟ้าเทอคอยส์ บางเกาะมีหาดที่สวยงามและมีธรรมชาติ ป่า สัตว์ หาดทรายที่สวยงามจนได้รับการยกย่องให้เป็น “มรดกอาเซียน” เกาะตะรุเตา บางเกาะมีหาดทรายขาวนวล ของชิ้นส่วนเล็กๆของปะการัง และเป็นที่อยู่ของชาวเลรวมทั้งมีนักท่องเที่ยวต่างชาติจำนวนมาก เช่น เกาะหลีเป๊ะ เกาะอาดังบางเกาะมีสะพานหินธรรมชาติหรือก้อนหินหลากสีวางเป็นมันขลับก่อตัวเป็นหาดหินที่สวยงาม ริมเกาะบางแห่งมีชื่อเสียงในการดำน้ำ ดูปะการัง 7 สี เช่น เกาะไข่ เกาะหินงาม เกาะบุโหลน เป็นต้น

ฤดูกาลท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติตะรุเตาที่เหมาะสม ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน – พฤษภาคม ของทุกๆ ปี ส่วนเดือน พฤษภาคม – พฤศจิกายน ของทุกๆ ปีเป็นช่วงปิดฤดูกาลท่องเที่ยวเนื่องเป็นช่วงมรสุมเข้า ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ทรัพยากรยังคงสมบูรณ์เนื่องจากทรัพยากรธรรมชาติได้มีการพักฟื้นตัวทุกปี

แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัย

แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัย คาสต์สตูล (Satun Karst Zone)

อยู่ทางด้านเหนือของอุทยานธรณีสตูลในท้องที่อำเภอทุ่งหว้าและมะนัง เป็นพื้นที่ภูเขาหินปูน ประกอบด้วยแนวภูเขาหรือเขาโดดหินปูนที่มีผาชันพื้นที่สูงๆ ต่ำๆ มีถ้ำมากมายบางถ้ำมีน้ำทะเลไหลขึ้นลง หรือ เข้าออกเป็นระยะทางไกลหลายกิโลเมตร เช่น ถ้ำเล – สเตโกดอน บางถ้ำมีธารน้ำลอด เช่น ถ้ำเจ็ดคต บางถ้ำเป็นถ้ำแห้งที่สวยงามและกว้างใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศไทย เช่น ถ้ำภูผาเพชร นอกจากนี้ ยังมีสุสานหิน น้ำตก และธารน้ำลอดแก่ง เป็นต้น

แหล่งเที่ยวเพื่อการเรียนรู้

แหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ฟอสซิลพาเลโอโซอิก (Paleozoic Fossils Zone) หรือโซนฟอสซิลในมหายุคสิ่งมีชีวิตสมัยเก่าซึ่งส่วนใหญ่เป็นสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังที่อยู่ในทะเลมาก่อน พบในพื้นที่อำเภอทุ่งหว้า มะนัง และ อำเภอละงูและพบฟอสซิลครบทั้ง 6 ยุค ของมหายุคดังกล่าว ตั้งแต่ไทรโลไบต์หรือแมงดาทะเลโบราณในหินยุคแคมเบรียน ที่เป็นฟอสซิลเก่าที่สุดในประเทศไทย อายุกว่า 500 ล้านปี จนถึงฟอสซิล คดข้าวสาร ปะการัง หรือเปลือกทะเล (ไบรโอซัว) ในยุคเพอร์เมียน อายุ 252 ล้านปีก่อน แต่ฟอสซิลที่โดดเด่นก่อตัวเป็นภูมิประเทศสุสานหินปูนแดง หรือ ภูเขาหินปูนแดงร่วมกับฟอสซิลหมึกโบราณ “นอติลอยด์” ขนาดใหญ่ อายุ 400 ล้านปี คือ สุสานหินสาหร่ายแดงบ้านป่าเสม็ด หรือเขาหินสาหร่ายแดง “เขาแดง” ในตำบลกำแพง อำเภอละงู ซึ่งมีพบน้อยมากในกลุ่มประเทศอาเซียนหรือในประเทศอื่นๆ ของโลก

แหล่งท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิต

อุทยานธรณีสตูล วิถีชีวิตที่หลากหลาย ชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม ชาวไทยพุทธ และ ชาวไทยเชื้อสายจีน อยู่ร่วมกันอย่างสงบมิให้เห็นในวิถีชีวิตของคนที่นี่ จึงทำให้เกิดวัฒนธรรมที่หลากหลายกันมายาวนานหลายชั่วอายุคน

ผลิตภัณฑ์

อุทยานธรณีโลก (UNESCO Global Geopark) หมายถึง สตูลประสบความสำเร็จในการจัดการพื้นที่ที่ประกอบด้วยแหล่งเรียนรู้ทางธรณีวิทยา และ แหล่งอนุรักษ์ให้เป็นที่รู้จักหรือมีชื่อเสียง ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทาง ทรัพยากรธรรมชาติและนิเวศวิทยา รวมถึงแหล่งโบราณคดี เมืองเก่า และ ประเพณีวัฒนธรรม วิถีชีวิต ท้องถิ่นเมืองเก่า โดยนำทรัพยากรเหล่านี้มาบริหารจัดการ สร้างเรื่องราวเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว และผลักดันให้ชุมชนท้องถิ่นมี รายได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และยั่งยืน สามารถสร้างรายได้ให้กับจังหวัดและ ประเทศชาติได้อย่างมั่นคง ประชาชนเกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศและ อนุรักษ์ทรัพยากร โดยเฉพาะการสร้างคุณค่าและมูลค่าแก่จังหวัดและชุมชน จากการได้รับการรับรองเป็นอุทยานธรณีระดับโลก (UNESCO Global Geopark) พัฒนาธุรกิจด้านการท่องเที่ยวให้มีมูลค่าสูงด้วยอัตลักษณ์และ วัฒนธรรมสร้างสรรค์มูลค่าทางเศรษฐกิจและความหลากหลายของการ ท่องเที่ยว ทั้งเชิงนิเวศป่าเขา ทางทะเล อุทยานธรณีโลก และการท่องเที่ยว ชายแดน

อุทยานธรณีโลก (UNESCO Global Geopark) สร้างเศรษฐกิจมั่นคง (Economic Wealthy) หมายถึง เศรษฐกิจจังหวัด เศรษฐกิจชุมชน ที่มีการ เจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง มั่นคง ยั่งยืน บนฐานของการผลิตที่มีคุณค่าและ มูลค่าศักยภาพในท้องถิ่นการค้าชายแดนเติบโตเพิ่มมากขึ้น รวมถึงการ สร้างสรรค์นวัตกรรมด้านการบริการเพื่อรองรับการขยายฐานเศรษฐกิจใน อนาคต การสร้างและพัฒนาผู้ประกอบการที่มีทักษะและมีความสามารถในการ แข่งขันที่มีอัตลักษณ์ชัดเจน มีนวัตกรรมในการสร้างโมเดลธุรกิจ สินค้าและ

บริการ และกระบวนการผลิตและบริการในสินค้า Geopark สู่อการเป็นจังหวัดที่ประสบความสำเร็จในการยกระดับคุณภาพความเป็นอยู่ของประชาชน บนฐานของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนา

ความสำคัญของการสื่อสารเพื่อพัฒนาแบบมีส่วนร่วม

การสื่อสารมีบทบาทสำคัญในกระบวนการมีส่วนร่วมของสมาชิกในสังคมอย่างชัดเจน และที่สำคัญบุคคลในวงการด้านการสื่อสารเพื่อการพัฒนาได้ชี้ให้เห็นว่า แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารในการพัฒนาสังคมได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบของการสื่อสารจากเดิม ซึ่งได้แก่ การสื่อสารภายใต้กระบวนการหลักแห่งความทันสมัยนิยม ซึ่งเน้นการสื่อสารจากบนลงล่างหรือการสื่อสารจากผู้มีอำนาจในชุมชน ไปยังประชาชน ไปสู่การสื่อสารแบบใหม่ภายใต้กระบวนการทัศนแบบทางเลือก ซึ่งให้ความสำคัญกับกระบวนการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม ซึ่งให้ความสำคัญกับการสนทนาโต้ตอบกันในลักษณะของการปรึกษาหารือกัน เพื่อเปิดโอกาสให้กันในชุมชนได้หันหน้าเข้าหากัน พูดจา เจาจากัน เพื่อทำความเข้าใจกับข้อมูลข่าวสารเบื้องต้นหลักการ และแนวทางที่หลากหลายสำหรับการตัดสินใจร่วมเกี่ยวกับชุมชนของตน

กระบวนการการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน

การสื่อสารแบบการมีส่วนร่วม (Participatory Communication) เป็นแนวคิดที่ผสมผสานระหว่างแนวคิดการมีส่วนร่วมและแนวคิดการสื่อสาร ดังนั้นในการที่จะทำความเข้าใจการสื่อสารแบบการมีส่วนร่วมได้นั้นจำเป็นต้องทำความเข้าใจทั้งแนวคิดการมีส่วนร่วมและแนวคิดการสื่อสาร ในที่นี้จะยึดความหมายของคำว่า การมีส่วนร่วมตาม คำนิยามของสหประชาชาติ(1983) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วม (Participation) คือ กิจกรรมที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการดำเนินโครงการ โดยเริ่มตั้งแต่ขั้นวางแผนซึ่งประชาชนจะต้องระบุปัญหาและความต้องการ ขั้นปฏิบัติการขั้นประเมินผลตลอดจนขั้นบำรุงรักษา ในส่วนของคำว่า การสื่อสาร (Communication) นั้นมีผู้ให้ความหมายไว้อย่างหลากหลาย ในที่นี้จะขอสรุปว่า การสื่อสาร คือ

กระบวนการการแลกเปลี่ยนข่าวสาร เกิดขึ้นโดยการถ่ายทอดสารจากบุคคลฝ่ายหนึ่ง ซึ่ง ทหาหน้าที่ส่งสารผ่านสื่อหรือช่องทางต่าง ๆ ไปยังผู้รับสารเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง โดยมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

Ascroft (1987, หน้า 135-136) อธิบายว่า การสื่อสารแบบมีส่วนร่วม เป็นการสื่อสารที่คำนึงถึงกระบวนการในการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมว่าเป็นกระบวนการที่กลุ่มบุคคลต่าง ๆ ซึ่งมีความตั้งใจและมีความเกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาหนึ่ง ๆ ได้เข้ามามีบทบาทในกระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้และการสร้างความเข้าใจร่วมกัน

Nair and White (1993, หน้า 237) อธิบายว่า การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเป็นการออกแบบกระบวนการสื่อสาร โดยมุ่งเน้นให้ผู้เกี่ยวข้องสามารถสื่อสารกันได้ในลักษณะของการสนทนา (Dialogue) ร่วมกัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นภาพของการมีปฏิสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร ในขณะเดียวกันยังมองว่า การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการร่วมกันระบุความจำเป็นและสภาพ ปัญหาในการพัฒนา การร่วมกันคิดสร้างสรรค์เกี่ยวกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการพัฒนา ตลอดจนการลงมือปฏิบัติการพัฒนาภายใต้สถานการณ์ของความร่วมมือกัน

Bordenave (1994, หน้า 35-36) อธิบายว่า การสื่อสารแบบมีส่วนร่วม โดยคำนึงถึงหลักการเชิงปรัชญาที่อยู่เบื้องหลังกระบวนการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการสื่อสารที่สะท้อนความเป็นอิสระและความเท่าเทียมที่สามารถเกิดขึ้นได้ในกรณีที่บุคคลมีโอกาเข้าถึงช่องทางการสื่อสารชุมชน และมีโอกาสได้แสดงมุมมอง ความรู้สึกและประสบการณ์ต่าง ๆ ของตนเองอย่างเต็มที่ ทั้งนี้เพราะสิ่งดังกล่าวเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะสนับสนุนให้บุคคลกลุ่มต่าง ๆ สามารถตัดสินใจลงมือ กระทำสิ่งที่ตนเองสนใจและร่วมมือกันแก้ปัญหาต่าง ๆ ตลอดจนพัฒนาสังคมให้ดีขึ้นได้

Jacobson (1994, หน้า 267) อธิบายว่า การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการเข้าร่วม (Involvement) ของประชาชนในโครงการต่าง ๆ ที่

เกี่ยวข้องกับการสื่อสารในทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นพื้นฐานเกี่ยวข้องกับการสื่อสารระหว่างบุคคล การสื่อสารผ่านสื่อมวลชน หรือการสื่อสารผ่านสื่อประเพณีใดก็ตาม โดยมีความไว้วางใจกันเป็นสิ่งสำคัญที่อยู่เบื้องหลังกระบวนการสื่อสารและการพัฒนาต่าง ๆ

แนวคิดของกระบวนการสื่อสารเพื่องานพัฒนาสังคมแบบมีส่วนร่วมสรุปได้ว่า ขั้นตอนของการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม สามารถแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ตัดสินใจเลือกประเด็น/ปัญหา 2) วางแผนแก้ปัญหา 3) ดำเนินการแก้ปัญหา 4) รับผลที่ได้จากการดำเนินการ และ 5) ประเมินผลการดำเนินการ

กระบวนการการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วม ใช้กระบวนการสื่อสาร ดังนี้

ผู้ส่งสาร	เนื้อหาสาร	สื่อ/ช่องทาง	ผู้รับสาร	ผลกระทบ
ผู้นำกลุ่ม	- กระบวนการ	- สื่อบุคคล	- สมาชิกในชุมชนที่สนใจ	- เกิดการเรียนรู้
	- วิธีการ	- สื่อกิจกรรม	- กลุ่มเด็กและเยาวชน	- เกิดความภาคภูมิใจที่ได้มีส่วนร่วม
		- ใช้การสอนแบบเล่าให้ฟังและทำให้อู	- นักท่องเที่ยว	- เป็นการสร้างภูมิความรู้การจัดการ
		- แลกเปลี่ยนกันสอนตามความถนัดและความสนใจ		

วิธีการสื่อสารเพื่อการพัฒนา

การสื่อสารชุมชนทั้งในระดับภายในชุมชน

1) การสื่อสารภายในชุมชน แบ่งเป็นการสื่อสารระหว่าง

บุคคล และการสื่อสารระหว่างกลุ่ม

1.1) การสื่อสารระหว่างบุคคล ส่วนใหญ่เป็นการสื่อสารระหว่างผู้นำชุมชนท้องถิ่นหรือชุมชนท้องถิ่นด้วยสายทอง บ้านวังนาใน จังหวัดสตูล กับผู้นำกลุ่มต่างๆ ในชุมชน และสมาชิกกลุ่มเป็นการสื่อสารในรูปแบบการพูดคุย ปรัชญาหรือ การวางแผนเกี่ยวกับการทำกิจกรรมของกลุ่ม เพื่อให้ที่น่าสนใจ ตลอดจนพูดคุย ปรัชญา หรือในเรื่องอื่นๆ ซึ่งรูปแบบการสื่อสารดังกล่าวมักเป็นแบบไม่เป็นทางการ และใช้การสื่อสารในแนวนอนเป็นหลัก เนื่องจากมักเป็นเรื่องของการปรัษาหรือ แลกเปลี่ยนข้อมูล หรือการประสานงาน ตลอดจนการพูดคุยทั่วไปเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน การที่มีบุคคลในชุมชนมาพบ พูดคุย และปรัษาหรือ กับผู้นำชุมชน

1.2) การสื่อสารระหว่างกลุ่ม เป็นการสื่อสารในรูปแบบของการประชุมร่วมกันระหว่างกลุ่มต่างๆ ภายในชุมชน โดยเป็นการสนทนากลุ่ม และการประชุมในระดับผู้นำกลุ่ม และการประชุมสมาชิกในกลุ่ม รูปแบบการสื่อสารจึงมีทั้งที่ไม่เป็นทางการและแบบเป็นทางการ และเป็นการสื่อสารทั้งแนวนอน และแนวตั้ง โดยส่วนใหญ่เป็นการสนทนาและการประชุมเพื่อชี้แจงข้อมูลข่าวสาร เพื่อต้องการการตัดสินใจร่วมกัน การอธิบายการทำงาน การปรับปรุงและพัฒนาสิ่งต่างๆ ในพื้นที่ การรับฟังปัญหาและการแก้ไขปัญหา ร่วมกัน รวมถึงการประชุมเพื่อร่วมวางแผน กำหนดกฎ กติกาต่างๆ ของชุมชนร่วมกัน

รูปแบบการสื่อสารเพื่อการพัฒนา

รูปแบบการสื่อสารเพื่อการพัฒนา ที่ให้ความสำคัญใน เรื่องการสื่อสารชุมชน และการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม กล่าวคือ ในกระบวนการสื่อสารแหล่งท่องเที่ยว บริการพัก ให้ความสำคัญกับการบริการ

รูปแบบการสื่อสารของชุมชน พบว่า มีการจัดตั้งคณะกรรมการ

ดำเนินงานส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยมีคณในชุมชนมามีส่วนร่วมจัดทำแผนงานส่งเสริมการท่องเที่ยว รวมทั้งผู้ประกอบการทาง ใช้การสื่อสาร และการใช้สื่อของชุมชนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ประกอบไปด้วย 3 ส่วน ได้แก่ (1) องค์ประกอบของการสื่อสาร ประกอบด้วย ผู้ส่งสาร สาร สื่อและผู้รับสาร (2) รูปแบบของการสื่อสารที่ได้แก่รูปแบบการสื่อสารสองทางที่ไม่เป็นทางการ รูปแบบการสื่อสารสองทางที่เป็นทางการ รูปแบบการสื่อสารทางเดียวที่ไม่เป็นทางการและรูปแบบการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม (3) การใช้สื่อของชุมชนมีการใช้สื่อที่หลากหลาย ได้แก่ สื่อบุคคล สื่อประเพณี สื่อเฉพาะกิจ สื่อมวลชน และสื่ออินเทอร์เน็ต 3) กรอบแนวทางการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย ปัจจัยพื้นฐานทั้ง 4 ด้านที่สำคัญ ได้แก่ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ และวัฒนธรรม ด้านองค์กรชุมชน ด้านการจัดการ และด้านการเรียนรู้ จะถูกขับเคลื่อนโดยองค์ประกอบของการสื่อสาร ได้แก่ ผู้ส่งสาร สาร สื่อ และผู้รับสาร เพื่อให้ได้มาซึ่งศักยภาพของชุมชน ภายใต้การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมซึ่ง ถือเป็นหัวใจของการขับเคลื่อนกลไกสำคัญของกรอบแนวคิด ตารางรูปแบบการสื่อสาร

ผู้ส่งสาร	เนื้อหาสาร	สื่อ/ช่องทาง	ผู้รับสาร
ผู้นำชุมชน	- กระบวนการ	- สื่อบุคคล	- สมาชิกใน
ชาวบ้าน	- วิธีการ	- สื่อกิจกรรม	ชุมชนที่สนใจ
ภาครัฐ	- ด้าน	- ใช้การสอนแบบเล่าให้ฟัง	- กลุ่มเด็กและ
เอกชน	ทรัพยากรธรรมชาติ	และทำให้ดู	เยาวชน
ผู้ประกอบการ	และวัฒนธรรม	- แลกเปลี่ยนกันสอนตาม	- นักท่องเที่ยว
	- ด้านองค์กรชุมชน	ความถนัดและความสนใจ	
	- ด้านการจัดการ	- สื่อสังคมออนไลน์	
	- ด้านการเรียนรู้	FACEBOOK	

จะเห็นได้ว่า การสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนา จะต้อง มีรูปแบบ วิธีการ การออกแบบกระบวนการสื่อสาร โดยมุ่งเน้นให้ผู้เกี่ยวข้อง สามารถสื่อสารกันได้ในลักษณะของการสนทนาร่วมกัน หรือการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม ที่เน้นให้ประชาชนพื้นที่ ชุมชน ได้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนตั้งแต่ การ ร่วมคิด วางแผน ร่วมกำหนดนโยบาย ร่วมดำเนินการ ร่วมแบ่งปันผลประโยชน์ และร่วมติดตามประเมินผล โดยมีการใช้สื่อหรือช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย ได้แก่ สื่อบุคคล สื่อกิจกรรม สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อการแสดง สื่อใหม่ ในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน โดยมีกลุ่มผู้รับสารที่สำคัญ ได้แก่ สมาชิกในชุมชน เด็กและเยาวชน และนักท่องเที่ยวตลอดจนผู้สนใจทั่วไป เปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้หันหน้าเข้าหากัน พุดจา เจาจา กัน การสนทนาโต้ตอบกันในลักษณะของการปรึกษาหารือกัน เพื่อทำความเข้าใจกับข้อมูล ข่าวสารเบื้องต้นหลักการ และแนวทางที่หลากหลายสำหรับการตัดสินใจร่วม เกี่ยวกับชุมชนของตน

บทสรุป

การสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน ธรณีโลกสตูล มีการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชน ให้ความรู้กับประชาชน จัดตั้งกลุ่มเพื่อการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติจากความต้องการของประชาชน ชุมชนใช้แนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน ควบคู่กับการสร้างรายได้ให้กับประชาชนในชุมชน มีกระบวนการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน

โดยใช้อุปกรณ์ประกอบการสื่อสาร ได้แก่ (1) ผู้ส่งสาร คือ ผู้นำชุมชน และกลุ่มแกนนำชุมชนเป็น ผู้ส่งสารหลัก (2) เนื้อหาสาร เกี่ยวข้องกับ ทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน (3) สื่อ/ช่องทาง เน้นการประชุมทั้งแบบไม่เป็นทางการ (สภาคาแฟ) โดยใช้สื่อบุคคลร่วมด้วยเพื่อโน้มน้าวให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (4) ผู้รับสาร ได้แก่ ประชาชนในชุมชน โดยคำนึงถึง ทักษะ ทักษะ และระดับความรู้ประชาชนเป็นหลัก

ทั้งนี้ ลักษณะสื่อสารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ (1) การมีส่วนร่วมในฐานะผู้รับสาร ได้แก่ การให้ข้อมูลข่าวสารของผู้นำชุมชน (2) การมีส่วนร่วมในฐานะผู้ส่งสาร ได้แก่ การรับฟังความคิดเห็น ของผู้นำชุมชน และการเกี่ยวข้อง การแสดงความคิดเห็นของประชาชน (3) การมีส่วนร่วมในฐานะผู้วางแผน ได้แก่ การให้ความร่วมมือ และการเสริมอำนาจแก่ประชาชน 3. ผลของการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน คือ ประชาชนในชุมชนเกิดการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า สดุดีประสบความสำเร็จในการจัดการพื้นที่ ที่ประกอบด้วยแหล่งเรียนรู้ทางธรณีวิทยา และแหล่งอนุรักษ์ให้เป็นที่ยูนิคหรือมีชื่อเสียง ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทรัพยากรธรรมชาติและนิเวศวิทยา รวมถึงแหล่งโบราณคดี เมืองเก่า และประเพณีวัฒนธรรม วิถีชีวิต ท้องถิ่นเมืองเก่า โดยนำทรัพยากรเหล่านี้มาบริหารจัดการ สร้างเรื่องราวเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว และผลักดันให้ชุมชนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และยั่งยืน สามารถสร้างรายได้ให้กับจังหวัดและ ประเทศชาติได้อย่างมั่นคง ประชาชนเกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศและอนุรักษ์ทรัพยากร โดยเฉพาะการสร้างคุณค่าและมูลค่าแก่จังหวัดและชุมชน จากการได้รับการรับรองเป็นอุทยานธรณีระดับโลก (UNESCO Global Geopark) พัฒนารูฏีกด้านการท่องเที่ยวให้มีมูลค่าสูงด้วยอัตลักษณ์และวัฒนธรรมสร้างสรรค์มูลค่าทางเศรษฐกิจและความหลากหลายของการท่องเที่ยว ทั้งเชิงนิเวศป่าเขา ทางทะเล อุทยานธรณีโลก และการท่องเที่ยวชายแดน

บรรณานุกรม

กฤษฎา สุริยวงศ์, สุวันชัย หวนนากลาง และฐิตินัน บุญภาพ คอมมอน.

(2564). การสื่อสารเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์โดยชุมชนมีส่วนร่วมของจังหวัดเพชรบุรี. สืบค้น 19 เมษายน 2565,

จาก: file:///C:/Users/SAMSUNG/Downloads
/chaon,+%7B\$userGroup%7D,+4

การจัดการการสื่อสาร. สืบค้น 19 เมษายน 2565, จาก:

https://hmong.in.th/wiki/Communication_management#title

กาญจนา แก้วเทพ. (2551). **การจัดการความรู้เบื้องต้นเรื่อง การสื่อสารชุมชน.** วรรณิการ์ เฟื่องปรำงค์และ กาญจนา แก้วเทพ. (2548). การมีส่วนร่วมในการสื่อสาร: จากแนวคิดสู่การปฏิบัติจริง. **วารสารนิเทศศาสตร์**, 23 (3-4), หน้า 62-81.

กาญจนา แก้วเทพ และคณะ. (2543). **สื่อเพื่อชุมชน : การประมวลองค์ความรู้.** กรุงเทพฯ :สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

กาญจนา แก้วเทพ. (2552). **สื่อเล็กๆ ที่นำไปใช้ในงานพัฒนา.** กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.การสื่อสารเพื่อการพัฒนาสังคม. สืบค้น 15 มิถุนายน 2565, จาก:<http://www.aritbooks.nrru.ac.th/uploadfiles/books/2-2018-08-30-08-37-50.pdf>

พิฑูรย์ ทองฉิม. (2558). **โครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิตและธรรมชาติ.** การท่องเที่ยวโดยชุมชน. สืบค้น 19 เมษายน 2565, จาก: <https://kb.psu.ac.th/psubk/bitstream/2010/10157/1/404539.pdf>

ปาริชาติ สถาปิตานนท์. (2549). **การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชน : จากแนวคิดสู่ปฏิบัติการวิจัยในสังคมไทย.** กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

วีระศักดิ์ สมยานะ. (2554). **การพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดเชียงใหม่.** สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ(วช.). อุทยานธรณี. 15 มิถุนายน 2565, จาก: <https://www.geopark-thailand.org/>

Mr. Narongrit Thungprue. (2018). **อุทยานธรณีโลกสตูล อุทยานธรณีโลกของยูเนสโกแห่งแรกของประเทศไทย.** สืบค้น 15 มิถุนายน 2565, จาก: <http://www.satun-geopark.com/>

แนวทางพัฒนาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม
ในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2

The development guidelines of participative
management in resource mobilization for
education of basic schools under
Kamphaeng Phet Primary Educational Service
Area Office 2

ชนากานต์ เมฆยะ¹
Chanakan Mekya

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 2) หาแนวทางพัฒนาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 96 คน และครูผู้สอนจำนวน 201 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาจำนวน 17 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ

¹ นักศึกษาปริญญาโท คุรุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) ; ค.ม.
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

แบบสอบถามเลือกตอบมากกว่า 1 และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test F-test ค่าร้อยละ การวิเคราะห์เนื้อหา การแจกแจงความถี่และจัดลำดับความสำคัญ ผลการศึกษา พบว่า

1. สภาพการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีสภาพการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ ด้านการให้ข้อมูล ข่าวสารข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์

2. ปัญหาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ด้านที่มีปัญหามากที่สุด ได้แก่ ด้านการกระจายอำนาจและการมอบอำนาจตัดสินใจ

3. การเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำแนกตามสถานภาพการปฏิบัติงาน ประสบการณ์ในการทำงาน วุฒิการศึกษา และขนาดสถานศึกษาในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4. แนวทางพัฒนาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 พบว่าสถานศึกษา ควรให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดกิจกรรม หรือโครงการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา นอกจากนี้ยังต้องสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างชุมชนกับสถานศึกษาและควรมีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาต่อสาธารณชนอย่างโปร่งใสเพื่อให้เกิดการสนับสนุนสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ : การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา, การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม

Abstract

The purpose of this study were 1) to study and compare the condition of problems of participative management in resource mobilization for education of basic schools, and 2) to find ways to develop participative management in resource mobilization for education of basic schools under Kamphaeng Phet Primary Educational Service Area Office 2. The samples used in this study were 96 school directors, 201 teachers, and 17 specialists in resource mobilization for education. The instruments were questionnaires: 5 rating scales and multiple responses. Besides, there was a semi-structured interview, too. Data were analyzed by Mean, Standard Deviation, t-test, F-test, Percentage, Content Analysis, Frequency Distribution and Prioritization.

The findings were as follows:

1. The condition of participative management in resource mobilization for education of basic schools Kamphaeng Phet Primary Educational Service Area Office 2 in overall was at a high level. The most condition of participative management in resource mobilization for education was giving useful information and suggestions.

2. The problem of participative management in resource mobilization for education of basic schools under Kamphaeng Phet Primary Educational Service Area Office 2, the most problematic aspect, were doing decentralization and making decision.

3. Comparing the condition of participative management in resource mobilization for education of basic schools under Kamphaeng Phet Primary Educational Service Area Office 2

classified by working status, working experience, educational background and school size whether overall or each aspect was not different.

4.The development guidelines of participative management in resource mobilization for education of basic schools under Kamphaeng Phet Primary Educational Service Area Office 2 was found that basic schools should allow stakeholders who involved in educational management to participate in planning. Assign activities or projects to mobilize resources for education. Furthermore, there was a good relationship between the community and the school must be built. And there should be opened information about resource mobilization for education to public transparently in order to create supporting for school continuously.

Keywords: Educational resource mobilization, Participatory management

บทนำ

ทรัพยากรเพื่อการศึกษาถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารการจัดการศึกษา ทำให้สถานศึกษาดำเนินการเรียนการสอนหรือพัฒนาคนให้มีคุณภาพและได้ผลตามความมุ่งหมายของการจัดการศึกษา ช่วยส่งเสริมงานวิชาการให้มีคุณภาพ ช่วยส่งเสริมการดำเนินงานด้านอื่น ๆ ในสถานศึกษา เป็นตัวกลางหรือตัวกระตุ้นที่ทำให้กิจกรรมของสถานศึกษาดำเนินไปได้และมีบทบาทต่อกิจกรรมของสถานศึกษาทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนสำคัญในการบริการทรัพยากรเพื่อการศึกษา ซึ่งมีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและแผนงานของสถานศึกษา เพื่อจะได้ทราบว่าต้องทำกิจกรรมอะไรบ้าง กำหนดทรัพยากรที่

ต้องการ โดยรวบรวมความต้องการด้านทรัพยากรจากแผนงาน มีการจำแนกเป็นหมวดหมู่ที่ต้องการอย่างชัดเจนการแสวงหาทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยการแสวงหาจากแหล่งต่าง ๆ เช่นงบประมาณ เงินรายได้ เงินบริจาค ทรัพยากรจากชุมชน โดยจัดเรียงลำดับความสำคัญหรือความพร้อมของโครงการที่จะทำให้การใช้ทรัพยากรเกิดความคุ้มค่า เหมาะสมมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด (ภูมิพิพัฒน์ รักพรหมงคล, 2559, หน้า 423)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 มีจำนวนสถานศึกษาในสังกัดจำนวน 182 แห่ง ซึ่งมีสถานศึกษาตั้งกระจายอยู่ตามอำเภอต่าง ตำบล และหมู่บ้านต่าง ๆ สถานศึกษาบางแห่งตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกล สถานศึกษาชั้นพื้นฐานประสบปัญหาด้านการขาดแคลนงบประมาณในการนำมาพัฒนาและบริหารจัดการภายในสถานศึกษาให้มีความพร้อมและรองรับความต้องการของชุมชน อีกทั้งยังพบว่า สถานศึกษาได้รับงบประมาณจัดสรรจากทางราชการหรือหน่วยงานต้นสังกัดไม่เพียงพอ จึงไม่สามารถนำมาใช้ในการบริหารจัดการให้ครอบคลุมกับขอบข่ายงานทั้งหมดของสถานศึกษา นอกจากนี้ยังพบปัญหาในด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาจากบุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา รวมไปถึงหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน ที่ยังขาดกระบวนการวางแผน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ขาดความร่วมมือในการร่วมรับผิดชอบต่อส่วนได้ส่วนเสียของสถานศึกษา และการประชาสัมพันธ์กระจายข่าวสารและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา ดังนั้นจึงจำเป็นต้องหาวิธีที่สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา เพราะหากสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพก็จะส่งผลให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุดต่อผู้เรียนและสถานศึกษา (ประจักษ์สิน บึงมูมและคณะ, 2558, หน้า 172)

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นที่ต้องพัฒนาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน เนื่องจากเป็นกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้ได้มาซึ่งแนวปฏิบัติที่ประสบผลสำเร็จอย่างมีเป้าหมาย เพื่อจะทำให้สถานศึกษามีทรัพยากรสำหรับใช้ในการบริหารจัดการอย่างเพียงพอและสอดคล้องต่อความต้องการของ

สถานศึกษาอย่างแท้จริง ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะหาแนวทางพัฒนาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 เพื่อให้ทราบว่าบุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษามีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อศึกษามากน้อยเพียงใด มีส่วนร่วมในด้านใดบ้างและมีปัญหาในการมีส่วนร่วมอย่างไร ผลจากการศึกษาวิจัยดังกล่าว จะช่วยแก้ไขปัญหาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา และได้แนวทางพัฒนาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสามารถนำข้อความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการพิจารณากำหนดแนวปฏิบัติ กฎระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ ให้บุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ได้มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา เพื่อที่จะนำทรัพยากรเหล่านั้นมาใช้ในการบริหารจัดการและพัฒนาสถานศึกษาอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรที่เป็นเงินงบประมาณ หรือวัสดุ สิ่งของต่าง ๆ และทรัพยากรด้านการบริหารจัดการ ที่จะมีส่วนช่วยในการสนับสนุน ส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และตรงกับความต้องการที่แท้จริงของสถานศึกษา ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในภาพรวมของสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาและประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาและเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2
2. เพื่อหาแนวทางพัฒนาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2

สมมติฐานการวิจัย

สภาพการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำแนกตามสถานภาพการปฏิบัติงานประสบการณ์ในการทำงาน วุฒิการศึกษา และขนาดสถานศึกษามีความแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพ ปัญหาและการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามแนวคิดของภูมิพิพัฒน์ รักพรหมงคล (2559, หน้า 299) ซึ่งได้สรุปหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ 6 ด้าน คือ

1. ด้านการกระจายอำนาจและการมอบอำนาจตัดสินใจ
2. ด้านความไว้วางใจกัน
3. ด้านการร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์
4. ด้านความเป็นอิสระในการดูแลตนเอง
5. ด้านความผูกพันต่อกันและรู้สึกเป็นเจ้าของหน่วยงานร่วมกัน
6. ด้านการให้ข้อมูลข่าวสารข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์

โดยใช้กระบวนการบริหารทรัพยากร 4Ms ได้แก่

1. บุคลากร (Man)
2. งบประมาณ (Money)
3. วัสดุอุปกรณ์ (Material)
4. การจัดการ (Management)

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 182 คน และครู จำนวน 1,065 คน รวมทั้งสิ้น 1,247 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 โดย ผู้วิจัยเปิดตารางการสุ่มกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่าง ทั้งหมด 297 คน แบ่งสัดส่วนประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 96 คน และครูผู้สอนจำนวน 201 คน

ขอบเขตด้านตัวแปรขั้นตอนที่ 1.1

สภาพและปัญหาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2

ขอบเขตด้านตัวแปรขั้นตอนที่ 1.2

ตัวแปรอิสระ ได้แก่

- สถานภาพการปฏิบัติงาน
- ประสบการณ์
- วุฒิการศึกษา
- ขนาดสถานศึกษา

ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2

ขั้นตอนที่ 2 การหาแนวทางพัฒนาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านการมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

จำนวน 17 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 13 คน และครูผู้สอน จำนวน 4 คน

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา คือ แนวทางพัฒนาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2

กระบวนการวิจัย หรือ วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพ ปัญหาและการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2

1.1 การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 96 คน และครูผู้สอนจำนวน 201 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับและแบบสอบถามเลือกตอบมากกว่า 1 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าร้อยละ

1.2 การเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำแนกตามสถานภาพการปฏิบัติงาน ประสบการณ์ในการทำงาน วุฒิการศึกษา และขนาดสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 96 คน และครูผู้สอนจำนวน 201 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ T-test และ F-test

ขั้นตอนที่ 2 การหาแนวทางพัฒนาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำเภองาว เพชร เขต 2 ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา จำนวน 17 คน ประกอบผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 13 คนและ ครูผู้สอนจำนวน 4 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา การแจกแจงความถี่และจัดลำดับความสำคัญ

ผลการวิจัย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล ผลวิจัยปรากฏว่า

1. สภาพการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำเภองาว เพชร เขต 2 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีสภาพการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ ด้านการให้ข้อมูลข่าวสารข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ รองลงมา ได้แก่ ด้านความผูกพันต่อกัน และรู้สึกเป็นเจ้าของหน่วยงานร่วมกัน ด้านการกระจายอำนาจและการมอบอำนาจตัดสินใจ และด้านความเป็นอิสระในการดูแลตนเอง และด้านที่มีสภาพการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านความไว้วางใจกัน

2. ปัญหาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำเภองาว เพชร เขต 2 ด้านที่มีปัญหาในภาพรวม 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านการกระจายอำนาจและการมอบอำนาจตัดสินใจ รองลงมา ได้แก่ ด้านการร่วมกำหนดวัตถุประสงค์ และด้านความมีอิสระในการดูแลตนเอง

3. การเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำเภองาว เพชร เขต 2 จำแนกตามสถานภาพการปฏิบัติงาน ประสบการณ์ วุฒิการศึกษา และขนาดสถานศึกษา ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4. แนวทางพัฒนาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 พบว่า สถานศึกษามีความสัมพันธ์อันดีระหว่างชุมชนกับสถานศึกษา ควรให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดกิจกรรม/โครงการ ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา กำหนดเป้าหมายการดำเนินงานที่ชัดเจน พัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาให้เป็นที่ประจักษ์เพื่อให้เกิดการยอมรับจากชุมชน ผู้บริหารต้องมีทักษะการพูดคุย ติดต่อประสานงานลงมือปฏิบัติเป็นแบบอย่าง ควรเปิดใจยอมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสถานศึกษา มีการประชุมสัมพันธ์ที่ดี ด้วยสื่อและวิธีการที่หลากหลาย ใช้ทักษะการสื่อสารผ่านการพูดคุย ติดต่อประสานงานโดยตรง การจัดทำเป็นเอกสาร เผยแพร่ทางสื่อเทคโนโลยี สื่อออนไลน์และควรมีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาต่อสาธารณชนอย่างโปร่งใสเพื่อให้เกิดการสนับสนุนสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องแนวทางพัฒนาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ผู้วิจัยค้นพบประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายได้ดังต่อไปนี้

1. สภาพการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยออกมาเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหาร ครูและบุคลากรในสถานศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา จึงส่งผลให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในทุกด้านของการดำเนินงานในการระดมทรัพยากรทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่ใช่ว่าเงิน เพื่อมาใช้ในการบริหารจัดการให้เพียงพอต่อการขับเคลื่อนสถานศึกษาและพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประจักษ์สิน บึงมุ่มและคณะ (2558, หน้า 174) ได้ศึกษา การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาชั้น

พื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 พบว่า สภาพการบริหารจัดการระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการวางแผน พบว่า สถานศึกษามีการนำแผนพัฒนาการศึกษามาเป็นหลักในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี มีการวางแผนเพื่อกำหนดโครงการหรือกิจกรรมเพื่อการจัดหาทรัพยากรการศึกษา การแสวงหาทุนงบประมาณเพื่อให้ได้มาซึ่งครุภัณฑ์ วัสดุ สื่อ นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ และเทคโนโลยีสารสนเทศจากแหล่งต่าง ๆ ด้านการดำเนินการตามแผน พบว่า สถานศึกษาขอรับการจัดสรรทรัพยากรเพื่อใช้ในการจัดการศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัด รวมทั้งขอรับการจัดสรรจากองค์การบริหารส่วนปกครองท้องถิ่นหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ด้านการติดตามและประเมินผล พบว่า สถานศึกษากำหนดผู้รับผิดชอบในการติดตามและประเมินผลการระดมทรัพยากร และจัดทำรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาด้านการปรับปรุงและการพัฒนา พบว่า สถานศึกษามีการนำผลการปรับปรุงและการพัฒนาการระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการจัดการศึกษาไปใช้เป็นข้อมูลส่วนหนึ่งในการวางแผนปฏิบัติการประจำปี

2. ปัญหาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ด้านที่มีปัญหาในภาพรวม 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านการกระจายอำนาจและการมอบอำนาจตัดสินใจ รองลงมา ได้แก่ ด้านการร่วมกำหนดวัตถุประสงค์ และด้านความมีอิสระในการดูแลตนเอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาขาดการนิเทศ ติดตามที่เป็นระบบและต่อเนื่อง เพราะในบางครั้งการระดมทรัพยากรถูกดำเนินไปตามขั้นตอนแต่เนื่องด้วยระยะเวลาที่จำกัดหรือภารกิจงานอื่น ๆ ที่เข้ามาแทรกแซง จึงทำให้ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบงานติดตามและการนำผลการประเมินมาใช้อาจถูกละเลยไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอารีรัตน์ สวนหลวงและคณะ (2560, หน้า 154) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การติดตามการประเมินผลการระดมทรัพยากรทางการศึกษาในการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อให้ทราบว่าการดำเนินงานที่ผ่านมาประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้นาน้อยเพียงใด มีขั้นตอนใดที่เกิดปัญหา

และอุปสรรคที่ต้องดำเนินการแก้ไข ส่วนใดที่ไม่เกิดปัญหาแต่ก็ต้องได้รับการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น การติดตามผล ประเมินผลและสรุปผลการดำเนินงานจึงเป็น บทสรุปที่กล่าวได้ว่างานที่ปฏิบัติเสร็จแล้วสามารถปฏิบัติต่อในปีการศึกษาต่อไปได้หรือไม่ หรือต้องยกเลิกการปฏิบัติงานนั้นซึ่งมีปัญหาและอุปสรรคมากมาย ดำเนินการต่อไปก็จะเกิดผลเสียกับองค์กร

3. การเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำแนกตามสถานภาพการปฏิบัติงาน ประสบการณ์ วุฒิการศึกษา และขนาดสถานศึกษา ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยออกมาเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ซึ่งอยู่ในตำแหน่งที่มีสถานภาพการปฏิบัติงานมี ประสบการณ์ในการทำงาน และมีวุฒิการศึกษาต่างกัน แต่มีแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาไปในทิศทางเดียวกัน เพราะ การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา สามารถดำเนินไปได้ภายใต้ทักษะ กระบวนการดำเนินงานตามความต้องการ และความสามารถเฉพาะบุคคล ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐชนันท์ รุจิราภักทิสิริ และ นุชนรา รัตนศิริระประภา (2557, หน้า 68) ได้กล่าวไว้ว่า ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาไม่สามารถกระทำตามลำพังเพียงผู้เดียวได้ จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานและบุคคลต่าง ๆ ทั้งจากภายในและภายนอกสถานศึกษา ดังนั้นไม่ว่าจะอยู่ในสถานภาพผู้บริหารสถานศึกษาหรือครูผู้สอนก็สามารถร่วมมือกันดำเนินการระดมทรัพยากรเพื่อใช้พัฒนาสถานศึกษาได้ หรือแม้กระทั่งผู้บริหารและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน แต่มีแนวคิดเกี่ยวกับการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาไปในทิศทางเดียวกัน เพราะทรัพยากรถือเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการพัฒนาสถานศึกษาทุกขนาด แต่ในภาวะที่สถานศึกษามีทรัพยากรอยู่อย่างจำกัด การระดมทรัพยากรก็สามารถดำเนินไปได้ด้วยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นาจารย์ เนืองเฉลิม (2546 ; อ้างถึงใน อำพล รวากกลางและเสาวณี ตรีพุทธรัตน์, 2556, หน้า 250) ได้ศึกษาสภาพการ

ระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการบริหารการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด กรมสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า โรงเรียนได้ดำเนินการระดม ทรัพยากรทางด้านสังคมและทรัพยากรธรรมชาติโดยใช้เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับ นักเรียนสูงสุด แสดงให้เห็นว่า สถานศึกษาไม่ว่าจะขนาดใหญ่หรือเล็กต่างก็ให้ ความสำคัญที่ตัวผู้เรียน ผู้บริหารส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับแหล่งเรียนรู้ที่ เด็กสามารถที่จะเรียนรู้ได้ ไม่ว่าจะอยู่นอกหรือในโรงเรียน เพราะโรงเรียนจะมี คุณภาพขนาดไหนสิ่งสำคัญที่สุดก็คือคุณภาพของผู้เรียน

4. แนวทางพัฒนาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในการระดม ทรัพยากรเพื่อการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 พบว่า สถานศึกษาสร้าง ความสัมพันธ์อันดีระหว่างชุมชนกับสถานศึกษา ควรให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ การจัดการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดกิจกรรม/โครงการ ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา กำหนดเป้าหมายการดำเนินงานที่ชัดเจน พัฒนา คุณภาพของสถานศึกษาให้เป็นที่ประจักษ์เพื่อให้เกิดการยอมรับจากชุมชน ผู้บริหารต้องมีทักษะการพูดคุย ติดต่อประสานงานลงมือปฏิบัติเป็นแบบอย่าง ควรเปิดใจยอมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการ พัฒนาสถานศึกษา มีการประชุมสัมพันธ์ที่ดี ด้วยสื่อและวิธีการที่หลากหลาย ใช้ ทักษะการสื่อสารผ่านการพูดคุย ติดต่อประสานงานโดยตรง การจัดทำเป็น เอกสาร เผยแพร่ทางสื่อเทคโนโลยี สื่อออนไลน์และควรมีการเปิดเผยข้อมูล เกี่ยวกับการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาต่อสาธารณชนอย่างโปร่งใสเพื่อให้ เกิดการสนับสนุนสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประ จักสิน บึงมูม (2558, หน้า 175) ได้ศึกษาการพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการ ระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 พบว่า ผลการพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการ จัด การศึกษา ได้ 10 กลยุทธ์สำคัญ ดังนี้ 1) พัฒนาศักยภาพในการวางแผนระดม ทรัพยากรเพื่อใช้ในการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบและเน้นการมีส่วนร่วมของ บุคลากรที่เกี่ยวข้อง 2) พัฒนาระบบการวางแผนระดมทรัพยากรเพื่อใช้ใน

การจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม 3) พัฒนาระบบสารสนเทศในการบริหารจัดการระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการจัดการศึกษา โดยใช้เทคโนโลยี 4) เสริมสร้างแรงจูงใจบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องในการระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการจัดการศึกษา 5) ส่งเสริมการนำการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการจัดการศึกษา 6) พัฒนารูปแบบและวิธีการในการระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการจัดการศึกษาให้มีความหลากหลายรูปแบบตามความเหมาะสม 7) พัฒนาเครือข่ายการระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการศึกษาทั้งจากภายในสถานศึกษา ชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชน 8) ปรับปรุงการประชาสัมพันธ์เป็นเชิงรุกในการดำเนินงานระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการจัดการศึกษา 9) พัฒนาระบบการติดตามและประเมินผลการระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และ 10) พัฒนาระบบการนำผลการติดตามและประเมินมาใช้ในการปรับปรุงการระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการจัดการศึกษา

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ด้านการพัฒนาเชิงนโยบาย

1. ควรมีการนำแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาไปกำหนดเป็นนโยบายของหน่วยงานเพื่อการนำไปสู่การปฏิบัติ โดยปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทแต่ละหน่วยงาน
2. ควรนำแนวทางที่เป็นข้อความรู้เชิงคุณภาพไปกำหนดเป็นนโยบายสำคัญในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ให้สถานศึกษามีการระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพในทุกด้าน
3. ควรมีการกำหนดนโยบายในการให้ความช่วยเหลือสถานศึกษาในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดยการนิเทศ ติดตามและให้คำแนะนำอย่างสม่ำเสมอ
4. ควรกำหนดนโยบาย แผนงานและการดำเนินงานในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาในรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย

ด้านการพัฒนาองค์กร

1. ควรจัดประชุมชี้แจงแนวนโยบายเกี่ยวกับการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่น ๆ ได้รับรู้และเข้าใจแนวนโยบายให้ตรงกัน
2. ควรดำเนินการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาอย่างจริงจัง โดยกำหนดผู้รับผิดชอบ จัดทำแผนดำเนินการ และกำกับติดตามการดำเนินการระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยการประชุมสัมมนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ปัญหา อุปสรรค และแนวทางเกี่ยวกับการระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการจัดการศึกษา
3. ควรพัฒนาระบบจัดเก็บ การรวบรวมข้อมูลทรัพยากรที่มีอยู่ในสถานศึกษาและชุมชนให้ทันสมัย ถูกต้องตรงตามความต้องการของสถานศึกษา
4. ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตาม ประเมินผลการนำแนวทางการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของสถานศึกษานำไปสู่การปฏิบัติ เพื่อนำผลมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงการบริหารจัดการระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

ด้านการพัฒนาบุคลากร

1. ควรนำแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาไปจัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา ในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ
2. ควรนำแนวทางการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา มาเป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้แก่ผู้บริหารในสถานศึกษาทุกขนาด
3. ควรกำหนดแนวทางการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาสำหรับ คณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อนำไปเป็นแนวปฏิบัติในการมีส่วนร่วมระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ร่วมกับสถานศึกษา
4. ควรนำแนวทางที่เป็นข้อความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาไปเผยแพร่เพื่อให้คนในชุมชนและสังคมเกิดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการระดมทรัพยากรเพื่อใช้พัฒนาสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยการพัฒนารูปแบบหรือระบบการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อใช้ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
2. ควรทำการวิจัยเพื่อติดตามการนำแนวทางพัฒนาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาไปใช้และนำแนวทางสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา
3. ควรทำการวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้การดำเนินการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาประสบผลสำเร็จ
4. ควรศึกษากรณีศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาหรือสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
5. ควรศึกษาและพัฒนารูปแบบแนวทางการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชนและบริบทที่แตกต่างกันเพื่อให้เกิดข้อความรู้ใหม่ ๆ มาเป็นแนวทางในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาเพิ่มขึ้น

บทสรุป

จากการศึกษาเรื่อง แนวทางพัฒนาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จะเห็นได้ว่า การบริหารสถานศึกษาจะประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับการมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรในสถานศึกษาและความร่วมมือจากชุมชน ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาต้องสนับสนุนให้เกิดความตระหนักให้ทุกภาคส่วนได้ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินกิจกรรมการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรเพื่อการศึกษา 4M ได้แก่ บุคลากร (Man) งบประมาณ (Money) วัสดุ อุปกรณ์ (Material) และการจัดการ (Management) โดยการกำหนดแนวปฏิบัติในการบริหารจัดการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้มีความเหมาะสม และบริหารจัดการให้เกิดการใช้ทรัพยากรเพื่อการศึกษาที่มีอยู่และได้มา ให้คุ้มค่าและประโยชน์สูงสุดแก่สถานศึกษา เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนและพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น

บรรณานุกรม

- ณัฐชนันท์ รุจิราภรณ์สิทธิ และนุชนา รัตนศิริประภา. (2557). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 5. **วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.**
- ประจักษ์สิน บึงมูมและคณะ. (2558). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการจัดการศึกษาของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2. **สัปดาห์ : วารสารมนุษยศาสตร์ (สทมส.). มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.**
- ภูมิพิพัฒน์ รักพรหมมงคล. (2559). **การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา.**
คณะครุศาสตร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- อารีรัตน์ สวนหลวงและคณะ. (2560). การนำเสนอกระบวนการระดมทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2. **วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์.**
- อำพล รวากลางและเสาวนี ตรีพุทธรัตน์. (2556). แนวทางการระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กกลุ่มโรงเรียนปง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพะเยา เขต 2. **วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.**

ประสิทธิผลการบริหารงานของรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์
จันทร์โอชา ท่ามกลางวิกฤตการแพร่ระบาดของไวรัสโค
โรนา 2019 ในจังหวัดนราธิวาส

The effectiveness of government
administration General Prayut Chan-o-cha
amid the 2019 coronavirus epidemic crisis in
Narathiwat Province

วัลลภ รัฐฉัตรานนท์¹

Wanlop Rathachatranon

วัชรินทร์ ชาญศิลป์²

Vacharin Chansilp

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการรับรู้ข่าวสารทาง
การเมือง และความคิดเห็นของประชาชนในจังหวัดนราธิวาสต่อประสิทธิผล
การบริหารงานของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา 2) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วน
บุคคลที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของประชาชนในจังหวัดนราธิวาสต่อ
ประสิทธิผลการบริหารงานของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา และ 3) เพื่อ
ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองกับความคิดเห็นของ
ประชาชนในจังหวัดนราธิวาสต่อประสิทธิผลการบริหารงานของรัฐบาลพลเอก

¹ รองศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อีเมล : wanlop.l@ku.th

² รองศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย อีเมล : vacharin2502@gmail.com

ประยุทธ์ จันทร์โอชา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปใน จังหวัดนราธิวาส จำนวน 312 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์จำแนกพหุ และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คานี นิคัล โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัย พบว่า การรับรู้ ข่าวสารทางการเมืองในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีการรับรู้จากสื่อ ดั้งเดิมมากที่สุด รองลงมาได้แก่ สื่อบุคคล และสื่อสังคมออนไลน์น้อยที่สุด ส่วน ความคิดเห็นของประชาชนในจังหวัดนราธิวาสต่อประสิทธิผลการบริหารงาน ของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ในภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ผลงาน ด้านความมั่นคง ผลงานความยั่งยืน และผลงานด้านความมั่นคงจากวิกฤตโรค ระบาดไวรัสโคโรนา 2019 อยู่ในระดับต่ำ จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า อายุของกลุ่มตัวอย่างมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารงาน ของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ในขณะที่เพศ ระดับการศึกษา รายได้ ต่อเดือน อาชีพ และศาสนา ไม่มีอิทธิพล นอกจากนี้ยังพบว่า การรับรู้ข่าวสาร ทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารงานของ รัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพของรัฐบาล, การรับรู้ข่าวการเมือง, การระบาดของ ไวรัสโคโรนา 2019

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the level of political news perception. and public opinion in Narathiwat Province 2) To study the personal factors influencing people's opinions in Narathiwat Province. and 3) to study the relationship between political news perception and people's opinions in Narathiwat Province. To the effectiveness of the administration of the government of General Prayut Chan-ocha. The sample

consisted of 312 people aged 15 years and over in Narathiwat Province. The instrument used to collect data was a questionnaire. The statistics used in the data analysis were percentage, mean, standard deviation. multiple classification analysis and canonical correlation analysis. The statistical significance was set at the .05 level.

The results of the research revealed that the overall perception of political news moderate with the most recognition from traditional media followed by personal media and social media the least. As for the opinions of the people in Narathiwat on the effectiveness of the administration of General Prayut Chan-o-cha's government in overall and in terms of aspects, namely: wealth performance; Sustainability and the security performance from the 2019 coronavirus pandemic is low. From the hypothesis testing, it was found that the age of the samples influenced their opinions on the effectiveness of government administration of General Prayut Chan-ocha, while gender, educational level, Monthly income, occupation and religion had no influence. The perception of political news was related to opinions on the effectiveness of the administration of General Prayut Chan-ocha's government.

Keywords: government effectiveness, political news awareness, coronavirus outbreak 2019

ความสำคัญของปัญหา

การบริหารประเทศในช่วงวิกฤตต่างไปจากการบริหารยามปกติเพราะรัฐบาลย่อมตระหนักว่าในรอบหลายปีมานี้ นอกจากภาคธุรกิจจะนำเอาหลักคิดเรื่องการบริหารความเสี่ยงมาใช้ในภาคธุรกิจแล้ว ยังมีนโยบายให้หน่วยราชการ

สถานศึกษาประเมินความเสี่ยงของหน่วยงานและธุรกิจที่ทำอยู่ เพื่อทำการบริหารความเสี่ยง (risk management) แต่เมื่อเกิดวิกฤตการณ์ขึ้นจริง จะต้องเปลี่ยนปรับยกระดับเป็นการบริหารวิกฤต (crisis management) เมื่อวิกฤตผ่านแล้ว ค่อยปรับตามสถานการณ์ลงเป็นการบริหารความเสี่ยง แต่ที่หนักที่สุดก็คือ ความตระหนักรู้และเตรียมตัวโดยการประเมินและรับความเสี่ยงเป็นเรื่องในยามปกติ แต่เมื่อความเสี่ยงนั้น ไม่ใช่ความเสี่ยงอีกต่อไป แต่เป็นภัยที่คุกคามการดำรงอยู่ของหน่วยงาน องค์กร สถาบัน ซึ่งเป็นวิกฤตที่ต้องถูกบริหารจัดการ เพื่อมิให้เป็นวิกฤตหรือภัยคุกคาม แต่โอกาสความเป็นไปได้ที่หนักที่สุดก็คือเมื่อวิกฤตการณ์นั้นได้เปลี่ยนเป็น ภัยพิบัติ (disaster) การบริหารภัยพิบัติจึงไม่ใช่การบริหารสถานการณ์ปกติ แต่ต้องปรับตัวสนองตอบต่อสถานการณ์อยู่เสมอ ประเมินความเสี่ยงและวิกฤตที่จะเกิดขึ้นอยู่เสมอ และผู้นำการบริหารวิกฤตจะต้องไปยื่นแฉกหน้าของวิกฤต ธรรมชาติของการบริหารวิกฤตจึงเป็นเรื่องเร่งด่วนและรอไม่ได้ แต่หากวิกฤต ยกระดับกลายเป็นภัยพิบัติที่จำนวนความเสียหายจะหนักหนาสาหัส ดังคำว่า รัฐล้มเหลว (failed state) นักคิดคนสำคัญ โนอัม ชอมสกี (Noam Chomsky) เขียนไว้ในหนังสือ Failed States: The Abuse of Power and the Assault on Democracy (2006) กล่าวว่า แนวคิดเรื่องรัฐล้มเหลวเป็นแนวคิดที่พัฒนามาจากประเทศไต้หวันไม่สามารถจัดการความวุ่นวายภายในได้ มีการกดขี่ประชาชนและไม่สามารถคืนสู่ประชาธิปไตยได้ กระทั่งรัฐที่ล้มเหลวในการจัดการภายในจนอาจคุกคามต่อความมั่นคงในภูมิภาค หรืออาจใช้ในความหมายที่ไม่มีอำนาจรัฐที่เป็นผล เกิดภาวะสุญญากาศทางอำนาจ (power vacuums) ก่อนจะเกิดภาวะรัฐล้มเหลวนั้น มีสัญญาณส่งออกมาคือการเป็นรัฐที่พังทลาย (collapsed state) คือภาวะที่องค์กรต่างๆ ของรัฐที่มีภารกิจ มีหน้าที่ในการดำเนินงาน แต่ไม่สามารถปฏิบัติภารกิจนั้นได้ ปลอยให้องค์กรเอกชน หรือองค์กรระดับรองลงมา (subnational bodies) เข้ามาจัดตั้งกันเอง เพื่อปฏิบัติหน้าที่อันควรเป็นหน้าที่รัฐชอมสกีเห็นว่ารัฐจะต้องทำหน้าที่พื้นฐานที่เป็นวาระหลัก คือการธำรงไว้ซึ่งสวัสดิการสังคมต่อเพื่อนมนุษย์ สิทธิทางสังคมต่างๆ กล่าวคือการแสดงความรับผิดชอบดูแลชีวิตมนุษย์ทุกคนในรัฐและรัฐต้องคำนึงด้วยว่ารัฐมีบทบาทของ

ชนชั้นนำรวมทั้งกองทัพไม่ยอมให้ประชาชนคนไทยมีอิสระในการปกครองตนเอง และเป็นไปในลักษณะที่อำนาจถูกผูกขาดและครอบครองโดยชนชั้นนำ ซึ่งล้วนแล้วแต่รักษาผลประโยชน์ของตนโดยมีวิธีหน้าที่หลักคือการอำนวยความสะดวกให้มนุษย์สามารถมีชีวิตที่เป็นปกติสุขได้ จะเห็นได้ว่ารัฐบาลไทยผ่านจุดวิกฤตครั้งแล้วครั้งเล่า จนเกิดภัยพิบัติและกำลังส่งสัญญาณเตือนความล้มเหลวที่หนักกว่า การปิดสถานที่ราชการก่อนรัฐประหาร 2557 เพราะที่กล่าวมานี้ เป็นภัยคุกคามจากโรคระบาดในระดับโลก (global scale) ที่ไม่เคยมีมาก่อน เป็นภัยคุกคามความมั่นคงที่มองไม่เห็นและจะป้องกันได้ด้วยวัคซีนที่มีประสิทธิภาพสูงสุด และในเวลาที่เหมาะสม หน้าที่รัฐบาลไทยเผชิญกับภัยพิบัตินี้และตอบสนองอย่างทันท่วงที ที่มีเวลาเตรียมตัวมานานกว่าหลายๆประเทศ ทั้งยังมีทัศนคติที่เบี่ยงเบนไปมากจากเหตุผลปกติ ไม่ว่าจะเป็นการยึดถือกับวัคซีนบางยี่ห้อ ซึ่งเท่ากับมีปัจจัยเสี่ยงที่จะล้มเหลวในการจัดการกับปัญหาสูงขึ้น แทนที่จะลดระดับความเสี่ยง รัฐบาลกลับยกระดับความเสี่ยงขึ้นเป็นลำดับ ไม่ว่าจะเป็นการประกาศวันหยุดสงกรานต์ให้คนเดินทางไปต่างจังหวัด การทำกระบะทรายเพื่อทดลองเปิดการท่องเที่ยว แต่ล้มเหลวในทันที การตั้งกั้น (barrier) ในการจองวัคซีนโดยภาคเอกชน จนเอกชนต้องไปฟ้อง “องค์กรองระดับชาติ” เพื่อขิงการนำเข้าวัคซีนที่ประสิทธิภาพสูงกว่า ไม่นับความล้มเหลวจากการกำหนดวิสัยทัศน์และดำเนินการแก้ปัญหาเศรษฐกิจที่หยุดนิ่งและถดถอยทางเศรษฐกิจมาอย่างต่อเนื่อง (https://www.matichon.co.th/article/news_2834711) การแพร่ระบาดของโควิด-19 นอกจากจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพแล้วยังส่งผลต่อเศรษฐกิจอีกด้วย ล่าสุดธนาคารแห่งประเทศไทยได้ประกาศลดประมาณการการเติบโตทางเศรษฐกิจของไทยในปี 2020 มาอยู่ที่ -5.3% ซึ่งนับว่าต่ำที่สุดตั้งแต่วิกฤตต้มยำกุ้งซึ่งอยู่ที่ -7.6% และหากย้อนไปยังวิกฤติแฮมเบอร์เกอร์ยังหดตัวเพียง -0.7% เท่านั้น นับได้ว่าในช่วงเวลานี้ผู้นำองค์กรกำลังเผชิญกับสถานการณ์ที่ทำลายและมีความไม่แน่นอนสูง อีกทั้งยังส่งผลกระทบต่อธุรกิจใญ่กว้าง (<https://www2.deloitte.com/th/en/pages/deloitte-private/articles/how-should-business-leaders-respond-to-the-covid-19-crisis-th.html>)

สภาวะวิกฤตโรคระบาดโคโรนาไวรัส 2019 ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่ารัฐไทยปัจจุบันกำลังก้าวเข้าสู่สภาวะรัฐที่พังทลาย (collapsed state) และมีแนวโน้มสูงที่จะเกิดสภาวะรัฐล้มเหลว (failed state) ในที่สุดหากไม่มีการเปลี่ยนแปลงการบริหารงานของรัฐบาล ส่วนสาเหตุที่ทำให้เกิดสภาวะรัฐล้มเหลวนั้นอาจเป็นเพราะ 1) แรงกดดันทางประชากรศาสตร์ 2) การย้ายถิ่นฐานของประชาชน 3) วิกฤตความขัดแย้งของแต่ละกลุ่มชน ซึ่งเป็นผลจากความไม่พอใจในอดีต 4) ปัญหาการไหลออกของทุนมนุษย์ (สมองไหล) 5) ความไม่แน่นอนของการพัฒนาการทางเศรษฐกิจ โดยพิจารณาถึงความไม่เสมอภาคของประชากร (ความเหลื่อมล้ำ) ซึ่งสามารถเห็นได้จากโอกาสทางการศึกษา การงาน และสถานะทางเศรษฐกิจ อีกทั้งยังสามารถวัดได้โดยตัวเลขกลุ่มคนยากจน อัตราการเกิดการตาย หรือระดับการศึกษา 6) ความชัดเจน และ/หรือ ความรุนแรงของการถดถอยของเศรษฐกิจ 7) การปกครองของรัฐที่ไร้ความเป็นธรรม 8) ความไร้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารงานของรัฐบาล 9) การละเมิดสิทธิมนุษยชนที่แพร่หลาย 10) การใช้เครื่องมือที่ใช้รักษาความมั่นคง ที่เรียกว่า ‘State within a state’: เป็นลักษณะการปรากฏตัวของกลุ่มอำนาจสูงสุดของรัฐ โดยอาศัยการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองที่คุกคามฝ่ายตรงข้าม หรือพลเรือนที่มีความเห็นไม่ตรงกับรัฐ หรือมีความเห็นที่สนับสนุนกลุ่มตรงข้ามรัฐ เปรียบกับการสร้าง “กลุ่มกองกำลังภายในกองกำลังเดียวกัน” เพื่อรับใช้แสวงหาผลประโยชน์ให้กับกองทัพหรือกลุ่มการเมือง ซึ่งในที่สุดจะก่อให้เกิดกลุ่มต่อต้านทั้งในรูปของทหารพลเรือน กองโจร กองกำลังเอกชนติดอาวุธ หรือการใช้ปฏิบัติการต่างๆ ที่ทำให้ความรุนแรงแผ่ขยายออกไป เพื่อต่อต้านกับกองกำลังของรัฐ 11) การก่อตัวของกลุ่มผู้มีอิทธิพลทางความคิด 12) การแทรกแซงกิจการภายในจากรัฐอื่น หรือปัจจัยภายนอก (<https://th.wikipedia.org/wiki/รัฐล้มเหลว>)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าประเด็นที่มีความสำคัญที่สุดและมีความจำเป็นเร่งด่วน ได้แก่ ความไร้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารงานของรัฐบาล และเหตุผลที่เลือกกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นประชาชนในจังหวัดนราธิวาส ก็เพราะว่าจากการรายงานข้อมูลของศูนย์บริหารสถานการณ์

แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ศบค) พบว่า จังหวัดนราธิวาส เป็นจังหวัดที่มียอดการติดเชื้อและเสียชีวิตจากไวรัสโคโรนา 2019 มากเป็นลำดับต้นๆ ของภาคใต้ตอนล่าง จึงเป็นมูลเหตุจูงใจให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ในพื้นที่ดังกล่าว เพื่อที่จะได้นำผลการวิจัยมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนมาตรการเพื่อแก้ไขวิกฤตดังกล่าวให้คล่องตัวอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง

การสื่อสารทางการเมือง หมายถึง การสื่อสารเพื่อการส่งสารด้านการเมืองไปยังผู้รับสาร หรือประชาชนภายในสังคม โดยการสื่อสารทางการเมืองสามารถทำได้อย่างหลากหลาย ซึ่งการสื่อสารทางการเมือง จะกระทำเพื่อก่อให้เกิดการรับรู้ในภาพลักษณ์ของตัวบุคคลนั้น ๆ โดยความสำคัญอย่างมากต่อระบบการดำเนินงานด้านการเมือง ซึ่งปัจจุบันได้ใช้การสื่อสารเป็นตัวกลางในการความสำเร็จในการบริหารงาน และการสร้างภาพลักษณ์ที่มีผลต่อความเชื่อมั่นที่ประชาชนมีต่อรัฐบาลผ่านรูปแบบการสื่อสาร ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง หมายถึง การติดตามข่าวสารทางการเมือง หมายถึง ความถี่ในการติดตามข่าวสารทางการเมืองจาก สื่อมวลชนต่าง ๆ ประกอบด้วย 1) สื่อดั้งเดิม 2) สื่อสังคมออนไลน์ และ 3) สื่อบุคคล

ประสิทธิภาพการบริหารงานของรัฐบาล หมายถึง กระบวนการทำงานของรัฐบาลที่ทำให้เกิดผลงานตามเป้าหมายหรือ นโยบายที่กำหนดไว้ โดยพิจารณาจาก 1) ความรู้ที่ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่พิจารณาจากความรู้ใน ด้านกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน เป้าหมายของหน่วยงาน ความรู้ในหลักวิชาการเฉพาะด้านและ ความชำนาญในงานที่ปฏิบัติ 2) ความสามารถในการปฏิบัติงานพิจารณาความสามารถในการเรียนรู้และปฏิบัติงาน ความสนใจที่จะนำความรู้ไปปฏิบัติงานที่เพิ่มขึ้นและมี ภาวะความ รับผิดชอบที่สูงขึ้นได้มากน้อยเพียงใดความสามารถในการแก้

ยุทธศาสตร์และการตัดสินใจในการปฏิบัติงาน 3) ปริมาณงานพิจารณาจากความมากน้อยของงานที่ทำได้สำเร็จโดยเปรียบเทียบกับ มาตรฐานหรือปริมาณงานโดยเฉลี่ยที่ผู้ปฏิบัติงานในตำแหน่งที่ปฏิบัติงานได้ 4) คุณภาพงานพิจารณาจากความสามารถในการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย โดยคำนึงถึงความสำเร็จในเวลาที่กำหนด ความถูกต้องและแม่นยำ ความครบถ้วนสมบูรณ์ และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของงาน 5) ความอดุสาหะพิจารณาจากความมานะอดทน เอาใจใส่ในหน้าที่การงานที่ปฏิบัติกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน อุทิศเวลาให้กับราชการและมีความขยันหมั่นเพียร 6) ความรับผิดชอบ พิจารณาจากความตั้งใจ เต็มใจ และความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ โดยคำนึงถึงเป้าหมายของงานเป็นหลัก มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ไม่ละเลยต่องาน และพร้อมที่จะรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้นกับการปฏิบัติงาน 7) การปฏิบัติตนตามกรอบของจรรยาบรรณและการรักษาวินัย พิจารณาจากการปฏิบัติตนตามกฎหมาย ระเบียบ แบบแผน ข้อบังคับของทางราชการและจรรยาบรรณของทางราชการอย่างเคร่งครัด ซึ่งประสิทธิผลการบริหารงานของรัฐบาลในงานวิจัยนี้จะพิจารณาจาก 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ผลงานของรัฐบาลด้านความมั่นคง 2) ผลงานของรัฐบาลด้านความยั่งยืน และ 3) ผลงานของรัฐบาลด้านความมั่นคงจากภัยคุกคามของโรคระบาดไวรัสโคโรนา 2019

นักวิจัยหลายคนสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรส่วนบุคคล (เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ศาสนา) กับความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารงานของรัฐบาล เช่น พิชญ์ บุษยบัณฑิต (2563) ทำการศึกษาวิจัยทัศนคติของคนกรุงเทพมหานครที่มีต่อการดำเนินนโยบายของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา พ.ศ.2557-2562: กรณีศึกษานโยบายด้านระบบขนส่งมวลชนทางราง ผลการวิจัยพบว่า อายุ และระยะเวลาในการใช้เส้นทางถนนตามแนวโครงการรถไฟฟ้ามีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการดำเนินนโยบายระบบขนส่งมวลชนทางรางฯ ของรัฐบาล เปมิณณา โสภารา เจริญ (2561) ศึกษาวิจัยเรื่องทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานของรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา : ศึกษากรณีชาวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ มีความสัมพันธ์กับ

ทัศนคติต่อการบริหารงานของรัฐบาล และพฤติกรรมการเปิดรับสื่อมีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อการบริหารงานของรัฐบาล เรียงลำดับความสัมพันธ์จากมากไปหาน้อย ดังนี้ ลำดับที่ 1 การเปิดรับสื่อโทรทัศน์ ลำดับที่ 2 การเปิดรับสื่ออินเทอร์เน็ต ลำดับที่ 3 การเปิดรับสื่อวิทยุ และลำดับที่ 4 การเปิดรับสื่อหนังสือพิมพ์

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ศาสนา และการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง จะถูกใช้เป็นตัวแปรอิสระในการวิจัยครั้งนี้เพื่อตรวจสอบอิทธิพลต่อความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารงานของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นประชาชนในจังหวัดนราธิวาส อายุ 15 ปีขึ้นไป ได้รับการคัดเลือกให้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ก็เพราะว่าจังหวัดนราธิวาสเป็นจังหวัดที่มียอดการติดเชื้อและเสียชีวิตจากไวรัสโคโรนา 2019 มากเป็นลำดับต้น ๆ ของภาคใต้ตอนล่าง เป็นกลุ่มตัวอย่างที่หลากหลายในด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ครัวเรือน และปัจจัยอื่น ๆ ที่สามารถสะท้อนภาพรวมของความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารงานของรัฐบาลได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง และความคิดเห็นของประชาชนในจังหวัดนราธิวาส ต่อประสิทธิผลการบริหารงานของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของประชาชนในจังหวัดนราธิวาส ต่อประสิทธิผลการบริหารงานของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองและความคิดเห็นของประชาชนในจังหวัดนราธิวาส กับประสิทธิผลการบริหารงานของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา

สมมติฐาน

H1: ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในจังหวัดนราธิวาส ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และศาสนา มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารงานของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา

H2: การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของประชาชนในจังหวัดนราธิวาสต่อประสิทธิผลการบริหารงานของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา

วิธีการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ ตัวอย่างงานวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ ได้แก่ ประชาชนในจังหวัดนราธิวาส มีอายุ 15 ปีขึ้นไป

เครื่องมือในการศึกษานี้เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดยการศึกษาเพื่อรวบรวมข้อมูล สร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้คำถามแบบเลือกตอบ เพื่อเก็บข้อมูลและนำข้อมูลมาแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และศาสนา

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองใช้มาตราส่วนประมาณค่าของ Likert โดยแบ่งเกณฑ์การให้คะแนนออกเป็น 5 ระดับ 14 รายการ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามประสิทธิผลการบริหารงานของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ใช้มาตราส่วนประมาณค่าของ Likert โดยแบ่งเกณฑ์การให้คะแนนออกเป็น 5 ระดับ 28 รายการ

ในการศึกษานี้ ผู้วิจัยใช้สถิติสองประเภทในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติเชิงพรรณนา: ค่าสถิติร้อยละและค่าเฉลี่ย ใช้เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ค่าเฉลี่ย (ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน) ใช้เพื่ออธิบายข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง และความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารงานของรัฐบาล

สถิติอนุมาน: การวิเคราะห์จำแนกพหุ (Multiple Classification Analysis) ใช้ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารงานของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ในจังหวัดนครราชสีมา การวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิกัล (Canonical Correlation Analysis) ใช้ศึกษาสหสัมพันธ์คาโนนิกัลระหว่างการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองกับความคิดเห็นของประชาชนต่อประสิทธิผลการบริหารงานของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ในจังหวัดนครราชสีมา การศึกษาครั้งนี้กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ระดับ .05

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของกลุ่มตัวอย่าง: ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีระดับการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.80 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสื่อดั้งเดิมมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.21 รองลงมาได้แก่ สื่อบุคคล โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.91 และน้อยที่สุด ได้แก่ สื่อออนไลน์ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.00

ความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารงานของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา: ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารงานของรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.90 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารงานของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา มากที่สุด คือ ด้านความมั่นคง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.12 รองลงมาคือ ด้านความยั่งยืน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.08 และน้อยที่สุด คือ ด้านความมั่นคงจากวิกฤตโรคระบาดไวรัสโคโรนา 2019 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.78และเมื่อพิจารณาเฉพาะด้าน

ความมั่นคงจากวิกฤตโรคระบาดไวรัสโคโรนา 2019 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารงาน ภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.78 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารงานของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ด้านการกระจายวัคซีนมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.97 รองลงมาคือ ด้านการควบคุมการระบาด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.71 และน้อยที่สุด คือการบริหารจัดการวัคซีน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.70

ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในจังหวัดนราธิวาสมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารงานของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา โดยใช้การวิเคราะห์จำแนกพหุ ผลลัพธ์ปรากฏในตารางที่ 1

จากการศึกษาพบว่า อายุมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารงานของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ในขณะที่ตัวแปรอื่นๆ ไม่มีอิทธิพล

สมมติฐานที่ 2 การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของประชาชนในจังหวัดนราธิวาสต่อประสิทธิผลการบริหารงานของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา

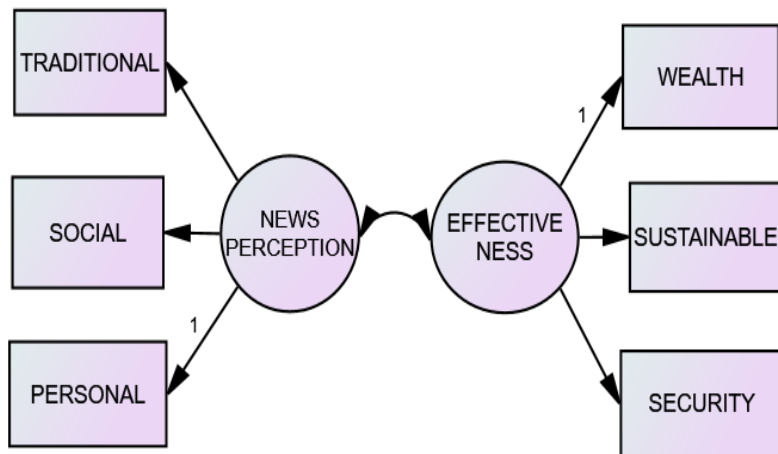
ตารางที่ 1 การวิเคราะห์การผันแปรของความคิดเห็นของประชาชนในจังหวัด
นราธิวาสต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา
(n = 312)

ที่มาของความ ผันแปร	ตัวแบบการวิเคราะห์แบบเชิงชั้น				
	ผลรวม กำลังสอง	องศา อิสระ	ค่าเฉลี่ย ผลรวม กำลังสอง	F	ระดับ นัยสำคัญ
ผลหลักของตัว แปรอิสระ	15870.88	16	991.93	1.20	.26
เพศ	763.84	1	763.84	.92	.33
อายุ	10892.10	4	2723.02	3.30*	.01
อาชีพ	364.12	3	121.37	.14	.93
ระดับการศึกษา	2497.14	4	624.28	.75	.55
รายได้ต่อเดือน	308.88	2	154.44	.18	.82
ศาสนา	1044.78	2	522.39	.63	.53
การผันแปรที่ อธิบายได้	15870.88	16	991.93	1.20	.26
การผันแปรที่ เหลือ	243175.72	295	824.32		
การผันแปร ทั้งหมด	259046.61	311	832.94		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 สหสัมพันธ์คาโนนิกส์ระหว่างการรับรู้ข่าวสารทาง
การเมืองกับความคิดเห็นของประชาชนในจังหวัดนราธิวาสต่อประสิทธิภาพ
บริหารงานของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา

ตารางที่ 2 สหสัมพันธ์คานอนิคัลระหว่างการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองกับความ
 คิดเห็นของประชาชนในจังหวัดนราธิวาสต่อประสิทธิผลการบริหารงานของ
 รัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา

Function	Canonical correlation	Square correlation	Wilk's Lambda	F	df	Error	p-value
1	.80	.64	.32	36.27	9	562.34	.000
2	.19	.03	.93	4.13	4	464.00	.003
3	.16	.02	.97	6.92	1	233.00	.009
Multivariate test of significance							
(Wilks' Lambda = 0.32, F (9, 562.34) = 36.27, p = .00)							

ชุดตัวแปรการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ประกอบด้วย สื่อดั้งเดิม สื่อ
 สังคมออนไลน์ สื่อบุคคล มีความสัมพันธ์กับชุดตัวแปรความคิดเห็นของ
 ประชาชนต่อประสิทธิผลการบริหารงานของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์
 โอชา ประกอบด้วยผลงานด้านความมั่นคง ผลงานด้านความยั่งยืน ผลงาน
 ด้านความมั่นคงจากวิกฤตโรคระบาดไวรัสโคโรนา 2019 (function 1, p
 =.000, function 2,p = .003, function 3, p = .009)

ตารางที่ 3 สหสัมพันธ์คาโนนิคัลมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์โครงสร้างระหว่างชุดตัวแปร

ตัวแปร	ฟังก์ชันที่ 1		
	Coefficients	Structure Coefficient	Square Structure Coefficients (%)
ชุดตัวแปรความคิดเห็นของประชาชนต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา			
ผลงานด้านความมั่นคง	-.58	<u>-.82</u>	60.18
ผลงานด้านความยั่งยืน	-.06	<u>-.72</u>	51.90
ผลงานด้านความมั่นคงจากวิกฤตโรคระบาดไวรัสโคโรนา 2019	-.56	<u>-.83</u>	68.89
ชุดตัวแปรการเปิดรับข่าวสารการเมือง			
สื่อดั้งเดิม	-.02	<u>-.97</u>	95.02
สื่อสังคมออนไลน์	-.79	<u>-.77</u>	60.18
สื่อบุคคล	-.30	<u>-.80</u>	64.00

ขีดเส้นใต้ หมายถึงมีค่าสัมบูรณ์มากกว่าหรือเท่ากับ .45

ชุดตัวแปรความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้รับอิทธิพลจากการเปิดรับข่าวสารการเมือง เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ผลงานด้านความมั่นคง (-0.83) ผลงานด้านความมั่นคง (-0.82) และผลงานด้านความยั่งยืน (-0.72)

ในขณะที่ชุดตัวแปรการเปิดรับข่าวสารการเมือง มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เรียง

ตามลำดับจากมากไปน้อย คือ สื่อดั้งเดิม (-.97) สื่อบุคคล (-.80) และสื่อสังคมออนไลน์ (-.77)

เมื่อพิจารณาสหสัมพันธ์คาโนนิกัลของชุดตัวแปรทั้งสอง พบว่า ชุดตัวแปรการเปิดรับข่าวสารการเมืองสามารถอธิบายร่วมกับชุดตัวแปรความคิดเห็นต่อ

เมื่อพิจารณาสหสัมพันธ์คาโนนิกัลของชุดตัวแปรทั้งสอง พบว่า ชุดตัวแปรการเปิดรับข่าวสารการเมืองสามารถอธิบายร่วมกับชุดตัวแปรความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารงานของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้ร้อยละ 68 ซึ่งอยู่ในระดับสูง (คำนวณจาก $(1 - \text{Wilks' Lambda}) \times 100 = (1 - 0.32) \times 100 = 68$)

บทสรุป

ผลการวิจัยพบว่า ระดับการรับรู้ข่าวสารการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความคิดเห็นของประชาชนในจังหวัดนราธิวาสต่อประสิทธิผลการบริหารงานของรัฐบาล พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา อยู่ในระดับต่ำ ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ผลงานด้านความมั่นคง ผลงานด้านความยั่งยืน และผลงานด้านความมั่นคง เมื่อพิจารณารายละเอียดเฉพาะผลงานด้านความมั่นคงจากวิกฤตโรคระบาดไวรัสโคโรนา 2019 ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ การควบคุมการระบาด การบริหารจัดการวัคซีน และการกระจายวัคซีน พบว่ามีประสิทธิผลในระดับต่ำ เช่นเดียวกัน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า อายุมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารงานของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ในขณะที่ตัวแปรอื่นๆ ไม่มีอิทธิพลแต่อย่างใด ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิกัล พบว่า ชุดตัวแปรการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง มีความสัมพันธ์กับชุดตัวแปรความคิดเห็นของประชาชนต่อประสิทธิผลการบริหารงานของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา โดยที่ชุดตัวแปรการเปิดรับข่าวสารการเมืองอธิบายร่วมกับชุดตัวแปรความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารงานของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้ร้อยละ 68 ซึ่งอยู่ในระดับสูง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการศึกษาพบว่า อายุของประชาชนมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ดังนั้น จึงควรเร่งสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมไทยให้กลุ่มผู้สูงอายุได้รับทราบข้อมูลข้อเท็จจริงผ่านองค์กร หรือสถาบันทางการเมือง สังคม และสื่อต่างๆ ที่หลากหลายรวมทั้งสื่อใหม่ด้วย เพื่อจะได้ทำให้กลุ่มคนผู้สูงอายุปรับเปลี่ยนแนวคิดจากอนุรักษนิยมและอำนาจนิยมเป็นเสรีนิยมในที่สุด

หน่วยงานของรัฐยกระดับการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่อสังคมออนไลน์ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น อีกทั้งการนำเสนอข่าวสาร ควรเป็นความจริง และเป็นกลาง ที่ประชาชนได้รับประโยชน์จากข่าวสารอย่างแท้จริง และรัฐบาลควรตระหนักถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชนมากยิ่งขึ้น โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับรู้และแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อต่างๆ ที่หลากหลายสาย โดยเฉพาะสื่อใหม่ ให้เป็นไปตามหลักประชาธิปไตยอย่างสมบูรณ์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยผสมผสานวิธี โดยเสริมการวิจัยเชิงปริมาณด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดย การสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และโฟกัสกรุ๊ป รวมทั้งควรมีการเพิ่มระยะเวลาในการรวบรวมข้อมูลมากขึ้น เพื่อให้ผลการวิจัยมีความแม่นยำ ความเชื่อมั่น และประสิทธิภาพสูงขึ้น นักวิจัยผู้สนใจควรศึกษากับประชากรกลุ่มอื่นนอกจากประชาชนในจังหวัดนราธิวาส และใช้ตัวแปรอิสระอื่นที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของรัฐบาล เช่น ภาวะผู้นำรัฐบาล และความรู้ความสามารถของผู้นำรัฐบาล

บรรณานุกรม

- เปณิษณา โสภาเจริญ. (2561). **ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานของรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา : ศึกษากรณีชาวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในห้วงเวลา ปี พ.ศ. 2561. การค้นคว้าอิสระ สาขาวิชาสื่อสารการเมือง มหาวิทยาลัยเกริก.**
- พฤทธิสถาน ชุมพล. (2547). **ระบบการเมือง : ความรู้เบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**
- พิชญ์ บุญยพันธุ์. (2563). **ทัศนคติของคนกรุงเทพมหานครที่มีต่อการดำเนินนโยบายของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา พ.ศ. 2557-2562: กรณีศึกษานโยบายด้านระบบขนส่งมวลชนทางราง. สารนิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต.**
- เสาวรักษ์ หงษ์ไทย. (2561). **ภาวะผู้นำที่มีผลต่อประสิทธิภาพของงานในตำแหน่งนายกรัฐมนตรีตามเจตคติของประชาชน: กรณีศึกษา พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา. วารสารการเมืองการปกครอง, 8 (2), หน้า 85-99.**
- วชิรวรา โรจนสกุลเกต. (2556). **ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการดำเนินนโยบายของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร : ศึกษากรณีชาวจังหวัดอุบลราชธานี. สารนิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารการเมือง มหาวิทยาลัยเกริก.**
- วรัท พุกชากุลนันท์. (2550). **ประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Efficiency & Effectiveness) ออนไลน์ เข้าถึงใน <http://peenet.blogspot.com/2008/07/efficiency-effectiveness-administrator.html>. สืบค้นเมื่อ 14 มิถุนายน พ.ศ. 2553.**
- วัชริน ขวัญพะงัน. (2553). **ความหมายของประสิทธิภาพและประสิทธิผล. ออนไลน์เข้าถึงใน <http://gotoknow.org/blog/watcharin2008/226830>. สืบค้นเมื่อ 11 มิถุนายน พ.ศ. 2553.**

- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2547). เอกสารการสอนชุดวิชา หลักกฎหมาย
เกี่ยวกับการบริหารราชการไทย หน่วยที่ 1 ความรู้พื้นฐานและ
ภาพรวมของหลักกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารราชการ. กรุงเทพฯ
: สำนักพิมพ์สุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2532). **สังคมวิทยาการเมือง : หลักการและการ
ประยุกต์.** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : เจ้าพระยาการพิมพ์.
- อมร รักษาสัตย์. (2544). **การเมืองการปกครองไทย ตามรัฐธรรมนูญฉบับ
ประชาชน.** กรุงเทพฯ : สมาคมรัฐธรรมนูญเพื่อประชาชน.
- อณิกร ดอนแก้ว. (2561). **การรับรู้นโยบายสาธารณะของรัฐบาลพลเอก
ประยุทธ์ จันทร์โอชา ของบุคลากรสำนักงานปลัดสำนัก
นายกรัฐมนตรี.** การค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตร
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Becker, S. and Neuhauser, D. (1975). **The Efficient Organization.**
New York: Elsevier Scientific Publishing Co.,.
- Brown, F.G. (1983). **Principle of Education and Psychological
Testing.** 3rd ed., New York: CBS College
Publishing, 14.
- Caplow, Theodore. (1964). **Principle of Organization.** New York:
Barcourt Brace&World.
- Chase, C. J. (1987). **Measurement for Educational Evaluation.**
2nd ed., Massachusetts: Addison-Wesley Publishing
Company, 7.
- Cronbach, L.J. (1963). Course Improvement Through Evaluation.
Teacher College Record, 64, 672-683.
- Cohen, J. (1988). **Statistical power analysis for the behavioral
sciences,** (2nd ed.). Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Cochran, W. G. (1963). **Sampling techniques, (Second Edition).**
New York: John Wiley and Sons, Inc

- Edgar H. Schein. (1970). **Organizational Psychology**. 2nd. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice Hall, Inc. Encyclopedia of Education Evaluation. San Francisco: Jossey –Bass.
- Good, C.V. (1973). **Dictionary of Education**. New York : McGraw-Hill Book Company, 220. Gross, Bertrom M. “What are your Organization’s Objective? A General Systems Approach to planning”, Human Relations. (Vol.18, Aug 1965) p. 195-215. Reprinted in Water R. Word (ed.), Concept and Controversy in Organizational Behavior. Pacific Polisader, Calif Goodyear Publishing Co, 1972: 302-310.
- Katz , Daniel and Kahn Robert L. (1978). **The Social Psychology of Organization**. 2nd ed. New York: John Wiley & Sons.
- Lawrence, Paul R. and Lorsch, Jay W. (1967). **Organization and Environment: Managing Differentiation and Integration**. Boston: Division of Research, Graduate School of Business Administration, Harvard University.
- Millet. D. John. (1954). **Management in the Public Service**. New York: McGraw Mill Book Company.
- Mehrens, W.A. & Lehman , I.J. (1984). **Measurement and Evaluation in Education and Psychology**. 3rd .ed., Japan: HOLT, Rinehart and Winston,5.
- Page, G.I. &Thomas , J.B. with Marshall, A.R. (1977). **International Dictionary of Education**. London : Kogan Page Ltd., 26.
- Parsons,Talcott (1964). **Suggestion for a Sociological Approach to the Theory of Organizations in Complex Organizations: A Sociological**. Reader by Amitai Etzioni. New York: Holt, Rinchart & Winston.

- R. Carré de MALBERG. (1920). **Contribution à la Théorie générale de l'Etat**. Paris : Sirey,
- Rossi, P.H. and Freeman, H.E. (1982). **Evaluation: A Systematic Approach**. Beverly
- Simon A. Herbert. (1960). **Administrative Behavior**. New York: McMillan Company. Hills, California: Sage Publications, Inc.
- Scriven, M.S. (1967). **The Methodology of Evaluation**. In **Perspectives of Curriculum Evaluation (AERA Monograph Series on Curriculum Evaluation, No. 1)**. Chicago: Rand McNally.
- Seldin, Peter. (1988). **Evaluation and Developing Administration Performance**. San Francisco: Jossey-Bass.
- Shertzer, B. & Linden, J.D. (1979). **Fundamentals of Individual Appraisal**. Boston: Houghton Mifflin Company, 13. 95
- Stufflebeam, D.L., et al. (1971). **Educational Evaluation and Decision Making**. Itasca, Illinois: Peacock.
- T.A. Ryan and P.C. Smith. (1954). **Principle of Industrial Psychology**. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Wade, H.W.R. (1980). **Administrative Law. Fourth Edition**. Oxford : Clarendon Press,
- Yuchman, E. and Seashor, S.E. (1967) **"A System Resource Approach to Organizational Effectiveness"**. Administrative Science Quarterly. (Vol. 32, Dec, 1967). Reprinted in Gobson, et al., op.cit., p. 154.

การพัฒนาบรรจุภัณฑ์น้ำพริกเพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์
ของกลุ่มแม่บ้านตำบลเขาคีรีส เกอพรานกระต่าย
จังหวัดกำแพงเพชร

The Packaging Development of Chili paste to
enhance the Products of the Khao Khirit Sub-
district Housewives Group, Phran Kratai
District, Kamphaeng Phet Province

เพ็ญศรี ยวงแก้ว¹

Pensri Yuangkhaew

พลอยณัฏฐา เดชเศรษฐ์ศิริ²

Ploynutcha Dechaset Siri

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพ ปัญหา และความ
ต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน 2) พัฒนาบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ชุมชน และ 3)
ประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้าน
เขาคีรีส อำเภอพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งการวิจัยครั้งนี้เป็นการ
วิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยเริ่มจากการสังเกตและการ
สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 20 คน ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและใช้การ
วิเคราะห์เนื้อหา ซึ่งสรุปประเด็นในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ครอบคลุม 3 ด้าน

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชาการจัดการธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
กำแพงเพชร

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์., สาขาวิชาการจัดการธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
กำแพงเพชร

ได้แก่ 1. ด้านตัวบรรจุภัณฑ์ 2. ด้านตราสินค้า 3. ด้านการแสดงข้อมูลบนตราสินค้า แล้วนำมาดำเนินการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ชุมชนของกลุ่มแม่บ้านเขาชีริส จากนั้นนำออกจำหน่าย แล้วจึงทำการประเมินความพึงพอใจโดยใช้แบบสอบถามกับผู้บริโภค จำนวน 466 คน เก็บรวบรวมข้อมูลแล้วนำมาวิเคราะห์โดยสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า บรรจุภัณฑ์เดิมเป็นรูปแบบถุงพลาสติกอ่อนที่แตกง่าย หกเลอะเทอะง่าย ขนาดใหญ่ ไม่มีจุดเด่นเป็นของตนเอง และความต้องการของกลุ่ม คือ ต้องการปรับเปลี่ยนบรรจุภัณฑ์ที่มีความแข็งแรงมากกว่าเดิม เก็บรักษาได้ดียิ่งขึ้น มีฝาปิดมิดชิด และแสดงตราสัญลักษณ์ที่เป็นรูปแบบของกลุ่ม ในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์น้ำพริกของกลุ่มแม่บ้านเขาชีริสได้ทำการเปลี่ยนเป็นบรรจุภัณฑ์ใหม่ที่เป็นกระปุกพลาสติกแข็งใสขนาดเหมาะสมกับการบริโภค มีตราสัญลักษณ์เป็นรูปกระต่าย และพบว่าผู้บริโภคมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$) โดยด้านที่มากที่สุด ได้แก่ บรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมในการนำไปเป็นของฝาก สินค้าเหมาะสำหรับผู้ที่ต้องการทำเป็นอาชีพเสริมรายได้ บรรจุภัณฑ์สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้อีก และสินค้านี้มีคุณค่าด้านประโยชน์ใช้สอย เช่น การนำบรรจุภัณฑ์มาใช้ซ้ำ ตามลำดับ

คำสำคัญ : การพัฒนาบรรจุภัณฑ์, ผลิตภัณฑ์ชุมชน, กลุ่มแม่บ้าน

Abstract

This research aimed 1) to study the conditions, problems and needs for community product development 2) to develop the packaging of community products and 3) to evaluate the consumer satisfaction toward the product packaging of the Khao Khirit Housewives group, Phran Kratai District, Kamphaeng Phet Province. This research was action research by interviewing 20 key informants, using a purposive sample selection, and collecting data by structured interviews, observation, and content analysis. which

summarize the issues in product development to cover 3 aspects as follows: 1) the packaging aspect 2) the brand aspect 3) the display of information on the brand. After that it was used to develop packaging for community products of the housewife group and then put out for sale and satisfaction was then assessed using a questionnaire with 466 consumers. Data was collected and analyzed using statistics such as mean and standard deviation.

The results of the study were as follows: the conditions, problems and needs for packaging development had found that the original packaging was in the form of soft plastic bags that fragile, spilled easily, too large size, has no distinctive points of its own and the group's need is to change the packaging to be stronger, better preservation, closed with the unique logo. To develop the packaging of chili paste, the Khao Khirit housewives group has changed to a new packaging that is a clear hard plastic bottle which is suitable size for consumption with a symbol of a rabbit on the logo. For the consumer satisfaction of 466 consumers, it had found that the sample group had overall satisfaction at a high level ($\bar{X} = 4.41$). The important aspects were that the packaging is suitable for being as a souvenir; the product is suitable for those who want to make a career to supplement their income, packaging can be recycled and the product has a useful value, such as reusing the packaging, respectively.

Keywords: Packaging development, Community products, Housewife group

บทนำ

ประเทศไทยมีกรอบยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) ในประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันที่ 1 ด้านการเกษตรสร้างมูลค่า ประเทศไทยเป็นหนึ่งในผู้เล่นสำคัญด้านการผลิตและการค้าสินค้าเกษตรในเวทีโลกด้วยพื้นฐานทางพืชเกษตรเขตร้อน และมีข้อได้เปรียบด้านความหลากหลายทางชีวภาพที่สามารถพัฒนาต่อยอดโครงสร้างธุรกิจการเกษตรด้วยการสร้างมูลค่าเพิ่มเน้นเกษตรคุณภาพสูงและขับเคลื่อนการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม ที่ให้ความสำคัญกับการเพิ่มผลิติดอกการผลิตรวมทั้งเชิงปริมาณและมูลค่าและความหลากหลายของสินค้าเกษตร เพื่อรักษาสถานะรายได้เดิมและสร้างฐานอนาคตใหม่ที่สร้างรายได้สูง ทั้งเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น เกษตรปลอดภัย เกษตรชีวภาพ เกษตรแปรรูป และเกษตรอัจฉริยะ เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้สูงขึ้น (ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580, หน้า 19) และจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566-2570, หน้า 27-29) ตามหมุดหมายที่ 1 ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง ซึ่งมีเป้าหมาย เป้าหมายที่ 1 มูลค่าเพิ่มของสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปสูงขึ้นและเป้าหมายที่ 3 การเพิ่มศักยภาพและบทบาทของผู้ประกอบการเกษตรในฐานะหุ้นส่วนเศรษฐกิจของห่วงโซ่อุปทานที่ได้รับส่วนแบ่งประโยชน์อย่างเหมาะสมและเป็นธรรม จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันภาครัฐได้มีนโยบายพัฒนาระบบเศรษฐกิจ โดยเน้นด้านการส่งเสริมและพัฒนาผู้ประกอบการรายย่อยในระดับชุมชน เพื่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับสถานประกอบการต่างๆ ตลอดจนผู้ที่ตกงาน จากแนวคิดดังกล่าวจึงเกิดแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้แข็งแกร่ง เพื่อที่จะสามารถแข่งขันกับตลาดทั้งภายในและภายนอกประเทศได้มากขึ้น

วิสาหกิจชุมชนเป็นการประกอบการหรือกิจการของชุมชนที่กลุ่มคนในชุมชนเป็นเจ้าของและร่วมกันดำเนินการ โดยใช้ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีที่เหมาะสมและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับวัตถุดิบและทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน (พัฒน์กมล อ่อนสำลี, 2564, หน้า 195) จึงทำให้สินค้าจากชุมชนในปัจจุบันมีการแข่งขันกันสูงมาก เมื่อรัฐบาลได้

ส่งเสริมให้เกิดวิสาหกิจชุมชนในท้องถิ่น ทำให้ทุกชุมชนพยายามจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนขึ้นมา เพื่อสร้างการรวมกลุ่มในการดำเนินกิจการ และพยายามผลิตสินค้ามาจำหน่ายอีกทั้งการจะดำเนินการผลิตสินค้าของชุมชนในจังหวัดต่างๆ มีสินค้าที่ใกล้เคียงกัน เพราะการผลิตสินค้าจะมาจากสินค้าเกษตรกรในท้องถิ่นนั้นๆ เช่น การผลิตสินค้าจาก กล้วย พืช ผลไม้ ฯลฯ

จากการลงพื้นที่สำรวจของนักวิจัยพบว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลเขาคีรีส อำเภอพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร มีการผลิตสินค้าภายในกลุ่มที่หลากหลาย เช่น น้ำพริกแคบหมู น้ำพริกปลาย่าง น้ำพริกกุ้ง ขนมหอมม้วน ขนมหอกจอก กล้วยฉาบ ทั้งนี้ได้ทำขึ้นมาเพื่อเป็นอาชีพเสริม โดยการผลิตนี้ทำขึ้นเองยังไม่มีหน่วยงานใดเข้ามาให้การสนับสนุน จัดจำหน่ายตามการสั่งซื้อสินค้า ทางกลุ่มจึงมีความต้องการที่จะพัฒนาและสร้างมูลค่าเพิ่มทางธุรกิจสำหรับผลิตภัณฑ์อาหารตำบลเขาคีรีส อำเภอพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร ให้มีคุณภาพเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากรูปแบบเดิมไม่เหมาะสมกับชนิดของผลิตภัณฑ์ ไม่มีเอกลักษณ์ของกลุ่มที่โดดเด่น ไม่สวยงาม ไม่สามารถดึงดูดความสนใจของผู้บริโภคได้ นอกจากนี้มีตราสินค้าที่ไม่ทันสมัย และบรรจุภัณฑ์รูปแบบเดิมในถุงพลาสติกทั่วไป จุดอ่อนของผลิตภัณฑ์ยังไม่มีผู้ให้ความรู้เรื่องมาตรฐานการผลิต และการบริหารจัดการด้านการตลาด โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีจุดอ่อนในเรื่องการจัดจำหน่ายโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญในเรื่องการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ที่มีความสวยงามและตราสินค้าที่เป็นที่จดจำง่าย ยกระดับสินค้าให้น่าซื้อและน่าสนใจมากยิ่งขึ้น เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางธุรกิจและเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันทางการตลาดให้กับผลิตภัณฑ์อาหารตำบลเขาคีรีส อำเภอพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งเป็นการส่งเสริมรายได้และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้คนในระดับฐานรากให้มีความเป็นอยู่ดีขึ้น โดยเน้นการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อีกทั้งยังสามารถที่จะทำเป็นต้นแบบของตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ที่สามารถสร้างความสนใจและจดจำได้ง่ายให้กับกลุ่ม เพื่อทำการจัดจำหน่ายในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนของกลุ่มแม่บ้านเขาคีรีส อำเภอพราณกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร
2. เพื่อพัฒนาบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านเขาคีรีส อำเภอพราณกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ OTOP ของกลุ่มแม่บ้านเขาคีรีส อำเภอพราณกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาบรรจุภัณฑ์เพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านตำบลเขาคีรีส อำเภอพราณกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขอบเขตการศึกษาดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพ ปัญหา และความต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านเขาคีรีส อำเภอพราณกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร
2. ข้อมูลด้านการประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านเขาคีรีส อำเภอพราณกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร

ขอบเขตด้านประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญการสัมภาษณ์กลุ่ม ได้แก่ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเขาคีรีส ตำบลเขาคีรีส อำเภอพราณกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร มีจำนวน 20 คน เพื่อศึกษาข้อมูลสภาพ ปัญหา ความต้องการ และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านเขาคีรีส ตำบลเขาคีรีส อำเภอพราณกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร
2. กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามเพื่อประเมินความพึงพอใจที่มีต่อบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านเขาคีรีส ได้แก่ ผู้บริโภคมีได้มาซื้อ

ผลิตภัณฑ์ชุมชนของกลุ่มแม่บ้านเขาคีรีส จำนวน 466 คน โดยประชากร ได้แก่ ผู้บริโภคซึ่งไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตามความสะดวก (Convenience Sampling)

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น คือ การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์ ตำบลเขาคีรีส อำเภอพราณกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร

ตัวแปรตาม คือ ความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อบรรจุภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์ ของกลุ่มแม่บ้านเขาคีรีส ตำบลเขาคีรีส อำเภอพราณกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร

ขอบเขตด้านเวลา ดำเนินการในวันที่ 1 กันยายน 2565 – 31 ธันวาคม 2565

ขอบเขตด้านสถานที่ ตำบลเขาคีรีส อำเภอพราณกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาบรรจุภัณฑ์เพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านตำบลเขาคีรีส อำเภอพราณกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ดำเนินการศึกษาสภาพ ปัญหา ความต้องการของพัฒนาบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์ชุมชน กลุ่มแม่บ้านตำบลเขาคีรีส ดำเนินการวิจัยโดยการลงพื้นที่ศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสังเกตและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเขาคีรีส ตำบลเขาคีรีส อำเภอพราณกระต่ายจังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 20 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่และร้อยละ

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านเขาคีรีสขึ้น โดยกลุ่มแม่บ้านเอง ดำเนินการวิจัยโดยการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้กิจกรรมการสนทนากลุ่มกับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเขาคีรีส จำนวน 20 คน เพื่อหาข้อมูลเบื้องต้น นำมาสร้างตราสินค้าและ

พัฒนาบรรจุภัณฑ์ โดยกำหนดรูปภาพ สี และเอกลักษณ์ที่ต้องการจะใส่ลงในตราสินค้า ทั้งคำนวณขนาดของบรรจุภัณฑ์ให้เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ โดยผู้วิจัยเป็นผู้เข้าไปมีส่วนในการกระตุ้นก่อให้เกิดกิจกรรม เมื่อได้ตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์แล้วนำไปเสนอต่อคณะกรรมการกลุ่มแม่บ้าน และทดลองให้นำไปใช้ด้วยการติดตราสินค้าใหม่ และบรรจุภัณฑ์แบบใหม่ ในการขายสินค้า

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อบรรจุภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านเขาคีรีส ตำบลเขาคีรีส อำเภอพวนกระต่ายจังหวัดกำแพงเพชร ดำเนินการวิจัยโดยการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

เครื่องมือที่ใช้และการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีเครื่องมือที่ใช้ ดังนี้

1. ผู้วิจัยใช้แบบสังเกตและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อการศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์ชุมชน กลุ่มแม่บ้าน ตำบลเขาคีรีส อำเภอพวนกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร
2. ผู้วิจัยใช้การสนทนากลุ่ม เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านเขาคีรีส ตำบลเขาคีรีส อำเภอพวนกระต่ายจังหวัดกำแพงเพชร
3. ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อบรรจุภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านเขาคีรีส ตำบลเขา คีรีส อำเภอพวนกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร ดำเนินการวิจัยโดยการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูล และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยทำการวิเคราะห์และแปลผลเชิงปริมาณ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49 แสดงว่า ผู้บริโภคมีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49 แสดงว่า ผู้บริโภคมีความคิดเห็นในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49 แสดงว่า ผู้บริโภคมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49 แสดงว่า ผู้บริโภคมีความคิดเห็นในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00 แสดงว่า ผู้บริโภคมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านเขาคีรีส อำเภอฟรานครเต๋าย จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า บรรจุภัณฑ์เดิมของกลุ่มแม่บ้านเขาคีรีสนั้น เป็นรูปแบบถุงพลาสติกอ่อนใส ขนาดใหญ่ ทำให้สินค้าขาดความสวยงาม แตกง่าย หกละเทอะง่าย ไม่มีตราสินค้า ไม่มีจุดเด่นหรือสัญลักษณ์เป็นของตนเอง และในบางครั้งเพื่อประหยัดต้นทุนบรรจุภัณฑ์ เช่น รถที่เร่ขายกับข้าวตามชุมชน ลักษณะขายส่ง ให้แก่ผู้บริโภคที่คุ้นเคยซื้อประจำ จึงไม่ได้ติดตราสินค้า และจะใช้สีเมจิกเขียนบนถุงน้ำพริกให้ลูกค้ารับทราบ ทางกลุ่มจึงมีความต้องการปรับเปลี่ยนบรรจุภัณฑ์ที่มีความแข็งแรงมากกว่าเดิม ขนาดเหมาะสมกับการบริโภค มีฝาปิดมิดชิด ไม่หกละเทอะ เก็บรักษาได้นานขึ้น และมีตราสัญลักษณ์ที่เป็นรูปแบบของกลุ่มแม่บ้านเขาคีรีส

ภาพที่ 1 ภาพบรรจุภัณฑ์เดิมของผลิตภัณฑ์น้ำพริกก่อนพัฒนา

2. ผลการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์ กลุ่มแม่บ้านเขาคีรีส อำเภอฟรานครเต๋ายจังหวัดกำแพงเพชร คณะผู้วิจัยได้เข้าไปร่วมสัมภาษณ์และ

ประชุมเชิงปฏิบัติการสนทนากลุ่มกับคณะกรรมการของกลุ่มแม่บ้านเขาคีรีส เพื่อศึกษารูปภาพ สี และรูปลักษณะที่จะสื่อถึงตราสินค้าของกลุ่มแม่บ้านเขาคีรีส และร่วมออกแบบผ่านกระบวนการมีส่วนร่วม ส่วนบรรจุกัณฑ์ คณะผู้วิจัยได้นำเสนอกลุ่มแม่บ้านเขาคีรีสให้เพิ่มบรรจุกัณฑ์แบบลักษณะกระปุกพลาสติก และขวดแก้ว เพื่อปรับปรุงบรรจุกัณฑ์ของกลุ่ม ซึ่งจะเก็บรักษาได้ดีขึ้นและสามารถนำไปขายในช่องทางอื่นๆ ได้ จะต้องมีการปรับปรุงในส่วนอื่นๆ เพิ่มเติมขึ้นอีกมากเนื่องจากยังขาดข้อมูลที่มีความเป็นมาตรฐานการบรรจุลงในฉลาก ที่เอาไว้ติดกับบรรจุกัณฑ์ ให้สามารถตั้งราคาให้สูงขึ้นสำหรับตลาดกลุ่มใหม่ โดยกลุ่มแม่บ้านเขาคีรีสได้เลือกกระปุกพลาสติก เพราะมีการลงทุนที่ถูกกว่าการใช้ขวดแก้ว เนื่องจากกลุ่มลูกค้าของน้ำพริกยังเป็นลักษณะการขายส่งกับกลุ่มเดิม จากนั้นจึงได้คำนวณขนาดของบรรจุกัณฑ์ ให้เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์และปรับเปลี่ยนจากบรรจุกัณฑ์เดิมเป็นบรรจุกัณฑ์ใหม่ที่เป็นกระปุกพลาสติกขึ้นรูป ฝาปิดมิดชิด ขนาดเหมาะสม และมีตราสัญลักษณ์ของกลุ่มเป็นรูปวงกลมกระต่ายสีชมพู ดังภาพที่ 2 - 4 แล้วเสนอต่อคณะกรรมการกลุ่มแม่บ้าน และทดลองให้นำไปใช้ด้วยการติดตราสินค้าใหม่ และบรรจุกัณฑ์แบบใหม่ ในการขายสินค้า

ภาพที่ 2 ภาพบรรจุกัณฑ์ที่พัฒนาขึ้น ภาพที่ 3 ภาพตราสัญลักษณ์ที่พัฒนาขึ้น

ภาพที่ 4 ภาพผลากแสดงข้อมูลบนบรรจุภัณฑ์ที่พัฒนาขึ้น

3. ความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านเขาศิริส อำเภอพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ผู้บริโภคมีความพึงพอใจต่อบรรจุภัณฑ์ที่พัฒนาขึ้นอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ บรรจุภัณฑ์ที่มีเหมาะสมในการนำไปเป็นของฝาก และสินค้าเหมาะสำหรับผู้ที่ต้องการทำเป็นอาชีพเสริมรายได้ ($\bar{X} = 4.62$) รองลงมาคือ บรรจุภัณฑ์สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้อีกและ สินค้ามีคุณค่าด้านประโยชน์ใช้สอย เช่นการนำบรรจุภัณฑ์มาใช้ซ้ำ ($\bar{X} = 4.58$) ตามลำดับ

ประเด็นความพึงพอใจของผู้บริโภค	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. บรรจุภัณฑ์มีเหมาะสมในการนำไปเป็นของฝาก	4.62	0.57	มากที่สุด
2. สินค้าเหมาะสำหรับผู้ที่ต้องการทำเป็นอาชีพเสริมรายได้	4.62	0.58	มากที่สุด
3. บรรจุภัณฑ์สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้อีก	4.58	1.32	มากที่สุด
4. สินค้ามีคุณค่าด้านประโยชน์ใช้สอย เช่นการนำบรรจุภัณฑ์มาใช้ซ้ำ	4.58	1.31	มากที่สุด
5. สินค้าสามารถยกระดับขึ้นเป็นสินค้าโอท็อปได้	4.57	0.55	มากที่สุด
6. สินค้ามีคุณค่าด้านความต้องการซื้อเพิ่มหรือซื้อซ้ำ	4.54	0.59	มากที่สุด
7. สินค้ามีคุณค่าด้านความคุ้มค่า ราคาไม่แพง ขนาดเหมาะสมกับราคา	4.54	0.63	มากที่สุด
8. บรรจุภัณฑ์มีข้อความของตราสินค้าอ่านง่าย	4.50	0.58	มากที่สุด
9. สินค้ามีคุณค่าด้านประสบการณ์ให้เรียนรู้ต่อยอดในการทำงานของชุมชน	4.50	0.59	มากที่สุด
10. การพัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์มีความสะดวกในการบริโภค	4.44	0.56	มาก
11. สินค้าทำให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้นจาก	4.42	0.57	มาก

ประเด็นความพึงพอใจของผู้บริโภค	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
การจำหน่าย			
12. สินค้ามีคุณค่าด้านความประทับใจในตราสินค้า	4.38	0.57	มาก
13. สินค้ามีความปลอดภัยในการรับประทาน	4.35	0.57	มาก
14. บรรจุภัณฑ์มีความสะดวกในการพกพา	4.32	0.56	มาก
15. การพัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์มีเครื่องหมายการค้าที่เป็นเอกลักษณ์ (รูปกระต่าย)	4.31	0.58	มาก
16. สินค้ามีการสร้างมูลค่าเพิ่มทางด้านการราคาให้สูงขึ้น	4.31	0.59	มาก
17. ตราสัญลักษณ์รูปกระต่ายสามารถสื่อถึงพื้นที่ที่ผลิตสินค้า	4.30	0.59	มาก
18. ฉลากบนตราบรรจุภัณฑ์มีการแสดงข้อมูลสินค้าชัดเจน	4.29	0.59	มาก
19. การพัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์มีความสวยงาม	4.20	0.57	มาก
20. ขนาดบรรจุภัณฑ์เหมาะสมกับปริมาณสินค้า	4.00	0.67	มาก
ค่าเฉลี่ยโดยรวม	4.41	0.66	มาก

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพ ปัญหา และความต้องการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์ กลุ่มแม่บ้านเขาคีรีส อำเภอฟานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า บรรจุภัณฑ์น้ำพริกเดิมเป็นรูปแบบถุงพลาสติกใสอ่อนที่แตกง่าย หกเลอะเทอะง่าย ขนาดใหญ่ ไม่มีตราสัญลักษณ์เป็นของตนเอง จะใช้เมจิกเขียนบนน้ำพริกให้ลูกค้ารับทราบ ทางกลุ่มจึงมีความต้องการปรับเปลี่ยนบรรจุภัณฑ์ที่มีความแข็งแรง มีฝาปิดมิดชิดมากกว่าเดิม ไม่หกเลอะเทอะ และมีตราสัญลักษณ์ที่เป็นรูปแบบของกลุ่มแม่บ้านเขาคีรีส ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เพ็ญศรี จันทรอินทร์ (2564, หน้า 82) ที่ศึกษาการพัฒนาบรรจุภัณฑ์น้ำพริกมะแขว่นของกลุ่มแม่บ้านท่าช้าง จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า บรรจุภัณฑ์เดิมของกลุ่มแม่บ้านแตกง่าย หกเลอะเทอะง่าย ไม่มีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของวรณี เชาวนัสสุขุม และอัจฉราวรรณ สุขเกิด (2564, หน้า 85) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดปทุมธานี ที่บรรจุภัณฑ์เดิมเป็นถุงพลาสติกใสใส่อาหาร ทำให้สินค้าขาดความสวยงาม ไม่มีจุดเด่น และสอดคล้องกับการศึกษาของ ธนพร สิทธิยศ (2561, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ไวน์สตรอว์เบอร์รี่สวนดอยแก้ว เชียงใหม่ พบว่า ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์ไวน์สตรอว์เบอร์รี่สวนดอยแก้ว เชียงใหม่ ในภาพรวม คือ ผู้ประกอบการยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ มีตราสินค้าเป็นของตนเอง แต่ยังไม่เป็นที่จดจำของตลาดและผู้บริโภค วัสดุที่ใช้ทำบรรจุภัณฑ์มีรูปแบบไม่เหมาะแก่การเป็นของฝาก รายละเอียดในฉลากมีไม่ครบตามมาตรฐานของป้ายฉลากสินค้า และยังสอดคล้องกับสุภาวดี พันธ์อำพน และศรีสุดา ลิลาสุวรรณ (2554, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการพัฒนาบรรจุภัณฑ์สินค้าทางการเกษตรเพื่อการท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐม พบว่า ศักยภาพของบรรจุภัณฑ์ไม่มีประสิทธิภาพในการปกป้องสิ่งสกปรก และอันตรายจากมดแมลงได้เป็นอย่างดี ไม่สามารถป้องกันการซึมผ่านของก๊าซและแบคทีเรียทำให้อาหารเหม็นหืนและอาหารเป็นพิษได้

2. การพัฒนาบรรจุภัณฑ์น้ำพริกของกลุ่มแม่บ้านเขาศรีริศ อำเภอพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชรได้ปรับเปลี่ยนจากบรรจุภัณฑ์เดิมเป็นบรรจุภัณฑ์ใหม่ที่เป็นกระปุกพลาสติกขึ้นรูปที่มีขนาดเหมาะสมสำหรับการบริโภค มีฝาปิดมิดชิด มีตราสัญลักษณ์รูปลวงกลมมีรูปกระต่ายสีชมพูและแสดงรายละเอียดที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุภาพร อภิรัตนานุสรณ์ และกฤตภาส จินาภาค (2556, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาบรรจุภัณฑ์น้ำพริกพร้อมบริโภค พบว่าผู้บริโภคร้อยละ 72 มีความสนใจบรรจุภัณฑ์น้ำพริกที่สวยงาม สามารถบริโภคได้ครั้งเดียว (1 มื้อ) เพราะมีความสะดวกในการบริโภค บรรจุภัณฑ์ที่มีความเหมาะสมหาซื้อได้ในตลาด สอดคล้องกับการศึกษาของกันยณีภัสร์ สุวรรณอ่อน และคณะ (2563, หน้า 1911) ได้ทำการพัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์เครื่องแกง กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเครื่องแกงปักษ์ใต้บ้านโคกม่วง อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา พบว่า 1) ขนาดของสินค้าเป็นรูปทรงกลม ขนาดบรรจุ 100-150 กรัม ความกว้าง 7.5 ซม. ความสูง 4.0 ซม. 2) ด้านการเก็บรักษา คือ สามารถยืดอายุการเก็บรักษาของผลิตภัณฑ์ได้นาน 3) ด้านการตรวจสอบสินค้าภายในสามารถมองเห็นสินค้าได้อย่างชัดเจน 4) ด้านรูปแบบ เน้นความทันสมัย เรียบง่าย และสะดวกในการบริโภค 5) ด้านขนาด มีรูปแบบขนาดที่เหมาะสม และพกพาได้สะดวก และ 6) ด้านการใช้ประโยชน์ มีความคงทน และผลการออกแบบป้ายฉลากบรรจุภัณฑ์เครื่องแกงของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเครื่องแกงปักษ์ใต้บ้านโคกม่วงอำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา พบว่า 1) ด้านรูปแบบ มีความสวยงาม ให้รายละเอียดของข้อมูลสินค้าได้ครบถ้วน เช่น ราคา วัตถุดิบ วิธีเก็บรักษา 2) ด้านรูปภาพและตัวอักษร มีความคมชัด สร้างความน่าจดจำ 3) ด้านตราสินค้า มีความโดดเด่น แสดงชื่อตราสินค้าอย่างชัดเจน 4) ด้านความเป็นเอกลักษณ์ เน้นสีที่สว่าง สดใส ให้ความรู้สึกสดชื่น มีชีวิตชีวา สามารถสื่อถึง ผลิตภัณฑ์ เครื่องแกง และวัตถุดิบภายในได้ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ดร.ณิ มูแก้ม (2560, หน้า 69) ศึกษาเรื่องการพัฒนาบรรจุภัณฑ์บรรจุภัณฑ์น้ำพริกกุ้งเสียบ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านปริง จังหวัดพังงา ผลการวิจัยระยะที่ 1 พบว่า ด้านรูปลักษณ์บรรจุภัณฑ์เลือกใช้แบบที่ 1 รูปทรงสี่เหลี่ยม ขนาด 6 ออนซ์ การออกแบบ

กราฟิกบรรจุภัณฑ์เลือกรูปแบบที่ 3 และให้ออกแบบกราฟิกฝาเกลียว ล็อค 3 รูปแบบเพิ่มเติม ซึ่งเดิมใช้รูปลักษณะบรรจุภัณฑ์เป็นพลาสติกแบบทรงเตี้ย ขนาด 4 ออนซ์ และผลการประเมินประสิทธิภาพบรรจุภัณฑ์ ระยะที่ 2 ด้านการบรรจุ และการปกป้องสินค้า พบว่าบรรจุภัณฑ์สามารถป้องกันการสัมผัสกับน้ำหรือความชื้นได้ และประสิทธิภาพด้านการอำนวยความสะดวกและการส่งเสริมการจัดจำหน่ายเลือกรูปแบบที่ 2 ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับในการใช้ภาพที่มีความสวยงามและข้อมูลสอดคล้องกับภาพลักษณะสินค้า สอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณิดา ชินบุตร และคณะ (2559, หน้า 303) เรื่องการศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อการออกแบบบรรจุภัณฑ์กล้วยตาก กรณีศึกษากลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นบ้านหาดผาขน ในด้านผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ที่การออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่ป้องกันการกระแทก มีประโยชน์ต่อผลิตภัณฑ์เพราะจะช่วยป้องกันให้ผลิตภัณฑ์ไม่เกิดความเสียหาย อีกทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิภาวัน จุลยา และรุ่งทิพา วงศ์ไพศาลฤทธิ์ (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษากรรมวิธีการผลิตน้ำพริกแกงกะหรี่สำเร็จรูปและศึกษาถึงบรรจุภัณฑ์ของผลผลิตน้ำพริกแกงกะหรี่ และได้ทดสอบบรรจุภัณฑ์ออกเป็น 2 แบบคือ แบบใช้ขวดแก้วปิดสนิทและแบบถุงสุญญากาศ ทำให้พบว่าสามารถเก็บน้ำพริกแกงกะหรี่ได้นานขึ้น

3. ความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านเขาศีริส อำเภอพราณกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อบรรจุภัณฑ์น้ำพริกที่พัฒนาขึ้นอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ บรรจุภัณฑ์มีเหมาะสมในการนำไปเป็นของฝาก และสินค้าเหมาะสำหรับผู้ที่ต้องการทำเป็นอาชีพเสริมรายได้ รองลงมาคือ บรรจุภัณฑ์สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้อีกและสินค้านี้มีคุณค่าด้านประโยชน์ใช้สอย เช่น การนำบรรจุภัณฑ์มาใช้ซ้ำ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสุภาวดี พันธอำพน และศรีสุดา ลิลาสุวัฒน์ (2554, หน้า 306) พบว่าผู้บริโภคมีความพึงพอใจในรูปแบบบรรจุภัณฑ์ใหม่ทั้งด้านความสวยงามและประโยชน์ใช้สอยสามารถสื่อถึงเอกลักษณ์ของสินค้าจังหวัดนครปฐม ยึดอายุสินค้าให้เก็บได้นานขึ้น ป้องกันการชำรุดเสียหาย สะดวกต่อการใช้งาน สร้างความมั่นใจใน

มาตรฐานคุณภาพสินค้า บรรจุภัณฑ์มีความสวยงามเหมาะสมจะซื้อเป็นของฝาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทามาศ ยิ้มวัฒนา และคณะ (2564, หน้า 1) เรื่อง การพัฒนาบรรจุภัณฑ์และตราสินค้าผลิตภัณฑ์กล้วยแปรรูป แขวงเมืองวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทองที่พบว่าการออกแบบบรรจุภัณฑ์และตราสินค้าผลิตภัณฑ์ของกล้วยแปรรูป มีผลทำให้ผู้บริโภคสินค้าเกิดความมั่นใจในตัวสินค้ามากขึ้น ทั้งยังพบว่าผู้บริโภคมีความพึงพอใจต่อบรรจุภัณฑ์และตราสินค้าผลิตภัณฑ์กล้วยแปรรูปในระดับที่มาก สอดคล้องกับ ธนัท สมณคุปต์ และวสันต์ ชูณหวีจิตร (2565, หน้า 216) ได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาบรรจุภัณฑ์มะม่วงน้ำดอกไม้ สวนมะม่วงสัญลักษณ์ของตำบลบางโฉลง อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของผู้ใช้บรรจุภัณฑ์ที่มีต่อบรรจุภัณฑ์สวนมะม่วงสัญลักษณ์ โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งด้านที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน คือ ด้านส่งเสริมการจำหน่าย และด้านความสะอาดและความปลอดภัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐชา ใจจูน (2557, บทคัดย่อ) เรื่อง ภาพลักษณ์ตราสินค้าและการรับรู้คุณค่าที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เสริมอาหารของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่าภาพลักษณ์ตราสินค้า บ่งบอกถึงภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ ทำให้ผู้บริโภครับรู้และเข้าใจในเชิงบวกต่อทัศนคติของผู้บริโภค ซึ่งภาพลักษณ์ตราสินค้าประกอบไปด้วย เครื่องหมายของตราสินค้าและเครื่องหมายรับรองคุณภาพของผู้ผลิต และสอดคล้องกับกษมา สุรเดชา, อนุ ธัชยะพงษ์ และกันยา มั่นคง (2563, หน้า 219) การออกแบบตราสินค้าและพัฒนาบรรจุภัณฑ์เพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์กล้วยอบเนย ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหมูสวรรค์หมู่ไทยศรีโยธิน หลังการออกแบบบรรจุภัณฑ์และตราสินค้า ส่งผลให้กลุ่มวิสาหกิจสามารถขายสินค้าได้หลากหลายกลุ่มมากขึ้น และสามารถนำไปขายได้ตามร้านขายของฝากได้ ด้วยรูปแบบของบรรจุภัณฑ์ที่มีความสวยงาม ประกอบกับการระบุรายละเอียดในตราสินค้า ทำให้ผู้บริโภคมีความมั่นใจในกระบวนการผลิตมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ในการพัฒนาสินค้าควรมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปให้คำแนะนำในการพัฒนาสินค้าให้มีรูปแบบใหม่ที่ผู้บริโภคมีความสนใจ เพื่อกระตุ้นการตลาดให้มีรายได้เข้าสู่ชุมชนให้มากขึ้น
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้คำแนะนำในการทำบรรจุภัณฑ์ที่สวยงาม มีการห่อหุ้มที่ไม่หกละเอียด และทำการจดลิขสิทธิ์สินค้ากับกรมทรัพย์สินทางปัญญา
3. กลุ่มแม่บ้านควรได้รับความรู้ด้านการทำบัญชี เพื่อจะสามารถขยายการผลิตได้มากขึ้น และควรรับรู้การคำนวณต้นทุนและรายได้ของสินค้า

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรส่งเสริมให้กลุ่มแม่บ้านสามารถนำสินค้าที่พัฒนาตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ใหม่ไปทำการตลาดและนำเสนอในช่องทางอื่นที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มและเพื่อเพิ่มจำนวนผู้บริโภคมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยในครั้งนี้คณะผู้วิจัยเน้นการออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ให้กับผลิตภัณฑ์น้ำพริกของกลุ่มแม่บ้าน แต่ควรดำเนินการเพิ่มดังนี้

1. ควรศึกษาแนวทางการผลิตสินค้าให้สามารถขอมาตรฐานอาหารและยา (อย.) และได้รับการรับรองเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภคมากขึ้น และจะได้เพิ่มเติมในสลากของส่วนประกอบของน้ำพริกมีเลข อย.

บรรณานุกรม

- เกษมา สุรเดชา, อนุ อัยยะพงษ์ และกันยา มั่นคง (2563) การออกแบบตราสินค้าและพัฒนาบรรจุภัณฑ์เพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์กล้วยอบเนยของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหมูสวรรค์หมู่ไทยศรีโยธิน. *วารสารพิภฏ*, 18(1), 219 - 237.
- กันยณัฏฐ์ สุวรรณอ่อน, มณิรัตน์ รัตนพันธ์, จักรเกียรติ์ เมธานัย, ปทุมวรรณ ทองตราชู, ชุตินา ทศโร, ประสิทธิ์ รัตนพันธ์ และ ธนัญญา ทองเชื้อ.

- (2563). การพัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์เครื่องแกง กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเครื่องแกงปักษ์ใต้บ้านโคกม่วงอำเภอลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา ใน การประชุมหาตใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 11. (หน้า 1900-1915). สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ดรุณี มูเก็ม. (2560). การพัฒนารูปลักษณ์บรรจุภัณฑ์น้ำพริกกุ้งเสียบ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านปริง จังหวัดพังงา. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์. 3(2), 69-79.
- ชนพร สิทธิยศ. (2561). การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ไวน์สตรอร์เบอร์รี่ สวนดอยแก้ว เชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้, เชียงใหม่.
- ธนัท สมณคุปต์ และวสันต์ ชุนหวิจิตรา. (2565). การพัฒนาบรรจุภัณฑ์มะม่วงน้ำดอกไม้ สวนมะม่วงธัญลักษณ์ของตำบลบางไผ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ. วารสารเกษตรพระจอมเกล้า 40(2), 216-224.
- ณัฐชา ใจจูน. (2557). ภาพลักษณ์ตราสินค้าและการรับรู้คุณค่าที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เสริมอาหารของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, กรุงเทพมหานคร.
- พัฒนาชุมชนจังหวัดกำแพงเพชร (2564). ข้อมูลพื้นฐานตำบลเขาตึก อำเภอพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร. กำแพงเพชร.
- พัฒน์กมล อ่อนสำลี. (2564). การปรับตัวของวิสาหกิจชุมชนในสภาวะการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019. วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์, 23, 195-205.
- เพ็ญศรี จันทรอินทร์. (2564). การพัฒนาบรรจุภัณฑ์น้ำพริกมะเขว่นของกลุ่มแม่บ้านท่าช้าง จังหวัดกำแพงเพชร. สักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 27(2), 82-90.
- วรรณิดา ชินบุตร และคณะ. (2559). การศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อการออกแบบบรรจุภัณฑ์กล้วยตาก กรณีศึกษา: กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นบ้านหาดผาขน ในการประชุมวิชาการวิจัยและ

- นวัตกรรมสร้างสรรค์ ครั้งที่ 4 ประจำปี พ.ศ. 2560 (หน้า 303-310). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา.
- วรุณี เขาวนัสสุขุม และอัจฉราวรรณ สุขเกิด. (2564). การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดปทุมธานี. วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์ 23(2), 85-94.
- วิภาวัน จุลยา และรุ่งทิพา วงศ์ไพศาลฤทธิ์. (2550). น้ำพริกแกงกะหรี่สำเร็จรูป. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580). (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสาม พ.ศ. 2566 – 2570. เข้าถึงเมื่อ มกราคม 8, 2565. จาก <https://www.nesdc.go.th/download/Plan13/>
- สิทธิี ชีรสรณ์. (2552). เทคนิคการเขียนรายงานวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภาพร อภิรัตนานุสรณ์ และกฤตภาส จินาภาค. (2556). การพัฒนาบรรจุภัณฑ์น้ำพริกพร้อมบริโภค: รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- สุภาวดี พันธ์อำพน และศรีสุดา ลีลาสุวัฒน์. (2554). การพัฒนาบรรจุภัณฑ์สินค้าทางการเกษตรเพื่อการท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐม. ในการประชุมวิชาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ประจำปี 2554 “การพัฒนาอนาคตชนบทไทย : ฐานรากที่มั่นคงเพื่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน”. วันที่ 27-29 มกราคม พ.ศ. 2554 (หน้า 336 – 341). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุพามาศ ยิ้มวัฒนา และคณะ. (2564). การพัฒนาบรรจุภัณฑ์และตราสินค้าผลิตภัณฑ์กล้วยแปรรูป แขวงเมืองวิเศษชัยชาญจังหวัดอ่างทอง. วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์, 23(1), 1-12.

การพัฒนาวิศวกรสังคมด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่
โดยใช้ภูมิสารสนเทศ ตำบลนาบ่อคำ อำเภอเมือง
กำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร

Development of Social Engineers in Area-
Based Collaborative and Development
Research Using Geo-Informatics, Na Bo Kham
Subdistrict, Mueang Kamphaeng Phet District
Kamphaeng Phet Province.

สุภาสพงษ์ ฐิ์ทำนอง¹

Suphatphong Ruthamnong

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) สร้างกระบวนการคัดเลือกและ
พัฒนาวิศวกรสังคม ให้มีความสามารถด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่โดยใช้
ภูมิสารสนเทศ และ (2) สร้างกระบวนการพัฒนาโจทย์และดำเนินงานวิจัยเพื่อ
พัฒนาพื้นที่โดยกลุ่มวิศวกรสังคม พื้นที่ตำบลนาบ่อคำ อำเภอเมืองกำแพงเพชร
จังหวัดกำแพงเพชร มีระเบียบวิธีวิจัยโดยการคัดเลือกและพัฒนาวิศวกรสังคม
ให้มีความรู้ด้านการสำรวจและเรียนรู้ชุมชน วิศวกรสังคม ภูมิสารสนเทศ และ
การวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ จากนั้น พัฒนาโจทย์และดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนา
พื้นที่โดยกลุ่มวิศวกรสังคม บนพื้นฐานของปัญหาที่พบและความต้องการของ
ชุมชน จำนวน 5 เรื่อง ผลการศึกษา พบว่า สามารถคัดเลือกและพัฒนาวิศวกร
สังคม ได้ 74 ราย แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ เด็กและเยาวชน (ร้อยละ 32.43)
ชุมชนและผู้นำชุมชน (ร้อยละ 25.68) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (ร้อยละ

¹อาจารย์, ผศ.ดร. สาขาเทคโนโลยีภูมิศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏกำแพงเพชร

6.76) และมหาวิทยาลัยเชิงพื้นที่ (ร้อยละ 35.13) โดยกลุ่มวิศวกรดังกล่าวได้รับการพัฒนาทักษะที่เกี่ยวข้องแตกต่างกันไปในแต่ละกลุ่ม ซึ่งมีขอบเขตของการพัฒนาทักษะ 4 ด้าน 12 ประเด็น การประเมินผลความพึงพอใจในการพัฒนาวิศวกรสังคมจากผู้เข้าร่วมกิจกรรม พบว่า มีภาพรวมความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{X}=4.36$, $SD=0.73$) และมีผลการประเมินการเรียนรู้ด้านความรู้และทักษะที่เกี่ยวข้องเพิ่มขึ้นในทุกด้าน ทั้งนี้ การพัฒนาดังกล่าวทำให้วิศวกรสังคมสามารถดำเนินงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ บนพื้นฐานการประยุกต์ใช้ภูมิสารสนเทศได้ 5 เรื่อง ได้แก่ แผนที่ปัญหาชุมชน แผนที่ความภาคภูมิใจ พื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง พื้นที่เสี่ยงน้ำท่วม และพื้นที่เหมาะสมในการปลูกพืช

คำสำคัญ: วิศวกรสังคม, การพัฒนาชุมชน, ภูมิสารสนเทศ, ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์, การวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่

Abstract

The objectives of this research were (1) to create a process for selecting and developing social engineers to have the ability to area-based collaborative and development research using geo-informatics; and (2) to create a process for developing research problems and conducting research by a group of social engineers, Na Bo Kham Subdistrict, Mueang Kamphaeng Phet District, Kamphaeng Phet Province. There was a research methodology by selecting and developing social engineers to have knowledge in surveying and community learning, social engineers, geo-informatics, and area-based collaborative and development research. Then, develop the research problem and conduct research by a group of social engineers based on the problems encountered and the needs of community of 5 topics. The study found that 74 social

engineers were able to select and develop. The social engineers, divided into 4 groups: children and youth (32.43%), community people and community leaders (25.68%), local administrative organizations (6.76%) and universities (35.13%). By the group of engineers, the relevant skills will be developed differently for each group with the scope of skill development in 4 aspects, 12 issues. The evaluation of social engineer development satisfaction from participants found that the overall satisfaction level was at a high level ($\bar{X}=4.36$, $SD=0.73$) and there was an assessment of knowledge and skills learning related increases in all aspects. Herein, the developments enable social engineers to conduct research to develop areas based on the application of geo-informatics in 5 topics: community problem maps, community proud map, drought risk area, flood risk area, and suitable area for growing crops.

Keywords: Social Engineer, Community Development, Geo-Informatics, Geographic Information System: GIS, Area-Based Collaborative and Development Research

บทนำ

ภูมิสารสนเทศ (Geomatics, Geo-Informatics) คือ การบูรณาการเทคโนโลยีและเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพื้นที่ 3 ตัว คือ ระบบกำหนดตำแหน่งบนพื้นโลก (Global Positioning System: GPS) เทคโนโลยีรีโมทเซนซิง หรือการสำรวจข้อมูลระยะไกล (Remote Sensing) และระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Geographic Information System: GIS) โดยที่ระบบกำหนดตำแหน่งบนพื้นโลก เป็นระบบค้นหาและระบุตำแหน่ง (position) บนพื้นโลกด้วยดาวเทียม ซึ่งในปัจจุบันมีการประยุกต์ใช้อย่าง

หลากหลาย โดยเฉพาะการสำรวจ และการจัดทำข้อมูลเชิงพื้นที่และแผนที่ ส่วนรีโมทเซนซิงคือวิทยาศาสตร์และศิลปะของการได้มาซึ่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับวัตถุ พื้นที่หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ บนพื้นผิวโลกจากเครื่องมือบันทึกข้อมูล โดยปราศจากการเข้าไปสัมผัสวัตถุเป้าหมาย ซึ่งให้ข้อมูลที่สำคัญ ประกอบด้วย ข้อมูลภาพถ่ายทางอากาศ (aerial photograph) และข้อมูลภาพดาวเทียม (satellite image) ทั้งนี้ ข้อมูลดังกล่าวโดยเฉพาะข้อมูลภาพดาวเทียม นับได้เป็นข้อมูลที่มีคุณค่าสามารถใช้ติดตามการเปลี่ยนแปลงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการเฝ้าระวังเตือนภัยพิบัติได้เป็นอย่างดี (สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ, 2552; สุภาสพงษ์ รู้ทำนอง, 2564) ส่วนระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ คือ เครื่องมือและฐานข้อมูลที่ใช้ในการเก็บบันทึก แก้ไข ปรับปรุง จัดการ วิเคราะห์ แสดงผล และรายงานผลข้อมูลเชิงพื้นที่ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยอาศัยความสัมพันธ์ทางภูมิศาสตร์ เป็นตัวเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับข้อมูลอื่น ๆ เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ บนพื้นโลก ปัจจุบันมีการประยุกต์ใช้อย่างหลากหลายทั้งรูปแบบ วิธีการ และหน่วยงานที่นำไปใช้ ทั้งด้านการบริหารจัดการภาครัฐ และด้านการวิจัย เช่น การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ การบังคับใช้กฎหมาย การคมนาคมขนส่ง การสร้างแบบจำลองการจัดการในสถานะฉุกเฉินและพิบัติภัย ระบบสนับสนุนการตัดสินใจเชิงพื้นที่ (Spatial Decision Support System: SDSS) และระบบผู้เชี่ยวชาญ (Expert System: ES) เป็นต้น (สุภาสพงษ์ รู้ทำนอง, 2564)

งานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ (Area-Based Collaborative and Development Research: ABCD) เป็นงานวิจัยและนวัตกรรมที่เป็นเครื่องมือสำหรับใช้พัฒนาพื้นที่บนฐานความรู้ โดยมีหลักการสำคัญ คือ ต้องเป็นประเด็นที่สำคัญของพื้นที่ และต้องมีกลไกที่ชุมชนเป็นผู้ทำงานวิจัย ทั้งภาคราชการ เอกชน ภาคประชาชน รวมถึงสถาบันวิชาการ ซึ่งแม้แต่ละพื้นที่มีการทำชิ้นงานที่แตกต่าง แต่สุดท้ายจะมีเรียนรู้ระหว่างกันและมีการปรับเพื่อให้สอดคล้องกันและเป็นไปตามแนวทางที่ให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน (ศูนย์สารสนเทศการวิจัย, 2558)

วิศวกรสังคม (Social Engineer) เป็นกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อพัฒนาท้องถิ่น โดยมีคุณลักษณะที่สำคัญ 4 ประการ คือ

(1) การมีทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงเหตุ-ผล เห็นปัญหาเป็นสิ่งที่ท้าทาย (2) มีทักษะในการสื่อสารและสื่อสารองค์ความรู้เพื่อการแก้ปัญหาได้ (3) มีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นโดยปราศจากข้อขัดแย้ง สามารถระดมสรรพกำลังหรือทรัพยากรสู่การแก้ปัญหาได้ และ (4) มีทักษะการสร้างนวัตกรรมเพื่อสังคม ซึ่งในปัจจุบันมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มีแนวทางในการขับเคลื่อนให้บุคลากรและนักศึกษาในพื้นที่ เพื่อแก้ปัญหาและเป็นวิศวกรสังคมอย่างเป็นรูปธรรม (บริษัทสร้างสรรค์ปัญญา จำกัด, 2565)

การวิจัยนี้มีเป็นการพัฒนาวิศวกรสังคมให้มีความสามารถด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่โดยใช้ภูมิสารสนเทศ ในพื้นที่ตำบลนาบ่อคำ อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีคุณลักษณะของปัญหาที่หลากหลาย ทั้งในด้านน้ำท่วม ภัยแล้ง และการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมที่ไม่เหมาะสม อีกทั้งยังขาดสารสนเทศและองค์ความรู้ที่สำคัญในการจัดการ นอกจากนี้ ยังมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาโจทย์และดำเนินงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่โดยกลุ่มวิศวกรสังคม ตามคุณลักษณะปัญหาและความต้องการของชุมชนอันจะนำไปสู่การสร้างชุดองค์ความรู้และนวัตกรรมจากผลการดำเนินงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ดังกล่าว รวมทั้ง สร้างกระบวนการถ่ายทอดและประเมินผลการถ่ายทอดองค์ความรู้จากกลุ่มวิศวกรสังคมสู่กลุ่มอื่น ๆ นำไปสู่การเข้าใจพื้นที่ชุมชนของตนเอง และเป็นแนวทางเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจในแก้ปัญหาตามแนวทางพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1) คัดเลือกและพัฒนาวิศวกรสังคมให้มีความสามารถด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่โดยใช้ภูมิสารสนเทศ ตำบลนาบ่อคำ อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร

2) พัฒนาโจทย์และดำเนินงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่โดยกลุ่มวิศวกรสังคม ตามคุณลักษณะปัญหาที่พบและความต้องการชุมชน ตำบลนาบ่อคำ อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร

การดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการพัฒนาวิศวกรรมสังคมและการเรียนรู้ชุมชน ได้แก่ ทักษะการใช้เครื่องมือวิศวกรรมสังคม 5 ตัว ได้แก่ ฟาประทาน นาฬิกาชีวิต ไทม์ไลน์พัฒนาการ ไทม์ไลน์กระบวนการ และ M.I.C. Model เทคนิค Appreciation Influence Control (AIC) และเทคนิค Future Search Conference (FSC)

เครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการทางด้านภูมิสารสนเทศและงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ ประกอบด้วย ชุดคอมพิวเตอร์ โปรแกรมระบบสารสนเทศ ภูมิศาสตร์ ระบบกำหนดตำแหน่งบนพื้นโลก (เครื่อง GPS) แอปพลิเคชัน ทางด้านการสำรวจ แผนที่ฐาน (base map) แผนที่เฉพาะเรื่อง (thematic map) โดรนสำรวจ แบบสำรวจข้อมูลเชิงพื้นที่ภาคสนาม ระบบสารสนเทศ ภูมิศาสตร์อย่างมีส่วนร่วม (Participatory GIS: PAR-GIS) การฝึกปฏิบัติการ การใช้ข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์และการวิเคราะห์ข้อมูลระดับเบื้องต้น และตัวอย่างงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่โดยการประยุกต์ใช้ภูมิสารสนเทศ

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

(1) ชั้นข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS layer) ที่เชื่อมโยงระหว่างข้อมูลเชิงพื้นที่ (spatial data) และข้อมูลเชิงคุณลักษณะ (attribute data) เป็นข้อมูลแผนที่เชิงเลข (digital map) แบบชั้นข้อมูลเชฟไฟล์ (shape file) ข้อมูลรูปแบบเวกเตอร์ (vector) มีมาตราส่วน 1 : 50,000 ประกอบด้วย ขอบเขตการปกครอง ตำแหน่งหมู่บ้าน จุดความสูง เส้นชั้นความสูง (contour line) เส้นทางน้ำ แหล่งน้ำผิวดิน ปริมาณน้ำใต้ดิน เส้นทางคมนาคมหรือถนน เนื้อดิน การระบายน้ำของเนื้อดิน ความเหมาะสมของดินในการปลูกพืช การใช้ประโยชน์ที่ดินและสิ่งปกคลุมดิน ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ เขตป่าไม้ (กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2562) พื้นที่ชลประทาน (โครงการชลประทาน จังหวัดกำแพงเพชร, 2560) พื้นที่น้ำท่วม พื้นที่น้ำท่วมซ้ำ (สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ, 2564) และข้อมูลจุดปัญหาชุมชน และข้อมูลจุดความภาคภูมิใจและโครงการสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิต ที่ได้

จากการสำรวจภาคสนาม ส่วนข้อมูลรูปแบบราสเตอร์ (raster) มีความละเอียดเชิงพื้นที่ (spatial resolution) หรือขนาดของพิกเซล (pixel size) เท่ากับ 15 เมตร ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ ประกอบด้วย ความหนาแน่นของถนน ระดับความสูงของพื้นที่ ความลาดชัน ความแห้งแล้งเชิงพื้นที่ (spatial drought) พื้นที่เสี่ยงน้ำท่วม พื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง และพื้นที่เหมาะสมในการปลูกข้าว มันสำปะหลัง อ้อย และข้าวโพด

(2) ข้อมูลดาวเทียม Landsat 8 OLI/TIRS และดาวเทียม Landsat 9 OLI2/TIRS2 ครอบคลุมพื้นที่ศึกษา Path 130 Row 49 พ.ศ. 2562-พ.ศ.2564 ดาวน์โหลดจากเว็บไซต์ <https://earthexplorer.usgs.gov/> ซึ่งเป็นข้อมูลของสำนักงานสำรวจธรณีวิทยาแห่งสหรัฐอเมริกา (United States Geological Survey; USGS) (USGS, 2021) ซึ่งจะถูกใช้ในการสร้างค่าดัชนีผลต่างความแห้งแล้ง (Normalized Difference Drought Index: NDDI) ซึ่งสร้างจากค่าดัชนีผลต่างพืชพรรณ (Normalized Difference Vegetation Index: NDVI) และค่าดัชนีผลต่างแหล่งน้ำ (Normalized Difference Water Index: NDWI) ในขั้นตอนของการประเมินความแห้งแล้งเชิงพื้นที่

(3) ข้อมูลความพึงพอใจในการพัฒนาวิศวกรสังคมให้มีความสามารถด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่โดยใช้ภูมิสารสนเทศ ได้มาจากการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจในการพัฒนาวิศวกรสังคม จำนวน 74 คน ประกอบด้วย (1) ระดับความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรม 5 ด้าน ได้แก่ กระบวนการและการให้บริการในการอบรม วิทยากรและการถ่ายทอดความรู้ การอำนวยความสะดวก เนื้อหา แนวคิด และผลจากการฝึกอบรม และความพึงพอใจในภาพรวมของกิจกรรม โดยแต่ละประเด็นย่อยจะมีการให้ระดับความพึงพอใจ 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยมีค่าคะแนนเท่ากับ 5 4 3 2 และ 1 ตามลำดับ ทั้งนี้ มีการแปลผลระดับความพึงพอใจดังกล่าวโดยใช้ค่าเฉลี่ย และ (2) ระดับการเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้นโดยใช้วิธีการประเมินตนเองของกลุ่มวิศวกรสังคม จำนวน 74 คน โดยประเมินความรู้ก่อนและหลังการพัฒนาความรู้และทักษะ มีค่าคะแนนเต็ม 10 โดยมีประเด็นการวัดผล 5 ด้าน ได้แก่ ความรู้และทักษะด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น วิศวกรสังคมและ

ทักษะการใช้เครื่องมือวิศวกรรมสังคม การวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่และทักษะทางด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ ภูมิสารสนเทศและทักษะทางด้านการภูมิสารสนเทศระดับพื้นฐาน และความรู้และทักษะโดยภาพรวมทุกด้าน

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้มีวิธีการดำเนินการ ดังนี้ (แสดงขั้นตอนวิธีการดังภาพ 1)

(1) ประกาศและสร้างกระบวนการคัดเลือกวิศวกรรมสังคมด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่โดยใช้ภูมิสารสนเทศในพื้นที่เป้าหมาย คือ ตำบลนาบ่อคำ อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร

(2) สร้างกระบวนการพัฒนาวิศวกรรมสังคมให้มีความสามารถด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่โดยใช้ภูมิสารสนเทศ ผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้และพัฒนาทักษะ 4 ด้าน ได้แก่

(2.1) ความรู้และทักษะด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีการพัฒนาสังคม การเรียนรู้บริบทชุมชนผ่านแผนที่และข้อมูลภูมิสารสนเทศ การใช้เครื่องมือเพื่อการสำรวจและเรียนรู้ท้องถิ่น การวิเคราะห์ชุมชน และการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมชุมชน

(2.2) วิศวกรรมสังคมและทักษะการใช้เครื่องมือวิศวกรรมสังคม เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับองค์ความรู้พื้นฐานด้านวิศวกรรมสังคม ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับวิศวกรรมสังคม บทบาท/หน้าที่ของวิศวกรรมสังคม ทักษะสำคัญของวิศวกรรมสังคม และทักษะการใช้เครื่องมือวิศวกรรมสังคม 5 ตัว ได้แก่ ฟาประทาน นาฬิกาชีวิต ไทม์ไลน์พัฒนาการ ไทม์ไลน์กระบวนการ และ M.I.C. model

(2.3) การวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่และทักษะทางด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับความรู้พื้นฐานด้านงานวิจัย การวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ ความสำคัญของการวิจัยกับการพัฒนาชุมชนพื้นที่ และกรณีตัวอย่างการวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่

(2.4) ภูมิสารสนเทศและทักษะทางด้านภูมิสารสนเทศระดับพื้นฐาน เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับองค์ความรู้และเครื่องมือทางด้านภูมิสารสนเทศ แผนที่และการสำรวจภาคสนาม ระบบกำหนดตำแหน่งบนพื้นโลก และการประยุกต์ใช้ รีโมทเซนซิงและการประยุกต์ใช้ข้อมูลดาวเทียม การใช้

โดรนสำรวจ ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์และการประยุกต์ใช้ ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์อย่างมีส่วนร่วม ภูมิสารสนเทศและการประยุกต์ใช้ และกรณีตัวอย่างการวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่โดยใช้ภูมิสารสนเทศ

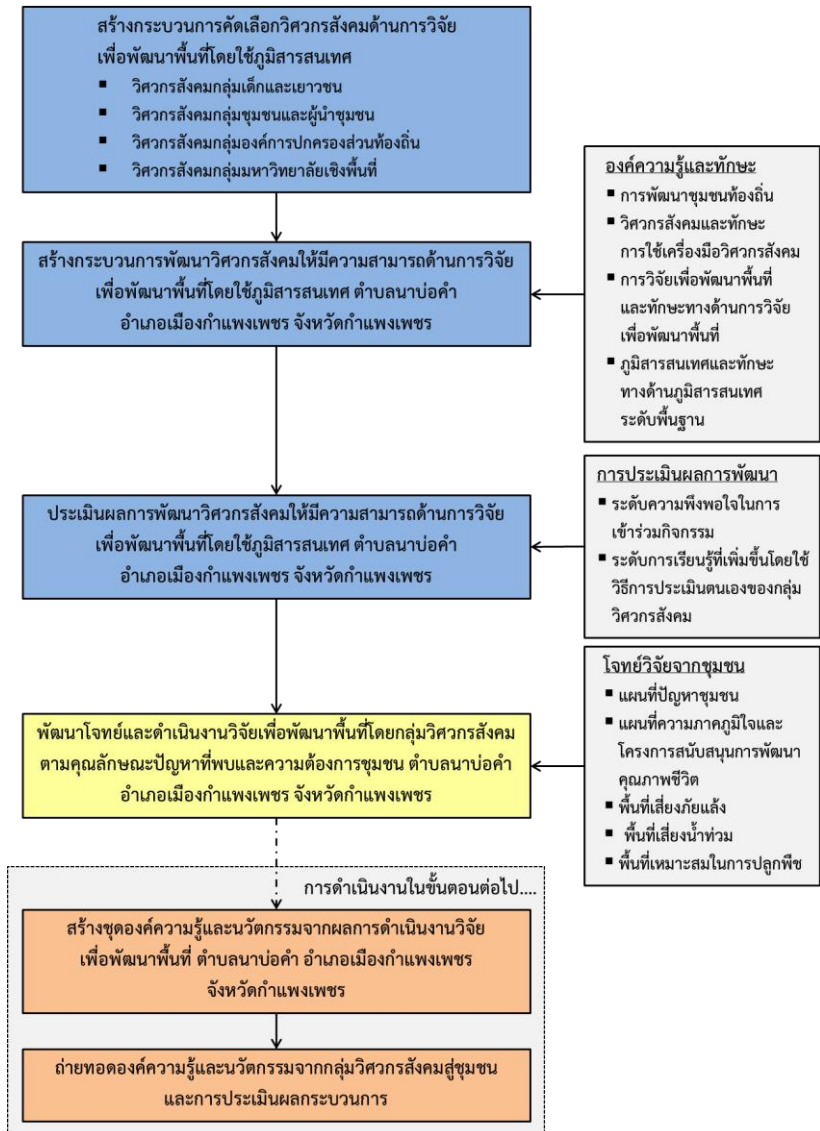
(3) ประเมินผลการพัฒนาวิศวกรสังคมให้มีความสามารถในการวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่โดยใช้ภูมิสารสนเทศ โดยใช้แบบสอบถามด้านระดับความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินตนเองด้านระดับการเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้น

(4) สร้างกระบวนการพัฒนาโจทย์และดำเนินงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่โดยกลุ่มวิศวกรสังคม โดยมีคณะผู้วิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยในกลุ่มพัฒนาชุมชนท้องถิ่น เป็นพี่เลี้ยงในการดำเนินงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ของกลุ่มวิศวกรสังคม ทั้งนี้ มีหลักพิจารณาโจทย์วิจัยตามคุณลักษณะของปัญหาและความต้องการองค์ความรู้ของชุมชน ผ่านกระบวนการสำรวจชุมชน และการประชุมกลุ่ม (focus group) โดยในโจทย์วิจัยจะมีการกำหนดให้กลุ่มวิศวกรสังคมแต่ละกลุ่มได้ทำงานร่วมกัน เพื่อให้เกิดศักยภาพและความสามารถในการปฏิบัติงานได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ ผลการดำเนินกิจกรรมในส่วนนี้ จะนำไปสู่การสร้างชุดองค์ความรู้และนวัตกรรมจากผลการดำเนิน รวมทั้งการถ่ายทอดและประเมินผลกระบวนการในขั้นตอนต่อไป

ผลการวิจัย

ตำบลนาบ่อคำ ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร เป็นตำบลที่มีการผสมผสานของผู้คนที่หลากหลาย ทั้งที่เป็นผู้คนดั้งเดิมในพื้นที่ และที่อพยพมาจากพื้นที่อื่น ๆ เช่น ทางภาคเหนือ ตอนบน ภาคอีสาน และภาคกลาง มีพื้นที่ 187.50 ตารางกิโลเมตร หรือ 117,188 ไร่ รวม 25 หมู่บ้าน พื้นที่ส่วนใหญ่ของตำบลเป็นพื้นที่ราบ ความลาดชันต่ำ มีพื้นที่เนินเขาในบริเวณทางตอนเหนือและฝั่งตะวันออกของพื้นที่ เนื้อดินเป็นดินร่วนปนทราย มีปัญหาเรื่องภัยแล้งและน้ำท่วม และยังขาดข้อมูลเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการจัดการ ด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน

และสิ่งปกคลุมดิน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม (ร้อยละ 62.06) รองลงมาเป็นพื้นที่ป่าไม้ (ร้อยละ 29.70) ชุมชนและที่อยู่อาศัย (ร้อยละ 4.42) พื้นที่อื่น ๆ (ร้อยละ 2.36) และพื้นที่แหล่งน้ำ (ร้อยละ 1.46) ทั้งนี้ นาข้าวเป็นรูปแบบการเกษตรหลักของพื้นที่ รองลงมา ได้แก่ ข้าวโพด อ้อย และมันสำปะหลัง ทั้งนี้ จากข้อมูลขององค์การบริหารส่วนตำบลนาบ่อคำ (2565) พบว่า มีประชากรรวม 19,735 คน เป็นเพศชาย 9,822 คน เพศหญิง 9,913 คน และครัวเรือน 6,425 ครัว

ภาพ 1 ขั้นตอนวิธีการวิจัย

การคัดเลือกวิศวกรสังคมด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่โดยใช้ภูมิสารสนเทศ คัดเลือกจากกลุ่มบุคคลในพื้นที่เป้าหมายที่สนใจเข้าร่วมโครงการและกลุ่มบุคคลที่ผ่านการอบรมวิศวกรสังคมหรือมีความรู้ด้านการพัฒนาสังคมและภูมิสารสนเทศของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร พบว่ามีผู้สมัครเข้าร่วมกิจกรรมและผ่านการประเมินทั้งหมด รวม 74 ราย รหัส SERGI 01-74 แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเด็กและเยาวชนร้อยละ 32.43 กลุ่มชุมชนและผู้นำชุมชนร้อยละ 25.68 กลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร้อยละ 6.76 และกลุ่มมหาวิทยาลัยเชิงพื้นที่ร้อยละ 35.13 โดยกลุ่มวิศวกรสังคมดังกล่าว ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 64.86) อายุอยู่ในช่วง 15-24 ปี (ร้อยละ 39.19) และต่ำกว่า 15 ปี (ร้อยละ 31.08) เป็นกลุ่มนักเรียนและนักศึกษา (ร้อยละ 67.57) และเกษตรกร (ร้อยละ 16.22) มีทักษะการทำงานร่วมกับชุมชนระดับปานกลาง (ร้อยละ 43.24) ไม่เคยฝึกอบรมหรือไม่มีประสบการณ์ด้านการพัฒนาวิศวกรสังคม (ร้อยละ 64.86) ไม่มีประสบการณ์ด้านการวิจัยเชิงพื้นที่หรือการทำงานเกี่ยวกับการศึกษาชุมชน (ร้อยละ 70.27) และยังไม่มีความสามารถด้านการใช้เครื่องมือภูมิสารสนเทศ (ร้อยละ 86.49)

การพัฒนาวิศวกรสังคมให้มีความสามารถด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่โดยใช้ภูมิสารสนเทศ พบว่า มีการให้ความรู้กับกลุ่มวิศวกรสังคม จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ (1) ความรู้และทักษะด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น (2) วิศวกรสังคมและทักษะการใช้เครื่องมือวิศวกรสังคม (3) การวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่และทักษะทางด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ และ (4) ภูมิสารสนเทศและทักษะทางด้านภูมิสารสนเทศระดับพื้นฐาน มีขอบเขตการพัฒนาทักษะ 12 ประเด็น ประกอบด้วย การเรียนรู้บริบทชุมชนผ่านแผนที่และข้อมูลภูมิสารสนเทศ การใช้เครื่องมือเพื่อการสำรวจและเรียนรู้ท้องถิ่น การวิเคราะห์ชุมชน การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมชุมชน (เทคนิค AIC และ เทคนิค FSC) การใช้เครื่องมือวิศวกรสังคม 5 ตัว ได้แก่ ฟาประทาน นาฬิกาชีวิต ไทม์ไลน์พัฒนาการ ไทม์ไลน์กระบวนการ และ M.I.C. model การวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ การใช้แผนที่และการสำรวจภาคสนาม การใช้ระบบกำหนดตำแหน่งบนพื้นโลกและแอปพลิเคชัน GPS การใช้ข้อมูลดาวเทียม การใช้โดรนสำรวจ กระบวนการ PAR-

GIS และการใช้โปรแกรมระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์และการจัดทำแผนที่ โดยวิศวกรสังคมทั้ง 4 กลุ่ม จะได้รับการพัฒนาทักษะที่เกี่ยวข้อง แตกต่างกันไปในแต่ละกลุ่ม การประเมินผลความพึงพอใจในการพัฒนาวิศวกรสังคมดังกล่าวพบว่า มีภาพรวมความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{X}=4.36$, $SD=0.73$) และมีความพึงพอใจด้านกระบวนการและการให้บริการในการอบรม วิทยากรและการถ่ายทอดความรู้ การอำนวยความสะดวก และเนื้อหา แนวคิด และผลจากการฝึกอบรม อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน โดยเมื่อให้วิศวกรสังคมที่เข้าร่วมกิจกรรม ทำการประเมินผลการเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้นโดยใช้วิธีการประเมินตนเองพบว่า ผลประเมินทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ความรู้และทักษะด้านการพัฒนาชุมชน ท้องถิ่น วิศวกรสังคมและทักษะการใช้เครื่องมือวิศวกรสังคม การวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ และทักษะทางด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ นวัตกรรมภูมิสารสนเทศและทักษะทางด้านภูมิสารสนเทศระดับพื้นฐาน และความรู้และทักษะโดยภาพรวม พบว่า มีค่าเฉลี่ยของการเรียนรู้เพิ่มขึ้นทุกด้าน โดยความรู้และทักษะโดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น เท่ากับ 1.35 คะแนน (ก่อน, $\bar{X}=6.98$, $SD=1.66$, หลัง $\bar{X}=8.33$, $SD=0.75$) และประเด็นด้านภูมิสารสนเทศและทักษะทางด้านภูมิสารสนเทศระดับพื้นฐาน เป็นประเด็นที่มีช่วงห่างของคะแนนก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมมากที่สุด (ก่อน, $\bar{X}=6.34$, $SD=2.06$, หลัง $\bar{X}=8.34$, $SD=1.11$) แสดงภาพกิจกรรมการพัฒนาวิศวกรสังคมดังภาพ 2-4

การพัฒนาโจทย์และดำเนินงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่โดยกลุ่มวิศวกรสังคม มีหลักพิจารณาโจทย์วิจัยตามคุณลักษณะของปัญหาและความต้องการของชุมชน ผ่านกระบวนการสำรวจชุมชน และการประชุมกลุ่มพบว่า สามารถสร้างโจทย์วิจัยได้ 5 เรื่อง ประกอบด้วย (1) แผนที่ปัญหาชุมชน (2) แผนที่ความภาคภูมิใจและโครงการสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิต (3) พื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง (4) พื้นที่เสี่ยงน้ำท่วม และ (5) พื้นที่เหมาะสมในการปลูกพืช

การจัดทำแผนที่และการวิเคราะห์ข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ด้านปัญหาชุมชน พบว่า มีปัญหาหลักที่พบ จำนวน 5 ด้าน และสามารถ

สำรวจจุดปัญหาได้ทั้งหมด 33 จุด เป็นปัญหาขยะมูลฝอยร้อยละ 12.12 ปัญหาฝุ่นละอองร้อยละ 12.12 ปัญหาการเผาในพื้นที่เกษตรกรรมและหมอกควันไฟร้อยละ 45.45 ปัญหาน้ำท่วมร้อยละ 21.22 ปัญหาน้ำประปา ร้อยละ 9.09 และมีการกระจายตัวของแหล่งปัญหาที่แตกต่างกันไป ทั้งนี้ ปัญหาขยะมูลฝอยมีลักษณะคือมีขยะตกค้างจำนวนมาก ขยะล้นถัง และส่งกลิ่นเหม็น ปัญหาฝุ่นละอองเกิดจากสาเหตุการขับผ่านของรถบรรทุกขนาดใหญ่ด้วยความเร็ว ปัญหาการเผาในพื้นที่เกษตรกรรมและหมอกควันไฟเกิดทั่วพื้นที่ตำบล โดยเฉพาะแปลงเกษตรที่มีการเผาเพื่อเตรียมการเพาะปลูก เช่น นาข้าว ไร่ข้าวโพด และไร่อ้อย ส่วนปัญหาน้ำท่วมจะมีลักษณะของปัญหาคือน้ำท่วมน้ำล้นจากคลองสวนหมากในช่วงที่ฝนตกมากและต่อเนื่อง และปัญหาน้ำประปาจะมีลักษณะคือน้ำประปาไม่สะอาด มีตะกอนในน้ำ และมีปริมาณไม่เพียงพอหรือไม่สม่ำเสมอ

การจัดทำแผนที่และการวิเคราะห์ข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ ด้านความภาคภูมิใจและโครงการสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิต พบว่า มีจุดสำรวจทั้งหมด 45 แห่ง ที่สำคัญประกอบด้วย กลุ่มพัฒนาอาชีพและพัฒนาด้านเกษตร และคุณลักษณะด้านการจัดการน้ำที่เป็นประเด็นที่มีความโดดเด่นในพื้นที่ เช่น ระบบแตขุมชนหนองบึงไก่อ โครงการขุดลอกคลองสวนหมาก ฝ่ายบ้านท่าระแนะ ฝ่ายบ้านท่าเสากระโดง ฝ่ายบ้านนาบ่อคำ ฝ่ายบ้านหนองบึงไก่อ หนองนกระหา อ่างเก็บน้ำคลองไพร และอ่างเก็บน้ำหนองกอง เป็นต้น

การวิเคราะห์พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ พบว่า มีพื้นที่ไม่เสี่ยงร้อยละ 49.42 เสี่ยงน้อยร้อยละ 8.68 เสี่ยงปานกลางร้อยละ 21.51 เสี่ยงมากร้อยละ 18.38 และเสี่ยงมากที่สุดร้อยละ 2.01 โดยพื้นที่เสี่ยงมากและมากที่สุดจะกระจายตัว บริเวณตอนกลางของตำบลในพื้นที่เกษตรกรรมพืชไร่ และเป็นพื้นที่นอกเขตชลประทาน ทั้งนี้ หมู่บ้านที่เสี่ยงมากกว่าหมู่บ้านอื่น ประกอบด้วย ศรีไกรลาศ โป่งแดง ศาลาโป่งแดง เด่นแก้วพัฒนา เขาวังเยี่ยม มอเจริญ นาบ่อคำ และท่าเสากระโดง

การวิเคราะห์พื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์พบว่า มีพื้นที่ไม่เสี่ยงร้อยละ 49.67 เสี่ยงน้อยร้อยละ 30.41 เสี่ยงปานกลางร้อยละ 13.38 เสี่ยงมากร้อยละ 4.78 และเสี่ยงมากที่สุดร้อยละ 1.76 โดยพื้นที่เสี่ยงมากที่สุดจะอยู่บริเวณทางด้านทิศตะวันออกของพื้นที่ ซึ่งเป็นที่ราบลุ่ม บริเวณหมู่บ้านศาลาโป่งแดง ป่าแดง และนาบ่อคำ

การจัดทำแผนที่และการวิเคราะห์ข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ด้านพื้นที่เหมาะสมในการปลูกพืช พบว่า มีความเหมาะสมในการปลูกข้าวโพดมากที่สุด รองลงมาได้แก่ มันสำปะหลัง อ้อย และข้าว ตามลำดับ โดยข้าวจะมีพื้นที่เหมาะสมน้อย เนื่องจากดินส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทราย และมีพื้นที่ชลประทานไม่ครอบคลุมพื้นที่เกษตรกรรม จึงทำให้เหมาะสมสำหรับการปลูกพืชไร่มากกว่า ทั้งนี้ แสดงกิจกรรมการสำรวจ การวิเคราะห์ข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ และผลผลิตการดำเนินงานดังภาพ 5-7

ภาพ 2 วิศวกรสังคมกลุ่มเยาวชน ชุมชน อปท. และมหาวิทยาลัย

ภาพ 3 กิจกรรมการฝึกอบรมใช้เครื่องมือวิศวกรสังคม

ภาพ 4 กิจกรรมการฝึกใช้เครื่องมือภูมิสารสนเทศและสร้างทักษะการวิจัย

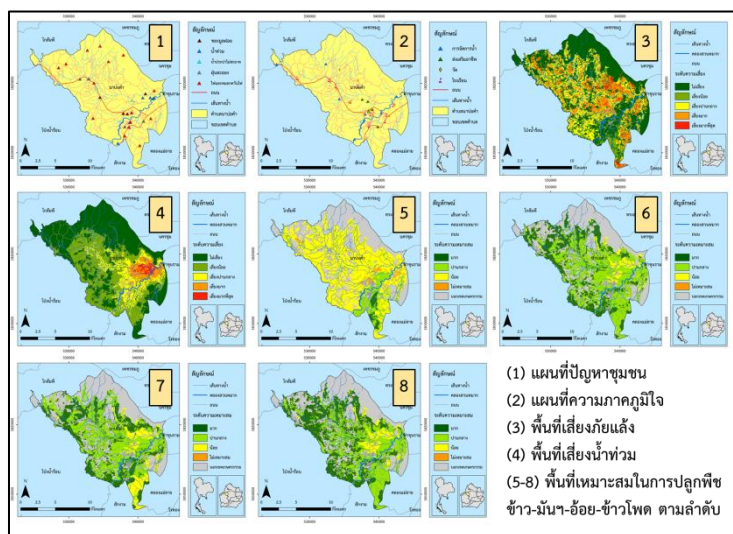

ภาพ 5 การจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพื้นที่เพื่อการจัดทำการวิจัย

ภาพ 6 การฝึกทักษะภูมิสารสนเทศ วิเคราะห์ข้อมูล และถ่ายทอด

นวัตกรรม

ภาพ 7 ผลผลิตจากกระบวนการวิจัยเชิงพื้นที่ที่ใช้ภูมิสารสนเทศการอภิปรายผล

1. การศึกษานี้เป็นการพัฒนาวิศวกรสังคมให้มีทักษะในการทำงานร่วมกับชุมชน บนพื้นฐานที่หลากหลาย ทั้งการเรียนรู้บริบทชุมชนผ่านแผนที่และข้อมูลภูมิสารสนเทศ การใช้เครื่องมือเพื่อการสำรวจและเรียนรู้ท้องถิ่น การวิเคราะห์ชุมชน การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมชุมชน การใช้เครื่องมือวิศวกรสังคม 5 ตัว ได้แก่ ฟาประทาน นาฬิกาชีวิต ไทม์ไลน์พัฒนาการ ไทม์ไลน์กระบวนการ และ M.I.C. model รวมทั้ง เทคนิค AIC และเทคนิค FSC ทั้งนี้ จากการสังเกตกระบวนการ พบว่า วิศวกรสังคมทั้งหมดแม้จะมาจากหลายกลุ่ม แต่ก็มีความสามารถในการเรียนรู้ได้ โดยทักษะที่มีการฝึกฝนแม้จะอยู่ในระดับเบื้องต้น แต่ก็สามารถผลิตชิ้นงานที่นำไปใช้ประโยชน์ได้ โดยนอกจากชุมชนจะได้ประโยชน์แล้ว การพัฒนาดังกล่าวยังก่อให้เกิดประโยชน์ระดับบุคคลอีกด้วย สอดคล้องกับการศึกษาของพลกฤต แสงอาวุธ และ บุษยมาศ เหมณี (2565) ที่ได้ศึกษาการนำนโยบายการพัฒนาทักษะ

วิศวกรสังคมไปปฏิบัติในกรณีโครงการยุวชน มรส. สร้างชาติ พบว่า การนำทักษะทางด้านวิศวกรสังคมไปใช้ในโครงการดังกล่าว ทำให้นักศึกษามีทักษะวิศวกรสังคมที่สำคัญ ได้แก่ ทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงเหตุผล ทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นโดยปราศจากข้อขัดแย้ง และทักษะสร้างนวัตกรรมเพื่อสังคม

2. การศึกษานี้เป็นการพัฒนาวิศวกรสังคมให้มีความสามารถด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่โดยใช้ภูมิสารสนเทศ ซึ่งผลการศึกษาได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของข้อมูลเชิงพื้นที่ ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม การเกษตร และพิบัติภัย รวมทั้งใช้แก้ปัญหาในระดับชุมชน ดังนั้น การอบรมทักษะ การเรียนรู้ร่วมกับชุมชน การสำรวจ รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ ข้อมูลเชิงพื้นที่ บนฐานของความต้องการของชุมชน และการเผยแพร่องค์ความรู้ดังกล่าวสู่ชุมชนเพื่อต่อยอดและขยายผลการเรียนรู้ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ชุมชนสามารถขับเคลื่อนการใช้ประโยชน์จากข้อมูลดังกล่าวได้ในระยะยาว สอดคล้องกับการศึกษาของสุภาสพงษ์ รุ้งทำนอง (2558); สุภาสพงษ์ รุ้งทำนอง และ วัลลภทองอ่อน (2557) ที่ได้ทำงานด้านการจัดการน้ำชุมชนโดยร่วมมือกับคณะทำงานโครงการการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการในพื้นที่แนวตะวันตกของจังหวัดกำแพงเพชร (คณะทำงานโครงการการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการในพื้นที่แนวตะวันตกของจังหวัดกำแพงเพชร, 2556) ซึ่งเป็นหน่วยงานภาคีเครือข่ายภาคประชาชน ในการจัดทำแผนการทำงานร่วมกัน และร่วมสำรวจ จัดทำ ผิกใช้ และเรียนรู้ข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ด้านการจัดการน้ำ การฝึกทักษะด้านภูมิสารสนเทศให้กับผู้นำชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวม 52 แห่งในพื้นที่ แล้วพบว่า ภูมิสารสนเทศและระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์สามารถใช้สนับสนุนการตัดสินใจเพื่อจัดการน้ำชุมชนได้ และชุมชนมีศักยภาพเพียงพอในการใช้เครื่องมือหรือเทคโนโลยีดังกล่าว สามารถเรียนรู้ในระดับเบื้องต้นได้ โดยภูมิสารสนเทศสามารถแสดงให้เห็นถึงบริบทเชิงพื้นที่ของชุมชน ซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญการจัดการน้ำ นอกจากนี้ การสำรวจจัดเก็บ

และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ภูมิสารสนเทศ ยังนำไปสู่การรับรู้เชิงพื้นที่ การมีข้อมูลพื้นฐานเพื่อการจัดการอย่างมีส่วนร่วม รวมทั้ง เป็นข้อมูลหนุนเสริมเชิงวิชาการ เพื่อใช้ประกอบการเสนอโครงการจัดการน้ำภาคประชาชน ตลอดจนสามารถต่อยอดข้อมูลดังกล่าวเพื่อใช้ประโยชน์ด้านอื่น ๆ ได้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ แนวทางการพัฒนาทักษะทางด้านภูมิสารสนเทศดังกล่าว ยังให้ผลสอดคล้องกับการศึกษาของสุภาสพงษ์ รู้ทันอง และ ภูริณัฐร์ โชติวรรณ (2565) ที่ได้พัฒนาเยาวชนเพื่อส่งเสริมการจัดการน้ำระดับท้องถิ่นด้วยเทคโนโลยีภูมิสารสนเทศในพื้นที่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ลุ่มน้ำคลองสวนหมาก จังหวัดกำแพงเพชร ในด้านของการเพิ่มทักษะและความสามารถด้านภูมิสารสนเทศให้กับกลุ่มที่ไม่ได้มีพื้นฐานทางด้านนี้มาก่อน จนทำให้เกิดการพัฒนาเยาวชนในการเรียนรู้เครื่องมือภูมิสารสนเทศในระดับเบื้องต้น รวม 186 คน จาก 7 โรงเรียน อีกทั้งยัง มีการขยายผลการเรียนรู้และสื่อนวัตกรรมไปสู่กลุ่มอื่นในชุมชนมากกว่า 1,860 คน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังเช่น สำนักงานเกษตรจังหวัดกำแพงเพชร สถานีพัฒนาที่ดินจังหวัดกำแพงเพชร สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดกำแพงเพชร และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ สามารถนำชุดองค์ความรู้ที่ได้ไปใช้ในการวางแผนทางด้านการเกษตร การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน การเตือนภัยและการเฝ้าระวังพื้นที่เสี่ยงภัยพิบัติได้
2. โรงเรียนและชุมชนในพื้นที่สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้จากกระบวนการทั้งหมด ไปใช้ในการเรียนรู้ บูรณาการร่วมกับการเรียนการสอน หรือสร้างรูปแบบการเรียนรู้ในระดับชุมชนได้
3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำองค์ความรู้ไปพัฒนาเป็นสื่อประชาสัมพันธ์ สื่อการเรียนรู้ หรือสื่อการเผยแพร่ เพื่อเป็นข้อมูลหรือเสริมสร้างองค์ความรู้ให้กับคนในชุมชนได้

4. องค์การบริหารส่วนตำบลนาบ่อคำ สามารถนำข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ และผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากภูมิสารสนเทศที่ได้ตลอดจนการฝึกทักษะการใช้เครื่องมือไปใช้ประโยชน์ต่อยอดตามภารกิจได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการต่อยอดการพัฒนาภูมิสารสนเทศไปยังพื้นที่อื่น ๆ ในจังหวัดกำแพงเพชร ทั้งนี้ จังหวัดกำแพงเพชรเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางด้านภูมิประเทศและภูมิเศรษฐสังคม ซึ่งมีความจำเป็นหรือความต้องการองค์ความรู้ด้านการพัฒนาชุมชน เครื่องมือภูมิสารสนเทศการวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ และการใช้ภูมิสารสนเทศเพื่อการจัดการที่แตกต่างกันไป

2. ควรมีการพัฒนาทักษะทางด้านภูมิสารสนเทศให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและหน่วยงานองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดทักษะความสามารถที่เพิ่มขึ้น และนำไปสู่การใช้ประโยชน์จากข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ควรมีการขยายแนวทางการดำเนินงานวิจัยไปยังพื้นที่ใกล้เคียงและพื้นที่อื่น ๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ชุมชน

บรรณานุกรม

กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2562). **ชั้นข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์กรมพัฒนาที่ดิน**. สำนักสำรวจดินและวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

คณะทำงานโครงการการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการในพื้นที่แนวตะวันตกของจังหวัดกำแพงเพชร. (2556). **รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการในพื้นที่แนวตะวันตกของจังหวัดกำแพงเพชร**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

- โครงการชลประทานจังหวัดกำแพงเพชร. (2560). **ชั้นข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์โครงการชลประทานจังหวัดกำแพงเพชร**. โครงการชลประทานจังหวัดกำแพงเพชร.
- บริษัท สร้างสรรค์ปัญญา จำกัด. (2565). **วิศวกรสังคมคืออะไร**. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2565, จาก <https://www.sangsanpanya.com/วิศวกรสังคม-คืออะไร/>.
- พลกฤต แสงอาวุธ และ บุษยมาศ เหมณี. (2565). การนำนโยบายการพัฒนาทักษะวิศวกรสังคมไปปฏิบัติศึกษาเฉพาะกรณีโครงการยุวชน มรส. สร้างชาติ. **วารสารวิชาการธรรมทรรศน์**, 22(2). 71-82.
- ศูนย์สารสนเทศการวิจัย. (2558). **งานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่**. ศูนย์สารสนเทศการวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.).
- สุภาสพงษ์ รุ่งทำนอง. (2558). ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจในการบริหารจัดการน้ำของท้องถิ่นแบบบูรณาการในพื้นที่แนวตะวันตกของจังหวัดกำแพงเพชร. **วารสารพิกุล**, 13(2). 1-24.
- สุภาสพงษ์ รุ่งทำนอง. (2564). **การประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์**. กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- สุภาสพงษ์ รุ่งทำนอง และ ภูริณัฐร์ โชติวรรณ. (2565). การพัฒนาเยาวชนเพื่อส่งเสริมการจัดการน้ำระดับท้องถิ่นด้วยเทคโนโลยีภูมิสารสนเทศในพื้นที่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ลุ่มน้ำคลองสวนหมาก จังหวัดกำแพงเพชร. **สัททอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**, 28(3). 52-65.
- สุภาสพงษ์ รุ่งทำนอง และ วัลลภ ทองอ่อน. (2557). **รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจในการบริหารจัดการน้ำของท้องถิ่นแบบบูรณาการในพื้นที่แนวตะวันตกของจังหวัดกำแพงเพชร**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

- สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ. (2552). **ตำราเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศศาสตร์**. กรุงเทพฯ: สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (สทอภ.).
- สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ. (2564). **Thailand Flood Monitoring System**. สืบค้นเมื่อ 31 ธันวาคม 2564, จาก <https://flood.gistda.or.th/>.
- องค์การบริหารส่วนตำบลนาบ่อคำ. (2565). **จำนวนประชากรตำบลนาบ่อคำ**. สืบค้นเมื่อ 11 มีนาคม 2565, จาก <https://www.nabokham.go.th/content/information/>.
- USGS. (2021). **USGS EarthExplorer**. [Online]. Available: <https://earthexplorer.usgs.gov/>. [2021, December 31].

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานตาม
แผนปฏิบัติราชการประจำปีของมหาวิทยาลัย ราชภัฏ
กำแพงเพชร

Factors Affecting the Effectiveness of the
Implementation of the Annual Government
Action Plan of the Kamphaeng Phet Rajabhat
University

กิตติยา ลาเต๊ะ¹

Kittiya Lateh

เทพศักดิ์ บุญยรัตพันธุ์²

Theppasak Boonyarataphan

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของแผนปฏิบัติราชการประจำปีของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร (2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร (3) เพื่อเสนอแนะกลยุทธ์ของการบริหารแผนปฏิบัติราชการประจำปีของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรสายวิชาการและสาย

¹นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

²อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

สนับสนุนของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จำนวน 242 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับแผนปฏิบัติราชการประจำปีโดยตรงจำนวน 5 คน เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า (1) ระดับประสิทธิผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 (2) ปัจจัยการนำนโยบายไปปฏิบัติ ปัจจัยกระบวนการบริหารแผนส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มีความสามารถในการพยากรณ์ได้ร้อยละ 52.2 (3) กลยุทธ์ที่ควรนำมาใช้ ได้แก่ การขยายเครือข่ายความร่วมมือเพิ่มมากขึ้น ส่งเสริมให้จัดกระบวนการบริหารแผนในรูปแบบออนไลน์ ทบทวนปรับปรุงแผนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่อาจเปลี่ยนแปลงอย่างไม่คาดคิด และส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรได้รับการพัฒนาศักยภาพมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพของแผนปฏิบัติการ แผนปฏิบัติราชการประจำปี มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

Abstract

This research aims to (1) study the effectiveness of the annual government action plan of Kamphaeng Phet Rajabhat University (2) study factors affecting the effectiveness of the annual government action plan implementation of Kamphaeng Phet Rajabhat University and, (3) to suggest strategies for managing the annual action plan of Kamphaeng Phet Rajabhat University.

Both quantitative and qualitative research methods are used in this study. The 242 individuals in the sample group. Five people who were closely involved in the annual government

action plan served as key informants. Questionnaires and interview forms were used as research instruments. The mean, percentage, standard deviation, t-test, F-test, and multiple regression analysis were used to assess the quantitative data. Content Analysis was employed to examine the qualitative data.

According to the results, (1) the annual government action plan of Kamphaeng Phet Rajabhat University had an average score of 3.75 for implementation effectiveness; (2) both the policy implementation factor and the administrative plan process factor affected the annual government action plan's effectiveness. The predictive ability of the two factors was 52.2%. (3) strategies for increasing the effectiveness of implementing the annual government action plan of the Kamphaeng Phet Rajabhat University were to expand the cooperative networks, organize the plan management process online, and encourage and support employees to reach their full potential.

Keywords: Effectiveness of the Action Plan, Annual Government Action Plan, Kamphaeng Phet Rajabhat University

บทนำ

การจัดการภาครัฐแนวใหม่ เป็นการปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการภาครัฐโดยนำหลักการเพิ่มประสิทธิภาพของระบบราชการและการแสวงหาประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศ โดยการนำเอาแนวทางหรือวิธีการบริหารงานของภาคเอกชนมาปรับใช้กับการบริหารงานภาครัฐ มีพื้นฐานมาจากทฤษฎีเศรษฐศาสตร์และการจัดการในภาคเอกชน เทคนิค และกระบวนการหลัก ๆ ที่นำมาใช้ในการปฏิรูป ได้แก่ การวางแผนกลยุทธ์ การวัดผลงาน การปฏิรูปการคลัง การจัดองค์การและการบริหารทรัพยากรมนุษย์

อย่างยืดหยุ่น การเพิ่มการแข่งขัน การจ้างเหมา การทำงานแบบเอกชน และเปลี่ยนระบบความสัมพันธ์กับนักการเมืองและประชาชนใหม่ การจัดการภาครัฐแนวใหม่จัดว่าเป็นแนวคิดที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงระบบการบริหารภาครัฐมากที่สุดอีกทั้งเป็นทิศทางการพัฒนาของรัฐประศาสนศาสตร์ที่ชัดเจนที่สุดในปัจจุบัน (เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ, 2554)

ประเทศไทยมีการพยายามดำเนินการเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในภาครัฐและภาคประชาชน โดยเริ่มจากเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หลายหน่วยงานเริ่มดำเนินการพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546 และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2562 เป็นกฎหมายที่ออกมาเพื่อให้หน่วยงานราชการให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการที่ดี ที่คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน การมีความโปร่งใสในการทำงาน มีการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ และคุ้มค่า มีการอำนวยความสะดวกและตอบสนองความต้องการของประชาชน และมีการประเมินผลการทำงาน มีการลดขั้นตอนการทำงานเพื่อให้เกิดความคล่องตัว ทั้งนี้เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน

การบริหารยุทธศาสตร์เป็นทิศทางหรือแนวทางการปฏิบัติตามพันธกิจ วิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ขององค์การจึงได้มีการถ่ายทอดไปสู่แผนปฏิบัติราชการประจำปีเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานขององค์การมากที่สุด ซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรมีกระบวนการบริหารแผนเพื่อใช้เป็นทิศทางหรือแนวทางการดำเนินงานดังกล่าว โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มีการบริหารงานตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546 หมวด 3 ในมาตรา 14 ได้กำหนดให้ส่วนราชการ ต้องจัดทำแผนปฏิบัติราชการ 4 ปี และแผนปฏิบัติราชการประจำปี มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จึงได้จัดทำแผนกลยุทธ์ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2561-2565 เพื่อนำมาถ่ายทอดและจัดทำเป็นแผนปฏิบัติราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564 ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์

กระทรวง ตลอดจนเพื่อใช้เป็นกรอบในการดำเนินงานให้สามารถขึ้นและเป็นกลไกกำกับติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานทุกระดับของมหาวิทยาลัยให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งแผนปฏิบัติการประจำปีเป็นแผนที่ครอบคลุมตามภารกิจของมหาวิทยาลัย คือ ด้านการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และได้มีการวิเคราะห์ความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร และแผนกลยุทธ์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561-2565 (ฉบับปรับปรุงปี 2564) เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของมหาวิทยาลัย โดยทิศทางการพัฒนามหาวิทยาลัยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ในการพัฒนามหาวิทยาลัย 4 ยุทธศาสตร์ ดังนี้ 1) การพัฒนาท้องถิ่นด้วยพันธกิจสัมพันธ์มหาวิทยาลัยกับสังคมท้องถิ่นด้วยศาสตร์พระราชา 2) การยกระดับมาตรฐานการผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา 3) การยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพสร้างสรรค์สังคม 4) การพัฒนาระบบบริหารจัดการมหาวิทยาลัยให้ทันสมัย ได้มาตรฐาน มีธรรมาภิบาล และเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม โดยในปีงบประมาณ 2564 มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ได้กำหนดการดำเนินงานตามตัวชี้วัด จำนวน 35 ตัวชี้วัด

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาประสิทธิผลของแผนปฏิบัติการประจำปีของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร โดยนำปัจจัยด้านการนำนโยบายมาปฏิบัติ ปัจจัยด้านกระบวนการบริหารแผน ปัจจัยด้านการบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ และปัจจัยการมีส่วนร่วมของบุคลากร มาใช้เป็นตัวแปรในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของแผนปฏิบัติการประจำปีของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

3. เพื่อเสนอแนะกลยุทธ์ของการบริหารแผนปฏิบัติการประจำปีของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

สมมติฐานการวิจัย

1. ระดับประสิทธิผลของแผนปฏิบัติการประจำปีของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

2. มีปัจจัยอย่างน้อย 1 ปัจจัย ประกอบด้วย ปัจจัยการนำนโยบายไปปฏิบัติ ปัจจัยกระบวนการบริหารแผน ปัจจัยการบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ และปัจจัยการมีส่วนร่วมของบุคลากร มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านหน่วยงาน เป็นการศึกษาเฉพาะมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ได้แก่ คณะครุศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คณะพยาบาลศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร แม่สอด สำนักงานอธิการบดี สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักศิลปะและวัฒนธรรม สถาบันวิจัยและพัฒนา สำนักบริการวิชาการและจัดหารายได้

ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาประสิทธิผลของแผนปฏิบัติการประจำปีของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร และปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปี

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร และ กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยในครั้งนี้เป็นตัวแทนของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ประกอบไปด้วย บุคลากรสายวิชาการและสายสนับสนุนจำนวน 615 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 242 คน โดยใช้สูตรทาร์ยามาเน่

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้บริหาร คณบดี ผู้อำนวยการ

นักวิเคราะห์นโยบายและแผน จำนวน 24 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 5 คน ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ โดยแบบสอบถามใช้เก็บข้อมูลเชิงปริมาณแบ่งเป็น 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลของแผนปฏิบัติการประจำปีของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด โดยแบบสอบถามได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ มีค่า IOC เท่ากับ 0.987 จากการค่าความเชื่อถือด้วยวิธี Cronbach's Alpha ของแบบสอบถามอยู่ในช่วงระหว่าง 0.899 - 0.985 และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างใช้เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เก็บรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรสายวิชาการและสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ส่วนการเก็บข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) เป็นการเก็บข้อมูลผ่านรายงานผลการปฏิบัติการประจำปี 2564 มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ แบ่งออกเป็น 2 วิธี คือ (1) การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาโดยการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างใช้การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ รวมถึงการใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พรรณนาตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม (2) การวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงอนุมานเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย ใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล ผลวิจัยปรากฏ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 57.4) มีอายุ ในช่วงระหว่าง 30-39 ปี (ร้อยละ 50.4) ระดับการศึกษาอยู่ระดับปริญญาโท (ร้อยละ 46.3) ประเภทบุคลากรเป็นพนักงานสายวิชาการ (ร้อยละ 56.6) สังกัด คณะ/สำนัก/สถาบัน สำนักงานอธิการบดี (ร้อยละ 14.9) ประสบการณ์การทำงาน มีประสบการณ์การทำงาน 10 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 54.1)

2. ผลการศึกษาประสิทธิภาพของแผนปฏิบัติราชการประจำปีของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร พบว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อตัวแปรตามในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.75$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ ทักษะ และความสามารถในการคิด การแก้ปัญหา การสร้างสรรค์และการสื่อสาร ด้วยหลักคุณธรรมคุณภาพและมาตรฐานระดับชาติและสากล มีประสิทธิภาพมากที่สุด ($\bar{X}=3.82$) รองมา คือ ด้านการสร้างเสริมความเข้มแข็งให้กับชุมชนท้องถิ่น ($\bar{X}=3.76$) ด้านการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทันสมัย โปร่งใสด้วยหลักธรรมาภิบาล มีการพัฒนาอย่างก้าวหน้าต่อเนื่องและยั่งยืน ($\bar{X}=3.75$) ด้านการผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ($\bar{X}=3.67$) และผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 การวิเคราะห์ระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 โดยใช้การวิเคราะห์ One Sample t-test โดยได้นำมากำหนดสมมติฐานว่าง (H_0) และสมมติฐานทางเลือก (H_1) ของการวิจัยได้ดังนี้

(H_0) ระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ต่ำกว่าร้อยละ 80 ($\mu < 80$)

(H_1) ระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มีไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ($\mu \geq 80$)

ซึ่งการที่จะปฏิเสธ (H_0) จะต้องเข้าเงื่อนไข 2 ประการ คือ

- 1) $\frac{\text{Sig. (2-tailed)}}{2} < .05$ และ
- 2) $t > 0$ หรือ t มีค่าบวก

ผลการวิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติ One sample t – test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ดังนี้

ตัวแปร	n	$\bar{X}$	S.D.	Std.Error Mean	t	df	Sig (2- tailed)
ระดับประสิทธิผลการ ดำเนินงานตาม แผนปฏิบัติราชการ ประจำปีของ มหาวิทยาลัยราชภัฏ กำแพงเพชร	242	3.75	.625	.040	13.733	241	.000

*นัยสำคัญทางสถิติ .05

3. ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการประจำปี พบว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อตัวแปรอิสระในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1) ปัจจัยด้านการนำนโยบายไปปฏิบัติ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$) พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ลักษณะขององค์การที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.86$) รองลงมา ความตั้งใจของผู้ปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.84$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ทรัพยากรนโยบาย ($\bar{X} = 3.51$)

2) ปัจจัยด้านกระบวนการบริหารแผน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$) พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ขั้นตอนการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.80$) รองมา ขั้นตอนการวางแผน ($\bar{X} = 3.79$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ขั้นตอนการนำแผนไปปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.77$)

3) ปัจจัยด้านการบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$) พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผลผลิตและผลลัพธ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

($\bar{X}=3.86$) รองมา วัตถุประสงค์ ($\bar{X}=3.85$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ กิจกรรม ($\bar{X}=3.64$)

4) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของบุคลากร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.74$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.88$) รองมา การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ($\bar{X}=3.84$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในตัดสินใจ ($\bar{X}=3.67$)

และผลการทดสอบสมมติฐานปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผล พบว่า ปัจจัยการนำนโยบายไปปฏิบัติ ปัจจัยกระบวนการบริหารแผน ปัจจัยการบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ และปัจจัยการมีส่วนร่วมของบุคลากร มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร โดยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุแบบขั้นตอน ปรากฏว่า มีตัวแปร 2 ตัวแปรที่เข้าสู่สมการถดถอย ดังนี้

ตัวแปรอิสระ	Coefficients	ลำดับที่ของสมการถดถอย	
		1	2
1. ปัจจัยการนำนโยบายไปปฏิบัติ (x_2)	Standardized (Beta)	.704	.373
	Unstandardized (B)	.632	.335
2. ปัจจัยกระบวนการบริหารแผน (x_4)	Standardized (Beta)		.368
	Unstandardized (B)		.325
Constant		1.379	1.261
R		.704	.722
R ²		.496	.522
R ² Change			.026
Std. Error of the Estimate		.44509	.43434
F		235.936	130.399
Sig. (2-tailed)		.000	.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการถดถอยเชิงพหุแบบขั้นตอน พบว่า

1) ปัจจัยการนำนโยบายไปปฏิบัติ เป็นตัวแปรที่เข้าสู่สมการถดถอยเป็นลำดับแรก มีความสามารถในการพยากรณ์ได้ร้อยละ 49.6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($R^2 = .496, \text{Sig} < .05$)

2) ปัจจัยกระบวนการบริหารแผน เป็นตัวแปรที่เข้าสู่สมการถดถอย

เป็นลำดับที่สอง มีความสามารถในการพยากรณ์ได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (R^2 Change = .026, Sig < .05)

กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ ถ้าบุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มีการนำปัจจัยการนำนโยบายไปปฏิบัติ และปัจจัยกระบวนการบริหารแผนไปใช้ในการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรจะทำให้ระดับประสิทธิผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรเพิ่มมากขึ้น

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ผลการวิเคราะห์กลยุทธ์ของการบริหารแผนปฏิบัติการประจำปีของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ได้จากการวิเคราะห์ TOWS Matrix มีดังนี้ 1) กลยุทธ์เชิงรุก (SO) : สร้างเครือข่ายความร่วมมือเพิ่มมากขึ้น 2) กลยุทธ์การแก้ไข (WO): ส่งเสริมให้จัดกระบวนการบริหารแผนในรูปแบบออนไลน์ 3) กลยุทธ์ป้องกัน (ST): ทบทวนปรับปรุงแผนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่อาจเปลี่ยนแปลงอย่างไม่คาดคิด 4) กลยุทธ์ตั้งรับ (WT): ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรได้รับการพัฒนาศักยภาพมากยิ่งขึ้น

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ผู้วิจัยค้นพบประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายได้ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ศึกษาประสิทธิผลของแผนปฏิบัติการประจำปีของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จากการวิจัย พบว่า ระดับประสิทธิผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มีไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่กำหนดไว้ เหตุที่ระดับประสิทธิผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มีไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 นั้น อาจเนื่องมาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรมีการวางแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการประจำปีอย่างชัดเจนและครอบคลุม ดำเนินการตามระบบการบริหารแผนปฏิบัติการประจำปี เน้นการดำเนินงานตามนโยบายด้าน

การศึกษาระดับอุดมศึกษาตามนโยบายรัฐบาล ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ยุทธศาสตร์การจัสตระบบประมาณ รายจ่ายประจำปี นโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2563-2570 แผนด้านวิทยาศาสตร์วิจัย และนวัตกรรม พ.ศ. 2563-2565 กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 นโยบายการปรับยุทธศาสตร์ใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) มาตรฐานการศึกษาของชาติ แนวทางการยกระดับคุณภาพอุดมศึกษาภายใต้โครงการพลิกโฉมระบบอุดมศึกษาของไทย (Reinventing University System) มาตรฐานการอุดมศึกษา มาตรฐานวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง รวมถึงทิศทางการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) โดยบูรณาการยุทธศาสตร์ภารกิจ โครงการตามนโยบาย และอัตลักษณ์ จุดเน้น จุดเด่นของมหาวิทยาลัยที่มีความสอดคล้องและสามารถสนับสนุนการบริหารประเทศให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายพร้อมกับความคาดหวังในการพัฒนาการศึกษาของท้องถิ่นและประเทศ ให้มีศักยภาพในการแข่งขัน และสามารถเทียบเคียงกับประเทศต่าง ๆ ได้ โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอก นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของของชญาภา รังวิจิ (2560) ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลทุกเหนือ อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า ประสิทธิภาพในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี โดยภาพรวมมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ดังนี้

ปัจจัยการนำนโยบายไปปฏิบัติ เป็นตัวแปรที่เข้าสู่สมการถดถอยเป็นลำดับแรก มีความสามารถในการพยากรณ์ได้ร้อยละ 49.6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($R^2 = .496, \text{Sig} < .05$) เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร การนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการของนโยบายทั้งหมดที่แปลงมาจากนโยบายที่รับมาจากรัฐบาล กระทรวง ทบวง กรม

เข้ามายังองค์การ หน่วยงาน ส่วนราชการต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่กระบวนการดำเนินการตามนโยบายที่กำหนดไว้ ซึ่งเป็นการดำเนินการกิจกรรม โครงการ/แผนงานอย่างต่อเนื่อง มีเป้าหมายเพื่อให้การดำเนินงานสำเร็จลุล่วงเป็นไปตามเป้าประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการประจำปีของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ประกอบด้วย วัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย ทรัพยากร นโยบาย การสื่อสารระหว่างองค์การและกิจกรรมเสริมแรง ลักษณะขององค์การที่นำนโยบายไปปฏิบัติ เงื่อนไขการได้รับการสนับสนุนทางด้านเศรษฐกิจ ค่านิยม และการสนับสนุนจากสภามหาวิทยาลัย และความตั้งใจของผู้ปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับตัวแบบกระบวนการ ของเวน มีเตอร์ และ แวน ฮอร์น (อ้างถึงในสมบัติ อัจรงธัญวงศ์, 2560) ที่ประกอบด้วย วัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย ทรัพยากร นโยบายการสื่อสารระหว่างองค์การและการขับเคลื่อน กิจกรรม ลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง และความตั้งใจของผู้ปฏิบัติ

ปัจจัยกระบวนการบริหารแผน เป็นตัวแปรที่เข้าสู่สมการถดถอยเป็นลำดับที่สอง มีความสามารถในการพยากรณ์ ได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (R^2 Change = .026, Sig < .05) เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร โดยกระบวนการบริหารแผนเป็นขั้นตอนที่มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรได้นำมาใช้ในการบริหารแผนปฏิบัติการประจำปี ประกอบด้วย ขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนการนำแผนไปปฏิบัติ และขั้นตอนการประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับการบริหารงานด้วยวงจรคุณภาพ (PDCA) หรือ วงจรเดมมิง ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบและการปรับปรุงแก้ไข (Edward Deming, อ้างถึงใน เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ, 2545, หน้า 91)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 กลยุทธ์การบริหารแผนปฏิบัติการประจำปีของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร พบว่า

- 1) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพิ่มมากขึ้น มหาวิทยาลัยราชภัฏ

กำแพงเพชรควรขยายจำนวนเครือข่ายให้เกิดความครอบคลุมทุกพันธกิจ โดยการส่งเสริมให้จัดโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อให้องค์การภายนอกทั้งภาครัฐภาคเอกชน ชุมชนและท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ซึ่งสุเทพ เชาวลิท (2548) กล่าวว่า ลักษณะของการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่มีกระบวนการและวิธีการทำงานโดยยึดหลักการการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) เป็นกรอบความคิดและกระบวนการทำงาน มีการทบทวนบทบาทและภาระหน้าที่ใหม่เล็กและสร้างเครือข่ายเป็นพันธมิตรกับงานเฉพาะบทบาทหน้าที่รัฐจำเป็นต้องทำหน้าที่เท่านั้นกับภาคเอกชนและภาคประชาชนอย่างประสานสัมพันธ์กัน

2) ส่งเสริมให้จัดกระบวนการบริหารแผนในรูปแบบออนไลน์ ควรส่งเสริมให้นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในกระบวนการบริหารแผน โดยการใช้รูปแบบออนไลน์หรือระบบไฮบริดจ์ ในการจัดประชุมทบทวนและจัดทำแผนกลยุทธ์แผนปฏิบัติการประจำปีของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร สอดคล้องกับ เดวิด ออสบอร์น และเทด แกปเบอร์ (อ้างถึงใน พิพัฒน์ ไทยอารี, 2559, หน้า 1-28) เป็นแนวคิดทางการบริหารภาครัฐสมัยใหม่ (Reinventing Government) โดยเสนอให้องค์การภาครัฐมีการปรับเปลี่ยนระบบการทำงานแบบใหม่ เพื่อให้ทันกับสภาพความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ยังสอดคล้องกับ OECD (อ้างถึงใน จุมพล หนีมพานิช, 2553, หน้า 120) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญที่เกิดขึ้นเกี่ยวข้องกับตัวแบบการบริหารจัดการ หรือตัวแบบการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ

3) ทบทวนปรับปรุงแผนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่อาจเปลี่ยนแปลงอย่างไม่คาดคิด ควรมีการทบทวนปรับปรุงแผนเป็นประจำทุกปีนำข้อมูลผลการดำเนินงานที่ผ่านมาและข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาประกอบการปรับปรุงทบทวนแผนรวมถึงวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่อาจส่งผลกระทบกับการดำเนินงานทั้งในระยะสั้นและระยะยาว สอดคล้องกับการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (สำนักงาน ก.พ., 2546) ประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ 4 ขั้นตอน ดังนี้ (1) การวางแผนกลยุทธ์ขององค์การ ซึ่งองค์การจะต้องทำการกำหนดทิศทางโดยรวมว่าต้องการที่จะทำอะไรอย่างไร ทำการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในองค์การ และให้

ได้มาซึ่งเป้าประสงค์ อันจะนำไปสู่การกำหนดพันธกิจ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และ กลยุทธ์การดำเนินงาน (2) การกำหนดรายละเอียดของตัวบ่งชี้ วัดผลการดำเนินงาน การสำรวจเพื่อหาข้อมูลหลักฐานเกี่ยวกับสภาพในปัจจุบันเพื่อนำมา กำหนดความชัดเจนของตัวบ่งชี้ทั้งในเชิงปริมาณ คุณภาพ เวลา และสถานที่หรือ ความครอบคลุม อันเป็นเป้าหมายที่ต้องการของแต่ละตัวบ่งชี้ (3) การวัดและการ ตรวจสอบผลการดำเนินงาน ผู้บริหารจะต้องจัดให้มีการตรวจสอบและรายงานผล การดำเนินงานของแต่ละตัวบ่งชี้ตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ (4) การให้รางวัลตอบแทน ผู้บริหารจะต้องมีการให้รางวัลตอบแทนตามระดับของผลงานที่ได้ตกลงกัน ไว้

4) ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรได้รับการพัฒนาศักยภาพมากยิ่งขึ้น ควร ส่งเสริมสนับสนุนผลักดันให้บุคลากรทั้งสายวิชาการและสายสนับสนุนได้รับการ พัฒนาศักยภาพในด้านต่าง ๆ ให้มีทักษะความรู้ความเชี่ยวชาญและประสิทธิภาพ เพิ่มขึ้น เพื่อพร้อมรับกับสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่ที่ สุเทพ เชาวลิต (2548, หน้า 10-11) กล่าวถึง ลักษณะของการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ที่มี กระบวนการและวิธีการทำงานโดยมีบุคลากรที่มีคุณภาพสูง มีรายได้มาตรฐาน เดียวกับภาคเอกชน ได้รับการยอมรับจากสังคมในการมีมาตรฐานสูงในการ ปฏิบัติงาน สอดคล้องกับเรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ (2554 ,หน้า248-249) แนวคิด ของการจัดการภาครัฐแนวใหม่ กล่าวว่า ทฤษฎีการจัดการภาคเอกชน ภาคเอกชน เปลี่ยนแปลงมาก่อนภาครัฐ ภาคเอกชนต้องจัดการองค์การให้ยืดหยุ่นไปตาม สถานการณ์ ปัจจุบันภาคเอกชนหันมาสนใจการวางแผนกลยุทธ์ ส่วนการ บริหารงานบุคคลในภาคเอกชนนั้นภาครัฐก็นำมาใช้บางส่วน รวมทั้งการมุ่งใจและ การลงโทษ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการเพิ่มประสิทธิภาพ

1. ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมไทยแก่ชุมชน ท้องถิ่นเพื่อเสริมพลังปัญญาของแผ่นดิน สนับสนุนงบประมาณทุนอุดหนุนการ

วิจัยพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

2. ส่งเสริมการพัฒนาอาจารย์หลักสูตรครุศาสตร์ให้มีศักยภาพที่สูงขึ้นเป็นผู้นำทางวิชาการ

3. ส่งเสริมการพัฒนานักศึกษาให้มีทักษะด้านการวิจัยและนวัตกรรมผลิตบัณฑิตตรงตามความต้องการของชุมชนท้องถิ่นหรือผู้ใช้บัณฑิต ปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้มีจำนวนที่หลากหลาย ปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนการสอน และใช้ระบบสะสมหน่วยกิต

ข้อเสนอแนะการนำนโยบายไปปฏิบัติและกระบวนการบริหารแผน

1. การนำนโยบายไปปฏิบัติ

1.1 กำหนดเป้าหมายของแผนปฏิบัติการของมหาวิทยาลัยให้มีความครอบคลุมชัดเจน มีความท้าทาย และสามารถวัดและประเมินผลได้

1.2 มหาวิทยาลัยฯ ควรสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการตามแผนให้เพียงพอ เหมาะสม ควรกระจายงบประมาณให้ครอบคลุมทุกพันธกิจ และส่งเสริมการพัฒนาศูนย์กลางให้มีศักยภาพที่สูงขึ้น

1.3 หน่วยงานกลางมหาวิทยาลัยฯ ควรมีวิธีการและช่องทางการสื่อสารระหว่างหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยที่เป็นระบบอย่างชัดเจน

1.4 มหาวิทยาลัยฯ กำหนดผู้รับผิดชอบการนำแผนไปปฏิบัติอย่างชัดเจน กำหนดให้ตรงตามความเชี่ยวชาญและภาระงาน

1.5 มหาวิทยาลัยฯ ควรจัดสรรงบประมาณแก่หน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยตามความเหมาะสม กำหนดค่านิยมหลักเพื่อช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมาย และได้รับการสนับสนุนจากสภามหาวิทยาลัยในการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการประจำปี

1.6 มหาวิทยาลัยฯ ควรสนับสนุนให้บุคลากรได้รับการพัฒนาศักยภาพมากขึ้น และให้รางวัลเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

2. กระบวนการบริหารแผน

2.1 ควรส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนมากขึ้น

2.2 ควรมอบหมายหน่วยงานที่รับผิดชอบให้เป็นไปตามพันธกิจ มีวิธีการถ่ายทอดแผนปฏิบัติการไปยังบุคลากรอย่างเหมาะสม

2.3 ควรมีวิธีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการนำไปปฏิบัติที่เหมาะสม ระบบการวัดผลรวมของแผนสอดคล้องไปในแนวทางเดียวกัน แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามตรวจสอบในระดับมหาวิทยาลัยในเชิงประจักษ์

3. ข้อเสนอแนะเชิงกลยุทธ์

3.1 มหาวิทยาลัยควรขยายเครือข่ายให้ครอบคลุมทุกพันธกิจของมหาวิทยาลัย

3.2 ส่งเสริมให้ใช้เทคโนโลยีในกระบวนการบริหารแผนในทุกขั้นตอน

3.3 ให้ความสำคัญกับการทบทวนปรับปรุงแผนการปฏิบัติราชการประจำปีอย่างสม่ำเสมอโดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป

3.4 สนับสนุนให้บุคลากรมีการพัฒนาศักยภาพมากยิ่งขึ้น พัฒนาที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำไปศึกษากับมหาวิทยาลัยราชภัฏอื่นเพื่อเทียบเคียงความสำเร็จที่เกิดขึ้น

2. ควรศึกษาแนวทางการส่งเสริมให้บุคลากรทุกระดับมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารแผน

3. ควรนำปัจจัยแรงจูงใจในการทำงานของบุคลากรที่มีต่อกระบวนการบริหารแผนปฏิบัติราชการประจำปีมาทำการศึกษาวิจัย

4. ควรศึกษาปัจจัยอื่นที่มีประสิทธิผลต่อการดำเนินงานตามแผน เช่น ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร

บรรณานุกรม

- กองนโยบายและแผน มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร (2564). **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564**. เข้าถึงเมื่อมีนาคม 13, 2566, จาก www.kpru.ac.th
- กองนโยบายและแผน มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร (2565). **รายงานผลการปฏิบัติราชการตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564**. เข้าถึงเมื่อมีนาคม 13, 2566, จาก www.kpru.ac.th
- จุมพล นิมพานิช. (2553). **การบริหารจัดการภาครัฐใหม่ หลักการ แนวคิด และกรณีตัวอย่างของไทย**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชญาภา รังวิจิ. (2560). **ประสิทธิผลในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลกุยเหนือ อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด, กรุงเทพฯ.
- พิพัฒน์ ไทยอารี. (2559). **การบริหารองค์การ**. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. (2545). **การจัดการคุณภาพ : จาก TQC ถึง TQM , ISO 9000 และการประกันคุณภาพ**. กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์.
- เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. (2556). **การจัดการภาครัฐแนวใหม่**. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมบัติ อารังธวังศ์. (2560). **นโยบายสาธารณะ: แนวความคิด การวิเคราะห์ และกระบวนการ**. (พิมพ์ครั้งที่ 29) กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เสมอธรรม.
- สุเทพ เชาวลิต. (2548). **การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เสมอธรรม.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2546). **พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546**. กรุงเทพฯ: คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- สำนักงาน ก.พ. (2546). **คู่มือการพัฒนาระบบการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์**. กรุงเทพฯ: พี.เอ.ลิฟวิ่ง

การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์โดยใช้ กิจกรรมเป็นฐาน

Encouragement of Mathematical Creativity
Using the Activity - Based Learning

อุไรวรรณ ปานทโชติ¹

Uraiwan Pantachord

ยุภาติ ปณระชา²

Yupadee Panarach

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน 2) ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน และ 3) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูผู้สอนคณิตศาสตร์ นักศึกษาวิชาชีพครูสาขาคณิตศาสตร์ และนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เครื่องมือวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน แบบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ แบบวัดเจตคติต่อคณิตศาสตร์ และแบบวัดความใฝ่เรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1) การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าคิด กล้าแสดงออก ที่มีความแปลกใหม่ แตกต่างไปจากเดิมและแตกต่างจากคนอื่น

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ประจำสาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

²รองศาสตราจารย์, ประจำสาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

หรือมีการปรับปรุงวิธีคิดตลอดเวลาโดยพิจารณาถึงวิธีการคิดหาคำตอบหลายๆ วิธี และสามารถหาคำตอบหลายๆ คำตอบได้อย่างรวดเร็วในเวลาที่กำหนด มี 7 ขั้นตอน ได้แก่ การสร้างความสนใจ การสร้างความรู้ การสร้างการเรียนรู้เป็นกลุ่ม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสรุปความรู้ การฝึกทักษะ และการชื่นชม

2) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ในระดับดี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 73.53 รองลงมาเป็นระดับพอใช้ คิดเป็นร้อยละ 16.18 และระดับปรับปรุง คิดเป็นร้อยละ 5.88 ตามลำดับ นักเรียนมีเจตคติต่อคณิตศาสตร์และความใฝ่เรียนรู้หลังการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

3) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการลงมือปฏิบัติรายบุคคลและกิจกรรมกลุ่มที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสดงวิธีคิดและนำเสนอแนวความคิดการแก้ปัญหาในสถานการณ์ปัญหาใหม่ สามารถหาคำตอบหลายๆ วิธี ได้อย่างรวดเร็วในเวลาที่กำหนด และแตกต่างจากคนอื่น มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ การสร้างความสนใจ การสร้างความรู้ การสร้างการเรียนรู้เป็นกลุ่ม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และชื่นชม และการสรุปความรู้

คำสำคัญ: การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน, ความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์, เจตคติต่อคณิตศาสตร์, ความใฝ่เรียนรู้

Abstract

The objectives of this research were: 1) to design a learning management that encourages mathematical creativity using the activity-based learning, 2) to study the results of a learning management that encourages mathematical creativity using the activity-based learning, and 3) to develop a model of a learning management that encourages mathematical creativity using the activity-based learning. The research sample consisted of 3 groups including mathematics teachers, professional students in mathematics

teaching, and primary students of grade 5. The research tools comprised a learning management plan that encourages mathematical creativity using the activity-based learning, mathematical creativity test, the questionnaire about attitude toward mathematics and learning ambition. The data analysis was done using frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis. The results were as follows:

1) Learning management that encourages mathematical creativity using the activity-based learning is a learning management process that promotes learners' willingness to think and act creatively, which is unique, different, and distinguished, or their constant improvement of the way of thinking in consideration of multiple solving methods and ability to quickly find multiple solutions under the time specified. It is composed of seven steps including interest generating, knowledge building, group learning creation, knowledge sharing, knowledge summary, skill training, and appreciation;

2) Most of the sample of the primary students in grade 5 had Good level of the mathematical creativity which represented 73.53%, followed by Fair level accounted for 16.18% and Poor level accounted for 5.88%, respectively. Overall, the students demonstrated High level for the attitude towards mathematics and learning ambition after the learning management that encourages mathematical creativity using the activity-based learning; and

3) The model of a learning management that encourages mathematical creativity using the activity-based learning is a learning management process with a focus on individual practices and group activities that stimulate learners to express and present their ideas for

solving problems under new situations and to be able to quickly come up with multiple solutions in a timely and distinguished manner. It is divided into five steps including interest generating, knowledge building, group learning creation, knowledge sharing and appreciation, and knowledge summary.

Keywords: activity-based learning, mathematical creativity, attitude towards mathematics, learning ambition.

บทนำ

การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) มีหลักการสำคัญประเด็นหนึ่ง คือ ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา โดยมุ่งสร้างคุณภาพชีวิตและสุขภาวะที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาค้นหาให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีจริยธรรมและคุณธรรม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559) จะพบว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นหนึ่งในคุณลักษณะที่ควรพัฒนาให้กับคนไทยในทุกช่วงวัย ทั้งยังเป็นหนึ่งในทักษะที่สำคัญในกลุ่ม 8Cs ซึ่งเป็นทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (วิจารณ์ พานิช, 2556)

ความคิดสร้างสรรค์ เป็นความสามารถทางสมองที่คิดได้หลากหลายทิศทาง และหลายแง่มุม หรือที่เรียกว่า ลักษณะคิดนอกกรอบ ซึ่งเป็นการคิดที่จะนำไปสู่การคิดสิ่งใหม่ๆ (Guilford, 1950) ความคิดสร้างสรรค์จะเกิดขึ้นได้มิใช่เพียงแค่คิดในสิ่งที่เป็นไปได้หรือสิ่งที่เป็เหตุเป็นผลเพียงอย่างเดียวเท่านั้น ความคิดและจินตนาการก็เป็สิ่งสำคัญที่จะก่อให้เกิดความแปลกใหม่ แต่ต้องควบคู่ไปกับการพยายามที่จะสร้างความคิดผ่นหรือจินตนาการให้เป็นไปได้ จึงทำให้เกิดผลผลิตที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2559) ความคิดสร้างสรรค์จึงเป็นกระบวนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ ความคิดคล่อง ความคิดยืดหยุ่น และ

ความคิดริเริ่ม ซึ่งกระบวนการคิดดังกล่าวเริ่มจากความต้องการที่จะค้นหาความจริง โดยการทำความเข้าใจกับปัญหาที่เกิดขึ้น รวบรวมความคิดเพื่อนำไปสู่การหาคำตอบ รวมทั้งการยอมรับผลที่เกิดขึ้น (Torrance, 1973) การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ควรส่งเสริมการคิดให้ได้ทั้งปริมาณและคุณภาพ และนำความคิดลงสู่การปฏิบัติลงมือทำ (learning by doing) เพราะการปฏิบัติซ้ำๆ ทำให้เกิดความคงทนในการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2559) สอดคล้องกับแนวคิดของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity-Based Learning: ABL) ซึ่งเป็นการจัดการหรือจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ลงมือกระทำและได้ใช้กระบวนการคิดสัมพันธ์กับการลงมือกระทำ (Bonwell and Eison, 1991) เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรม ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเกิดการเรียนรู้ของทุกคนในชั้นเรียน โดยประเด็นหลักที่สำคัญ คือ กลยุทธ์ในการจัดการเรียนการสอน ไม่ว่าจะเป็นระบบการสอน โครงสร้างของเนื้อหา เทคนิคและกระบวนการต่างๆ ที่ผู้สอนใช้ในการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนมีหน้าที่ช่วยเหลือให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งผู้สอนเป็นผู้ดำเนินการช่วยเหลือให้คำแนะนำและมอบหมายให้ผู้เรียนปฏิบัติและดำเนินกิจกรรม (Buehl, 2001) ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนกล้าลงมือปฏิบัติ กล้าคิดและกล้าแสดงออก สามารถค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งต่างๆ ได้ด้วยตนเองผ่านการสังเกต การทดลองและการลงมือทำ โดยมีผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะแนวทางในการเรียนรู้ (Ayotola and Ishola, 2013) และกิจกรรมควรมีทั้งเกมการเรียนรู้แบบปกติ เกมการเรียนรู้แบบแข่งขัน แสดงบทบาทสมมติ การแสดงละคร การร้องเพลง การวาดภาพ โดยผู้เรียนเรียนรู้ผ่านประสบการณ์การลงมือปฏิบัติของตนเอง และยังเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ของเพื่อนๆ ในกลุ่มในห้องเรียน (Awasthi, 2014) การได้ฝึกดังกล่าวจะช่วยให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมในลักษณะต่างๆ เพื่อตอบสนองต่อวิชาที่เรียน ไม่ว่าจะเป็นตระหนกในคุณค่า ประโยชน์ ชอบหรือพอใจที่จะเรียน พร้อมทั้งจะเรียนหรือแข่งขันในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิชานั้น ซึ่งเป็นลักษณะของเจตคติต่อคณิตศาสตร์ (อัมพร ม้าคะนอง, 2556) การที่ผู้เรียนตั้งใจเรียน เอาใจใส่ในการเรียน และสนใจเข้าร่วมกิจกรรม ทั้งยังศึกษาหาความรู้จากแหล่งต่างๆ แล้วสรุป

เป็นองค์ความรู้ นำเสนอ แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ซึ่งเป็นลักษณะของความใฝ่เรียนรู้ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2554)

จากความสำคัญข้างต้น คณะผู้วิจัยสนใจที่พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน โดยเป็นรูปแบบที่เกิดจากการร่วมออกแบบระหว่างครูคณิตศาสตร์ นักศึกษา วิชาชีพครู และผู้วิจัย และหวังว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวจะส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ เจตคติต่อคณิตศาสตร์ และความใฝ่เรียนรู้ให้กับผู้เรียน ซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญของผู้เรียนที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง สอดคล้องกับเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพคนเพื่อการพัฒนาประเทศต่อไป รวมทั้งคุณลักษณะของคนในศตวรรษที่ 21

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน
2. เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน
3. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน

ขอบเขตการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ครูผู้สอน คณิตศาสตร์ นักศึกษาวิชาชีพครูสาขาคณิตศาสตร์ และนักเรียนในระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5
2. ด้านเนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ และหารเศษส่วน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)
3. ด้านตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

- รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน
- ผลการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ประกอบไปด้วย ความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ เจตคติต่อคณิตศาสตร์ และความใฝ่เรียนรู้

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย 3 กลุ่ม ได้แก่

1. ครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ จำนวน 5 คน โรงเรียนวัดราชบูรณ์เจริญพร โรงเรียนชุมชนบ้านหนองปลิง (นาคอุปถัมภ์) โรงเรียนหนองบัวราชบุรีบำรุง โรงเรียนบ้านวังโบสถ์ และโรงเรียนท่าเสากระโดง จังหวัดกำแพงเพชร และมีความยินดีที่จะร่วมโครงการ ทำหน้าที่ในการหารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน นำรูปแบบไปทดลองใช้กับนักเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และร่วมสะท้อนผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน

2. นักศึกษาวิชาชีพครู สาขาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จำนวน 28 คน กำลังศึกษาชั้นปีที่ 4 ทำหน้าที่ในการหารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ สื่อ/อุปกรณ์ เครื่องมือวัดผล และร่วมสะท้อนผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 68 คน จาก 5 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวัดราชบูรณ์เจริญพร จำนวน 15 คน โรงเรียนชุมชนบ้านหนองปลิง (นาคอุปถัมภ์) จำนวน 12 คน โรงเรียนหนองบัวราชบุรีบำรุง จำนวน 8 คน โรงเรียนบ้านวังโบสถ์ จำนวน 13 คน และโรงเรียนท่าเสากระโดง จำนวน 20 คน เป็นกลุ่มที่ใช้ศึกษาการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ประกอบด้วย ความคิดสร้างสรรค์ทาง

คณิตศาสตร์ เจตคติต่อนคณิตศาสตร์ และความใฝ่เรียนรู้

เครื่องมือวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบร่วมกันระหว่างผู้วิจัย ครู และนักศึกษาวิชาชีพครู โดยใช้การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ ครอบคลุมของแผน และปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์พร้อมที่จะนำไปใช้ต่อไป

2. แบบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ เป็นแบบทดสอบแบบอัตนัย มีคุณภาพ ดังนี้

	ความเที่ยงตรง (IOC)	ความเชื่อมั่น (α)	ความยาก (p)	อำนาจจำแนก (r)
ความคิดคล่อง	0.67 – 1.00	0.89	0.54 – 0.62	0.31 – 0.36
ความคิดยืดหยุ่น	0.67 – 1.00	0.84	0.40 – 0.62	0.28 – 0.43
ความคิดริเริ่ม	0.67 – 1.00	0.88	0.26 – 0.57	0.20 – 0.26
ความคิดสร้างสรรค์	0.67 – 1.00	0.91	0.49 – 0.61	0.34 – 0.37

3. แบบวัดเจตคติต่อนคณิตศาสตร์ เป็นแบบมาตราประเมินค่า 5 ระดับ มีคุณภาพด้านความเที่ยงตรงด้วยการพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) พบว่า มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 และค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α) มีค่าเท่ากับ 0.83

4. แบบวัดความใฝ่เรียนรู้ เป็นแบบมาตราประเมินค่า 5 ระดับ มีคุณภาพด้านความเที่ยงตรงด้วยการพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) พบว่า มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 และค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α) มีค่าเท่ากับ 0.88

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ซึ่งได้ประยุกต์แนวคิดของสตีเฟน เคมมิส (Stephen Kemmis) ดำเนินการใน 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan: P) เป็นการประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกันระหว่างผู้วิจัย ครู และนักศึกษาวิชาชีพครู เพื่อออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ สื่อและอุปกรณ์

ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติ (Act: A) ครูนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน สื่อและอุปกรณ์ ไปใช้กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย

ขั้นตอนที่ 3 การสังเกต (Observe: O) หลังการจัดการเรียนรู้ครบทุกแผน นักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายทำแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ แบบวัดเจตคติต่อคณิตศาสตร์ และแบบวัดความใฝ่เรียนรู้

ขั้นตอนที่ 4 การสะท้อนผล (Reflect: R) เป็นการนำผลจากขั้นตอนการสังเกต (Observe) มาวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ของผู้เรียน แล้วสะท้อนผลในจุดเด่นและจุดที่ควรปรับปรุงของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน วิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

2. การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน วิเคราะห์โดยใช้ความถี่ ร้อยละ และแปลผลคะแนนความคิดสร้างสรรค์ ดังนี้

ร้อยละ 70 – 100 หมายถึง ระดับดี

ร้อยละ 60 – 69 หมายถึง ระดับปานกลาง

ร้อยละ 50 – 59 หมายถึง ระดับพอใช้

ร้อยละ 0 – 49 หมายถึง ระดับปรับปรุง

3. การศึกษาเจตคติต่อคณิตศาสตร์และความใฝ่เรียนรู้หลังการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แปลผลค่าเฉลี่ยดังนี้

4.50 – 5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด

3.50 – 4.49 หมายถึง ระดับมาก

2.50 – 3.49 หมายถึง ระดับปานกลาง

1.50 – 2.49 หมายถึง ระดับน้อย

1.00 – 1.49 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

4. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน วิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1. การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าคิด กล้าแสดงออก ที่มีความแปลกใหม่ แตกต่างไปจากเดิมและแตกต่างจากคนอื่น หรือมีการปรับปรุงวิธีคิดตลอดเวลาโดยพิจารณาถึงวิธีการคิดหาคำตอบหลายๆ วิธี และสามารถหาคำตอบหลายๆ คำตอบได้อย่างรวดเร็วในเวลาที่กำหนด มี 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การสร้างความสนใจ เป็นกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียนหรือ ทบทวนความรู้เดิมด้วยการใช้เกมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมที่จะ เรียนรู้ต่อไป

ขั้นที่ 2 การสร้างความรู้ เป็นการอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหา พร้อมยกตัวอย่างประกอบการฝึกปฏิบัติเป็นรายบุคคล

ขั้นที่ 3 การสร้างการเรียนรู้เป็นกลุ่ม เป็นการให้ผู้เรียนทำงาน เป็นกลุ่ม เพื่อช่วยกันหาวิธีการคิดหาคำตอบหลากหลายวิธี โดยแต่ละกลุ่มจะ ได้รับโจทย์ปัญหาที่แตกต่างกัน ซึ่งมีระดับความยากง่ายใกล้เคียงกัน

ขั้นที่ 4 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นการให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่ม

นำเสนอวิธีการคิดหาคำตอบที่หลากหลาย แล้วให้สมาชิกกลุ่มอื่นๆ ช่วยตรวจสอบคำตอบหรือคิดวิธีการหาคำตอบเพิ่มเติมเพื่อหาจำนวนวิธีการแก้ปัญหาให้มากที่สุด

ขั้นที่ 5 การสรุปความรู้ ให้ผู้เรียนร่วมกันสรุปแนวคิดหรือหลักการทางคณิตศาสตร์ที่ได้เรียนแต่ละชั่วโมง

ขั้นที่ 6 การฝึกทักษะ เป็นการให้ผู้เรียนแต่ละคนฝึกคิดแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ด้วยวิธีการที่หลากหลาย แล้วให้ผู้สอนสุ่มเลือกผู้เรียนมานำเสนอวิธีคิดแก้ปัญหาวิธีแรก และให้ผู้เรียนที่มีวิธีคิดแก้ปัญหาที่ต่างไปออกมานำเสนอจนครบทุกวิธี แล้วให้ผู้เรียนแต่ละคนตรวจสอบจำนวนวิธีคิดที่ถูกต้องของตนเอง

ขั้นที่ 7 การชื่นชม ผู้สอนชมเชยผู้เรียนที่สามารถคิดแก้ปัญหาได้ถูกต้องและหลากหลายวิธีมากที่สุด ด้วยการให้รางวัลอาจจะเป็นคำชมเชย หรือของรางวัล หรือการสะสมแต้มเพื่อแลรางวัลประจำสัปดาห์

2. ผลการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ดังนี้

2.1 ความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ ผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ จำแนกตามระดับ

คะแนน	ระดับ	ความคิด คล่อง		ความคิด ยืดหยุ่น		ความคิด ริเริ่ม		ความคิด สร้างสรรค์	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
70 - 100 %	ดี	49	72.06	21	30.88	4	5.88	50	73.53
	ปาน								
60 - 69 %	กลาง	6	8.82	28	41.18	41	60.29	3	4.41
50 - 59 %	พอใช้	9	13.24	6	8.82	9	13.24	11	16.18
น้อยกว่า 50 %	ปรับปรุง	4	5.88	13	19.12	14	20.59	4	5.88
รวม		68	100.00	68	100.00	68	100.00	68	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ในระดับดี มากที่สุด จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 73.53

รองลงมาเป็นระดับพอใช้ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 16.18 และระดับปรับปรุง จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 5.88 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ พบว่า

ด้านความคิดคล่อง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความคิดคล่องในระดับดี มากที่สุด จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 72.06 รองลงมาเป็นระดับพอใช้ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 13.24 และระดับปานกลาง จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 8.82 ตามลำดับ

ด้านความคิดยืดหยุ่น นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความยืดหยุ่นในระดับปานกลาง มากที่สุด จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 41.18 รองลงมาเป็นระดับดี จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 30.88 และระดับปรับปรุง จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 19.12 ตามลำดับ

ด้านความคิดริเริ่ม นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความริเริ่มในระดับปานกลาง มากที่สุด จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 60.29 รองลงมาเป็นระดับปรับปรุง จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 20.59 และระดับพอใช้ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 13.24 ตามลำดับ

2.2 เจตคติต่อคณิตศาสตร์ ผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของเจตคติต่อคณิตศาสตร์หลังการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน

เจตคติต่อคณิตศาสตร์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. คณิตศาสตร์เป็นวิชาที่มีประโยชน์และน่าเรียน	4.00	0.85	มาก
2. คณิตศาสตร์เป็นวิชาที่พัฒนาการคิดของมนุษย์	4.15	0.86	มาก
3. คณิตศาสตร์นำมาช่วยในการแก้ปัญหาต่างๆ ในชีวิตจริงได้	4.10	0.82	มาก
4. คณิตศาสตร์ ช่วยฝึกให้คิดเป็นระบบ	4.30	0.76	มาก
5. คณิตศาสตร์ ส่งเสริมให้คิดและตัดสินใจอย่างมีเหตุผล	4.04	0.82	มาก
6. นักเรียนสนุกกับการทำกิจกรรมคณิตศาสตร์	4.03	0.89	มาก
7. นักเรียนมีความสุขในการเรียนคณิตศาสตร์	3.91	0.80	มาก
8. นักเรียนกระตือรือร้นในการเตรียมตัวในชั่วโมงเรียนคณิตศาสตร์	3.69	0.97	มาก
9. นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับคณิตศาสตร์	3.69	0.97	มาก

10. คณิตศาสตร์เป็นวิชาที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.37	0.88	มาก
รวม	4.06	0.83	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนมีเจตคติต่อคณิตศาสตร์หลังการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานโดยรวมอยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ คณิตศาสตร์เป็นวิชาที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ รองลงมา คือ คณิตศาสตร์ช่วยฝึกให้คิดเป็นระบบ และคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่พัฒนาการคิดของมนุษย์ ตามลำดับ

2.3 ความไฝ่เรียนรู้ ผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความไฝ่เรียนรู้หลังการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน

ความไฝ่เรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. นักเรียนตั้งใจเรียนวิชาคณิตศาสตร์	4.16	0.71	มาก
2. นักเรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายในวิชาคณิตศาสตร์ด้วยตนเอง	3.91	0.83	มาก
3. นักเรียนค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับคณิตศาสตร์เพิ่มเติม	3.78	0.81	มาก
4. นักเรียนสนใจเข้าร่วมกิจกรรมคณิตศาสตร์	3.97	0.83	มาก
5. นักเรียนพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนในขณะทำโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์	3.75	0.97	มาก
6. นักเรียนพยายามที่จะทำโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ที่ได้รับให้เสร็จตามเวลาที่กำหนด	4.09	0.83	มาก
7. นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการทำโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ที่ได้รับ	3.99	0.90	มาก
8. นักเรียนกล้าถามครูเมื่อไม่เข้าใจในเนื้อหาที่กำลังเรียน	3.79	0.99	มาก
9. นักเรียนกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างกันขณะทำโจทย์ปัญหาร่วมกับเพื่อน	3.90	0.92	มาก
10. ถ้านักเรียนไม่เข้าใจในเนื้อหาคณิตศาสตร์ที่เรียน จะไปศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติมจากห้องสมุดหรืออินเทอร์เน็ต	3.99	0.93	มาก
รวม	3.93	0.88	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนมีความไฝ่เรียนรู้หลังการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน โดยรวมอยู่

ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ นักเรียนตั้งใจเรียนวิชาคณิตศาสตร์ รองลงมา คือ นักเรียนพยายามที่จะทำโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ที่ได้รับให้เสร็จตามเวลาที่กำหนด และนักเรียนมีความกระตือรือร้นในการทำโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ที่ได้รับ ถ้านักเรียนไม่เข้าใจในเนื้อหาคณิตศาสตร์ที่เรียน จะไปศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากห้องสมุดหรืออินเทอร์เน็ต ตามลำดับ

3. จากการสะท้อนผล พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ใช้เวลาค่อนข้างนาน เนื่องจากนักเรียนต้องใช้เวลาในการคิดหาคำตอบหลากหลายวิธี จึงไม่สามารถจัดการเรียนรู้ได้ครบทุกชั้นในชั่วโมงเรียน แต่ทุกชั้นก็ยังมีความสำคัญ จึงได้ข้อสรุปร่วมกันว่า ชั้นที่ 4 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กับชั้นที่ 7 การชื่นชม สามารถที่จะรวมกันได้ ส่วนชั้นที่ 6 การฝึกทักษะ สามารถที่จะมอบหมายให้นักเรียนนำกลับไปทำต่อเป็นการบ้าน และได้สรุปความหมายและขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการลงมือปฏิบัติ รายบุคคลและกิจกรรมกลุ่มที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสดงวิธีคิดและนำเสนอแนวคิด การแก้ปัญหาในสถานการณ์ปัญหาใหม่ สามารถคิดหาคำตอบหลายๆ วิธี ได้อย่างรวดเร็วในเวลาที่กำหนด และแตกต่างจากคนอื่น มี 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การสร้างความสนใจ เป็นกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียนหรือทบทวนความรู้เดิมด้วยการใช้เกมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมที่จะเรียนรู้ต่อไป

ขั้นที่ 2 การสร้างความรู้ เป็นการอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหา พร้อมยกตัวอย่างประกอบการฝึกปฏิบัติเป็นรายบุคคล

ขั้นที่ 3 การสร้างการเรียนรู้เป็นกลุ่ม เป็นการให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อช่วยกันหาวิธีการคิดหาคำตอบหลากหลายวิธี โดยแต่ละกลุ่มจะได้รับโจทย์ปัญหาที่แตกต่างกัน ซึ่งมีระดับความยากง่ายใกล้เคียงกัน

ขั้นที่ 4 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และชื่นชม เป็นการให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอวิธีการคิดหาคำตอบที่หลากหลาย แล้วให้สมาชิกกลุ่มอื่นๆ ช่วยตรวจสอบคำตอบหรือคิดวิธีการหาคำตอบเพิ่มเติมเพื่อหาจำนวนวิธีการ

แก้ปัญหาให้มากที่สุด และร่วมกันชมเชยกลุ่มที่สามารถคิดแก้ปัญหาได้ถูกต้อง และหลากหลายวิธีมากที่สุด ด้วยการให้รางวัลอาจจะเป็นคำชมเชย หรือของรางวัล หรือการสะสมแต้มเพื่อแลกรางวัลประจำสัปดาห์

ขั้นที่ 5 การสรุปความรู้ เป็นการให้ผู้เรียนร่วมกันสรุปแนวคิด หรือหลักการทางคณิตศาสตร์ที่ได้เรียนแต่ละชั่วโมง และมอบหมายโจทย์เพิ่มเติมให้กลับไปทำต่อหลังเลิกเรียนหรือเป็นการบ้าน

อภิปรายผล

1. การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าคิด กล้าแสดงออก ที่มีความแปลกใหม่ แตกต่างไปจากเดิมและแตกต่างจากคนอื่น หรือมีการปรับปรุงวิธีคิดตลอดเวลาโดยพิจารณาถึงวิธีการคิดหาคำตอบหลายๆ วิธี และสามารถหาคำตอบหลายๆ คำตอบได้อย่างรวดเร็วในเวลาที่กำหนด มี 7 ขั้นตอน ได้แก่ การสร้างความสนใจ การสร้างความรู้ การสร้างการเรียนรู้เป็นกลุ่ม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสรุปความรู้ การฝึกทักษะ และการชื่นชม ผลดังกล่าวเนื่องจากการออกแบบการเรียนรู้ครูผู้สอนพิจารณาว่าการกระตุ้นความสนใจจะช่วยให้นักเรียนสนุกกับการเรียน และการเรียนรู้เป็นรายบุคคลจะช่วยให้ผู้เรียนได้ทำความเข้าใจในเบื้องต้น การเรียนรู้เป็นกลุ่มและการอธิบายจะเป็นการให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติซ้ำเพื่อเพิ่มความเข้าใจมากขึ้น จนนำไปสู่การสรุปความรู้ได้ การได้ฝึกทักษะซ้ำจะช่วยตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียนมากขึ้น และการชมเชยจะเป็นการสร้างความภาคภูมิใจในการเรียน สอดคล้องกับบอนเวลล์และไอสัน (Bonwell and Eison, 1991) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน เป็นการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ลงมือกระทำและได้ใช้กระบวนการคิดสัมพันธ์กับการลงมือกระทำ และบูลล์ (Buehl, 2001) ควรให้นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรม และการมีส่วนร่วมในการเกิดการเรียนรู้ของทุกคนในชั้นเรียน

2. ผลการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน เป็นดังนี้

2.1 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ในระดับดี มากที่สุด รองลงมาเป็นระดับพอใช้ และระดับปรับปรุงตามลำดับ ผลดังกล่าวเนื่องจากการบวนการจัดการเรียนรู้เน้นส่งเสริมให้นักเรียนกล้าคิด กล้าแสดงความคิดที่มีความแปลกใหม่หรือมีการปรับปรุงวิธีคิดตลอดเวลา และพยายามหาวิธีการคิดหาคำตอบหลายๆ วิธี ได้อย่างรวดเร็ว มีทั้งการให้นักเรียนได้ฝึกคิดรายบุคคล ได้คิดเป็นกลุ่ม ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อน สร้างความรู้ และได้ฝึกทักษะซ้ำ ทำให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ และสามารถฝึกปฏิบัติได้ตามที่กำหนด สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2559) กล่าวว่า การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ควรส่งเสริมการคิดให้ได้ทั้งปริมาณและคุณภาพ และนำความคิดลงสู่การปฏิบัติลงมือทำ (learning by doing) เพราะการปฏิบัติซ้ำๆ ทำให้เกิดความคงทนในการเรียนรู้

2.2 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีเจตคติต่อคณิตศาสตร์หลังการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลดังกล่าวเนื่องจากการออกแบบการเรียนรู้ที่มีการสร้างความสนใจในการเรียน การให้นักเรียนได้ทำความเข้าใจด้วยตนเอง ได้ฝึกร่วมคิดและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อน ได้ฝึกซ้ำ รวมทั้งมีการชมเชย รวมถึงการได้รับคำชมเชย ยิ่งจะช่วยให้มีกำลังใจในการเรียน ตั้งใจเรียน สอดคล้องกับ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2555) กล่าวว่า เจตคติต่อคณิตศาสตร์จึงเกี่ยวข้องโดยตรงกับพฤติกรรมการเรียนคณิตศาสตร์ และมีผลต่อความสำเร็จในการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของผู้เรียนและมีผลต่อความสำเร็จในการเรียนรู้คณิตศาสตร์

2.3 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความใฝ่เรียนรู้หลังการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลดังกล่าวเนื่องจาก กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติรายบุคคลจะช่วยให้ให้นักเรียนได้ทำความเข้าใจด้วยตนเอง การทำงานกลุ่มและการร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนจะช่วยให้นักเรียนเพิ่มความเข้าใจในเนื้อหา มีความรับผิดชอบร่วมกัน กล้าถามเพื่อนหรือถามครูถ้ายังไม่เข้าใจในเนื้อหา รวมถึงการได้ฝึกซ้ำนักเรียนจะสามารถไปค้นคว้าเพิ่มเติมได้ ผลดังกล่าว

สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2553) กล่าวว่า ความใฝ่เรียนรู้เป็นคุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ แสวงหาความรู้ จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายอย่างสม่ำเสมอ และวัฒนา พาผล (2551) กล่าวว่า เมื่อมีความใฝ่เรียนรู้แล้วจะทำให้เกิดทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถศึกษาค้นคว้าหาคำตอบได้ด้วยตนเอง มีความสามารถในการสืบสอบคุณค่า มีความรับผิดชอบ มีวินัย เกิดการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ เกิดการพัฒนาตนเองให้มีความสามารถทางด้านวิชาการและวิชาชีพจนเกิดความรู้ใหม่ๆตลอดจนรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม

3. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าคิด กล้าแสดงออก ที่มีความแปลกใหม่ แตกต่างไปจากเดิมและแตกต่างจากคนอื่น หรือมีการปรับปรุงวิธีคิดตลอดเวลาโดยพิจารณาถึงวิธีการคิดหาคำตอบหลายๆ วิธี และสามารถหาคำตอบหลายๆ คำตอบได้อย่างรวดเร็ว ในเวลาที่กำหนด มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ การสร้างความสนใจ การสร้างความรู้ การสร้างการเรียนรู้เป็นกลุ่ม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และชื่นชม และการสรุปความรู้ เนื่องจากทุกขั้นตอนมีความสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ สอดคล้องกับยุภาติ ปณะราช (Panarach, 2021) ที่ได้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน มีขั้นตอนได้แก่ ขั้นเตรียม ขั้นเรียนรู้ ขั้นกิจกรรมกลุ่ม ขั้นการแข่งขัน ขั้นสรุปและชื่นชม ซึ่งผลการใช้กระบวนการดังกล่าวผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด มีความมุ่งมั่นในการทำงาน และมีเจตคติที่ดีต่อคณิตศาสตร์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. กิจกรรมในขั้นการสร้างความสนใจ ควรเป็นลักษณะของเกมที่หลากหลายซึ่งผู้สอนสามารถประยุกต์ได้ จะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนตื่นตัวที่จะเริ่มเรียน สนุก และพร้อมที่จะเรียน

2. กิจกรรมในขั้นการสร้างการเรียนรู้เป็นกลุ่ม ผู้สอนควรสร้างโจทย์ให้แตกต่างกัน เพื่อให้ให้นักเรียนได้ทำโจทย์ที่หลากหลาย และนำไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน จะเป็นการช่วยให้นักเรียนกลุ่มอื่นคิดตามด้วยว่าเพื่อนทำถูกต้องหรือไม่ หรือกลุ่มอื่นมีวิธีคิดที่ต่างไปหรือไม่

3. การชื่นชม เป็นเรื่องที่มีความจำเป็น ครูสามารถออกแบบกติกาเพื่อที่จะให้เป็นรางวัลได้หลายวิธี เช่น การสะสมคะแนนเป็นรายสัปดาห์ รายเดือน หรือการให้เกียรติบัตร เพื่อให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

1. การจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ควรมีการวัดความภาคภูมิใจในตนเองร่วมด้วย เนื่องจากเป็นคุณลักษณะที่จะทำให้นักบุคคลมีความมุ่งมั่นที่จะทำในสิ่งที่ตั้งใจให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย

2. การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ ควรมีการออกแบบการเรียนรู้ในลักษณะของเกมการแข่งขัน เพื่อให้นักเรียนได้แข่งขันกันในการคิดหลากหลายวิธีในเวลาที่กำหนด

บทสรุป

การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการลงมือปฏิบัติรายบุคคลและกิจกรรมกลุ่ม ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสดงวิธีคิดและนำเสนอแนวความคิดการแก้ปัญหาในสถานการณ์ปัญหาใหม่ สามารถคิดหาคำตอบหลายๆ วิธี ได้อย่างรวดเร็วในเวลาที่กำหนด และแตกต่างจากคนอื่น ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ การสร้างความสนใจ การสร้างความรู้ การสร้างการเรียนรู้เป็นกลุ่ม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และชื่นชม และการสรุปความรู้ ซึ่งผลการใช้รูปแบบดังกล่าว พบว่า นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์อยู่ในระดับดี ร้อยละ 73.53 นักเรียนมีเจตคติต่อคณิตศาสตร์และความใฝ่เรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **แนวทางการนำจุดเน้นการพัฒนาผู้เรียนสู่การปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- วัฒนา พาสล. (2551). **การวิเคราะห์โครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความไม่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3**. ปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วิจารณ์ พานิช. (2556). **การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ: ส.เจริญการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2559). **หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ การคิดเชิงสร้างสรรค์**. สืบค้น 19 ธันวาคม 2564, จาก <https://www.ocsc.go.th/sites/default/files/document/ocsc-2017-eb13.pdf>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี. (2559). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). **แนวทางการพัฒนาการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- อัมพร ม้าคะนอง. (2556). **การวิจัยเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนและพัฒนารการเรียนรู้การสอนคณิตศาสตร์**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- Awasthi, D. (2014). **Activity-based Learning Methodology can bring improvement in quality of education in India**. Research paper of GLRA – Global Journal for Research Analysis, 3(August).

- Bonwell, C.C. and Eison, J.A. (1991). **Active Learning: Creating Excitement in the Classroom**. ERIC Digest. Washington D.C.: ERIC Clearinghouse on Higher Education.
- Buehl, D. (2001). **Classroom strategies for interactive learning**. Newark, DE: International Reading Association.
- Ayotola, A., & Ishola, A. (2013). **Preparation of Primary Teachers in Pupil-Centered Activity- Based Mathematics Instructions and Its Model**. Proceeding In 1st Annual International Interdisciplinary Conference. Azores, Portugal.
- Guilford, J.P. (1950). **Creativity**. *American Psychologist*. 5 (9), pp. 444–454.
- Panarach, Y. (2021). Development of mathematical learning model by using activities base learning, **Turkish Journal of Computer and Mathematics Education**. 12(8), pp. 2712-2720.
- Torrance, E.P. (1973). **Education and the creative potential**. Minneapolis: The lund Press.

วิธีการสกัดข้อมูลการรับรู้จากระยะไกลเพื่อการจำแนก
การใช้ที่ดินบนพื้นฐานความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ของ
กระบวนการแบบจำลองเชิงอรรถศาสตร์

Remote sensing data extraction methods for
land use classification based on spatial
relationships of semantic modeling process

พริฎา ทองประเสริฐ¹

Pirada Tongprasert

ภาวิณี ภูจิริต²

Phawinee Poojarit

ภัทร์ศศิ์ พลาลัยหาร³

Phatsasi Phailahan

บทคัดย่อ

ข้อมูลการใช้ที่ดินเป็นชั้นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญในการวิเคราะห์เพื่อ
การจัดการปัญหาเชิงพื้นที่ที่หลากหลาย เช่น การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
และสิ่งแวดล้อม การจัดการภัยพิบัติ ฯลฯ อย่างไรก็ตามสิ่งหนึ่งที่เห็นได้ชัดคือ
การขาดความเป็นปัจจุบันของข้อมูล เนื่องจากการไม่มีการจัดทำใหม่ให้ทันต่อการ
ประยุกต์ใช้ วัตถุประสงค์ของการศึกษานี้คือ เพื่อสร้างแบบจำลองเชิง
อรรถศาสตร์สำหรับจำแนกการใช้ที่ดินจากภาพถ่ายดาวเทียม และเพื่อจำแนก
ประเภทการใช้ที่ดินในจังหวัดกำแพงเพชรด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลภาพเชิงเลข

^{1 2 3} อาจารย์ หลักสูตรภูมิสารสนเทศ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราช
ภัฏกำแพงเพชร

โดยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ 1) รวบรวมข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียม ปี 2564 2) เตรียมข้อมูลปรับความคมชัดของภาพ Pan-sharpening ด้วยวิธีการ High Pass Featuring (HPF) 3) สกัดข้อมูลการใช้ที่ดินด้วยการสร้างแบบจำลองเชิงอรรถศาสตร์ และ 4) กระบวนการเปรียบเทียบผลการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินและสิ่งปกคลุมดิน ผลลัพธ์ของการศึกษาพบว่า แบบจำลองเชิงอรรถศาสตร์ที่ได้ประกอบด้วย ค่าการสะท้อนในแต่ละแบนด์ ค่าดัชนีพืชพรรณและลายผิว และค่าความถูกต้องโดยรวมและสัมประสิทธิ์แคปปา 84.31 และ 0.80 ตามลำดับ ทั้งนี้พบว่าผลการจำแนกด้วยภาพถ่ายดาวเทียม Landsat8 มีข้อจำกัดในการจำแนกเมืองได้เพียงบางส่วน ซึ่งเป็นผลจากความละเอียดเชิงพื้นที่ (Spatial Resolution) โดยแบบจำลองเชิงอรรถศาสตร์นี้ทำให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของรูปแบบการใช้ที่ดินที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ผสมผสานกับเทคโนโลยีด้านการสำรวจของภาพถ่ายจากดาวเทียม และโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการจำแนกการใช้ที่ดิน ที่มีความสามารถในการคำนวณทางคณิตศาสตร์ เพื่อจำลองประสบการณ์ผู้แปลตีความภาพจากองค์ประกอบการแปลตีความภาพ ให้มีความแม่นยำและสามารถสร้างสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจในกรณีเร่งด่วนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้วยข้อมูลที่เผยแพร่สาธารณะและเข้าถึงได้ โดยไม่มีค่าใช้จ่าย

คำสำคัญ: แบบจำลองเชิงอรรถศาสตร์; การจำแนกการใช้ที่ดิน; จังหวัดกำแพงเพชร

Abstract

Land use data is a crucial fundamental data layer in analytics for managing various geospatial issues, such as natural resource and environmental management, disaster management, etc. However, one thing is evident: the lack of up-to-date information due to insufficient preparation to keep up with the application. The objectives of this study are twofold: to create a semantic model for

classifying land use from satellite images and to classify land use in Kamphaeng Phet Province through the analysis of numerical image data. This process is divided into four steps: 1) collecting satellite image data for the year 2021, 2) preparing the data by adjusting image contrast and applying the Pan-sharpening by High Pass Featuring (HPF) method, 3) extracting land use data using semantic modeling, and 4) comparing land use and land cover classification.

The results of the study revealed that the resulting semantic model consists of the reflection value in each band, vegetation index, and skin pattern. The overall accuracy and Kappa coefficients were found to be 84.31 and 0.80, respectively. It was observed that the classification results using Landsat 8 satellite imagery were limited to certain parts of the city. However, due to its spatial resolution, this semantic model unveils a unique relationship in land use patterns. When combined with satellite image surveying technology and a pre-existing program for land use classification, which has the capability to perform mathematical calculations to simulate the visual interpreter experience, this model proves to be accurate and capable of generating information for urgent decision-making by relevant agencies. Additionally, the information generated is publicly available and freely accessible.

Keywords: Semantics model, land use and land cover, Landsat8

บทนำ

ข้อมูลการใช้ที่ดิน (Land Use and Land Cover) เป็นชั้นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญในการวิเคราะห์เพื่อการจัดการปัญหาเชิงพื้นที่ที่หลากหลาย เช่น การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การจัดการภัยพิบัติ ฯลฯ ทั้งนี้มีงานวิจัยหลายชิ้นสนับสนุนว่าข้อมูลการใช้ที่ดิน เป็นข้อมูลสำคัญในการจัดการเชิงพื้นที่ทั้งในระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่นอย่างขาดไม่ได้ (กิตติพล มงคลงามและกานต์ ชื่นศิริชัยมงคล, 2558; ศิวา แก้วปลั่ง โกวิทย์ แสนพงษ์ และเนติ ศรีหาม, 2553; อุดมลักษณ์ มั่งคง สุระ พัฒนเกียรติ และปรกรณ์ สุวานิช, 2553; ชรัตน์ มงคลสวัสดิ์และวาสนา พุฒกลาง, 2553) อย่างไรก็ตามเป็นที่ทราบกันดีว่าการได้มาของข้อมูลการใช้ที่ดินในปัจจุบันมีข้อจำกัดของอย่างหนึ่งที่เห็นได้ชัดคือความเป็นปัจจุบัน ประกอบกับการสร้างชั้นข้อมูลการใช้ที่ดินจะขึ้นอยู่กับประสบการณ์ผู้แปลตีความซึ่งมีความไม่แน่นอนของการได้มาซึ่งข้อมูล กระบวนการสกัดข้อมูลที่เหมาะสมจากข้อมูลการรับรู้จากระยะไกลและการประมวลผลเชิงเลขจึงมีความจำเป็น เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ทันสมัยและพร้อมใช้งานอยู่เสมอ

จากปัญหาด้านการจัดการพื้นที่และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ปัญหาการขาดแคลนน้ำในการบริโภคและการทำการเกษตร ฉะนั้นหากมีการวางแผนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติให้สอดคล้องกับการพัฒนาจึงต้องอาศัยการเก็บรวบรวมข้อมูลในการใช้ประโยชน์ที่ดินและสิ่งปกคลุมดินในรูปแบบต่าง ๆ ชั้นข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดินและสิ่งปกคลุมดินจึงเป็นชั้นข้อมูลพื้นฐานที่ถูกลำเอียงใช้ประโยชน์ทางภูมิสารสนเทศเพื่อการจัดการปัญหาเชิงพื้นที่ เช่น การจัดการด้านภัยพิบัติ การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ โดยมีวิธีการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินที่หลากหลาย เช่น การวิเคราะห์ด้วยวิธีการจำแนกแบบไม่กำกับดูแล (Unsupervised Classification) วิธีการจำแนกแบบกำกับดูแล (Supervised Classification) และการจำแนกข้อมูลเชิงวัตถุ (Object-Based Classification) จากกระบวนการ

ดังกล่าวทำให้การจำแนกข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดินและสิ่งปกคลุมดินมีการจำแนกประเภทจากข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียมได้ดี

จึงเป็นที่มาของการศึกษานี้ ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อสกัดและสร้างข้อมูลการใช้ที่ดินจังหวัดกำแพงเพชร ด้วยการสร้างแบบจำลองเชิงอรรถศาสตร์ (Semantic Model) ภายใต้การจำแนกเชิงวัตถุ ผลการศึกษาจะนำไปสู่การพัฒนาวิธีการที่เหมาะสมในการวิเคราะห์ข้อมูลภาพ เพื่อสกัดรายละเอียดของการใช้ประโยชน์ที่ดินและสิ่งปกคลุมดิน สุดท้ายได้แผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดินและสิ่งปกคลุมดิน รวมถึงกระบวนการในการจำแนกด้วยการสร้างแบบจำลองเชิงอรรถศาสตร์ โดยการประเมินความถูกต้องจากค่าความถูกต้องโดยรวมและค่าสัมประสิทธิ์แคปปา และใช้ประโยชน์ด้วยการเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าวเพื่อวิเคราะห์การจัดการปัญหาเชิงพื้นที่ที่หลากหลายแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างแบบจำลองเชิงอรรถศาสตร์สำหรับจำแนกการใช้ที่ดินจากภาพถ่ายดาวเทียม
2. เพื่อจำแนกประเภทการใช้ที่ดินในจังหวัดกำแพงเพชร

กระบวนการวิจัย หรือ วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. ชุดคอมพิวเตอร์ ระบบปฏิบัติการ Windows
2. โปรแกรมสำเร็จรูปทางด้านการรับรู้จากระยะไกล Erdas Imagine (ลิขสิทธิ์) ติดตั้งที่ศูนย์ภูมิสารสนเทศเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
3. โปรแกรม ArcGIS 10.2 (ลิขสิทธิ์) ติดตั้งที่ศูนย์ภูมิสารสนเทศเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
4. เครื่องรับสัญญาณระบบกำหนดตำแหน่งบนพื้นโลก (GPS) 7 เครื่อง
5. กล้องถ่ายรูป

6. ข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียม Landsat 8 (OLI/TIRS) ครอบคลุมพื้นที่ศึกษา
7. ข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียมความละเอียดสูงจาก Google Earth/Google Map ครอบคลุมพื้นที่ศึกษา
8. แบบสำรวจและจัดเก็บข้อมูลภาคสนาม
9. แผนที่ภูมิประเทศ 1: 50,000 ครอบคลุมพื้นที่ศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. กระบวนการรวบรวมและเตรียมข้อมูล รวบรวมข้อมูลด้วยการดาวน์โหลดภาพถ่ายจากดาวเทียม Landsat 8 ระหว่างที่ 130 แถวที่ 49 จากเว็บไซต์ <http://earthexplorer.usgs.gov/> เนื่องจากเป็นดาวเทียมสำรวจทรัพยากรธรรมชาติที่บุคคลทั่วไปสามารถเข้าถึงข้อมูลได้โดยไม่มีค่าใช้จ่าย จากนั้นจัดเตรียมข้อมูลด้วยการรวมชั้นข้อมูล (แบนด์) พร้อมทั้งตรวจสอบระบบพิกัด โดยเลือกใช้ระบบพิกัดแบบกริด Universal Transverse Mercator 1984 (UTM 1984) โซน 47 ในการเลือกพื้นที่ศึกษา คือ ตำบลนครชุม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร โดยมีหลักการในการเลือกภาพถ่ายจากดาวเทียมที่มีการปกคลุมของเมฆ น้อยกว่าร้อยละ 25 ของพื้นที่ภาพทั้งหมด ซึ่งพบว่าช่วงเวลาที่ตรงกับการปกคลุมของกลุ่มเมฆที่น้อย จะอยู่ในช่วงฤดูหนาว (พฤศจิกายน – มีนาคม) ซึ่งเป็นช่วงเวลาฟ้าเปิด โดยในปี 2564 จากนั้นนำข้อมูลภาพถ่ายจากดาวเทียมที่ได้ทำการรวบรวมแล้ว เข้าสู่กระบวนการเตรียมข้อมูลก่อนการประมวลผลเพื่อเพิ่มความคมชัดของข้อมูล โดยผลลัพธ์การรวบรวมข้อมูลภาพถ่ายจากดาวเทียม Landsat 8 สัมสมแท้จ (543)

2. ข้อมูลการสำรวจภาคสนาม จำนวน 203 จุด เพื่อเป็นการวิเคราะห์ความถูกต้อง โดยการเปรียบเทียบระหว่างผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลดาวเทียมกับการออกสำรวจภาคสนาม เพื่อหาระดับความถูกต้องที่สามารถยอมรับได้ โดยทั่วไปแล้วโอกาสความน่าจะถูกต้อง (p) อยู่ที่ 80 % และเปอร์เซ็นต์ความผิดพลาดที่ยอมรับได้ (E) เท่ากับ 10 % และนำมาประมาณจำนวนจุดจำนวนอย่างน้อยที่สุด ที่ควรจะนำมาตรวจสอบ การตรวจสอบความถูกต้อง ซึ่งมีรายละเอียดตามสมการดังต่อไปนี้

$$N = \frac{Z^2(p)(q)}{E^2}$$

เมื่อ	p	คือ โอกาสความน่าจะเป็นที่จุดภาพนั้นน่าจะถูกต้อง
	q	คือ ค่าความแตกต่างระหว่าง $100 - p$
	E	คือ ร้อยละของความผิดพลาดที่สามารถยอมรับได้
	Z	คือ ค่ามาตรฐานตามการแจกแจงแบบปกติ ณ ระดับความเชื่อมั่นที่กำหนด (95%)

การวิเคราะห์ข้อมูล

วัตถุประสงค์หลักในศึกษาครั้งนี้ คือ เพื่อสร้างชั้นข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดินและสิ่งปกคลุมดิน ภายใต้การวิเคราะห์ข้อมูลภาพเชิงจุดภาพ โดยในการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 5 ส่วนด้วยกัน ซึ่งประกอบด้วย 1) การรวบรวมและเตรียมข้อมูล 2) กระบวนการทำ Pan-sharpening 3) การประเมินคุณภาพข้อมูลภาพถ่ายจากดาวเทียม 4) การจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินและสิ่งปกคลุมดิน 5) กระบวนการเปรียบเทียบผลการจำแนกแผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดินและสิ่งปกคลุมดินต่างช่วงเวลา โดยกระบวนการวิเคราะห์การสกัดการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินและสิ่งปกคลุมดินนี้ จะทำการเปรียบเทียบผลลัพธ์ของการใช้ที่ดินในแต่ละปีที่ต่างช่วงเวลากัน ด้วยการซ้อนทับ (Overlaid) กล่าวคือ การใช้ที่ดินในปี 2557 จะมีกลุ่มการใช้ประโยชน์ที่ดินและสิ่งปกคลุมดินแตกต่างจากปี 2559 โดยเฉพาะพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ไปตามการเพาะปลูก แผนผังดำเนินงานวิจัยแสดงดังรูปที่ 1

ผลการวิจัย

ผลลัพธ์การเตรียมข้อมูลก่อนการประมวลผล

1) กระบวนการรวบรวมข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียม Landsat 8 path 130 row 48 และ 49 ครอบคลุมจังหวัดกำแพงเพชร โดยมีความละเอียดเชิงพื้นที่ เท่ากับ 30 เมตร ในช่วงความยาวคลื่น (แบนด์) 1 ถึง 6 (ประกอบด้วย 1.

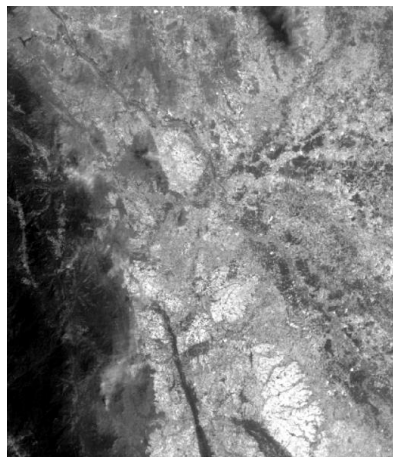
ช่วงสายตามองเห็นสีน้ำเงิน (Blue) 2. ช่วงสายตามองเห็นสีเขียว (Green) 3. ช่วงสายตามองเห็นสีแดง (Red) 4. อินฟราเรดใกล้ (Near Infrared NIR) 5. อินฟราเรดคลื่นสั้น 1 (SWIR 1) 6. อินฟราเรดคลื่นสั้น 2 (SWIR 2)) และในช่วงคลื่นระบบขาว - ดำ (Panchromatic) ความละเอียดเชิงพื้นที่ เท่ากับ 15 เมตร

2) กระบวนการเตรียมข้อมูลก่อนการประมวลผล

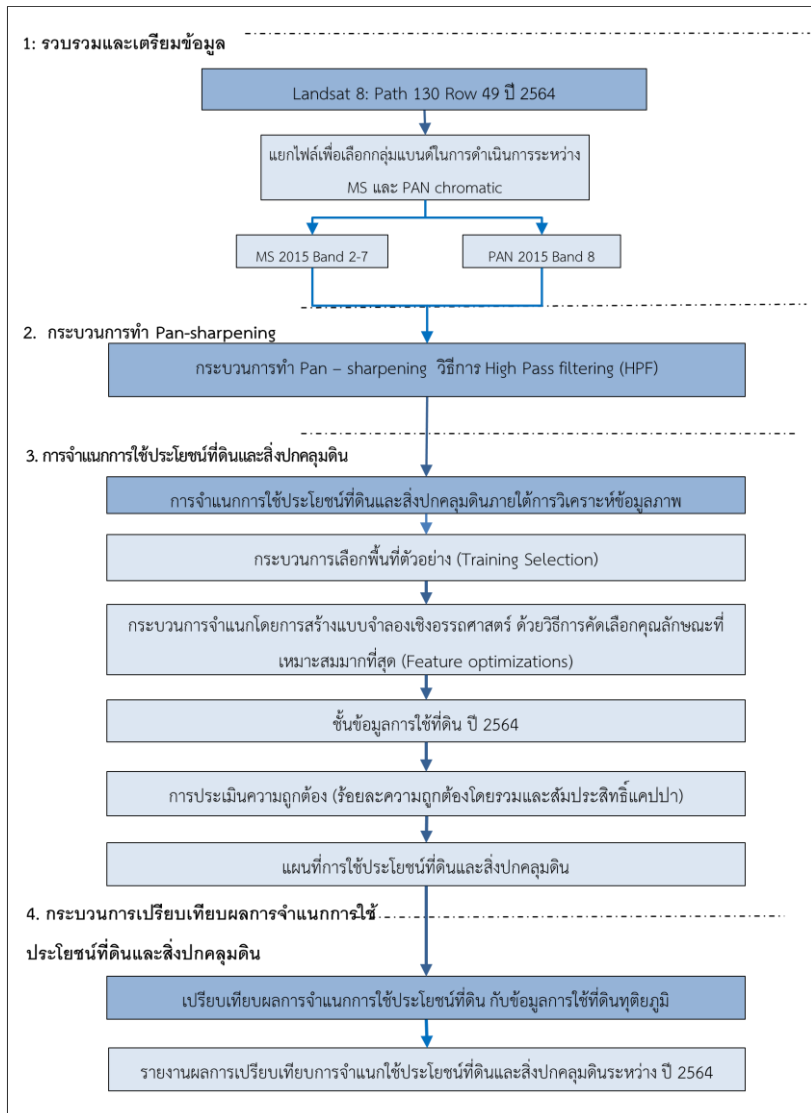
(1) การเลือกพื้นที่จังหวัดกำแพงเพชร

ภาพหลายช่วงคลื่น
รายละเอียด 30 เมตร

ภาพช่วงคลื่นระบบขาว ดำ
รายละเอียด 15 เมตร

รูปที่ 1 แผนผังการดำเนินงานวิจัย

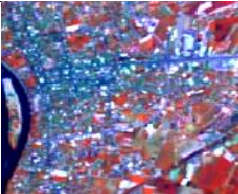
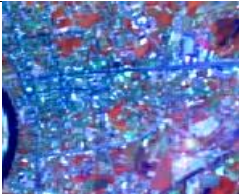
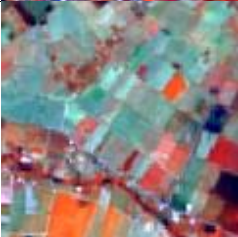
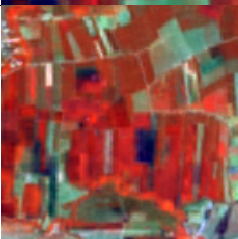
(2) กระบวนการเน้นภาพเชิงพื้นที่ (Spatial Enhancement) ใช้เทคนิคกระบวนการทำ Pan-sharpening (กล่าวคือ เป็นกระบวนการผสมผสานแบนด์หลายช่วงคลื่น ร่วมกับแบนด์ในคลื่นระบบขาว-ดำ ผลลัพธ์ที่ได้ ทำให้ภาพมีความละเอียดเชิงพื้นที่สูงขึ้น จาก 30 เมตร เป็น 15 เมตร และได้ภาพหลายช่วงคลื่นแสง ที่จำเป็นต้องใช้ในการจำแนกวัตถุ (การใช้ที่ดิน) ด้วยวิธีการ High pass Filtering (HPF)

ผลลัพธ์การเลือกพื้นที่ตัวอย่าง

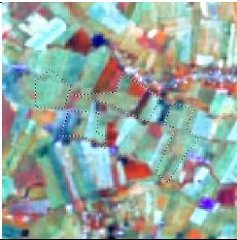
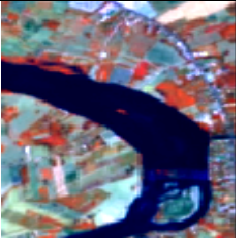
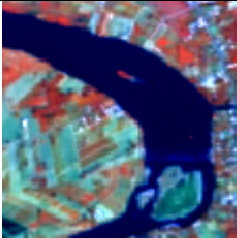
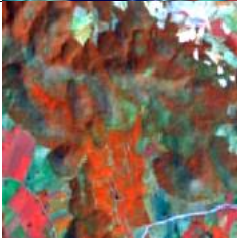
การเลือกพื้นที่ตัวอย่างเป็นหนึ่งในกระบวนการดำเนินการของการจำแนกข้อมูลแบบกำกับดูแล (Supervised Classification) ซึ่งเป็นการจำแนกข้อมูลที่ทราบลักษณะของสิ่งปกคลุมดินที่ต้องการวิเคราะห์จากข้อมูลภาพแล้ว กำหนดพื้นที่ตัวอย่างของสิ่งปกคลุมดินได้เพื่อเป็นตัวแทนในการวิเคราะห์โดยการคำนวณทางสถิติให้กับข้อมูลภาพทั้งหมด ในการเลือกพื้นที่ตัวอย่างจะพิจารณาจากองค์ประกอบการแปลตีความภาพถ่ายเป็นหลัก ซึ่งประกอบด้วย ความเข้มของสีและสี (Tone/Color) ขนาด (Size) รูปร่าง (Shape) เนื้อภาพ (Texture) รูปแบบ (Pattern) ความสูงและเงา (Height and Shadow) ที่ตั้ง (Site) ความเกี่ยวพัน (Association) ในการจำแนกข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียม โดยที่ ชุมชนหรือสิ่งปลูกสร้าง (U) จะมีลักษณะของพื้นที่เป็นเทาสลับฟ้าอมม่วง มีขนาดเล็กและมีรูปร่างสี่เหลี่ยมจัดเรียงรูปแบบเป็นกระจุกตามแนวเส้นถนน ข้าง (PD) จะมีลักษณะของสีจากการผสมสีเท็จเป็นสีแดงหรือสีเขียวเข้ม ขึ้นอยู่ช่วงอายุการเจริญเติบโตของข้าว หากแปลงไหนในพื้นที่จริงมีความเขียวขจีจะทำให้มีสีแดงปรากฏในภาพถ่ายดาวเทียม มีความเป็นรูปร่างในลักษณะสี่เหลี่ยมและเนื้อภาพมีความราบเรียบจะตั้งอยู่ในพื้นที่ลุ่มหรือใกล้ทางน้ำ และจะมีแปลงติดกันเป็นระเบียบ ข้าวโพด (MA) จะมีลักษณะของพื้นที่จากการผสมสีเท็จเป็นสีฟ้าอมเขียว ขนาดของการปลูกข้าวโพดส่วนใหญ่จะมีลักษณะเป็นแปลงขนาดใหญ่ (Plantation) ส่วนใหญ่การเพาะปลูกจะอยู่ห่างจากสิ่งปลูกสร้างมีการกระจายตัวอยู่ทั่วพื้นที่ทางการเกษตร อ้อย (SU) มีลักษณะของพื้นที่จากการผสมสีเท็จเป็นสีชมพูหรือแดง เป็นพื้นที่ขนาดใหญ่ เนื้อภาพมีความราบเรียบเนื่องจากในพื้นที่จริงการเจริญเติบโตของอ้อยจะมีขนาดความสูง

ของลำต้นใกล้เคียงกันทั้งไร่ที่ปลูก จึงทำให้การมองเห็นในภาพถ่ายดาวเทียมมีความราบเรียบ สม่ำเสมอของเนื้อภาพ มันสำปะหลัง (Ca) จะมีลักษณะของพื้นที่จากการผสมสีเท็จ เป็นสีส้มอมแดงอ่อนๆ เนื่องมาจากในพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังพื้นที่จริงจะถูกแสงแดดสะท้อนจากพื้นดินกระทบกับต้นมันสำปะหลัง ด้วยลักษณะของลำต้นที่มีลักษณะเตี้ยในช่วงการเริ่มเพาะปลูก ทำให้การปรากฏในภาพถ่ายจากดาวเทียมมีลักษณะออกขาวคล้ายพื้นที่โล่งแต่จะถูกปะปนจากสีเขียวของลำต้นที่เริ่มผลิใบ ทำให้ในภาพปรากฏเป็นสีส้มอ่อนไปจนถึงส้มเข้มในพื้นที่มันสำปะหลังโตเต็มที่ ประกอบกับที่ตั้งซึ่งมันสำปะหลังเป็นพืชทนแล้ง ทำให้การเพาะปลูกจะกระจายตัวในพื้นที่ไม้ไผ่ที่ลุ่มหรืออาจจะใกล้เชิงเขาและมีการกระจายตัวทั่วทั้งพื้นที่การเกษตรเนื่องจากจังหวัดกำแพงเพชร มีการปลูกมันสำปะหลังเป็นอันดับ 2 ของประเทศรองจาก จ.นครราชสีมา (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2559) แห้งน้ำ (W) มีลักษณะของพื้นที่จากการผสมสีเท็จเป็นสีน้ำเงินเนื้อภาพมีความราบเรียบ รูปร่างถ้ามนุษย์สร้างจะเป็นทรงเลขาคณิต ซึ่งตรงกันข้ามกับแหล่งน้ำตามธรรมชาติ ที่ถูกัดเซาะทำให้มีลักษณะคดโค้งหรือกร่อนตามแรงลมหรือการไหลของกระแส น้ำ ป่าไม้ (F) มีลักษณะของพื้นที่จากการผสมสีเท็จเป็นสีแดงเข้มจนถึงสีส้มอ่อน ในพื้นที่ซึ่งในพื้นที่จริงมีความเขียวขจีหรืออุดมสมบูรณ์มากที่สุดจะปรากฏสีแดงเข้มไล่ไปถึงสีส้มอ่อนในพื้นที่ป่าที่มีการผลัดใบ เช่นป่าเบญจพรรณ และมีเนื้อภาพหยาบซึ่งอาจมีเงาเข้ามาเนื่องจากความสูงของต้นไม้หรือพื้นที่สูงชันในเขตภูเขา โดยการเลือกพื้นที่ตัวอย่างจากภาพถ่ายจากดาวเทียมกับประเภทการใช้ที่ดิน แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตัวอย่างการเลือกพื้นที่ตัวอย่างในแต่ละประเภทการใช้ที่ดิน

รูปแบบการใช้ที่ดิน	ปี 2020	ปี 2021
เมืองและสิ่งปลูกสร้าง (Urban: U)		
นาข้าว (Paddy field: PD)		
ข้าวโพด (Maize: Ma)		
อ้อย (Sugarcane: Su)		

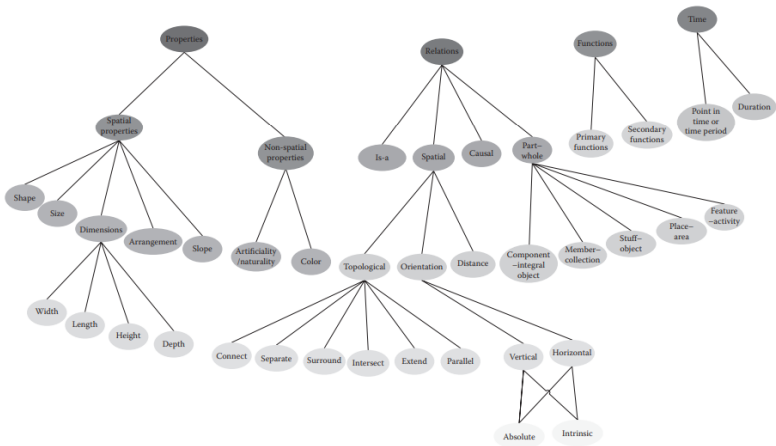
ตารางที่ 1 ตัวอย่างการเลือกพื้นที่ตัวอย่างในแต่ละประเภทการใช้ที่ดิน (ต่อ)

รูปแบบการใช้ที่ดิน	ปี 2020	ปี 2021
มันสำปะหลัง (Cassava: Ca)		
น้ำ (Water: W)		
ป่าไม้ (Forest: F)		

แบบจำลองเชิงอรรถศาสตร์ (Semantic Model)

Alexandra Björk and Helle Skånes (2016) อธิบายถึงแบบจำลองเชิงอรรถศาสตร์ว่า เป็นการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ ที่จำเป็นต้องเข้าใจพื้นฐานของการสร้างแบบจำลองเชิงพื้นที่และการประเมินปฏิสัมพันธ์ล้อมรอบ โดยสาขาที่เกี่ยวข้อง คือ ภูมิศาสตร์และวิทยาการคอมพิวเตอร์ จุดมุ่งหมายของเทคนิคนี้คือการวิเคราะห์การกำหนดค่าเชิงพื้นที่และเนื้อหาของสิ่งแวดล้อมเพื่อเข้าใจถึงความสัมพันธ์รูปแบบและกระบวนการเพื่อช่วยอนุรักษ์ธรรมชาติและ การวางผังเมือง (Mörtberg et al. 2007)

เครื่องมือสร้างแบบจำลองที่ใช้ GIS มีการปรับปรุงอย่างรวดเร็วและเปิดกว้างสำหรับการวิเคราะห์เชิงพื้นที่ขั้นสูงจำนวนมากในรูปของแบบจำลองไม่ทราบค่าพารามิเตอร์ (กล่องดำ) สิ่งนี้กำหนดทั้งผู้ใช้และข้อมูลภายใต้การทดลองที่แข็งแกร่งและการผสมผสานทักษะคอมพิวเตอร์ที่ยอดเยี่ยมและจำเป็นต้องมีความรู้ด้านปฏิสัมพันธ์ล้อมรอบที่ดีเพื่อให้แน่ใจและปรับปรุงผลลัพธ์ของพยายามในการสร้างแบบจำลองดังกล่าว สอดคล้องกับ Kokla, Baglatzi, และ Kavouras (2016) กล่าวว่า แบบจำลองเชิงอรรถศาสตร์ในการใช้ที่ดิน/ค่านิยามชั้นที่ดิน เกี่ยวข้องกับขั้นตอนแรกและขั้นตอนที่สองของการแยกความสัมพันธ์เชิงความหมายที่ Auger และ Barrière (2010) กำหนดไว้: (1) คำจำกัดความของความสัมพันธ์เชิงความหมายที่น่าสนใจและ (2) การค้นพบรูปแบบที่แท้จริงที่แสดงความสัมพันธ์เชิงความหมายอย่างชัดเจนในคำจำกัดความของ LULC ต่อมาส่วนตรวจสอบองค์ประกอบความหมายที่มักเกิดขึ้นในที่เลือกการจำแนกประเภท LULC คำจำกัดความของคลาส LULC ประกอบด้วยความหมายมากมายข้อมูล เช่น (ก) คุณสมบัติเชิงพื้นที่และไม่ใช้เชิงพื้นที่ (เช่น ธรรมชาติ รูปร่างขนาดและการจัดเรียง); (ข) ซับคลาส-ซูเปอร์คลาส บางส่วน-ทั้งหมด ระยะทาง การปฐมนิเทศ และความสัมพันธ์เชิงทอพอโลยี (ค) ฟังก์ชัน; และ (ง) เวลา โดยไม่ได้หมายถึงละเอียดถี่ถ้วน แต่อาจใช้เสริมกับแอตทริบิวต์ LULC ได้และลักษณะนาม องค์ประกอบเชิงความหมายจะถูกวิเคราะห์ตามที่มียุ่ววรรณกรรมและตัวอย่างของการสร้างอินสแตนซ์ในคำจำกัดความจะได้รับแสดงในรูปที่ 2

รูปที่ 2 อนุกรมวิธานขององค์ประกอบเชิงอรรถศาสตร์ (The taxonomy of semantic elements)
ที่มา: Björk and Skånes (2016)

ผลลัพธ์การสร้างแบบจำลองเชิงอรรถศาสตร์

ผลของขั้นตอนการเลือกคุณลักษณะที่เหมาะสมที่สุด หลังจากได้ทำขั้นตอนเลือกพื้นที่ตัวอย่างเสร็จแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการเลือกกลุ่มของคุณลักษณะ (Optimums Features) ที่เหมาะสมมากที่สุดสำหรับการจำแนกการใช้ที่ดิน โดยคุณลักษณะ (Features dataset) อาศัยวิธีการคำนวณระยะห่างความแตกต่าง จากกลุ่มพื้นที่ตัวอย่างในแต่ละกลุ่มการใช้ที่ดิน และเลือกค่าระยะห่างที่มากที่สุด โดยการคำนวณด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางรีโมทเซนซิงพบว่าค่าเท่ากับ 0.513 และพบว่า Optimized Features dataset ที่เหมาะสมมากที่สุดคือลำดับที่ 3 ซึ่งจะประกอบไปด้วยค่าการสะท้อนในแต่ละแบนด์ ค่าดัชนีพืชพรรณ และลายผิว ดังตารางที่ 2

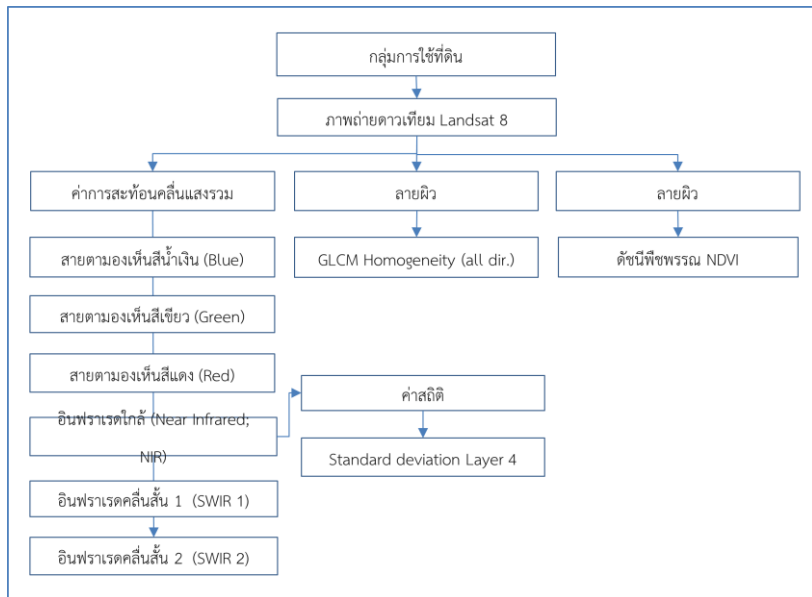
ตารางที่ 2 กลุ่มที่ได้ทำการกำหนดในการเลือกคุณลักษณะที่เหมาะสมที่สุด (Features Optimization)

The 1 st Optimized feature dataset	Brightness
	Mean Layer 1
	Mean Layer 2
	Mean Layer 3
	Mean Layer 4
	Mean Layer 5
	Mean Layer 6
	Standard deviation Layer 1
	Standard deviation Layer 2
	Standard deviation Layer 3
	Standard deviation Layer 4
	Standard deviation Layer 5
	Standard deviation Layer 6
	Max.diff.
The 2 nd Optimized feature dataset	Brightness
	Mean Layer 1
	Mean Layer 2
	Mean Layer 3
	Mean Layer 4
	Mean Layer 5
	Mean Layer 6
	Max.diff.
	Ratio Layer 1
	Ratio Layer 2
	Ratio Layer 3
	Ratio Layer 4
	Ratio Layer 5

	Ratio Layer 6
The 3 rd Optimized feature dataset	Brightness
	Mean Layer 1
	Mean Layer 2
	Mean Layer 3
	Mean Layer 4
	Mean Layer 5
	Mean Layer 6
	GLCM Homogeneity (all dir.)
	Standard deviation Layer 4
	NDVI
The 4 th Optimized feature dataset	Brightness
	GLCM Dissimilarity (all dir.)
	Mean Layer 1
	Mean Layer 2
	Mean Layer 3
	Mean Layer 4
	Mean Layer 5
	Mean Layer 6
	GLCM Dissimilarity Layer 1
	GLCM Dissimilarity Layer 2
	GLCM Dissimilarity Layer 3
	GLCM Dissimilarity Layer 4
	GLCM Dissimilarity Layer 5
	GLCM Dissimilarity Layer 6
	Max.diff.
	GLCM Contrast (all dir.)
	GLCM Homogeneity (all dir.)
	NDVI

	GLCM Contrast Layer 1 (all dir.)
	GLCM Contrast Layer 2 (all dir.)
	GLCM Contrast Layer 3 (all dir.)
	GLCM Contrast Layer 4 (all dir.)
	GLCM Contrast Layer 5 (all dir.)
	GLCM Contrast Layer 6 (all dir.)
	GLCM Homogeneity Layer 1 (all dir.)
	GLCM Homogeneity Layer 2 (all dir.)
	GLCM Homogeneity Layer 3 (all dir.)
	GLCM Homogeneity Layer 4 (all dir.)
	GLCM Homogeneity Layer 5 (all dir.)
	GLCM Homogeneity Layer 6 (all dir.)

จากผลการคำนวณคุณลักษณะที่เหมาะสมมากที่สุด ทำให้สามารถสรุปแบบจำลองเชิงอรรถศาสตร์ของการจำแนกการใช้ที่ดินจังหวัดกำแพงเพชร ทั้งนี้จาก Features ข้างต้น เป็นเพียงการคำนวณและจับคู่กลุ่มด้วยวิธีการทางคณิตศาสตร์เบื้องต้น เพื่อให้เห็นถึงความสัมพันธ์ในเชิงความหมายของการแปลตีความข้อมูลภาพถ่ายจากดาวเทียม และอาศัยการจำแนกเชิงวัตถุเพื่อจำลองวิธีการคิดของมนุษย์บนพื้นฐานการแปลตีความภาพถ่ายจากดาวเทียมด้วยองค์ประกอบการแปลตีความภาพ แบบจำลองเชิงอรรถศาสตร์แสดงได้ดังรูปที่ 3

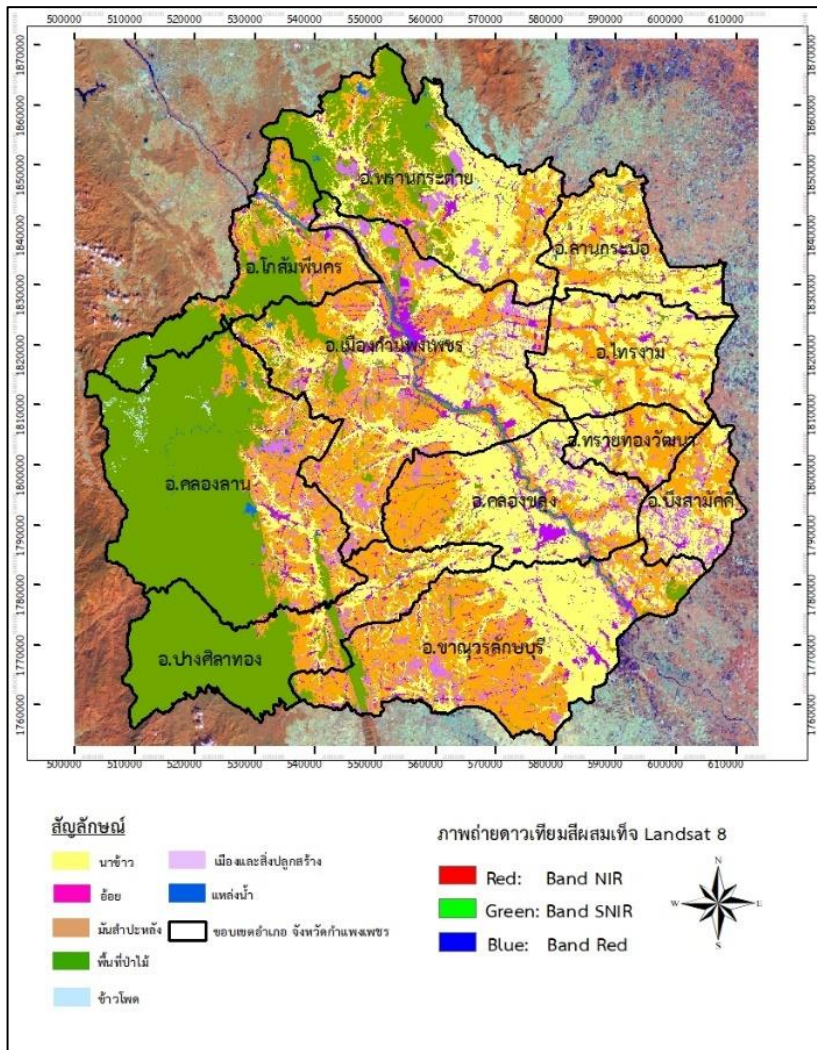

รูปที่ 3 ผลลัพธ์แบบจำลองเชิงอรรถศาสตร์เพื่อการจำแนกการใช้ที่ดิน จังหวัดกำแพงเพชร

การจำแนกการใช้ที่ดิน ปี 2564

การจำแนกการใช้ที่ดิน จากภาพถ่ายจากดาวเทียม Landsat 8 วันที่ 29 มีนาคม 2564 สีผสมเทจ (543 : RGB) เพื่อเน้นคุณลักษณะของการใช้ที่ดินที่มีความแตกต่างกันให้เด่นชัดออกมาในช่วงคลื่นที่ไม่สามารถมองเห็นด้วยตาเปล่า แสดงผลในรูปของ สีแดง (R) เขียว (G) และน้ำเงิน (B) โดยช่วงคลื่นที่นำมาแสดงผลคือ ช่วงอินฟราเรดสั้น (5 : SIR) ช่วงอินฟราเรดใกล้ (4 : NIR) และช่วงคลื่นสีแดง (3 : R) ซึ่งคุณสมบัติของช่วงอินฟราเรดสั้นจะช่วยเน้นพื้นที่ชุ่มชื้นและแห้งแล้ง ให้เห็นถึงความแตกต่าง เช่นเดียวกันกับช่วงอินฟราเรดใกล้เป็นช่วงคลื่นที่เน้นความเป็นพืชพรรณให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น เนื่องมาจากพืชพรรณจะสะท้อนได้ดีมากที่สุดในช่วงคลื่นนี้ ซึ่งเป็นช่วงคลื่นที่สายตาสายตาไม่สามารถมองเห็นแต่นำมาแสดงผลในช่วงคลื่นสีเขียว ประกอบกับช่วงคลื่นอินฟราเรดสั้นเป็นช่วงคลื่นที่การสะท้อนของวัตถุที่มีความชื้นจะสะท้อนได้ดี มาแสดงผล

ในรูปของสีแดง ทำให้ผลของการผสมเท็จนี้ พบว่า พืชพรรณที่มีความเขียวขจีมากในพื้นที่จริงและมีความชื้นสูง จะได้สีที่ผสมออกมาเป็นสีแดงผสมสีเขียว โดยผลลัพธ์ของการจำแนกแบ่งกลุ่มการใช้ที่ดินเป็น 7 กลุ่ม ได้แก่ อ้อย (Sugarcane) พื้นที่ป่า (Forest) พื้นที่เมืองและสิ่งปลูกสร้าง (Urban) มันสำปะหลัง (Cassava) ข้าวโพด (Maize) แหล่งน้ำ (Water) และนาข้าว (Paddy field) ปรากฏออกมาเป็นสีแดงเข้มไล่ลำดับไปจนถึงสีส้มอ่อนๆ ตามลักษณะของพืชพรรณนั้นๆ พื้นที่ของกลุ่มการใช้ที่ดินที่พบมากที่สุดคือ นาข้าว มันสำปะหลัง พื้นที่ป่า คิดเป็นร้อยละ 31.02 27.76 25.46 ตามลำดับ ในทางกลับกันกลุ่มการใช้ที่ดินที่พบน้อยที่สุดได้แก่ ข้าวโพด แหล่งน้ำ และอ้อย คิดเป็นร้อยละ 0.43 3.52 และ 6.96 ตามลำดับ แสดงพื้นที่การใช้ที่ดิน ในตารางที่ 3 และแผนที่การใช้ประโยชน์และสิ่งปกคลุมดินซ้อนทับด้วยภาพถ่ายจากดาวเทียม Landsat 8 สีผสมเท็จ (453 : RGB) ปี 2564 แสดงในรูปที่ 4

รูปที่ 4 ผลลัพธ์การจำแนกการใช้ที่ดิน จังหวัดกาญจน์ด้วยแบบจำลอง
อรรถศาสตร์ที่ทดลองสร้าง

ตารางที่ 3 พื้นที่การใช้ที่ดินจังหวัดกำแพงเพชร ปี 2564

การใช้ที่ดิน	พื้นที่ (ตารางกิโลเมตร)	ร้อยละ
อ้อย	598.691	6.96
พื้นที่ป่า	2188.583	25.46
เมืองและสิ่งปลูกสร้าง	416.39	4.84
มันสำปะหลัง	2386.68	27.76
ข้าวโพด	37.367	0.43
แหล่งน้ำ	302.28	3.52
นาข้าว	2667.121	31.02
พื้นที่รวมทั้งหมด	8597.11	100.00

การตรวจสอบความถูกต้องจำแนกการใช้ที่ดิน ปี 2564

การตรวจสอบความถูกต้องในการจำแนกการใช้ที่ดิน ปี 2557 ใช้วิธีสุ่มจุดแบบ Random โดยกำหนดระดับความมั่นใจของค่า z- score เท่ากับ 95 เปอร์เซนต์ ได้จุดในการตรวจสอบความถูกต้องจำนวน 203 จุด ผลลัพธ์ของการตรวจสอบความถูกต้องประเมินด้วยค่าความถูกต้องโดยรวม มีค่าเท่ากับร้อยละ 81.77 และค่าสัมประสิทธิ์แคปปาเท่ากับ 0.75 ซึ่งพบว่าการประเมินด้วยค่าทั้งสองชนิดอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ตามการประเมินความถูกต้องเชิงพื้นที่ด้วยค่าสถิติ (Fitzpatrick-Lins, K., 1981) ผลลัพธ์ของการจำแนกการใช้ที่ดิน ปี 2557 พบว่าค่าความถูกต้องของผลิตภัณฑ์ (Producer's Accuracy: PA) ที่มากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ มันสำปะหลัง (Cassava: CA) นาข้าว (Paddy Field: PD) และอ้อย (Sugarcane: SU) ซึ่งมีค่าเท่ากับร้อยละ 95.12 93.33 และ 88.57 ตามลำดับ ในขณะที่เดียวกันค่าความถูกต้องผู้ใช้งาน (User's Accuracy: UA) ที่มากที่สุด 3 ลำดับแรกได้แก่ แหล่งน้ำ มันสำปะหลัง และพื้นที่ป่า ซึ่งมีค่าเท่ากับร้อยละ 100.00 84.78 และ 80.00 ตามลำดับ ในทางกลับกันค่าความถูกต้องผลิตภัณฑ์ที่น้อยที่สุดคือ แหล่งน้ำ (Water: W) ซึ่งมีค่าเท่ากับร้อยละ 12.50 ค่าความถูกต้องผู้ใช้งานที่น้อยที่สุดคือเมืองและสิ่งปลูกสร้าง (Urban: UR) มีค่าเท่ากับร้อยละ 61.11 จากผลลัพธ์ดังกล่าวสามารถ

อธิบายได้ว่าแหล่งน้ำเป็นกลุ่มการใช้ที่ดินที่สกัดข้อมูลจากข้อมูลสำรวจระยะไกลแล้วมีความปะปนกับการใช้ที่ดินประเภทอื่น ๆ มากที่สุด เนื่องจากค่าการสะท้อนเชิงสเปกตรัมของคุณลักษณะของแหล่งน้ำจะมีการสะท้อนที่ต่ำทำให้ได้สีดำในภาพถ่ายจากดาวเทียม ซึ่งพบว่าค่าการสะท้อนที่มีสีดำนี้ให้ความคล้ายคลึงกับการใช้ที่ดินประเภทอื่นอยู่มาก เช่น เงา (Shadow) หรือพื้นที่ป่าที่บดบังให้โทนสีออกมาค่อนข้างดำ ดังนั้นการสกัดข้อมูลจึงจำเป็นอย่างมากในการออกภาคสนาม เพื่อนำพื้นที่ในการตรวจสอบภาคสนามมาใช้เป็นพื้นที่ตัวอย่างในการจำแนกด้วยวิธีการกำกับดูแล ผลการตรวจสอบความถูกต้องการใช้ที่ดิน ปี 2557 แสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการตรวจสอบความถูกต้องการใช้ที่ดิน ปี 2557

LULC	SU	FO	UR	CA	MA	W	PD	Total	PA (%)	UA (%)
SU	31	4	1	0	0	3	0	35	88.57	79.49
FO	0	4	0	1	0	0	0	13	30.77	80.00
UR	2	1	11	1	1	1	1	20	55.00	61.11
CA	2	3	5	78	1	2	1	82	95.12	84.78
MA	0	1	1	1	13	1	0	15	86.67	76.47
W	0	0	0	0	0	1	0	8	12.50	100.00
PD	0	0	2	1	0	0	28	30	93.33	90.32
Total	35	13	20	82	15	8	30	203		
ความถูกต้องโดยรวม (Overall Classification Accuracy) = 81.77%										
ค่าความถูกต้องแคปปา (Overall Kappa Statistics) = 0.7552										

เปรียบเทียบการใช้ที่ดินกับข้อมูลการใช้ที่ดินหัตถภูมิ

เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับข้อมูลการใช้ที่ดิน อ้างอิงจาก กรมพัฒนาที่ดิน (2561) พบว่า จังหวัดกำแพงเพชร มีการสำรวจและจัดทำข้อมูลการใช้ที่ดินล่าสุด ในปี 2561 ซึ่งมีเวลาแตกต่างกับผลการศึกษานี้ 3 ปี นอกจากนี้การแปลตีความด้วยสายตาของกรมพัฒนาที่ดิน ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของคนแปลตีความ ซึ่งแปรผันตรงกับความถูกต้องที่จะได้รับ ย่อมทำให้ผลลัพธ์มีความแตกต่างกัน แต่ในวิธีการวิเคราะห์เชิงจุดภาพ ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ คำนวณ

ทางค่าสถิติ จากการเลือกพื้นที่ตัวอย่าง ซึ่งแปรผันตรงกับประสบการณ์ของผู้เลือกพื้นที่ตัวอย่างและค่าการสะท้อนของภาพถ่ายดาวเทียม ซึ่งมีปัจจัยที่มีผลต่อค่าการสะท้อน อาทิ มุมของดวงอาทิตย์ มุมของดาวเทียม ปริมาณก๊าซในชั้นบรรยากาศ ฝุ่นละออง รวมถึงอุณหภูมิ หรือความชื้น ที่ส่งผลต่อการกระเจิงของแสง ดังนั้น การนำข้อมูลที่มีพื้นฐานแตกต่างกันด้านความละเอียดเชิงพื้นที่และวิธีการที่แปลตีความแตกต่างกัน ให้ผลลัพธ์ที่แตกต่าง จึงไม่สามารถตัดสินได้ว่าวิธีการใดเหมาะสมมากกว่ากัน เพราะในแต่ละวิธีการมีข้อดีที่ต่างกัน ดังนั้นการเปรียบเทียบข้อมูลที่แตกต่างกันความละเอียด (Difference Scale) ผลที่ได้ย่อมแตกต่างกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ร้อยละการใช้ที่ดิน เปรียบเทียบระหว่างกรมพัฒนาที่ดิน ปี 2561 และผลการศึกษา ปี 2564

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบผลการจำแนกการใช้ที่ดินด้วยแบบจำลองเชิงอรรถศาสตร์และข้อมูลทุติยภูมิ

LULC	ปี 2561 (กรมพัฒนาที่ดิน)		ปี 2564	
	พื้นที่ (ตร.กม.)	ร้อยละ	พื้นที่ (ตร.กม.)	ร้อยละ
SU	464.50	5.40	598.691	6.96
FO	2,042.43	23.76	2188.583	25.46
UR	436.57	5.08	416.39	4.84
CA	3,152.49	36.67	2386.68	27.76
MA	250.79	2.92	37.367	0.43
W	28.72	0.33	302.28	3.52
PD	2,221.62	25.84	2667.121	31.02
TOTAL	8597.11	100.00	8597.11	100.00

ที่มา: ข้อมูลการใช้ที่ดิน (กรมพัฒนาที่ดิน, 2561)

(User's Accuracy : UA) ที่มากที่สุด 3 ลำดับแรกได้แก่ แหล่งน้ำ มັນสำปะหลัง และพื้นที่ป่า เท่ากับร้อยละ 100.00 90.32 84.78 ตามลำดับ

นอกจากนี้ในพื้นที่ของชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง พบว่าผลการจำแนกด้วยภาพถ่ายรายละเอียด Landsat 8 สามารถจำแนกเมืองได้เพียงบางส่วนเป็นผลมาจากข้อจำกัดด้านความละเอียดเชิงพื้นที่ (Spatial Resolution) เช่น พื้นที่ตำบลนครชุม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร เป็นชุมชนโบราณที่ตั้งรกรากตามลุ่มน้ำคลองสวนหมากมาแต่ในสมัยอดีต และถูกอนุรักษ์ไว้จากนโยบายของภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เมื่อพิจารณาค่าความถูกต้องของผลิตภัณฑ์และค่าความถูกต้องผู้ใช้งาน จะเห็นได้ว่าร้อยละความสัมพันธ์ของจุดภาพทั้งหมดของแต่ละกลุ่มการใช้ที่ดินต่อจำนวนจุดภาพทั้งหมด ให้ผลลัพธ์มากกว่าร้อยละ 80 ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของรูปแบบการใช้ที่ดิน ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ผสมผสานกับเทคโนโลยีด้านการสำรวจ ของภาพถ่ายจากดาวเทียม และโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการจำแนกการใช้ที่ดิน ที่มีความสามารถในการคำนวณทางคณิตศาสตร์ เพื่อเลียนแบบประสบการณ์ผู้แปลตีความภาพจากองค์ประกอบการแปลตีความภาพ ให้มีความแม่นยำและสามารถสร้างสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ ในกรณีเร่งด่วนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ด้วยข้อมูลที่เผยแพร่สาธารณะและเข้าถึงได้ โดยไม่มีค่าใช้จ่าย

ข้อเสนอแนะ

การสร้างแบบจำลองเชิงอรรถศาสตร์นี้ เป็นเพียงการนำเสนอความสัมพันธ์ของการใช้ที่ดินที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว กับความสัมพันธ์ของการประมวลผลภาพเชิงเลข โดยการอาศัยค่าการสะท้อน นำไปคำนวณด้วยวิธีการทางคณิตศาสตร์ จนเกิดเป็นรูปแบบคุณลักษณะต่างๆ เช่น ลายผิว อัตราส่วนระหว่างแบนด์ ฯลฯ อย่างไรก็ตาม การจะสร้างแบบจำลองเชิงอรรถศาสตร์ให้สื่อความหมายและได้ค่าของคุณลักษณะต่างๆ ที่แม่นยำนั้น ต้องอาศัยข้อมูลนำเข้าที่มีความแม่นยำสูงของข้อมูล Remote sensing ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายในการสำรวจตามมา เช่น ภาพถ่ายอากาศยานไร้คนขับ หรือ UAV เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยนี้สำเร็จได้ด้วยดีเนื่องจากได้รับความอนุเคราะห์จากหลายฝ่าย คณะผู้วิจัยขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว) ที่สนับสนุนทุนอุดหนุนการวิจัย และขอขอบคุณหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการทำวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร สถาบันพัฒนาที่ดินกำแพงเพชร สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดกำแพงเพชร สำนักงานเกษตรจังหวัดกำแพงเพชร องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น โรงเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในพื้นที่ ตลอดจนหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง นักศึกษาสาขาวิชาภูมิสารสนเทศ รวมทั้งประชาชนในพื้นที่ที่ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรม การจัดประชุม และให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่การวิจัย

บรรณานุกรม

- กิตติพล มงคลงาม และกานต์ ชื่นศิริชัยมงคล. (2558). การประยุกต์ระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์เพื่อคาดการณ์พื้นที่เสี่ยงภัยน้ำท่วม กรณีศึกษา : ลุ่มน้ำปิงตอนบน. การประชุมวิชาการนิสิตนักศึกษาภูมิศาสตร์และภูมิสารสนเทศแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 8, 25-26 ธันวาคม 2558; 1-9.
- ชรัตน์ มงคลสวัสดิ์ และวาสนา พุฒกลาง. การประกอบแบบจำลองเชิงพื้นที่สำหรับประเมินความเหมาะสมของที่ดินสำหรับปลูกยางพารา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. เอกสารการประชุมวิชาการเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศแห่งชาติ ประจำปี 2553. กรุงเทพมหานคร.
- ศิลา แก้วปลั่ง โกวิททย์ และเนติ ศรีหาญ. (2553). การวิเคราะห์เชิงพื้นที่และการตัดสินใจหลายเกณฑ์สำหรับการเลือกที่ดินปลูกยางพาราในพื้นที่เมือง. การประชุมวิชาการ เทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศแห่งชาติ ประจำปี 2553. 15-17 ธันวาคม 2553; นนทบุรี.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2553). มันสำปะหลัง. เข้าถึงจาก

<http://www.oae.go.th/oaenew/OAE/>

อุดมลักษณ์ มั่งคง สุระ พัฒนเกียรติ และปกรณ์ สุวานิช. (2553). การจำแนกพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกพืชทดแทนพลังงานโดยใช้ระบบภูมิสารสนเทศจังหวัดกาญจนบุรี ประเทศไทย. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศแห่งชาติ ประจำปี 2553. 15-17 ธันวาคม 2553; นนทบุรี.

- Auger, A., and Barrière, C. (2010). **Probing semantic relations : exploration and identification in specialized texts.** John Benjamins Publishing.
- Björk, A. and Skånes, H. (2016). The Need for Awareness of Semantic Plasticity in International Harmonization of Geographical Information: Seen from a Nordic Forest Classification Perspective. In **Land Use and Land Cover Semantics: Principles, Best Practices, and Prospects (1st ed.)**. CRC Press.
- Fitzpatrick-Lins, K. (1981). Comparison of sampling procedures and data analysis for a land-use and land cover map. **Photogrammetric Engineering and Remote Sensing**. 47(3): 343–351.
- Kokla, M.; Baglatzi, A. and Marinos Kavouras, M. (2016). Eliciting and Formalizing the Intricate Semantics of Land Use and Land Cover Class Definitions. In **land use and land cover semantics; Principles, Best Practices, and Prospects**. CRC Press.
- Mörtberg, E.; Karlsson, A. Fyring, C.; Sundin, Ö. (2006). Intensive cognitive-behavioral group treatment (CBGT) of social phobia: A randomized controlled study. **Journal of Anxiety Disorders**. 20(5), 646-660

การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนชาวไทยภูเขาเผ่าลาหู่
กลุ่มเย็บผ้าแม่บ้านร่มเกล้าเจริญสุข ตำบลคีรีราษฎร์
อำเภอพบพระ จังหวัดตาก

Community product model development
Lahu hill tribe Romklao Charoensuk Maid
Sewing Group Khiri Rat Sub district,
Phob Phra District, Tak Province.

ธนวิทย์ ฟองสมุทร¹
Tanawit Fongsamut

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความเป็นมาของชุมชนชาวไทยภูเขาเผ่าลาหู่ บ้านร่มเกล้าเจริญสุข ตำบลคีรีราษฎร์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก 2) พัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ชุมชนชาวไทยภูเขาเผ่าลาหู่ กลุ่มเย็บผ้าแม่บ้านร่มเกล้าเจริญสุข ตำบลคีรีราษฎร์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก 3) ประเมินความพึงพอใจและศึกษาผลกระทบที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ การศึกษาความเป็นมาของชุมชนชาวไทยภูเขาเผ่าลาหู่ดำเนินการโดย การสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบสัมภาษณ์เป็นกลุ่ม โดยใช้วิธีเลือกแบบเฉพาะเจาะจง พัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมกับสมาชิกกลุ่มเย็บผ้าแม่บ้านร่มเกล้าเจริญสุข ประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่จากสมาชิกกลุ่มเย็บผ้าแม่บ้านร่มเกล้าเจริญสุข จำนวน 10 คน สถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และศึกษาผลกระทบที่เกิดกับชุมชนชาวไทยภูเขา

¹อาจารย์, สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร แม่สอด

เผ่าลาหู่ด้วยการสัมภาษณ์

ผลการวิจัย พบว่า ชาวลาหู่มีการย้ายถิ่นฐานมาจากจังหวัดเชียงใหม่เมื่อราวปี พ.ศ. 2520 และมาตั้งฐานถิ่นอาศัย ณ ที่ปัจจุบัน การจัดตั้งกลุ่มเย็บผ้าในปี พ.ศ. 2535 จากพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ครั้งเมื่อเสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมราษฎรพื้นที่อำเภอพบพระ สมาชิกกลุ่มเย็บผ้าแม่บ้านร่มเกล้าเจริญสุขได้ร่วมกับผู้วิจัยพัฒนา รูปแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนชาวไทยภูเขาเผ่าลาหู่ โดยการพัฒนาผลิตภัณฑ์เสื้อคลุมลาหู่ได้มีผลตลาดและสีสนตามเอกลักษณ์ของชาวลาหู่เอาไว้ แต่ให้มีความเป็นยุคสมัยมากยิ่งขึ้น อีกทั้งมีการพัฒนาองค์ความรู้และแนวทางการพัฒนาด้านการตลาดและการบัญชีด้วยการฝึกอบรมการออกแบบตราผลิตภัณฑ์ การวิเคราะห์ต้นทุนทางบัญชี และการส่งเสริม การขายผ่านช่องทางออนไลน์ ผลการประเมินความพึงพอใจ พบว่า กลุ่มเย็บผ้าแม่บ้านร่มเกล้าเจริญสุขมีความพึงพอใจในผลิตภัณฑ์ใหม่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านหน้าที่ใช้สอยมี ความพึงพอใจมากที่สุดอยู่ในระดับดีมาก ค่าเฉลี่ย 5.00 รองลงมา ได้แก่ ด้านความสะดวกสบายในการใช้ ค่าเฉลี่ย 4.62 ด้านวัสดุ ค่าเฉลี่ย 4.39 ด้านความสวยงามน่าใช้ ค่าเฉลี่ย 4.25 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดได้แก่ ด้านราคาและด้านกรรมวิธีการผลิต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.43 ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับชุมชนชาวไทยภูเขาเผ่าลาหู่ พบว่า รูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่สามารถสร้างยอดขายเพิ่มรายได้ให้กับกลุ่มเย็บผ้าแม่บ้านร่มเกล้าเจริญสุขมากขึ้น มีช่องทางการจัดจำหน่ายมากขึ้น รวมถึงเกิดแนวคิดในการพัฒนาต่อยอดรูปแบบของผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ แต่พบว่ามีความกระทบในด้านความเด่นชัดในเอกลักษณ์ดั้งเดิมลดลง เนื่องจากการลดตลาดสายสีสน และการใช้วัสดุสำเร็จรูปแทนการปักด้วยมือลงเพื่อลดต้นทุนให้สามารถตั้งราคาให้เหมาะกับบุคคลทั่วไปหรือนักท่องเที่ยวที่จะสามารถสวมใส่ได้

คำสำคัญ: ผลิตภัณฑ์ชุมชน, ชาวไทยภูเขาเผ่าลาหู่, การพัฒนาผลิตภัณฑ์

Abstract

The purposes of this research were to 1) study the history of the Lahu hill tribe community Baan Romklao Charoensuk Khiri Rat Subdistrict, Phob Phra District, Tak Province. 2) Develop a new product model for the Lahu hill tribe community Romklao Charoensuk Maid Sewing Group Khiri Rat Subdistrict, Phob Phra District, Tak Province. 3) Assess satisfaction and study the impact on new product models. The study of the history of the Lahu hill tribe community was conducted through depth interview and focus group discussion utilizing a purposive sampling. Develop new product styles by product design experts together with 10 members of the Romklao Charoensuk Maid Sewing Group. The statistics used are mean and standard deviation. Study the impact on the Lahu hill tribe community by interviewing.

The results showed that Lahu people immigrated from Chiang Mai around 1977 and settled in the present place, the establishment of a sewing group in 1992 from the royal speech of Her Majesty Queen Sirikit The Queen Mother When her Highness visited the people in the area of Phob Phra District. Members of Romklao Charoensuk Maid Sewing Group collaborated with the researcher to develop a product model for the Lahu hill tribe community. By developing Lahu robe products with patterns and colors according to the identity of the Lahu people but to be more modern. In addition, knowledge and guidelines for marketing and accounting development have been developed through brand design training, accounting cost analysis and promotion through online marketing. The results of the satisfaction assessment revealed that the Romklao Charoensuk sewing group had a high level of satisfaction with the new products in

the community (mean 4.27), when considering each aspect, it was found that the most satisfied with the functional facade was at a very good level (mean 5.00), followed by convenience of use (mean 4.62), materials (mean 4.39), aesthetics (mean 4.25), and the aspect with the lowest mean (price and production process) They have the same mean of 3.43. The impact on the Lahu hill tribe community found that the new product model can generate sales. Increase income for the Romklao Charoensuk housewife sewing group. There are more distribution channels. Including the concept of developing new products, but it was found that the effect on the distinctiveness of the original identity was reduced. Due to the reduction of patterns, colors and the use of finished materials instead of hand embroidery, the cost is reduced so that prices can be set to suit the general public or tourists who will be able to wear it.

Keywords: community products, Lahu hill tribe people, product development

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) ได้จัดทำขึ้นในช่วงเวลาของการปฏิรูปประเทศท่ามกลางสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและเชื่อมโยงกันใกล้ชิดกันมากขึ้นโดยได้นำหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปณิธานนำทางในการพัฒนาประเทศ ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9–11 เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและช่วยให้สังคมไทยสามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคงเกิดภูมิคุ้มกัน และมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม ส่งผลให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน (กองนโยบายและแผน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 2565) และในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ประเทศไทยได้ประสบวิกฤตเศรษฐกิจหลายครั้ง ทำให้รัฐบาลในแต่ละยุคสมัย

ต่างมีแนวคิดที่จะกำหนดยุทธศาสตร์ของประเทศให้สามารถแข่งขันได้ในระดับที่สูงขึ้น มุ่งการเติบโตของเศรษฐกิจอย่างมีคุณภาพและเสถียรภาพ สร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจระดับฐานราก และการสร้างความเชื่อมโยงเศรษฐกิจภายในประเทศกับเศรษฐกิจโลก สร้างรายได้ให้กับประชาชนและประเทศชาติ ซึ่งจากที่กล่าวมา การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน รวมถึงการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน เป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาความยากจนของประชาชนและเป็นแนวทางที่สร้างเศรษฐกิจ สังคม และชุมชนให้มีความยั่งยืน เพราะเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนรู้จักใช้ทรัพยากรท้องถิ่น ทำให้พวกเขาสามารถพึ่งพาตนเองในระยะยาวได้อย่างมั่นคง (ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และอุทิศ สังขรัตน์, 2557)

ตำบลคีรีราษฎร์ อำเภอบพพระ จังหวัดตาก ประกอบด้วย 13 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านอัมเปี่ยม บ้านแม่ละเมา บ้านป่าหวาย บ้านป่าคา บ้านร่มเกล้าสหมิตร บ้านป่าคาใหม่ บ้านป่าคาเก่า บ้านชิบาโบ บ้านใหม่คีรีราษฎร์ บ้านใหม่ยอดคีรี บ้านใหม่ดินแดง บ้านห้วยไผ่ และบ้านร่มเกล้าเจริญสุข ตำบลคีรีราษฎร์ มีลักษณะทางกายภาพเป็นภูเขาสูงประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวไทยภูเขาอยู่ด้วยกันหลายเผ่า ประกอบด้วยเผ่ามูเซอ เผ่าอีโก้อ (อาข่า) เผ่าลีซอ เผ่าเย้า เผ่าม้ง จีนฮ่อ มีประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ และวัฒนธรรมดั้งเดิมเป็นของตนเองเหมาะสำหรับการฟื้นฟูอนุรักษ์ไว้เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยว (องค์การบริหารส่วนตำบลคีรีราษฎร์, 2565) ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร และการทำสิ่งทอและเครื่องจักสาน ปัจจุบันพื้นที่ตำบลคีรีราษฎร์มีสัดส่วนคนจนมากที่สุดในพื้นที่อำเภอบพพระ จังหวัดตาก (ระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า, 2565) ปัญหาของวิสาหกิจชุมชน หรือกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนท้องถิ่นในพื้นที่ที่สำคัญก็คือ การขาดความรู้ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การพัฒนาทางการตลาด การผลิต การบริหารจัดการ จึงทำให้ยังขาดโอกาสในการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างรายได้และยกระดับผลิตภัณฑ์ รวมถึงช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายและเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภค

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในชุมชน โดยได้ทำการคัดเลือกกลุ่มเย็บผ้าแม่บ้านร่มเกล้าเจริญสุข ตำบลคีรีราษฎร์ อำเภอบพพระ จังหวัดตาก ซึ่งเป็นกลุ่มของชาวไทยภูเขาเผ่าลาหู่

ที่มีการรวมกลุ่มกันเพื่อผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นถิ่น ผ้าทอชุมชนชาวไทยภูเขา ซึ่งการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในชุมชนเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นรวมทั้งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในชุมชน ส่งเสริมให้ผ้าทอชุมชนชาวไทยภูเขาเผ่าลาหู่ได้มีการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ให้เป็นที่น่าสนใจและตรงความต้องการของผู้บริโภค และ เพื่อเป็นการส่งเสริมการขายผ้าทอชุมชนชาวไทยภูเขาเผ่าลาหู่ต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเป็นมาของชุมชนชาวไทยภูเขาเผ่าลาหู่ บ้านร่มเกล้า เจริญสุขตำบลคีรีราษฎร์ อำเภอบพพระ จังหวัดตาก
2. เพื่อพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนชาวไทยภูเขาเผ่าลาหู่ กลุ่มเย็บผ้าแม่บ้านร่มเกล้าเจริญสุขตำบลคีรีราษฎร์ อำเภอบพพระ จังหวัดตาก
3. เพื่อศึกษาผลที่เกิดกับชุมชนชาวไทยภูเขาเผ่าลาหู่ ตำบลคีรีราษฎร์ อำเภอบพพระ จังหวัดตาก จากการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ชุมชน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา แบ่งเป็น 3 ประเด็น ได้แก่
 - 1) ความเป็นมาของชุมชนชาวไทยภูเขาเผ่าลาหู่ บ้านร่มเกล้าเจริญสุข ตำบลคีรีราษฎร์ อำเภอบพพระ จังหวัดตาก
 - 2) การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนชาวไทยภูเขาเผ่าลาหู่ บ้านร่มเกล้าเจริญสุข ตำบลคีรีราษฎร์ อำเภอบพพระ จังหวัดตาก
 - 3) ผลที่เกิดกับชุมชนชาวไทยภูเขาเผ่าลาหู่ ตำบลคีรีราษฎร์ อำเภอบพพระ จังหวัดตาก จากการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ชุมชน
2. ขอบเขตด้านพื้นที่ การศึกษาค้นคว้าวิจัยได้คัดเลือกพื้นที่ศึกษาแบบเฉพาะเจาะจง คือ พื้นที่ตำบลคีรีราษฎร์ อำเภอบพพระ จังหวัดตาก
3. ขอบเขตด้านประชากร การศึกษาค้นคว้าวิจัยได้กำหนดกลุ่มประชากรเป้าหมาย คือ กลุ่มเย็บผ้าแม่บ้านร่มเกล้าเจริญสุข ตำบลคีรีราษฎร์ อำเภอบพพระ จังหวัดตาก

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร และ กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยในครั้งนี้เป็นสมาชิกในกลุ่มเย็บผ้าแม่บ้านร่มเกล้า เจริญสุข ตำบลคีรีราษฎร์ อำเภอบพพระ จังหวัดตาก จำนวน 10 คน

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์เชิงลึกกึ่งโครงสร้าง และแบบประเมินความพึงพอใจต่อการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ชุมชน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลความเป็นมาของชุมชนชาวไทยภูเขาเผ่าลาหู่ บ้านร่มเกล้าเจริญสุข ตำบลคีรีราษฎร์ อำเภอบพพระ จังหวัดตาก รวมถึงภูมิปัญญา ลวดลายผ้าที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวไทยภูเขาเผ่าลาหู่ จากการสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มเย็บผ้าแม่บ้านร่มเกล้าเจริญสุข จำนวน 10 ท่าน และจากการศึกษาจากข้อมูลปฐมภูมิ

การวิเคราะห์ข้อมูล หรือ สถิติที่ใช้ในการวิจัย

วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์หาวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อทำการออกแบบและพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนใหม่จากการมีส่วนร่วมของกลุ่มเย็บผ้าแม่บ้านร่มเกล้าเจริญสุขและผู้เชี่ยวชาญในด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาด จากนั้นทำการวิเคราะห์และประเมินผลที่เกิดกับชุมชนและประเมินความพึงพอใจต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล ผลวิจัยปรากฏว่า

1. เดิมชาวไทยภูเขาเผ่าลาหู่ ตำบลคีรีราษฎร์ อำเภอบพพระ จังหวัดตาก อาศัยอยู่ที่อำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่ แต่เมื่อราวปี พ.ศ. 2520 ได้มีการชักชวนจากนายพลท่านหนึ่งให้เดินทางมาอยู่อาศัยบริเวณใกล้เคียงกับบริเวณที่ตั้งหมู่บ้านในปัจจุบัน โดยเริ่มแรกมีประมาณ 20 ครอบครัว จำนวน 60-70 คน โดยช่วงเวลาราว 3 ปีแรก หลังจากการเดินทางมาตั้งถิ่นฐานที่ตำบลคีรีราษฎร์ ชาวไทย

ภูเขาเผ่าลาหู่ยังไม่สามารถประกอบอาชีพหรือทำการเพาะปลูกเลี้ยงชีพเองได้ เพราะทั้งหมดอยู่ในการดูแลของทหารในพื้นที่ เนื่องด้วยข้อพิพาทของทหารที่กำลังสร้างถนนกับชาวไทยภูเขาที่อาศัยอยู่ก่อน หลังจากผ่านช่วงเวลาตึงเครียดเป็นเวลา 3 ปี ชาวไทยภูเขาเผ่าลาหู่ได้เริ่มทำการเพาะปลูกพืชผลทางการเกษตรและหาของป่ามาเลี้ยงชีพ รวมถึงจำหน่ายเพื่อหารายได้ อีกทั้งทำเครื่องจักสานเพื่อนำไปจำหน่าย และในปี พ.ศ. 2523 กรมพัฒนาที่ดินได้เข้าจัดการแบ่งพื้นที่เพื่อตั้งเป็นหมู่บ้านและแบ่งพื้นที่ทำกินให้กับประชาชน โดยที่หมู่บ้านร่มเกล้าเจริญสุขเพิ่งจัดตั้งเป็นหมู่บ้านแยกออกมาจากหมู่บ้านร่มเกล้าสมิทธิร ตำบลคีรีราษฎร์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก ต่อมานอกจากชาวไทยภูเขาเผ่าลาหู่แล้ว ยังมีชาวไทยภูเขาเผ่าอื่นๆ เข้ามาอาศัยอยู่ด้วย เช่น อาข่า ลีซอ เย้า ม้ง จีนฮ่อ และเมื่อความเจริญต่างๆ เริ่มเข้ามา การใช้ชีวิตของชาวลาหู่เปลี่ยนจากการเพาะปลูกเพื่อเลี้ยงชีพมาเป็น การเพาะปลูกแบบเกษตรกรรมแบบเต็มตัว

การจัดตั้งกลุ่มเย็บผ้าแม่บ้านร่มเกล้าเจริญสุข ครั้งเมื่อสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง เสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมราษฎรพื้นที่อำเภอพบพระในปี พ.ศ.2535 ได้มีพระราชดำรัส โครงการส่งเสริมศิลปาชีพ โดยอาศัยศิลปะที่ตนมี จัดตั้งกลุ่มเย็บผ้าลาหู่ขึ้น โดยแรกเริ่มมีสมาชิกกลุ่ม 8 คน ทำการปักเย็บผ้าส่งให้กับโครงการศิลปาชีพเป็นรายได้เสริมเรื่อยมา จนกระทั่งทางโครงการส่งเสริมศิลปาชีพลดจำนวนการรับผ้าปักลง ประกอบกับสมาชิกกลุ่มเองไม่มีเวลาในการปักผ้าให้ได้ตามความต้องการของโครงการศิลปาชีพ เพราะต่างก็ต้องดูแลแปลงเกษตรที่เพาะปลูกไว้ และต้องดูแลหลายจนไม่มีเวลาในการปักผ้าได้ จึงไม่ได้ทำการปักผ้าส่งให้กับกองศิลปาชีพอีกนับตั้งแต่นั้นมา

ณ ปัจจุบันกลุ่มเย็บผ้าแม่บ้านร่มเกล้าเจริญสุข จะมีการรวมกลุ่มเพื่อตัดเย็บและสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนเป็นครั้งคราว มีแม่สุนารีซึ่งเป็นประธานกลุ่ม ยังคงทำการปักผ้าและตัดเย็บชุด ลาหู่และกระเป๋าทามคำสั่งซื้อจากลูกค้าและมีการวางจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ร้านค้าชุมชนกองทุนหมู่บ้านแต่หากมีคำสั่งซื้อในปริมาณมาก ทางกลุ่มเย็บผ้าแม่บ้านร่มเกล้าเจริญสุขจะรวมตัวเพื่อช่วยกันปักและตัดเย็บให้ทันเวลาตามที่ลูกค้าสั่งซื้อ

2. การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนชาวไทยภูเขาเผ่าลาหู่ บ้านร่มเกล้าเจริญสุข ตำบลคีรีราษฎร์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก จากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ทั้งในด้านที่มา ภูมิปัญญาด้านการทอผ้าและการปักผ้าของชาวไทยภูเขาเผ่าลาหู่ ลวดลายผ้า รวมถึงผลิตภัณฑ์เดิมที่มีการจัดจำหน่ายนั้น พบว่า ผลิตภัณฑ์ที่ได้ผลิตนั้นมีหลากหลายรูปแบบ เช่น เสื้อคลุม กางเกง พู หมวก และกระเป๋ แต่รายได้จากการขายผลิตภัณฑ์ค่อนข้างน้อย เนื่องจากรูปแบบของผลิตภัณฑ์โดยเฉพาะเสื้อคลุมและกระเป๋านั้นเป็นรูปแบบดั้งเดิม ยังไม่มีการคิดประยุกต์หรือริเริ่มสร้างสรรค์ในการพัฒนารูปแบบใหม่ๆ ที่ทันสมัยตอบโจทย์กับกลุ่มผู้ซื้อนักท่องเที่ยว ทำให้นักท่องเที่ยวซึ่งเป็นกลุ่มลูกค้าหลักไม่ค่อยให้ความสนใจในผลิตภัณฑ์ ทั้งที่ทางกลุ่มพยายามชูให้เป็นผลิตภัณฑ์หลัก จึงได้ร่วมกันวิเคราะห์และหาแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์เสื้อคลุมและกระเป๋าของชาวไทยภูเขาเผ่าลาหู่โดยให้มีการออกแบบที่ร่วมสมัย เหมาะสมกับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ไม่ใช่ชาวไทยภูเขาได้ซื้อไปสวมใส่และใช้งาน ทั้งนี้ยังคงให้มีเอกลักษณ์ทั้งในเรื่องของลวดลายและวัสดุของชาวไทยภูเขาเผ่าลาหู่ไว้ เกิดเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ที่เป็นเสื้อคลุมชาวไทยภูเขาเผ่าลาหู่ในรูปแบบที่คนทั่วไป เช่น นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติสามารถนำไปสวมใส่และใช้งานได้ในทุกโอกาส และได้มีการพัฒนาตราผลิตภัณฑ์ใหม่ให้มีความสวยงามและดึงดูดการขายมากขึ้น

รูปที่ 1 ผลิตภัณฑ์ชุมชน เสื้อคลุมชาวไทยภูเขาเผ่าลาหู่ที่ได้รับการพัฒนาใหม่

รูปที่ 2 ผลิตภัณฑ์ชุมชน กระเป๋าชาวไทยภูเขาเผ่าลาหู่ที่ได้รับการพัฒนาใหม่

รูปที่ 3 ตราผลิตภัณฑ์ใหม่กลุ่มเย็บผ้าแม่บ้านร่มเกล้าเจริญสุข

3. ผลที่เกิดกับชุมชนชาวไทยภูเขาเผ่าลาหู่ ตำบลคีรีราษฎร์ อำเภอบพพระ จังหวัดตาก จากการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ชุมชน จากการสัมภาษณ์และสังเกตการณ์ในพื้นที่ พบว่า มีผลที่เกิดกับชุมชนทั้งในด้านบวกและด้านลบ โดยผลกระทบในด้านบวก ได้แก่ ได้ผลิตภัณฑ์ในรูปแบบใหม่ที่มีความทันสมัย ผสมผสานกับเอกลักษณ์ดั้งเดิมของชาวไทยภูเขาเผ่าลาหู่ สร้างโอกาสทางการขายผลิตภัณฑ์เพิ่มมากขึ้น มีช่องทางการจัดจำหน่ายมากขึ้นจากเดิมวางขายที่ร้านค้าชุมชน ก็เริ่มมีการติดต่อผ่านทางสื่อออนไลน์ต่างๆ สามารถสร้างรายได้เพิ่มให้กับกลุ่มเย็บผ้าแม่บ้านร่มเกล้าเจริญสุข ส่วนผลลบในด้านลบนั้น พบว่าเนื่องจากผลิตภัณฑ์ใหม่มีการลวดลายและสีสัน รวมถึงความละเอียดประณีตค่อนข้างมาก เช่น จากเดิมที่ใช้การปักลายด้วยมือ ก็หันมาใช้ลายปักสำเร็จรูป เนื่องจากปัจจัยด้านต้นทุน เวลาในการผลิต อาจทำให้ผลิตภัณฑ์ชุมชนถูกมอง

ว่าไม่ได้คุณภาพที่สูงพอ โดยเฉพาะกับกลุ่มชาวไทยภูเขาเผ่าลาหู่พื้นถิ่นดั้งเดิม

4.ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนของกลุ่มเย็บผ้าแม่บ้านร่มเกล้าเจริญสุข จำนวน 10 คน สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ความพึงพอใจต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนของกลุ่มเย็บผ้าแม่บ้านร่มเกล้าเจริญสุข

รายการประเมินความพึงพอใจ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
ด้านหน้าที่ใช้สอย	5.00	0.00	ดีมาก
ด้านความสวยงามน่าใช้	4.25	0.78	มาก
ด้านความสะดวกสบายในการใช้	4.62	0.58	ดีมาก
ด้านราคา	3.43	0.73	ปานกลาง
ด้านวัสดุ	4.39	0.82	มาก
ด้านกรรมวิธีการผลิต	3.43	0.49	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	4.27	0.36	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สมาชิกกลุ่มเย็บผ้าแม่บ้านร่มเกล้าเจริญสุขมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.27$, S.D.=0.36) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหน้าที่ใช้สอยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=5.00$, S.D.=0.00) รองลงมาคือ ด้านความสะดวกสบายในการใช้ ($\bar{X}=4.62$, S.D.=0.58) ด้านวัสดุ ($\bar{X}=4.39$, S.D.=0.82) ด้านความสวยงามน่าใช้ ($\bar{X}=4.25$, S.D.=0.78) ด้านกรรมวิธีการผลิตและด้านราคา มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X}=3.43$, S.D.=0.49) และ ($\bar{X}=3.43$, S.D.=0.73) ตามลำดับ

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนชาวไทยภูเขาเผ่าลาหู่ กลุ่มเย็บผ้าแม่บ้านร่มเกล้าเจริญสุข ตำบลคีรีราษฎร์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก ผู้วิจัยค้นพบประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายได้ดังต่อไปนี้

1. ผลิตรักกันซ์ชุมชนชาวไทยภูเขาเผ่าลาหู่ที่มีการผลิตและจำหน่ายเดิมมีรูปแบบของผลิตรักกันซ์เป็นแบบดั้งเดิม ยังไม่มีการคิดประยุกต์หรือริเริ่มสร้างสรรค์ในการพัฒนารูปแบบใหม่ๆ ที่ทันสมัยตอบโจทย์กับกลุ่มผู้ซื้อ โดยเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยว ทำให้นักท่องเที่ยวซึ่งเป็นกลุ่มลูกค้าหลักไม่ค่อยให้ความสนใจในผลิตรักกันซ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติพงษ์ เกียรติวิภาค (2559) ศึกษาและพัฒนาก่อนนำผ้าฝ้ายทอมือมาประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาผลิตรักกันซ์ กรณีศึกษา กลุ่มบ้านผ้าฝ้ายทอมือบ้านดอนหลวง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน พบว่า สินค้าในชุมชนมักมีรูปแบบที่คล้ายคลึงกัน ไม่มีการริเริ่ม สร้างสรรค์ พัฒนา และออกแบบให้เกิดความแปลกใหม่หรือน่าสนใจไปจากเดิม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัคพล รื่นกลิ่น (2565) การพัฒนาผลิตรักกันซ์ผ้าทอมือของชนเผ่าลีซูสู่การผลิตเชิงพาณิชย์ตำบลศรีราชูร์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก พบว่า ลวดลายและรูปแบบการทอผ้าสืบทอดต่อกันมาทำให้เกิดการยึดติด ขาดการปรับปรุงและพัฒนาลวดลายและรูปแบบผลิตรักกันซ์ใหม่ๆ

2. ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการพัฒนาผลิตรักกันซ์ชุมชนของกลุ่มเย็บผ้าแม่บ้านร่มเกล้าเจริญสุข พบว่า ในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.27$, S.D.=0.36) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหน้าที่ใช้สอยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=5.00$, S.D.=0.00) เนื่องจากโดยพื้นฐานแล้วชาวไทยภูเขาเผ่าลาหู่จะให้ความสำคัญในเรื่องของประโยชน์การใช้สอย ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของเครื่องนุ่งห่ม หรือผลิตรักกันซ์จากสิ่งทออื่นๆ เป็นหลัก สามารถใช้งานได้อย่างมีรรถประโยชน์ และมีความเป็นเอกลักษณ์ สอดคล้องกับ จุรีวรรณ จันทลาและคณะ (2559) การพัฒนารูปแบบผลิตรักกันซ์ผ้าทอไทยทรงดำเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์ พบว่า ในการออกแบบเกี่ยวกับผลิตรักกันซ์จากผ้าทอไทยทรงดำนั้น อันดับแรกผู้ออกแบบต้องคำนึงถึงหลักการออกแบบโดยทั่วไปที่สำคัญคือ ประโยชน์ใช้สอย อีกส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญที่นักออกแบบจะต้องคำนึงถึงคือ การคงเอกลักษณ์และการสื่อความหมายของลวดลายและสีสันต่างๆ ตามความเชื่อของชาวไทยทรงดำ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน หรือการพัฒนาส่งเสริมการสร้างรายได้ชุมชน ควรมีโครงการหรือแนวทางในการช่วยส่งเสริมการขาย โดยเฉพาะช่องทางการจัดจำหน่าย เพื่อเพิ่มโอกาสทางการขายและสร้างโอกาสทางการท่องเที่ยวของชุมชน

2. ชุมชนอื่นๆ หรือกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนชาวไทยภูเขาเผ่าอื่นๆ ที่มีการผลิตผลิตภัณฑ์ในลักษณะคล้ายคลึงกัน สามารถนำผลการวิจัยไปประกอบ การศึกษาเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาความพึงพอใจต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน จากกลุ่มลูกค้า เพื่อจะได้มีข้อมูลในการพัฒนาปรับปรุงผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง และตรงกับความต้องการของลูกค้าอย่างแท้จริง

2. ควรทำการศึกษาวิจัยในด้านของการพัฒนากระบวนการผลิต ต้นทุน มาตรฐานสินค้า เพื่อยกระดับสินค้า ขยายโอกาสทางการตลาดให้กว้างและเข้าสู่การผลิตเชิงพาณิชย์

บทสรุป

จากผลการศึกษาเรื่องการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนชาวไทยภูเขาเผ่าลาหู่ กลุ่มเย็บผ้าแม่บ้านร่มเกล้าเจริญสุข ตำบลคีรีราษฎร์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก พบว่า เดิมชาวไทยภูเขาเผ่าลาหู่ ตำบลคีรีราษฎร์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก อาศัยอยู่ที่อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ได้อพยพย้ายถิ่นฐานเข้ามาจากการชักชวนของนายพลซึ่งเป็นทหารท่านหนึ่ง และได้เริ่มหาเลี้ยงชีพด้วยการทำการเกษตรและทำเครื่องจักสานเพื่อจำหน่าย และได้มีการรวมกลุ่มเป็นกลุ่มเย็บผ้าแม่บ้านร่มเกล้าเจริญสุขขึ้นมา โดยทำการผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชนชาวไทยภูเขาเผ่าลาหู่ เช่น เสื้อคลุม กระเป๋า แต่ยังไม่สามารถสร้างรายได้จากการจำหน่ายให้กับกลุ่มนักท่องเที่ยวได้ เนื่องจากผลิตภัณฑ์มีความเป็นแบบดั้งเดิมสูง จึงได้ร่วมศึกษาและหาแนวทางพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ร่วมกับนักวิจัยและ

ผู้เชี่ยวชาญออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ให้มีความทันสมัย ตอบโจทย์ต่อการใช้งานและความชื่นชอบของนักท่องเที่ยวมากขึ้น โดยยังคงให้มีเอกลักษณ์ของชาวไทยภูเขาเผ่าลาหู่อยู่ ซึ่งผลกระทบจากการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่มีทั้งด้านบวกและด้านลบ โดยด้านบวก คือ ได้ผลิตภัณฑ์ในรูปแบบใหม่ที่มีความทันสมัย ผสมผสานกับเอกลักษณ์ดั้งเดิมของชาวไทยภูเขาเผ่าลาหู่ สร้างโอกาสทางการขายผลิตภัณฑ์เพิ่มมากขึ้น ส่วนในด้านลบ คือ การที่อาจจะไม่ได้รับการยอมรับจากกลุ่มชาวไทยภูเขาเผ่าลาหู่ที่มีแนวคิดแบบดั้งเดิม คือ ผลิตภัณฑ์อาจขาดความโดดเด่นในเรื่องของลวดลายและสีสันตามแบบดั้งเดิมไป ส่วนผลการประเมินความพึงพอใจต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มเย็บผ้าแม่บ้านร่มเกล้า เจริญสุข พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ซึ่งประเด็นที่มีความพึงพอใจสูงสุด คือ ด้านหน้าที่ใช้สอย ส่วนประเด็นที่มีความพึงพอใจน้อยที่สุด คือ ด้านราคาและด้านกรรมวิธีการผลิต

เอกสารอ้างอิง

- กองนโยบายและแผน, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. (2565). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ.2560-2564**. เข้าถึงเมื่อ ตุลาคม 1, 2565, จาก <http://plan.bru.ac.th/แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ-ฉบับที่-12>
- กิตติพงษ์ เกียรติวิภาค. (2559, มิถุนายน). การศึกษาและพัฒนาการนำผ้าฝ้ายทอมือมาประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ กรณีศึกษา : กลุ่มหมู่บ้านผ้าฝ้ายทอมือบ้านดอนหลวง อำเภอบ้านฝาง จังหวัดลำพูน. **วารสารศิลปกรรมสาร**, 11(1), 13-51.
- จิวรรณ จันพลาและคณะ. (2559, สิงหาคม). การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทยทรงดำเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์. **Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ**, 9(2), 82-98.
- ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และอุทิศ สังขรัตน์. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลา.

Journal of Humanities and Social Sciences, 10(1), 97-122.
ภาคพลเรือนกลิ่น. (2565, สิงหาคม). การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของชนเผ่าลีซู
สู่การผลิตเชิงพาณิชย์ตำบลคีรีราษฎร์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก.
วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 2(4), 315-328.
ระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า. (2565). ภาพรวมคนจนใน
ปี 2565 อำเภอพบพระ จังหวัดตาก. เข้าถึงเมื่อ ตุลาคม 1, 2565,
จาก <https://www.tpmmap.in.th/2565/6307>.
องค์การบริหารส่วนตำบลคีรีราษฎร์. (2565). สภาพทั่วไป ตำบลคีรีราษฎร์
อำเภอพบพระ จังหวัดตาก. เข้าถึงเมื่อ ตุลาคม 1, 2565, จาก
<http://www.khirirat.go.th/page.php?id=3>

กลยุทธ์การตลาดออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการ
ซื้ออาหารเพื่อสุขภาพของประชากรในเขต
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

Online Marketing Strategy Affecting Healthy
Food Purchase Behavior of the Population in
Bangkok Metropolitan Region

ฐิติมาศ จันทรภริมย์¹ , สายใจ แจ้งสุทิมล²

Thitimas Juntrapirom , Saijai Jangsutimal

นิวรรตน์ วิจิตรกุลสวัสดิ์³ และ นัทญา จะเรียมพันธ์⁴

Niwarat Wijitkulsawat and Nattaya Jariamphan

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลยุทธ์การตลาดออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพของประชากรในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชากรที่บริโภคอาหารเพื่อสุขภาพในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 385 คน โดย

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์, สาขาวิชาสื่อวิทยุและโทรทัศน์ดิจิทัล (นศ.บ.)

หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต

²อาจารย์, สาขาวิชาศิลปการประกอบอาหารและการจัดการภัตตาคาร (ศศ.บ.)

หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์,ดร., สาขาวิชาการจัดการ (บธ.ม.)

หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต

⁴ผู้ช่วยศาสตราจารย์, สาขาวิชาศิลปการประกอบอาหารและการจัดการภัตตาคาร (ศศ.บ.)

หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต

ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล นำมาวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการศึกษาพบว่า ประชากรในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ที่บริโภคอาหารเพื่อสุขภาพโดยมีประสบการณ์สั่งซื้ออาหารทางออนไลน์ ที่ทำการศึกษาส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพของผู้บริโภคโดยภาพรวมผู้ซื้อให้ความสำคัญในระดับมาก การนำกลยุทธ์การตลาดออนไลน์มาใช้ในการดำเนินการทางธุรกิจเพื่อจำหน่ายอาหารเพื่อสุขภาพในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และองค์ประกอบกลยุทธ์การตลาดออนไลน์มีอิทธิพลทางบวกต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพของประชากรในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: กลยุทธ์การตลาดออนไลน์, อาหารเพื่อสุขภาพ, พฤติกรรมการซื้อ, พฤติกรรมผู้บริโภค

Abstract

This research aims to study about Online Marketing Strategy Affecting Healthy Food Purchase Behavior of the Population in Bangkok Metropolitan Region. The sample group is 385 Population in Bangkok Metropolitan Region. The research tool is a questionnaire. The researcher used the descriptive statistics to analyze the data which are Percentage, Mean, and Standard Deviation, used the inferential statistics for the Hypothesis Testing which is Multiple Regression Analysis. The result has shown that Healthy Food Purchase Behavior of the Population in Bangkok Metropolitan Region both are considered as a Good level, Online Marketing Strategy Healthy Food both are considered as a Good level and Online Marketing Strategy Affecting Healthy Food Purchase Behavior of the Population in Bangkok Metropolitan Region at the statistical significant level of .05.

Keywords: online marketing strategy, Healthy Food, Purchasing behavior, Consumer behavior

บทนำ

กระแสรักสุขภาพและการรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพนั้นได้รับความสนใจเป็นอย่างมาก ในปัจจุบันผู้บริโภคให้ความสนใจในการดูแลสุขภาพ โดยการเลือกรับประทานอาหารที่ช่วยลดความเสี่ยงต่อการเกิดโรคกลุ่มไม่ติดต่อเรื้อรัง (Non-communicable diseases: NCDs) ข้อมูลจาก Euromonitor International นำเสนอเกี่ยวกับตลาดอาหารและเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพของไทย ในปี 2560 ที่ผ่านมามีแนวโน้มเติบโตต่อเนื่องเฉลี่ยร้อยละ 3.5 ต่อปี มีมูลค่าราว 187,000 ล้านบาท เฉพาะตลาดเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพนั้นมีมูลค่า 86,700 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 46.0 ของตลาดทั้งหมด และในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ย ร้อยละ 5.9 ต่อปี โดยพบว่าคนไทยนิยมบริโภคอาหารในกลุ่มฟังก์ชันนอล (Functional food) เป็นอันดับหนึ่งรองลงมาคือ อาหารเพื่อสุขภาพจากธรรมชาติที่ผ่านการแปรรูปน้อยที่สุด นอกจากนี้ อาหารเพื่อสุขภาพที่อยู่ในรูปแบบของอาหารสำเร็จรูปยังคงมีการเติบโต คือ นมและผลิตภัณฑ์จากนม อาหารเพื่อสุขภาพสำหรับเด็กและขนมขบเคี้ยวเพื่อสุขภาพ (ยงยุทธ เสาวฤทธิ์, 2560)

จากการแพร่ระบาดของไวรัส COVID-19 ในการระบาดครั้งนี้ยังส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้ชีวิตและการบริโภคที่เปลี่ยนไปของผู้บริโภค ผู้บริโภคหันมาให้ความสนใจในการดูแลสุขภาพและระมัดระวังตัวเองมากขึ้นทั้งด้านสุขอนามัย ความปลอดภัย และการมองหาสิ่งที่จะช่วยเสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้ตัวเอง อาหารจึงเป็นอีกหนึ่งเรื่องที่ผู้บริโภคตระหนักและให้ความสำคัญเพิ่มมากขึ้น รวมถึงช่องทางในการเลือกซื้อ ผู้บริโภคต่างหลีกเลี่ยงการเดินทางที่ต้องสัมผัสกับผู้คน และมลภาวะต่าง ๆ การสั่งอาหารรูปแบบ Delivery จึงกลายเป็นช่องทางที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก พฤติกรรมที่เปลี่ยนไปเหล่านี้ส่งผลให้สถานการณ์ทางเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมอาหารในประเทศไทยยังมีแนวโน้มการเติบโตได้อย่างต่อเนื่อง ศูนย์วิจัยเทรนด์และคอนเซปต์แห่งอนาคตได้มีการจัดทำข้อมูล

เกี่ยวกับ Future Food Trend 2021 กล่าวถึงนวัตกรรมในอุตสาหกรรมอาหารที่น่าสนใจที่จะเป็นเทรนด์ในอนาคต ได้แก่การกินเพื่อเสริมภูมิคุ้มกันจากการระบาดของ COVID-19 โภชนาการเฉพาะบุคคลการกินเพื่อสุขภาพจิตใจ โดยการใส่สารบางอย่างที่ช่วยลดความเสียหายจากอนุมูลอิสระและการอักเสบของสมอง อาหารการกินของผู้สูงอายุโดยเน้นตลาดอาหารสำหรับผู้สูงอายุกินเพื่อความหลากหลายทางชีวภาพ เน้นให้ผู้บริโภคครบประทานอาหารครบ 5 หมู่ และโภชนาการรูปแบบใหม่ที่ไม่บริโภคเนื้อสัตว์เลือกบริโภคเฉพาะอาหารหรือผลิตภัณฑ์ที่มาจากผัก ผลไม้ และธัญพืชแบบ 100% ซึ่งเทรนด์อาหารเพื่อสุขภาพดังกล่าว ผู้บริโภคมองว่าจะช่วยป้องกันหรือยืดอายุสุขภาพทั้งทางกายและจิตใจ (สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์, 2563)

แทบทุกประเภทธุรกิจเมื่อช่องทางออนไลน์เข้ามามีอิทธิพลกับแบรนด์สินค้าหรือธุรกิจ ทุกประเภททั่วโลกใช้ช่องทางออนไลน์ในการนำเสนอสินค้าหรือบริการ ทำให้การปรับกระบวนการวิเคราะห์ตลาด รวมถึงกลยุทธ์ทางการตลาดนั้นต้องปรับเปลี่ยนไปตามประเภทช่องทางการขาย เพราะพฤติกรรม การเลือกซื้อและการใช้จ่ายของผู้ใช้งานออนไลน์ ต่างก็มีการเปลี่ยนแปลงตามกระแสเทรนด์ดิจิทัลเช่นกัน ดังนั้น การปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ที่ดีของธุรกิจคือการปรับให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายที่เปลี่ยนไป กลยุทธ์การทำการตลาดออนไลน์ที่อาจจะสามารถนำไปปรับใช้กับธุรกิจ เช่น ช่องทางการขายหรือจำหน่ายสินค้า (Channels) มีบทบาทต่อการเลือกซื้อสินค้าเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็น Facebook Page ที่มีฟังก์ชันรายการสินค้าให้ลูกค้าเลือกได้, Line ช่องทางในการติดต่อ รวมถึงสามารถส่งลิงก์ให้ลูกค้าได้, E-Marketplace รูปแบบต่างๆ ที่สามารถลงขายสินค้าได้ (วรินทร์พิพัชร วัชรพงษ์เกษม, 2560) เช่น Lazada, Shopee เป็นต้น, การสื่อสารกับลูกค้าหรือผู้ติดตามบนช่องทางออนไลน์เป็นอีกหนึ่งกลยุทธ์ที่ดี เพราะนอกจากจะช่วยด้านสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้า ยังมีความสำคัญในการบริการที่ดีได้ด้วย การสื่อสารกับลูกค้านั้นอาจจะเป็นการทำคอนเทนต์ในลักษณะคำถาม เชิญชวนให้คนมาคอมเมนต์หรือแสดงความคิดเห็น รวมถึงการตอบคำถามผ่าน Chat message กับลูกค้าโดยตรง ความเร็ว Omni Channel Marketing เป็นกลยุทธ์ที่นำการตลาดทางออนไลน์ (Online)

เชื่อมโยงกับช่องทางออฟไลน์ (Offline) คือ มีทั้งหน้าร้านและช่องทางออนไลน์ ในการขายสินค้า จึงสามารถเพิ่มบทบาทของทั้งสองช่องทางเข้าด้วยกันได้ เช่น ร้านอาหารมีโปรโมชั่นบนช่องทางออนไลน์ให้ลูกค้าสามารถสแกน QR Code หรือนำโค้ดไปแสดงหน้าร้านเพื่อรับส่วนลดได้ เป็นต้น (วรินทร์พิพชร วัชรพงษ์ เกษม, 2560) Content ที่ดีสอดคล้องกับสินค้าและบริการ การเลือกซื้อสินค้า ของผู้ใช้งานบนออนไลน์ในปัจจุบันนั้นอาศัยการดึงดูดด้วยรีวิว (review) ซึ่งการ เขียนรีวิวลินค่านั้นมีความหลากหลาย แต่สิ่งที่ต้องคำนึงถึงคือความสอดคล้อง เกี่ยวข้องกับธุรกิจ (ณัฐวศา สุทธิธาดา, 2559) Online Influencer มีบทบาท กับธุรกิจที่ต้องการกระแสนิยม เพราะเน้นการโปรโมทสินค้าในลักษณะการทำ ให้เกิดกระแสนิยม หรือเกิดเทรนด์ เพิ่มโอกาสในการขายและเป็นที่รู้จักมากขึ้น (ณัฐวศา สุทธิธาดา, 2559) กลยุทธ์การศึกษาพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย (Customer Behavior) เป็นสิ่งสำคัญในการกำหนดช่องทางขายหลัก การทำ คอนเทนต์ในรูปแบบที่เหมาะสมกับช่องทางนั้นๆ ซึ่งการวิเคราะห์นี้ยังเป็นสิ่ง สำคัญในการสร้างหรือปรับเปลี่ยนข้อมูลการให้บริการในอนาคตได้

ความเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องของการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ทำให้ การตลาดต้องปรับตัวให้ทันกับระบบการค้า ซึ่งการใช้อิเล็กทรอนิกส์เป็น เครื่องมือทางการพาณิชย์ที่มีหลากหลายรูปแบบ และเครื่องมือที่นิยมใช้กันมาก ที่สุดสำหรับการตลาดอิเล็กทรอนิกส์ทางอินเทอร์เน็ตนี้เรียกว่า “การตลาด ออนไลน์” ซึ่งเป็นการทำการตลาดผ่านสื่อออนไลน์ต่างๆ เช่น เว็บไซต์ สังคม ออนไลน์ อีเมล เป็นต้น เป็นการสื่อสารผ่านทางเนื้อหา (Content) ไม่ว่าจะเป็นอยู่ใน รูปของข้อความ รูปภาพ วิดีโอ Info graphic หรือการผสมผสานทุกอย่างเข้า ด้วยกัน มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อทำให้สินค้าเป็นที่รู้จัก และกระตุ้นให้เกิดการซื้อ สินค้าหรือบริการเพิ่มมากขึ้น ซึ่งในปัจจุบันการเสนอขายสินค้าและบริการต่างๆ ก็มีเพิ่มมากขึ้น ประชาชนก็เริ่มให้ความสนใจกับการซื้อสินค้าผ่านทางออนไลน์ มากขึ้น เนื่องจากมีความสะดวก รวดเร็ว สามารถเปรียบเทียบราคาสินค้าก่อน การซื้อได้ และการมีบริการจัดส่งถึงที่ เป็นต้น

จากที่กล่าวมาวิถีชีวิตใหม่ในปัจจุบันส่งผลให้อาหารเพื่อสุขภาพเป็น ที่ต้องการของผู้บริโภคเป็นอย่างมาก ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึงกล

ยุทธ์การตลาดออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพของประชากรในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อให้ทราบถึงกลยุทธ์การตลาดออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพของประชากรในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ที่จะเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจและผู้ประกอบการธุรกิจอาหารเพื่อสุขภาพ ใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการนำไปวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาดและปรับปรุงการบริหารจัดการให้เป็นรูปแบบธุรกิจอาหารเพื่อสุขภาพเพื่อการแข่งขันทางการตลาดในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษากลยุทธ์การตลาดออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพของประชากรในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

สมมติฐานการวิจัย

กลยุทธ์การตลาดออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพของประชากรในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นการศึกษาพฤติกรรมการตลาดออนไลน์ ประกอบด้วย มุ่งเน้นที่โซเชียลเน็ตเวิร์ค สร้างความน่าสนใจบนโลกออนไลน์ ใช้ผู้มีอิทธิพลบนโลกออนไลน์ สร้างตำแหน่งให้ธุรกิจ ใช้พันธมิตรบนโลกออนไลน์ สร้างการเข้าถึงในหลากหลายอุปกรณ์ พยายามทำให้ลูกค้าเข้าใจง่ายมากที่สุด ใช้การเก็บข้อมูลมาเป็นการบ้าน สร้างกระแสที่ดีอยู่เสมอ และสร้างการตื่นตัวอย่างต่อเนื่องเป็นภาพจำ พฤติกรรมการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพของประชากรในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ประกอบด้วย พฤติกรรมก่อนการซื้อ การค้นหาข้อมูล การประเมินทางเลือก การตัดสินใจซื้อ และพฤติกรรมหลังการซื้อ
2. ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
3. ขอบเขตด้านเวลา ด้านระยะเวลาการศึกษา ตั้งแต่ กรกฎาคม 2565 – เมษายน 2566

4. ขอบเขตด้านประชากร คือ ประชากรในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ที่บริโภคอาหารเพื่อสุขภาพโดยมีประสบการณ์สั่งซื้ออาหารทางออนไลน์ที่ไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน

กระบวนการวิจัย หรือ วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยใน 3 ประเด็น ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ได้แก่ ประชากรในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ที่บริโภคอาหารเพื่อสุขภาพโดยมีประสบการณ์สั่งซื้ออาหารทางออนไลน์ที่ไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน

กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการประมาณการร้อยละ ในกรณีไม่ทราบประชากร โดยใช้สูตรของ (Cochran, 1953) ได้จำนวน 385 คน

การสุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยทฤษฎีความน่าจะเป็น (Non Probability Sampling) ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ด้วยการลงพื้นที่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีการสัมภาษณ์เบื้องต้นก่อนเก็บข้อมูลโดยผู้ให้ข้อมูลต้องเคยมีประสบการณ์สั่งซื้ออาหารเพื่อสุขภาพทางออนไลน์ จำนวน 385 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

โครงสร้างของแบบสอบถามออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของประชากรในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ที่บริโภคอาหารเพื่อสุขภาพโดยมีประสบการณ์สั่งซื้ออาหารทางออนไลน์ที่ตอบแบบสอบถาม ลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และอาชีพ

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับกลยุทธ์การตลาดออนไลน์ของธุรกิจชุมชนประเภทร้านอาหารในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย มุ่งเน้นที่โซเชียลเน็ตเวิร์ค สร้างความน่าสนใจบนโลกออนไลน์ ใช้ผู้มีอิทธิพลบนโลกออนไลน์ สร้างตำแหน่งให้ธุรกิจ ใช้พันธมิตรบนโลกออนไลน์ สร้างการเข้าถึงใน

หลากหลายอุปกรณ์ พยายามทำให้ลูกค้าเข้าใจง่ายมากที่สุด ใช้การเก็บข้อมูลมาเป็นการบ้าน สร้างกระแสที่ดีอยู่เสมอ และสร้างการคุ้นจำลองให้เป็นภาพจำ ซึ่งแบบสอบถามมีลักษณะตรวจสอบรายการ (Checklist) มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert)

ตอนที่ 3 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมในการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ ประกอบด้วย พฤติกรรมก่อนการซื้อ การค้นหาข้อมูล การประเมินทางเลือก การตัดสินใจซื้อ และพฤติกรรมหลังการซื้อ ลักษณะคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) สร้างตามมาตรวัดของลิเคิร์ท (Likert scale) ให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกระดับการตัดสินใจ จำนวนข้อคำถาม 19 ข้อ

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

- ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เรื่องกลยุทธ์ในการดำเนินงานของธุรกิจชุมชนประเภทร้านอาหารในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก การวิจัยครั้งนี้

- สร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์และตัวแปรในการวิจัย การตรวจสอบคุณภาพแบบสำรวจ โดยทดสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยต่อไป

1. การหาคุณภาพเครื่องมือผู้วิจัยนำข้อคำถามในแบบสอบถามทุกข้อไปดำเนินการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้เทคนิคการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item objective congruence : IOC) ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เป็นผู้ประเมิน ผลการประเมินพบว่า ข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามทั้งฉบับ 1.00 การทดสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของข้อคำถามจะกระทำขึ้นเพื่อให้มั่นใจ ว่าข้อคำถามที่ใช้สามารถวัดตัวแปรได้อย่างเหมาะสม โดยค่าสถิติที่ได้ต้องไม่ต่ำกว่า .5 จึงจะยอมรับได้ว่า มีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Hair – Other, 2010)

2. การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้เก็บข้อมูล กับผู้ประกอบการร้านอาหารในจังหวัดอ่างทองที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อดำเนินการหาค่าความเชื่อมั่นของแต่ละข้อโดยใช้เทคนิคแบบอัลฟาของครอนบาค (Cronbach alpha) พบว่าค่าถ่วงน้ำหนักของแต่ละข้อย้อมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ .832 การทดสอบความเชื่อมั่นของข้อคำถามจะกระทำขึ้นเพื่อให้แน่ใจว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นสูงค่าสถิติที่ได้ต้องไม่ต่ำกว่า .6 จึงยอมรับได้ว่ามีความเชื่อมั่น (Nunnally, 1978)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาแจกแบบสอบถามในการตอบแบบสอบถามให้กับประชากรในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ที่บริโภคอาหารเพื่อสุขภาพโดยมีประสบการณ์สั่งซื้ออาหารทางออนไลน์ ด้วยตนเองโดยเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดจำนวน 385 ชุด

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้ทำวิจัยได้กำหนดค่าสถิติสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลไว้ (พุฒิพงศ์ เอี่ยมสินธร, 2561) ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ จำนวนร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของข้อมูลเชิงคุณภาพในลักษณะต่างๆ เพื่อสรุปลักษณะทั่วไปของตัวอย่างที่ศึกษา

2. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) กำหนดระดับนัยสำคัญ $\alpha = .05$ ในการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล ผลวิจัยปรากฏว่า ประชากรในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ที่บริโภคอาหารเพื่อสุขภาพโดยมีประสบการณ์สั่งซื้ออาหารทางออนไลน์ ที่ทำการศึกษาส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพของผู้บริโภคโดยภาพรวมผู้ซื้อให้ความสำคัญในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ พฤติกรรมหลังการซื้อมีความสำคัญระดับมากที่สุด รองลงมา คือ พฤติกรรมก่อนการซื้อมีความสำคัญระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ การตัดสินใจซื้อมีความสำคัญระดับมาก การนำกลยุทธ์การตลาดออนไลน์มาใช้ในการดำเนินการทางธุรกิจเพื่อจำหน่ายอาหารเพื่อสุขภาพในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.01) ได้แก่ สร้างตำแหน่งให้ธุรกิจ และใช้พันธมิตรบนโลกออนไลน์ (ค่าเฉลี่ย 4.18) สร้างความน่าสนใจบนโลกออนไลน์และพยายามทำให้ลูกค้าเข้าใจง่ายมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.15) มุ่งเน้นที่โซเชียลเน็ตเวิร์ค และ สร้างการเข้าถึงในหลากหลายอุปกรณ์ (ค่าเฉลี่ย 4.13) สร้างการคุ้นจำลองให้เป็นภาพจำ (ค่าเฉลี่ย 4.10) ใช้การเก็บข้อมูลมาเป็นการบ้าน (ค่าเฉลี่ย 4.02) สร้างกระแสที่ดีอยู่เสมอ (ค่าเฉลี่ย 3.85) และใช้ผู้มีอิทธิพลบนโลกออนไลน์ (ค่าเฉลี่ย 3.72) ตามลำดับ

และจากการศึกษากลยุทธ์การตลาดออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพของประชากรในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า องค์ประกอบกลยุทธ์การตลาดออนไลน์ที่มีอิทธิพลทางบวกต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพของประชากรในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การตลาดออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม การซื้ออาหารเพื่อสุขภาพของประชากรในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผู้วิจัยค้นพบประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายได้ดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการซื้อ พบว่าผู้บริโภคให้ความสำคัญต่อ พฤติกรรมการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพโดยรวมระดับมาก โดยพบว่าด้านที่มีระดับ ความสำคัญมากที่สุด คือ พฤติกรรมหลังการซื้อ ที่ว่าเมื่อพอใจในการซื้ออาหาร เพื่อสุขภาพมารับประทานแล้วจะกลับไปซื้ออีก ผู้วิจัยมีความเห็นว่าผู้บริโภค อาหารเพื่อสุขภาพเมื่อได้รับประทานแล้วพบว่าได้รับการตอบสนองความ ต้องการและเกิดความพึงพอใจ เช่น ไม่เจ็บป่วยควบคุมน้ำหนักได้ในระดับที่ ต้องการ รู้สึกผิพรรณดี และระบบขับถ่ายดี ทำให้ผู้บริโภคให้ความสำคัญและ เกิดการบริโภคซ้ำ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Schiffman and Kanuk (2000, อ้างถึงใน วิภาดา เนียมรักษา, 2558) ที่กล่าวไว้ว่า พฤติกรรมภายหลัง การซื้อ (Post Purchase Behavior) หลังจากการซื้อและทดลองใช้ผลิตภัณฑ์ ไปแล้วผู้บริโภคจะมีประสบการณ์เกี่ยวกับความพอใจหรือไม่พอใจผลิตภัณฑ์ ซึ่ง ความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจของผู้บริโภคส่งผลกระทบต่อพฤติกรรม การซื้อและการซื้อซ้ำสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราภา ยังลือ (2562) ที่กล่าว ว่า คนวัยทำงานในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครส่วนใหญ่มักเลือกซื้ออาหารที่มี ภาภโยอาหารสูงมาบริโภค เพราะรู้สึกว่าอาหารประเภทดังกล่าวช่วยในการ ขับถ่ายได้ดี ซึ่งหลังจากการเลือกซื้ออาหารเพื่อนำมาบริโภคแล้ว จะทำให้ ผู้บริโภครับรู้ได้ถึงประโยชน์หรือโทษของอาหารที่เลือกรับทานที่ส่งผลต่อ สุขภาพ และสร้างความพึงพอใจ ส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อในครั้งต่อไป และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของชนิดดา ศิริพล (2564) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพของประชากรในเขต กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการซื้ออาหาร เพื่อสุขภาพ โดยภาพรวมผู้ซื้อให้ความสำคัญอยู่ ในระดับมาก โดยให้ ความสำคัญมากที่สุด คือ ด้านพฤติกรรมหลังการซื้อ

2. กลยุทธ์การตลาดออนไลน์ของร้านอาหารเพื่อสุขภาพในเขต

กรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าสร้างตำแหน่งให้ธุรกิจ ใช้พันธมิตรบนโลกออนไลน์ สร้างความน่าสนใจบนโลกออนไลน์และพยายามทำให้ลูกค้าเข้าใจง่ายมากที่สุด มุ่งเน้นที่โซเชียลเน็ตเวิร์ค และ สร้างการเข้าถึงในหลากหลายอุปกรณ์ สร้างการตื่นจålองให้เป็นภาพจำ ใช้การเก็บข้อมูลมาเป็นการบ้าน สร้างกระแสที่ตืออยู่เสมอ และใช้ผู้มีอิทธิพลบนโลกออนไลน์ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของปริญ ลักษิตามาต (2561) ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การตลาดเพื่อสร้างคุณค่าการรับรู้อาหารไทยประยุกต์สู่อาเซียน ผลการศึกษาพบว่า ธุรกิจร้านอาหารไทยประยุกต์มีกลยุทธ์การตลาดบริการเพื่อสร้างคุณค่ารับรู้อาหารไทยประยุกต์สู่ตลาดอาเซียนในภาพรวมจัดอยู่ในระดับมาก โดยกลยุทธ์การตลาดบริการค่าเฉลี่ย 4.02 ได้แก่ กลยุทธ์อาหารและการตอบสนองความต้องการลูกค้า การสื่อสาร ความสะดวกสบาย ต้นทุนการดำเนินการ ส่วนคุณค่าการรับรู้อาหารไทยประยุกต์ พบว่า จัดอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ครอบคลุมสภาพแวดล้อมราคาอาหารสมราคา คุณภาพการบริการ การยอมรับ ชื่นชม ความสุขในการรับประทานอาหาร เวลาและ ความพยายาม ชื่อเสียงและโฆษณาการ และความปลอดภัยอาหาร ดังนั้นกลยุทธ์การตลาดออนไลน์จึงนำมาใช้ในการดำเนินงานทางธุรกิจด้านการบริหารจัดการเนื้อหาทางการตลาดด้วยเนื้อหาที่สร้างสรรค์ น่าสนใจ น่าติดตาม และมีความทันสมัยอยู่เสมอ และควรให้ความสำคัญกับกลยุทธ์การตลาดออนไลน์ด้านการจัดการชื่อเสียงองค์กรออนไลน์เพื่อช่วยลดปัญหาข้อร้องเรียนในเชิงลบและช่วยเสริมสร้างความไว้วางใจที่ดีต่อธุรกิจ นอกจากนี้ควรให้ความสำคัญกับการตระหนักถึง ตราสินค้าของธุรกิจผ่านสัญลักษณ์ โลโก้ ที่โดดเด่นแตกต่าง เพื่อช่วยเพิ่มการจดจำ ให้มากขึ้น รวมไปถึงมีการพัฒนาความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายให้มีความแข็งแกร่งยาวนานซึ่งก่อให้เกิดผลดีต่อธุรกิจบริการในยุคดิจิทัลต่อไป

3. องค์ประกอบกลยุทธ์การตลาดออนไลน์มีอิทธิพลทางบวกต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพของประชากรในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ สร้างความน่าสนใจบนโลกออนไลน์ พยายามทำให้ลูกค้าเข้าใจง่ายมากที่สุด สร้างการตื่นจålองให้เป็น

ภาพจำ และสร้างกระแสที่ดีอยู่เสมอ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของพุฒิพงศ์ เอี่ยมสินธร และฐิติมาศ จันทราภิรมย์ (2565) ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การตลาดออนไลน์ของธุรกิจชุมชนประเภทร้านอาหารเพื่อความสามารถในการแข่งขันในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า กลยุทธ์การตลาดออนไลน์มีอิทธิพลทางบวกต่อความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจชุมชนประเภทร้านอาหารในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ ด้านการตลาด ด้านการเงิน ด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ และด้านการจัดซื้อ เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถนำเอาผลงานวิจัยไปใช้ในการพัฒนา ปรับปรุงและกำหนดกลยุทธ์ของธุรกิจให้สอดคล้องและตรงตามความต้องการของลูกค้าที่มาใช้บริการได้อย่างแท้จริง นอกจากนี้พันธมิตรทางธุรกิจยังสามารถนำไปใช้ในการวางแผนด้านการตลาดเพื่อส่งเสริมการขายให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การตลาดออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม การซื้ออาหารเพื่อสุขภาพของประชากรในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผู้วิจัยพบข้อเสนอแนะได้ดังต่อไปนี้

- 1.ผู้ประกอบการธุรกิจร้านอาหารเพื่อสุขภาพในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑลที่มีการนำกลยุทธ์การตลาดออนไลน์มาใช้ในการดำเนินการทางธุรกิจเพื่อเพิ่มความสามารถและเพิ่มศักยภาพทางธุรกิจได้สูงสุด ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐควรให้การส่งเสริม สนับสนุน และกระตุ้นให้ ผู้ประกอบการธุรกิจร้านอาหารนำกลยุทธ์การตลาดออนไลน์มาใช้ในการดำเนินการทางธุรกิจให้มากยิ่งขึ้น โดยจัดให้มีการฝึกอบรมการตลาดออนไลน์มาใช้ในการดำเนินการทางธุรกิจ จัดจุดกระจายสัญญาณเครือข่ายอินเทอร์เน็ตให้มีประสิทธิภาพสูง เป็นต้น

- 2.ผู้ประกอบการธุรกิจร้านอาหารเพื่อสุขภาพในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑลควรนำกลยุทธ์การตลาดออนไลน์มาใช้ในการดำเนินการทางธุรกิจให้มากยิ่งขึ้น ด้วยการศึกษารเรียนรู้ ทำความเข้าใจการตลาดออนไลน์จนสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินการทางธุรกิจให้มีความสามารถในการแข่งขันเพิ่มขึ้น อันจะนำมาซึ่งความมั่นคงและยั่งยืนของธุรกิจร้านอาหาร

3.ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรคำนึงถึงตัวแปรอื่นที่อาจมีอิทธิพลต่อกลยุทธ์การตลาดออนไลน์ของผู้ประกอบการธุรกิจร้านอาหารเพื่อสุขภาพในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

บทสรุป

ประชากรในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ที่บริโภคอาหารเพื่อสุขภาพโดยมีประสบการณ์สั่งซื้ออาหารทางออนไลน์ ที่ทำการศึกษาส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพของผู้บริโภคโดยภาพรวมผู้ซื้อให้ความสำคัญในระดับมาก การนำกลยุทธ์การตลาดออนไลน์มาใช้ในการดำเนินการทางธุรกิจเพื่อจำหน่ายอาหารเพื่อสุขภาพในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และองค์ประกอบกลยุทธ์การตลาดออนไลน์มีอิทธิพลทางบวกต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพของประชากรในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บรรณานุกรม

- จิราภา ยังลือ. (2562). กระบวนการตัดสินใจซื้ออาหารเพื่อสุขภาพของคนวัยทำงานในเขตพื้นที่ กรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าแบบอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชนัดดา ศิริพล (2564) ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพของประชากรในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. สาขาการจัดการทั่วไป คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ณัฐวศา สุทธิธาดา. (2559). ONLINE MARKETING ใครๆ ก็ทำได้ชนะใจลูกค้า เหนือกว่าคู่แข่ง. กรุงเทพมหานคร: วิดีตบุ๊กส์.
- ยงยุทธ เสาวพฤกษ์. (2560). แนวโน้ม‘อาหารและเครื่องดื่ม’เพื่อสุขภาพ. สืบค้นเมื่อ 19 พฤษภาคม 2564, จาก <https://www.prachachat.net/columns/news-268743>
- ปริญ ลักษิตามาศ. (2561). กลยุทธ์การตลาดเพื่อสร้างคุณค่าการรับรู้อาหารไทยประยุกต์สู่อาเซียน. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยสยาม.

พุดมพงศ์ เอี่ยมสินธร. (2561). เอกสารประกอบการสอนวิชาการระเบียบวิธีวิจัยธุรกิจ. กรุงเทพฯ: สาขาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต, กรุงเทพฯ.

พุดมพงศ์ เอี่ยมสินธร และฐิติมาศ จันทราภิรมย์ (2565) กลยุทธ์การตลาดออนไลน์ของธุรกิจชุมชนประเภทร้านอาหารเพื่อความสามารถในการแข่งขันในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ทุนวิจัยสาขาศิลปการประกอบอาหารและการจัดการภัตตาคาร คณะอุตสาหกรรมบริการ, มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต, กรุงเทพฯ.

วรินทร์พิพัชร วัชรพงษ์เกษม. (2560). เอกสารประกอบการสอนรายวิชา:

พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์. (2563). เทรนด์นวัตกรรมอาหาร

2564 พลวัตผู้บริโภคที่ผู้ผลิตต้องจับตา. สืบค้นเมื่อ 18 พฤษภาคม

2564, จาก [https://www.cea.or.th/th/single-](https://www.cea.or.th/th/single-statistic/futurefood-trend-2021)

statistic/futurefood-trend-2021

Hair, et al., (2010). **Multivariate data analysis: A global perspective.**(7th edition). New Jersey, NJ: Pearson education Inc.

Nunnally, J.C. (1978). **Psychometric theory** (2nd ed.) New York: McGraw-Hill.

W.G Cochran, (1953) **The nature of and conditions for online trust.** Journal of Business Ethics, 43(1), 3–19.

การพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านร่วมกับเทคนิคเกมิฟิเคชัน
(Gamification) เพื่อส่งเสริมความสามารถการอ่านคำ
ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงาน
การศึกษาเอกชนจังหวัดสงขลา

The Development of Reading Skill Practice Package
in Combination with Gamification Techniques to
Improve Thai Language Reading Skills of
Prathomsuksa 2 Students Affiliated to Office of
The Private Education Songkhla Province

ชนิษฐา โลหะประเสริฐ¹

Khanitta Lohaprasert

เฉลิมชัย มนุเสวต²

Chalermchai Manoosawet

ชุติมา ทศโร³

Chutima Thusaro

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อสร้างชุดฝึกทักษะการอ่าน
ร่วมกับเทคนิคเกมิฟิเคชัน (Gamification Techniques) เพื่อส่งเสริม
ความสามารถการอ่านคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ให้มี
ประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถ

¹ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

² อาจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

³ อาจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

ทางการอ่านภาษาไทย ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยการใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านร่วมกับเทคนิคเกมิฟิเคชัน (Gamification Techniques) 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังการใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านร่วมกับเทคนิคเกมิฟิเคชัน (Gamification Techniques) กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนโรงเรียนราษฎร์บำรุง อำเภอรอนดง จังหวัดสงขลา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/2 จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียน 23 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 1) ชุดฝึกทักษะการอ่านคำภาษาไทย โดยใช้คำพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 2) แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 3) แบบทดสอบความสามารถทางการอ่านคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 4) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อชุดฝึกทักษะการอ่านร่วมกับเทคนิคเกมิฟิเคชัน (Gamification) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ของชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาไทย โดยใช้สูตร E_1/E_2 สถิติ (t-test) ชนิดกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระจากกัน (Dependent Samples) ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะการอ่านร่วมกับเทคนิคเกมิฟิเคชัน (Gamification Techniques) เพื่อส่งเสริมความสามารถการอ่านคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพเฉลี่ย 83.08/85.07 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 2) ผลการเปรียบเทียบความสามารถทางการอ่านภาษาไทย ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยการใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านร่วมกับเทคนิคเกมิฟิเคชัน (Gamification Techniques) พบว่า ความสามารถทางการอ่านคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านร่วมกับเทคนิคเกมิฟิเคชัน (Gamification Techniques) หลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้ 3) ความพึงพอใจต่อการใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านร่วมกับเทคนิคเกมิฟิเคชัน (Gamification Techniques) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : ชุดฝึกทักษะการอ่าน, เทคนิคเกมิฟิเคชัน, นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

Abstract

The research aimed 1) to make a reading skill practice package in combination with gamification techniques to improve Thai language reading skills of Prathomsuksa 2 students to reach the efficiency criterion of 80/80, 2) to compare pre-test and post-test Thai language reading skills of Prathomsuksa 2 students using the reading skill practice package in combination with gamification techniques, 3) to study satisfaction of Prathomsuksa 2 students after using the reading skill practice package in combination with gamification techniques. The sample was 23 students from Prathomsuksa 2/2 of Ratbunrung School, Ranot district, Songkhla province, the first semester of the academic year 2022. The sample was selected using purposive sampling technique. The instruments in the study included 1) Thai language reading skill practice package of basic Thai words for Prathomsuksa 2 students, 2) Thai language strand learning management plan for Prathomsuksa 2 students, 3) Thai language reading skill test for Prathomsuksa 2 students, 4) a questionnaire about satisfaction with the reading skill practice package in combination with gamification techniques. Statistics used for data analysis were mean ($\bar{X}$) and standard deviation (S.D.), the efficiency criterion of 80/80 (E_1/E_2) of the Thai language reading skill practice package, and t-test for dependent samples. The study results found as follows 1) The efficiency of the reading skill practice package in

combination with gamification techniques to improve Thai language reading skills of Prathomsuksa 2 student was 83.08/85.07 on average, higher than the efficiency criterion of 80/80 2) Thai language reading skills of Prathomsuksa 2 students being taught with the reading skill practice package in combination with gamification techniques was higher than before they were improved, with the statistical significance level of 0.05 3) Satisfaction level of Prathomsuksa 2 students with the reading skill practice package in combination with gamification techniques was overall at the highest level.

Keywords: Reading Skill Practice Package, Gamification Techniques, Prathomsuksa 2 Students

บทนำ

การอ่านเป็นทักษะที่สำคัญของมนุษย์ในการเรียนรู้และพัฒนาชีวิตสู่ความสำเร็จ โดยการอ่านออกถูกต้อง คล่องแคล่ว และเข้าใจความหมาย จะนำมาซึ่งความรู้ทำให้สามารถคิดวิเคราะห์ แยกแยะ มีวิจารณ์ญาณสามารถประยุกต์ใช้ข้อมูลให้เป็นประโยชน์ต่อชีวิต (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2558) การพัฒนาความสามารถการอ่าน ควรเริ่มตั้งแต่นักเรียนในวัยประถมศึกษา เพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ระดับที่สูงขึ้นไป ให้สามารถดูแลตนเอง นำความรู้ไปประกอบอาชีพและก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต การอ่านจึงมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ เป็นหัวใจในการเรียนการสอนที่จะพัฒนาความรู้ความสามารถอยู่ตลอดเวลา เพราะเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้อ่านทำความเข้าใจกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ได้ หากอ่านไม่คล่องแคล่วผลที่ตามมา คือ ผู้อ่านต้องใช้เวลาอ่านมากกว่าปกติและจับใจความสำคัญได้ไม่ครบถ้วน นอกจากนี้ยังมีความสำคัญใน

การถ่ายทอดสิ่งที่อ่านให้ผู้อื่นได้รับรู้ได้ตรงประเด็น ซึ่งสอดคล้องกับ จิรวัดณ์ เพชรรัตน์ และอัมพร ทองใบ (2556 : 2) กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านไว้ว่า การอ่านเป็นสิ่งจำเป็นต่อชีวิตต่อความเจริญในด้านต่าง ๆ ของมนุษย์ การอ่านหนังสือนอกจากจะทำให้ผู้อ่านเป็นผู้หูตากว้างแล้ว อาจเป็นผู้ทันต่อเหตุการณ์ ความเคลื่อนไหวของโลกปัจจุบันและเป็นเครื่องกระตุ้นให้เกิดความสนใจ ส่งเสริมวิจารณ์ญาณและประสบการณ์ให้เพิ่มพูนขึ้น

จากผลสำรวจการประเมินการอ่านออกเขียนได้ล่าสุดในปี 2561 พบว่านักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา ยังมีนักเรียนอ่านไม่ออก อ่านไม่รู้เรื่อง และเขียนไม่ได้ ซึ่งยังคงเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน เด็กวัยเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานยังคงประสบปัญหาอ่านไม่ออกและอ่านไม่คล่องร้อยละ 42.9 และ 26.5 ตามลำดับ คิดเป็นจำนวนประมาณ 510,000 คน ซึ่งมีจำนวนเพิ่มสูงขึ้นเมื่อเทียบกับการสำรวจในปี 2558 ปัญหานี้จำเป็นต้องเร่งดำเนินการแก้ไข ทั้งในด้านหลักสูตร วิธีการจัดการเรียนการสอน ควบคู่การศึกษาในรายละเอียดถึงสาเหตุและสภาพแวดล้อมของนักเรียนเป็นรายบุคคล จึงจะสามารถแก้ปัญหาการอ่านหนังสือไม่ออกหรืออ่านไม่คล่องได้ตรงจุด (รุ่งอรุณ โรจนรัตน์ดำรง ไชยศรี 2561)

การจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของโรงเรียน ราชภัฏรำบุง ปัจจุบันยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร การประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (Reading Test : RT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2563 ในด้านการอ่านออกเสียง การอ่านรู้เรื่อง การอ่านคำ มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 59.66 (ฝ่ายวิชาการโรงเรียนราชภัฏรำบุง 2563) จากผลการประเมินนักเรียนมีความสามารถทางการอ่านและการเขียน ยังไม่บรรลุเป้าหมายที่โรงเรียนตั้งไว้ เนื่องจากโรงเรียนราชภัฏรำบุง มีนโยบายสำคัญที่ต้องพัฒนาทักษะการอ่านให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ในเบื้องต้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพัฒนานักเรียนให้สามารถอ่านออก เขียนได้ เพราะการอ่านถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะส่งผลต่อคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเทคนิคเกมิฟิเคชัน (Gamification Techniques) เป็นแนวคิดของการใช้กลไกเกมและเทคนิคการออกแบบเกม ที่จะมีส่วนร่วมและกระตุ้นให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด

ไว้ เกมมิฟิเคชันสนองต่อความต้องการขั้นพื้นฐานและความต้องการของผู้ใช้ เกิดแรงกระตุ้นของความคิดนำไปสู่ผลสำเร็จทางการเรียน ยูไก (Yu-kai ,2013) กล่าวว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมมิฟิเคชัน (Gamification Techniques) สามารถดึงดูดให้นักเรียนมีส่วนร่วมและจดจ่ออยู่กับกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเอง โดยการนำกลศาสตร์ของการเล่นเกมมาปรับใช้กับกิจกรรมในโลกแห่งความจริงสอดคล้องกับ ฟอรัมแมน (Foreman ,2013) ซึ่งกล่าวว่า รูปแบบเกมนั้นเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมอย่างลึกซึ้ง เกมให้ประสบการณ์ที่เห็นภาพอย่างละเอียด ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับแล้วคุณสมบัตินี้ของเกมทำให้การจัดการเรียนรู้รูปแบบเดิมหรือการสอนแบบบรรยายนั้นกลายเป็นเรื่องที่น่าเบื่อ การบูรณาการองค์ประกอบของเกมมาใช้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่จะดึงดูดนักเรียนให้เกิดทักษะต่อการอ่านและมีพฤติกรรมการเรียนรู้ร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภชัย ปานเกษม เกี่ยวกับเทคนิคเกมมิฟิเคชัน

จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา การพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านร่วมกับเทคนิคเกมมิฟิเคชัน (Gamification Techniques) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนราษฎร์บำรุง อำเภอรอนดง จังหวัดสงขลา มีการพัฒนาด้านการอ่านที่ดีขึ้น ซึ่งต้องเริ่มพื้นฐานการประสมคำ การสะกดคำ การใช้วรรณยุกต์ รู้จักตัวอักษร พยัญชนะไทย เป็นอันดับแรก ผู้วิจัยศึกษาและนำหลักการแนวคิดเทคนิคเกมมิฟิเคชัน ได้แก่ การแจกลูกสะกดคำ เพื่อสะสมแต้ม การเลื่อนระดับ การประกาศชื่อผู้ที่มีคะแนนสูงสุด การให้รางวัล เข้ามาใช้ในกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งนักเรียนช่วงวัยนี้หากได้รับการกระตุ้น โดยใช้องค์ประกอบที่หลากหลายของเกมมิฟิเคชัน ทำให้นักเรียนมีแรงจูงใจ สนใจ และต้องการได้ชัยชนะ ได้รับการยกย่อง ได้รับแต้ม หรือการสะสมสติ๊กเกอร์ ก็จะเป็นสิ่งที่นักเรียนอยากทำ อยากได้ และให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม มีพัฒนาการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น นำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้สามารถอ่านออกบรรลุลตามเป้าหมายที่วางไว้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างชุดฝึกทักษะการอ่านร่วมกับเทคนิคเกมิฟิเคชัน (Gamification Techniques) เพื่อส่งเสริมความสามารถการอ่านคำภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถทางการอ่านภาษาไทย ก่อนเรียน และหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยการใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านคำร่วมกับเทคนิคเกมิฟิเคชัน (Gamification Techniques)
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังการใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านร่วมกับเทคนิคเกมิฟิเคชัน (Gamification Techniques)

การทบทวนวรรณกรรม

1. การอ่านและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน

จรัสกร เล็กตระกูล (2553) ได้นิยามการอ่านไว้ว่า เป็นกระบวนการทางความคิด การทำความเข้าใจภาษาเขียน เพื่อสื่อสารกันระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร ผู้อ่านจะการใช้การสังเกตการจำรูปคำ และประสบการณ์เดิมที่สำคัญ จะต้องเข้าใจ ความหมายของคำ เพื่อถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ จากเรื่องที่อ่าน ผู้อ่านต้องมีความสามารถในการจัดระบบข้อมูล ความรู้ต่าง ๆ เพื่อช่วยให้การตีความเรื่องที่อ่าน ซึ่งทำให้ผู้อ่านได้รับความรู้ เจตคติ และทักษะ ทั้งนี้แล้วแต่จุดประสงค์ของการอ่านแต่ละคน

2. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับชุดฝึกทักษะ

กรองกาญจน์ อรุณรัตน์ (2554) ได้กล่าวถึงชุดฝึกทักษะไว้ว่า ชุดฝึกทักษะแท้ที่จริงแล้วก็คือชุดการเรียนหรืออาจจะเป็นชุดกิจกรรมการเรียนรู้บางอย่างหนึ่งนั่นเอง ซึ่งทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าชุดฝึกทักษะดังกล่าวเน้นไปในลักษณะใด ถ้าหากชุดฝึกทักษะมีลักษณะของการฝึกฝนทักษะไปพร้อม ๆ กันกับการนำเสนอ เนื้อหาการฝึกตามลำดับขั้น โดยมีองค์ประกอบภายในครบสมบูรณ์ตามองค์ประกอบของชุดการเรียนแล้ว ชุดฝึกทักษะดังกล่าวก็คือชุดการเรียนที่นำมาใช้

ในการฝึกทักษะนั่นเอง แต่เมื่อใดก็ตามที่ชุดฝึกทักษะมีกิจกรรมการฝึกที่หลากหลายระดับ มีรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลายและมีการจัดกิจกรรมในลักษณะสื่อประสมแล้วชุดฝึกทักษะดังกล่าวแท้ที่จริงก็คือชุดกิจกรรมการเรียนรู้นั่นเอง

3. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ

บรัสกร คงเปี่ยม (2561) ได้เสนอวิธีการ สร้างแรงจูงใจในการเรียนการสอน ไว้ดังนี้

1. ครูควรศึกษาความต้องการของเด็ก เนื้อหาที่จะสอนเกี่ยวข้องกับชีวิตจริง และมีความหมายสำหรับเด็ก

2. ก่อนเริ่มบทเรียน ครูควรมีวิธีการนำเข้าสู่บทเรียน เพื่อดึงดูดความสนใจและบอกให้เด็กทราบจุดมุ่งหมายของบทเรียน

3. ครูควรแนะนำ ให้เด็กหัดวางเป้าหมายในการเรียนสำหรับตนเอง เพราะคนที่เรียนหรือทำงานอย่างมีเป้าหมายจากกระทำด้วยความตั้งใจ

4. บรรยากาศการเรียนการสอน ควรมีการไต่ถามมีการอภิปรายและทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มย่อยเพื่อให้เด็กเกิดความกระตือรือร้น มีการรับฟังและทำความเข้าใจตลอดถึงการยอมรับซึ่งกันและกัน

5. ใช้วิธีการเสริมแรงตามความเหมาะสม และจำเป็นเพื่อให้เด็กมีพฤติกรรมที่พึงปรารถนาและบางครั้งอาจลบพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ทั้งนี้เพราะรางวัล คำชมเชย การยืม การพยักหน้า การให้ความเอาใจใส่ มักเป็นตัวเสริมแรงที่มีอิทธิพลต่อเด็กเป็นอย่างมาก

7. ให้ทราบผลการทดสอบอย่างทันทั่วทั้งที่ ที่ว่าตนได้เรียนรู้ไปแล้วนั้น มีความเข้าใจของแท้เพียงใดมีสิ่งใด ที่ต้องปรับปรุงแก้ไขซึ่งวิธีการนี้ จะทำให้เด็กต้องเอาใจใส่ติดตามเนื้อหาวิชาอยู่ตลอดเวลา

8. การพานักเรียนออกไปทัศนศึกษา หรือเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้ จะเป็นแนวทางหนึ่งที่จากกระตุ้นความสนใจของเด็กได้เป็นอย่างดี

9. การสอนหรือการมอบหมายกิจกรรม ให้เด็กปฏิบัติและติดตามผลจนเด็กทำงานสำเร็จนั้น นับว่าเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการเรียนการสอนของครู เพราะความสำเร็จที่เกิดขึ้นกับเด็กในครั้งหนึ่ง เป็นแรงกระตุ้นให้เด็กเกิดกำลังใจที่จะเรียนรู้คราวต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2565 สังกัดการศึกษาเอกชนจังหวัดสงขลา

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนราษฎร์บำรุง อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/2 จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียน 23 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาไทย โดยใช้คำพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 20 แบบฝึก รวม 20 ชั่วโมง
2. แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
3. แบบทดสอบความสามารถทางการอ่านคำ ก่อนและหลังการใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านร่วมกับเทคนิคเกมิฟิเคชันเพื่อส่งเสริมความสามารถการอ่านคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
4. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อชุดฝึกทักษะการอ่านร่วมกับเทคนิคเกมิฟิเคชัน (Gamification) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังจากเรียนโดยการใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านคำ

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือในการศึกษาตามลำดับดังนี้

1. ชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาไทย โดยใช้คำพื้นฐาน มีขั้นตอนดังนี้

1.1 ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ศึกษาทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ โดยนำเรื่อง การประสมคำ การสะกดคำ การอ่านเป็นคำ และการอ่านนิทาน ในภาคเรียนที่ 1 มาสร้างเป็นชุดฝึกทักษะการอ่าน

1.2 ดำเนินการสร้างชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาไทย โดยเนื้อหาที่นำมาสร้างชุดฝึก ประกอบด้วย การประสม การสะกดคำ การอ่านเป็น

คำ และการอ่านนิทาน เป็นคำพื้นฐานระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

1.3 นำชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาไทย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไป เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่อง แล้วนำมา ปรับปรุง

1.4 นำชุดฝึกทักษะการอ่าน ที่แก้ไขแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทย จำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัด และประเมินผล จำนวน 1 คน พิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องของชุดฝึก ทักษะการอ่าน การประสม การสะกดคำ การอ่านเป็นคำ และการอ่านนิทาน ด้านความถูกต้องและสมบูรณ์ของเนื้อหา โดยใช้เกณฑ์การประเมินระดับความ คิดเห็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวทฤษฎี ของลิเคิร์ท (Likert) (อ้างถึงใน สุรางค์ โคว์ตระกูล, 2559) และนำคะแนนของ ผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยได้เท่ากับ 4.80 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ได้ เท่ากับ 0.33 จากเกณฑ์การพิจารณาข้อที่มีค่าเฉลี่ย 3.50 ขึ้นไป และค่า เบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 เป็นข้อที่มีความตรงตามเนื้อหาและตรงตาม โครงสร้างเหมาะสม ตามเกณฑ์ ดังนี้

คุณภาพ ระดับ 5 ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

คุณภาพ ระดับ 4 ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง เหมาะสมมาก

คุณภาพ ระดับ 3 ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง

คุณภาพ ระดับ 2 ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง เหมาะสมน้อย

คุณภาพ ระดับ 1 ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

1.5 นำชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาไทย ทดลองใช้กับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/1 โรงเรียนราษฎร์บำรุง จังหวัดสงขลา จำนวน 22 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาข้อบกพร่องและปรับปรุงแก้ไขชุดฝึกทักษะการอ่าน เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ก่อนนำไปใช้จริง

1.6 จัดทำชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาไทย สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ฉบับสมบูรณ์ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

2. แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีขั้นตอนดังนี้

2.1 ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อวิเคราะห์คำอธิบายรายวิชา ตัวชี้วัด และกำหนดตัวชี้วัดให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนเทคนิคโดยใช้เกมิฟิเคชัน (Gamification) เพื่อนำมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2.2 นำการประสมคำ การอ่านสะกดคำที่มีตัวสะกด การอ่านเป็นคำแสนสนุก แชมป์นักอ่านนิทานสนุก มาจัดทำแผนการเรียนรู้โดยมีส่วนประกอบ มาตรฐานการเรียนรู้ สาระสำคัญ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ จุดประสงค์ของการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

2.3 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

2.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้แก้ไข ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทย จำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความสอดคล้องขององค์ประกอบของแผนการเรียนรู้และนำคะแนนของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณค่าเฉลี่ยได้เท่ากับ 4.62 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ได้เท่ากับ 0.61 จากเกณฑ์การพิจารณาข้อที่มีค่าเฉลี่ย 3.50 ขึ้นไป และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 ตามเกณฑ์ ดังนี้

คุณภาพ ระดับ 5 ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด
 คุณภาพ ระดับ 4 ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง เหมาะสมมาก
 คุณภาพ ระดับ 3 ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง
 คุณภาพ ระดับ 2 ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง เหมาะสมน้อย
 คุณภาพ ระดับ 1 ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

2.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขบางส่วนให้ถูกต้อง ชัดเจน เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจแก้ไขอีกครั้งหนึ่ง

2.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้ มาปรับปรุงแก้ไขแล้วจัดพิมพ์เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ฉบับสมบูรณ์

3. แบบทดสอบความสามารถทางการอ่านคำ มีขั้นตอน ดังนี้

3.1 ศึกษาทฤษฎี หลักสูตร การวัดและประเมินผล วิธีการสร้างแบบทดสอบ เอกสารประกอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หนังสือเรียนรายวิชาภาษาไทย หลักภาษาและการใช้ภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

3.2 สร้างแบบทดสอบความสามารถทางการอ่านคำพื้นฐานภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยทำการคัดเลือกคำบางส่วนในชุดฝึกทักษะการอ่านแต่ละฉบับ มาเป็นแบบทดสอบการอ่าน จำนวน 30 คำ เกณฑ์การให้คะแนน คือ อ่านออกเสียงถูกต้องได้ 1 คะแนน อ่านออกเสียงไม่ถูกต้องได้ 0 คะแนน

3.3 นำแบบทดสอบความสามารถทางการอ่านคำพื้นฐานภาษาไทยคัดเลือกคำบางส่วนในชุดฝึกทักษะแต่ละฉบับ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3.4 นำแบบทดสอบความสามารถทางการอ่านคำ ที่แก้ไขแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทย จำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 คน เพื่อพิจารณาความเหมาะสม ความถูกต้องครอบคลุมของข้อคำถาม โดยนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตามแนวคิดของโรวินेलลีและแฮมเบลตัน (Rowinelli and Hambleton. 1997 : (อ้างถึงใน ไพศาล วรคำ, 2555, น. 262) แล้วเลือกที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไป ซึ่งการวิจัยนี้ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบแต่ละข้อ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 นำไปใช้ทดสอบได้

3.5 นำแบบทดสอบความสามารถทางการอ่านคำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาคุณภาพของแบบวัดด้านค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการทดสอบวิธีหาสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson Methods) โดยค่าความเชื่อมั่นที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ 0.87

3.6 นำแบบทดสอบความสามารถทางการอ่านคำไปใช้ทดสอบก่อนและหลังการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง

4. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อชุดฝึกทักษะการอ่านร่วมกับเทคนิคเกมฟิเคชัน (Gamification) มีขั้นตอนดังนี้

4.1 ศึกษาทฤษฎี ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนการสอนเพื่อนำมาสร้างแบบสอบถาม

4.2 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังจากเรียนโดยการใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านร่วมกับเทคนิคเกมฟิเคชันเพื่อส่งเสริมความสามารถการอ่านคำภาษาไทย โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวทฤษฎีของลิเคิร์ท (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543) ดังนี้

คุณภาพ ระดับ 5 ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

คุณภาพ ระดับ 4 ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง เหมาะสมมาก

คุณภาพ ระดับ 3 ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง

คุณภาพ ระดับ 2 ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง เหมาะสมน้อย

คุณภาพ ระดับ 1 ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

4.3 นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาความเหมาะสม ความถูกต้องครอบคลุมข้อความคำถามการใช้ภาษาและคำชี้แจง

4.4 นำแบบสอบถามความพึงพอใจมาปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทย จำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล

จำนวน 1 คน ตรวจสอบแบบสอบถามระหว่างความเหมาะสม ความถูกต้อง ครอบคลุมข้อคำถามการใช้ภาษาและคำชี้แจง ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยเมื่อวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยแล้วนำมาเทียบกับเกณฑ์แปลความหมาย พบว่า แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อชุดฝึกทักษะการอ่านร่วมกับเทคนิค เกมิฟิเคชัน (Gamification) มีคะแนนเฉลี่ยความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40

4.5 นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์ไปใช้จริงกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยทดสอบก่อนเรียนกับนักเรียน (Pretest) โดยใช้แบบทดสอบความสามารถทางการอ่านคำ เป็นข้อสอบแบบอ่านคำ จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลาในการอ่านคนละไม่เกิน 15 นาที คะแนนเต็ม 30 คะแนน และบันทึกคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียนไว้ เพื่อนำไปใช้เปรียบเทียบกับแบบทดสอบความสามารถทางการอ่านคำหลังเรียน

2. ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 4 แผน รวม 20 คาบ โดยใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านร่วมกับเทคนิคเกมิฟิเคชัน ประกอบด้วย การประสมคำหนูทำได้ การอ่านสะกดคำที่มีตัวสะกด การอ่านเป็นคำแสนสนุก ซึ่งแชมป์นักอ่านนิทานสนุก นักเรียนจะเก็บสะสมแต้มในการอ่านแต่ละเรื่อง นักเรียนคนใดได้แต้มถ้วยทองเยอะที่สุดจะเป็นผู้ชนะ

3. ผู้วิจัยทดสอบหลังเรียนกับนักเรียน (Posttest) โดยใช้แบบทดสอบความสามารถทางการอ่านคำ ซึ่งเป็นฉบับเดียวกับแบบทดสอบความสามารถทางการอ่านคำก่อนเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้ชุดฝึกทักษะร่วมกับเทคนิคเกมิฟิเคชัน (Gamification)

4. ตรวจสอบคะแนนจากแบบทดสอบความสามารถทางการอ่านคำ และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้ชุดฝึกทักษะร่วมกับเทคนิคเกมิฟิเคชัน (Gamification) นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะการอ่านร่วมกับเทคนิคเกมิฟิเคชัน (Gamification Techniques) เพื่อส่งเสริมความสามารถการอ่านคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.08/85.07 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ (80/80) ที่ตั้งไว้

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถทางการอ่านคำภาษาไทย ก่อนเรียน และหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้น จึงแสดงว่าความสามารถทางการอ่านคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านร่วมกับเทคนิคเกมิฟิเคชัน (Gamification Techniques) หลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

3. ความพึงพอใจต่อการใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านร่วมกับเทคนิคเกมิฟิเคชัน (Gamification Techniques) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด คือมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.30 ถึง 4.61 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 0.50 ถึง 0.73 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาผลของการใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านร่วมกับเทคนิคเกมิฟิเคชัน (Gamification) เพื่อส่งเสริมความสามารถการอ่านคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สามารถอภิปรายได้ดังต่อไปนี้

1. ผลการหาประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะการอ่านร่วมกับเทคนิคเกมิฟิเคชัน (Gamification Techniques) เพื่อส่งเสริมความสามารถการอ่านคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.08/85.07 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ 80/80 หมายความว่าจากการทดสอบย่อย คิดเป็นร้อยละ 83.08 และได้คะแนนแบบทดสอบความสามารถทางการอ่านคำหลังเรียน คิดเป็นร้อยละ 85.07 ถือได้ว่าเป็นชุดฝึกทักษะการอ่านร่วมกับเทคนิคเกมิฟิเคชัน (Gamification) ที่มีประสิทธิภาพสูง ทั้งนี้เนื่องจากชุดฝึกทักษะการอ่าน จำนวน 4 ชุดฝึกย่อย ได้ผ่านขั้นตอนการสร้างอย่างมีระบบ โดยมีการศึกษาหลักสูตรกลุ่ม

สาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ศึกษาวิธีการสร้างชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาไทย เลือกเนื้อหาที่จะนำมาใช้รวมถึงสาระความรู้ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และเป็นระบบ โดยเรียงเนื้อหาเป็นลำดับขั้น จากง่ายไปยาก ทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้อย่างเป็นลำดับขั้น รวมถึงการนำสื่อการเรียนรู้ประเภทเกมที่มีความน่าสนใจเข้ามามีส่วนร่วมในชุดฝึกทักษะการอ่าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จารุวรรณ คงเพชร (2560) การพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านสะกดคำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีปัญหาด้านการอ่าน ผลการวิจัยพบว่า ชุดฝึกทักษะการอ่านสะกดคำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีปัญหาด้านการอ่าน มีค่าประสิทธิภาพ 83.00/84.29 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถทางการอ่านคำภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านร่วมกับเทคนิคเกมพีเคชั่น (Gamification Techniques) สูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากชุดฝึกทักษะการอ่านที่ผู้วิจัยพัฒนานั้น เป็นชุดฝึกทักษะที่มีประสิทธิภาพ และเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน มีคำอธิบาย และคำแนะนำการใช้ชุดฝึกทักษะ ใช้ภาษาเข้าใจง่าย เป็นชุดฝึกทักษะที่มีรูปแบบน่าสนใจ และสามารถให้เสริมทักษะให้แก่นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ มีขั้นตอนในการเรียนการสอนที่ชัดเจน โดยที่ผู้สอนแนะนำทฤษฎี การอ่านออกเสียงคำต่าง ๆ การสะกดคำ การประสมคำ และให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางให้นักเรียนฝึกออกเสียงซ้ำ บ่อย ๆ ครั้ง ผู้เรียนจึงเกิดความชำนาญ คล่องแคล่ว และทบทวนเนื้อหาความรู้ต่าง ๆ ที่เรียนไปแล้วจนกระทั่งสามารถนำความรู้ไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชา พลมาตย์ (2562) การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ในการอ่านออกเสียง โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านแจกลูกสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญภา บุญนิตี (2563) วิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะด้านการอ่านสะกดคำนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้แบบฝึกวินิจฉัยเป็นรายบุคคล

พบว่า ผลการทดสอบทักษะการอ่านก่อนเรียนกับการทดสอบหลังเรียนมีค่า t ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลความพึงพอใจของนักเรียนต่อชุดฝึกทักษะการอ่านร่วมกับเทคนิคเกมิฟิเคชัน (Gamification) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65 ทั้งนี้เนื่องจากการใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านร่วมกับเทคนิคเกมิฟิเคชัน (Gamification) เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านกระบวนการฝึกปฏิบัติ ทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่จัดขึ้น ได้ลงมือปฏิบัติจริงจึงเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการอ่านสูงขึ้น นักเรียนจึงมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรรณิกา ปราบพาล (2562) วิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านสะกดคำโดยใช้แบบฝึกทักษะเรื่อง คำที่ประสมด้วยสระ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้และการฝึกปฏิบัติโดยใช้ชุดกิจกรรมฝึกทักษะการอ่านออกเสียง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รชยา ภูตะมาตย์ (2559) วิจัยเรื่อง การวิจัยและพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านสะกดคำภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีผลการวิจัยพบว่า ชุดฝึกทักษะการอ่านสะกดคำภาษาไทย นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ครูผู้สอนควรบรรยายเสริม นอกเหนือจากเนื้อหาที่มีในชุดฝึกทักษะ เพื่อให้นักเรียนเกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

1.2 ในการสร้างชุดฝึกทักษะประกอบคำบรรยายนั้น ควรใช้ภาษาที่เข้าใจเป็นข้อความที่สรุปสั้น ๆ และควรมีภาพประกอบเนื้อหา เพื่อสร้างความสนใจให้กับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

1.3 การสอนการประสมคำ การอ่านสะกดคำที่มีตัวสะกด การอ่านเป็นคำ และการอ่านนิทาน ครูผู้สอนควรสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนว่า นักเรียนคนใดยังไม่สามารถอ่านได้ถูกต้องตามขั้นตอนในกิจกรรมดังกล่าว ก็สามารถให้นักเรียนฝึกฝนนอกเวลาได้ จะทำให้กิจกรรมการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรขยายผลการทดลองใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านร่วมกับเทคนิคเกมิฟิเคชัน (Gamification Techniques) เพื่อส่งเสริมความสามารถการอ่านคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ไปยังนักเรียนห้องอื่น เพื่อเป็นประโยชน์ในการเรียนการสอนการอ่านคำพื้นฐานในสาระวิชาภาษาไทย

2.2 ควรนำชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ไปจัดการเรียนการสอนร่วมกับวิธีการสอนแบบอื่น เพื่อเป็นแนวทางในการเรียนการสอนการอ่านคำพื้นฐานในสาระวิชาภาษาไทย

2.3 จากผลความพึงพอใจของนักเรียน พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านร่วมกับเทคนิคเกมิฟิเคชัน (Gamification Techniques) ในระดับมากที่สุด ครูผู้สอนจึงควรเลือกใช้สื่อการสอนที่กระตุ้นความสนใจของนักเรียนในรูปแบบอื่น ๆ เช่น บทเรียนออนไลน์ สื่อประสม สื่อมัลติมีเดีย เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กรรณิกา ปราบพาล. (2562). การพัฒนาทักษะการอ่านสะกดคำโดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง คำที่ประสมด้วยสระกลุ่มสระการเรียนรู้อาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยาลัยการศึกษาศาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา
- กรองกาญจน์ อรุณรัตน์. (2554). ชุดการเรียนการสอน. เชียงใหม่ : ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ขวัญนภา บุญนิธิ. (2563). การพัฒนาทักษะด้านการอ่านสะกดคำนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้แบบฝึกวินิจฉัยเป็นรายบุคคล. ปริญญา

- การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก
จารุวรรณ คงเพชร. (2560). การพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านสะกดคำ กลุ่มสาระ
การเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีปัญหา
ด้านการอ่าน. วารสารวิชาการหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราช
ภัฏสกลนคร. 9(25), 1-8.
- จิรวัดน์ เพชรรัตน์ และอัมพร ทองใบ. (2556). การอ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต.
กรุงเทพมหานคร : โดเดียนส์โตส์.
- จรัสกร เล็กตระกูล. (2553). การศึกษาความสามารถอ่านคำและความสนใจใน
การอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีความบกพร่อง
ทางการได้ยิน จากการใช้ชุดพัฒนาทักษะการอ่าน. ปรัญญภาการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
กรุงเทพมหานคร.
- บรัสกร คงเปี่ยม. (2561). การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความ
ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. ปรัญญภาการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
พิษณุโลก
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.
พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : สำนักทดสอบทางการศึกษาและ
จิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิชา พลมาตย์. (2562). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ในการอ่านออกเสียง โดยใช้แบบ
ฝึกทักษะการอ่านแจกลูกสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1.
วารสารปัญญา มจร วิทยาเขตล้านนา. 26(2), 1-10.
- ไพศาล วรคำ. (2555). การวิจัยทางการศึกษา. มหาสารคาม : ตักสิลาการพิมพ์.
- ฟอรัมแมน. (2013). How to Mind Map. สืบค้นจาก :
<<http://www.mindmapinspiration.com>> 16 มีนาคม 2565.
- ยูโก. (2013). What is gamification. สืบค้นจาก : <<http://www.yukaichou.com/gamification-examples/what-is-gamification>>
15 กุมภาพันธ์ 2565.

- รชยา ภูตะมาตย์. (2559). การวิจัยและพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านสำคัญคำภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม
- รุ่งอรุณ โรจน์รัตนาดำรง ไชยศรี. (2561). การศึกษาปัญหาการเรียนอ่านเขียนของนักเรียนไทยและนักเรียนต่างด้าวและการแก้ปัญหาด้วยแบบเรียนที่พัฒนาตามแนววิธีสอนแบบโฟนิกส์. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศุภชัย ปานเกษม. (2560). การใช้เทคนิคเกมมีพีเคชั่นเพื่อส่งเสริมความสามารถการอ่านภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านหลวงจังหวัดเชียงใหม่. ปริญญการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรการสอนและเทคโนโลยีการเรียนรู้. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เชียงใหม่.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2550). จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). คู่มือบริหารจัดการ เวลาเรียน “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”. กรุงเทพฯ.

การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรเพื่อการใช้โปรแกรมบันทึกการซื้อจ่าระบบ 3D-GF Login มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

สุมาพร จันศรี และคณะ¹

Sumaphorn Chansri et. al.

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาศักยภาพของบุคลากรเพื่อการใช้โปรแกรมบันทึกการซื้อจ่าระบบ 3D-GF Login 2) เพื่อศึกษาปัญหาของบุคลากรเกี่ยวกับการใช้โปรแกรมบันทึกการซื้อจ่าระบบ 3D-GF Login 3) เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาศักยภาพของบุคลากรเพื่อการใช้โปรแกรมบันทึกการซื้อจ่าระบบ 3D-GF Login มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร คณาจารย์ และเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จำนวน 42 คน เครื่องที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ซึ่งมีได้ค่าความเชื่อมั่น ทั้งฉบับเท่ากับ 0.970 โดยเก็บข้อมูลแบบสอบถามออนไลน์ วิเคราะห์ข้อมูลโดย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า ศักยภาพของบุคลากรเพื่อการใช้โปรแกรมบันทึกการซื้อจ่าระบบ 3D-GF Login มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร โดยภาพรวมทั้ง 2 ด้าน มีศักยภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D. = .99$)

ปัญหาของบุคลากรเพื่อการใช้โปรแกรมบันทึกการซื้อจ่าระบบ 3D-GF Login มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร โดยภาพรวมทั้ง 2 ด้าน มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.73$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D. = 1.00$)

แนวทางการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรเพื่อการใช้โปรแกรมบันทึก

¹ พนักงานมหาวิทยาลัย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

การซื้อจ้างระบบ 3D-GF Login มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร คือ การเรียนรู้ระเบียบเพิ่มเติมเพื่อลดข้อผิดพลาดและเพื่อความชัดเจนในตัวระบบการจัดซื้อจัดจ้าง ในระบบฯ และลดขั้นตอนที่ทำให้ระบบล่าช้า

คำสำคัญ: การพัฒนาศักยภาพ, การซื้อจ้างระบบ 3D-GF Login

Abstract

This research aims to 1) investigate capabilities of personnel for 3D-GF Login procurement system 2) investigate problems related to 3D-GF Login procurement system usage 3) study guidelines for 3D-GF Login procurement system usage for personnel at Kamphaeng Phet Rajabhat University. The populations were 42 Kamphaeng Phet Rajabhat University directors, teachers, and staffs. The research instrument used in this research was questionnaires with reliability at 0.970. The data collected via online were analyzed by frequency, mean, percentage, standard deviation, and interview. The results showed that the personnel potential in 3D-GF Login procurement system usage, overall, was at high level (= 3.82) (S.D. = .99). The problems for KPRU personnel for 3D-GF Login procurement system usage was at moderate level (=2.73) (S.D.=1.00). The guidelines to develop KPRU personnel for 3D-GF Login procurement system usage was to study the regulations to minimize mistakes and operating process.

Keywords: Potential Development, to 3D-GF Login procurement system

บทนำ

กรมบัญชีกลางได้พัฒนาระบบจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยอิเล็กทรอนิกส์ (e-Government Procurement : e-GP) อย่างครบวงจรเพื่อเป็นศูนย์กลางข้อมูลสารสนเทศด้านการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ปรับปรุงกลไกและวิธีการเกี่ยวกับการบริหารพัสดุภาครัฐให้สามารถดำเนินการด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อสร้างความโปร่งใสในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐและมีมาตรฐานสากล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ภาคเอกชนและหน่วยงานภาครัฐ สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐด้วยความชัดเจน ถูกต้อง รวดเร็ว ครบถ้วน และทั่วถึง รวมทั้งสามารถติดตามและตรวจสอบกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างได้ในทุกขั้นตอนของการดำเนินการและมีเป้าหมายเพื่อให้การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐเป็นไปอย่างโปร่งใส ลดปัญหาทุจริต คอร์รัปชัน มีความคุ้มค่า มีประสิทธิภาพและสามารถจัดซื้อจัดจ้างได้ในราคายุติธรรม นอกจากนี้ ยังช่วยสร้างโอกาสให้ผู้ขายและผู้รับจ้างได้เข้าถึงข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างอย่างทั่วถึง และเท่าเทียมกัน สำหรับประชาชนทั่วไปและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สามารถตรวจสอบข้อมูลข่าวสารต่างๆ ของการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐได้ อันจะเป็นกลไกในการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วย ดังนั้น การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรเพื่อการใช้โปรแกรมบันทึกการซื้อจ้างระบบ 3D-GF Login คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

สรุปได้ว่า ตามที่กรมบัญชีกลางได้พัฒนาระบบ GFMS ให้สามารถปฏิบัติงานผ่าน GFMS Web online โดยเริ่มจากระบบจัดซื้อจัดจ้าง ระบบรับและนำส่งเงินและระบบงบประมาณ ซึ่งส่วนราชการถือปฏิบัติตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2553 เป็นต้นมา ขณะนี้การปฏิบัติงานในระบบเบิกจ่ายเงินผ่าน GFMS Web online ได้พัฒนาเสร็จเรียบร้อยแล้ว การบันทึกข้อมูลต่างๆ สามารถปฏิบัติงานได้เทียบเคียงเครื่อง GFMS Terminal กล่าวคือเมื่อบันทึกรายการขอเบิกเงินเข้าระบบแล้ว จะได้รับเลขที่เอกสารจากระบบทันที และหัวหน้าส่วนราชการจะต้องดำเนินการอนุมัติเอกสารขอเบิกและอนุมัติเอกสารเพื่อส่งจ่ายเช่นเดียวกับการบันทึกรายการในระบบด้วย ดังนั้น การวิจัยในครั้งนี้จึงต้องการศึกษาศักยภาพของบุคลากร ปัญหาของบุคลากรและการพัฒนา

ศักยภาพของบุคลากรเพื่อการใช้โปรแกรมบันทึกการซื้อจ้างระบบ 3D-GF Login มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการงบประมาณต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพของบุคลากรเพื่อการใช้โปรแกรมบันทึกการซื้อจ้างระบบ 3D-GF Login มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
2. เพื่อศึกษาปัญหาของบุคลากรเกี่ยวกับการใช้โปรแกรมบันทึกการซื้อจ้างระบบ 3D-GF Login มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรเพื่อการใช้โปรแกรมบันทึกการซื้อจ้างระบบ 3D-GF Login มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. ศักยภาพของบุคลากรเพื่อการใช้โปรแกรมบันทึกการซื้อจ้างระบบ 3D-GF Login มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
2. ปัญหาของบุคลากรเกี่ยวกับการใช้โปรแกรมบันทึกการซื้อจ้างระบบ 3D-GF Login มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
3. แนวทางการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรเพื่อการใช้โปรแกรมบันทึกการซื้อจ้างระบบ 3D-GF Login มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ขอบเขตประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร คณาจารย์ และเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จำนวน 42 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรเพื่อการใช้โปรแกรมบันทึกการซื้อจ้างระบบ 3D-GF Login มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร คณะผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการพอสังเขปดังต่อไปนี้

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการสำรวจ (Survey Research) รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นลักษณะแบบสอบถามออนไลน์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีลักษณะของแบบสอบถาม การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

1) ลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอนและมีลักษณะ ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด และสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรเพื่อการใช้โปรแกรมบันทึกการซื้อจ้างระบบ 3D-GF Login มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

1	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด
2	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
3	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
4	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
5	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด

2) การสร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามและนำแบบสอบถามมาหาคุณภาพ โดยการหาความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ดังนี้

(1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรเพื่อ

การใช้โปรแกรมบันทึกการซื้อจ้างระบบ 3D-GF Login มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จากหนังสือ เอกสารและผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วกำหนดเป็นกรอบให้ครอบคลุมเนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่ทำการวิจัย

(2) สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรเพื่อการใช้โปรแกรมบันทึกการซื้อจ้างระบบ 3D-GF Login มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ตามกรอบที่กำหนดไว้

(3) หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) จำนวน 3 ท่าน

จากนั้น นำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของแต่ละข้อ (Index of Item Objective Congruence : IOC) ได้ค่า IOC มากกว่า 0.60 ขึ้นไปทุกข้อ

(4) หาความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้ จำนวน 30 คน แล้วนำมาตรวจหาคะแนนเพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของความเชื่อมั่น ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.971

(5) ปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์และจัดทำแบบสอบถามออนไลน์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยต่อไป

3)การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรเพื่อการใช้โปรแกรมบันทึกการซื้อจ้างระบบ 3D-GF Login มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

(1) ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูล

(2) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 42 คน โดยการนำแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์แล้ว ไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างแบบออนไลน์

(3) เก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ตอบเสร็จแล้วมาตรวจสอบความ

เรียบเรียงสมบูรณ์แล้วนำไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4) การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

(1) ข้อมูลส่วนบุคคล วิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

(2) ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรเพื่อการใช้โปรแกรมบันทึกการซื้อจ้างระบบ 3D-GF Login มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

(3) เกณฑ์การพิจารณาค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรเพื่อการใช้โปรแกรมบันทึกการซื้อจ้างระบบ 3D-GF Login มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มีดังนี้

ช่วงค่าเฉลี่ย การแปลความหมาย

4.51 – 5.00 ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 – 4.50 ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

2.51 – 3.51 ความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

1.51 – 2.50 ความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

1.00 – 1.50 ความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรเพื่อการใช้โปรแกรมบันทึกการซื้อจ้างระบบ 3D-GF Login มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร คณะผู้วิจัยได้ค้นพบผลวิจัย ดังนี้

ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 66.7 ผู้มีอายุ 41 – 45 ปี จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 31.0 ระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 71.5

ศักยภาพของบุคลากรเพื่อการใช้โปรแกรมบันทึกการซื้อจ้างระบบ 3D-GF Login มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร โดยภาพรวมทั้ง 2 ด้าน มีศักยภาพอยู่ใน

ระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.= .99) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ศักยภาพของบุคลากรเพื่อการใช้โปรแกรมบันทึกซื้อจ้างระบบ 3D-GF Login กรณี ซื้อ จ้าง ไม่ถึง 5,000 บาท ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.85$) รองลงมา ศักยภาพของบุคลากรเพื่อการใช้โปรแกรมบันทึกซื้อจ้างระบบ 3D-GF Login กรณี ซื้อ จ้าง 5,000 บาท ขึ้นไป ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.80$)

ศักยภาพของบุคลากรเพื่อการใช้โปรแกรมบันทึกการซื้อจ้างระบบ 3D-GF Login มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร กรณี ซื้อ จ้าง ไม่ถึง 5,000 บาท โดยภาพรวมปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การจัดทำใบนำส่งฎีกาเพื่อนำส่งเอกสารชุดเบิก ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.95$) รองลงมา คือ การจัดทำบหน้าใบสำคัญเบิกเงิน (เสนอลงนาม) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.92$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าข้ออื่น คือ การบันทึกรายการซื้อ-จ้าง ในระบบ 3dgp (GrowFA-MIS) จะได้รายงานขอซื้อขอจ้าง (เสนอลงนาม) ($\bar{X} = 3.76$)

ศักยภาพของบุคลากรเพื่อการใช้โปรแกรมบันทึกการซื้อจ้างระบบ 3D-GF Login มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร กรณี ซื้อ จ้าง 5,000 ขึ้นไป โดยภาพรวมมีศักยภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การจัดทำ ก. 1 (เสนอลงนาม) 3.9 ทำงบบหน้าใบสำคัญเบิกเงิน (เสนอลงนาม) ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.88$) รองลงมาคือ การจัดทำรายงานผลการจัดซื้อจัดจ้างในระบบ e-GP (เสนอลงนาม) และการจัดทำใบเบิก (กรณีต้องการเบิกทั้งหมด) (ลงนาม) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.83$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การจัดทำใบนำส่งฎีกาเพื่อนำส่งเอกสารชุดเบิก ($\bar{X} = 3.55$)

ปัญหาของบุคลากรเพื่อการใช้โปรแกรมบันทึกการซื้อจ้างระบบ 3D-GF Login มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร โดยภาพรวมทั้ง 2 ด้าน มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.73$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.=1.00) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัญหาของบุคลากรเพื่อการใช้โปรแกรมบันทึกซื้อจ้างระบบ 3D-GF Login กรณี ซื้อ จ้าง 5,000 บาท ขึ้นไป ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 2.77$) รองลงมา ปัญหาของบุคลากรเพื่อการใช้โปรแกรมบันทึกซื้อจ้างระบบ 3D-GF Login กรณี ซื้อ จ้าง ไม่ถึง 5,000 บาท ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.69$)

ปัญหาของบุคลากรเพื่อการใช้โปรแกรมบันทึกการซื้อจ้างระบบ 3D-GF Login มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร กรณี ชื่อ จ้าง ไม่ถึง 5,000 บาท โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.69$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ปัญหาเกี่ยวกับรายงานขอซื้อขอจ้างในระบบ 3dgf (เสนอลงนาม) ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 2.76$) รองลงมา คือ ปัญหาเกี่ยวกับใบนำส่งฎีกาเพื่อนำส่งเอกสารชุดเบิกในระบบ 3dgf ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.73$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ปัญหาเกี่ยวกับใบ กง.1 ในระบบ 3dgf (เสนอลงนาม) ($\bar{X} = 2.66$)

ปัญหาของบุคลากรเพื่อการใช้โปรแกรมบันทึกการซื้อจ้างระบบ 3D-GF Login มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร กรณี ชื่อ จ้าง 5,000 บาท ขึ้นไป โดยภาพรวมปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.77$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ปัญหาการจัดทำรายงานขอซื้อขอจ้างพร้อมคำสั่งกรรมการตรวจรับในระบบ e-GP (เสนอลงนาม) ปัญหาการจัดทำรายงานผลการจัดซื้อจัดจ้างในระบบ e-GP (เสนอลงนาม) และปัญหาเกี่ยวกับใบตรวจรับในระบบ 3dgf (ไม่ใช้ก็ได้) ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 2.85$) รองลงมา คือ ปัญหาเกี่ยวกับใบสั่งซื้อสั่งจ้าง ในระบบ e-GP (เสนอลงนาม) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.07$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ปัญหาเกี่ยวกับใบนำส่งฎีกาเพื่อนำส่งเอกสารชุดเบิกในระบบ 3dgf ($\bar{X} = 2.66$)

ความต้องการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรเพื่อการใช้โปรแกรมบันทึกการซื้อจ้างระบบ 3D-GF Login มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

1. กรณี ชื่อ-จ้าง ไม่ถึง 5,000 บาท สรุปได้ว่า ตาราง excel ที่แนบเรื่องจัดซื้อจัดจ้าง ควรนำจะออกมาพร้อมกับระบบตัดยอด 3 มิติ และมีความต้องการเรียนรู้ระเบียบเพิ่มเติมเพื่อลดข้อผิดพลาดและพัฒนาศักยภาพเพื่อความชัดเจนในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง

2. กรณี ชื่อ-จ้าง 5,000 บาท ขึ้นไป สรุปได้ว่า ต้องการพัฒนาศักยภาพเกี่ยวกับความชัดเจนในระบบฯ และลดขั้นตอนที่คิดว่าทำให้ระบบล่าช้า

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรเพื่อการใช้โปรแกรมบันทึกการซื้อจ้างระบบ 3D-GF Login มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร คณะผู้วิจัยได้ค้นพบผลวิจัย ดังนี้

ศักยภาพของบุคลากรเพื่อการใช้โปรแกรมบันทึกการซื้อจ้างระบบ 3D-GF Login มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร กรณี ซื้อ จ้าง ไม่ถึง 5,000 บาท โดยภาพรวมปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การจัดทำใบนำส่งฎีกาเพื่อนำส่งเอกสารชุดเบิก ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.95$) รองลงมา คือ การจัดทำบงบหน้าใบสำคัญเบิกเงิน (เสนอลงนาม) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.92$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าข้ออื่น คือ การบันทึกรายการซื้อ-จ้าง ในระบบ 3Dgf (GrowFA-MIS) จะได้รายงานขอซื้อขอจ้าง (เสนอลงนาม) ($\bar{X} = 3.76$) ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากบุคลากรมีประสบการณ์เกี่ยวกับการใช้โปรแกรมบันทึกการซื้อจ้างระบบ 3D-GF Login อยู่ประจำ และมีการศึกษาจากการปฏิบัติงานอยู่เนืองนิตย์เกี่ยวกับการใช้งานจึงทำให้มีศักยภาพอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาภรณ์ สุวรรณไฉไล (2562) ผลการวิจัยพบว่า 1) เจ้าหน้าที่พัสดุสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด มีความรู้ความเข้าใจและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐโดยใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-GP) ในระดับมาก และมีทัศนคติในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของจุไรรัตน์ ผดุงกิจ, ภาณุมาศ ขาติประเสริฐ (2563, หน้า 240) ผลการวิจัยพบว่าเจ้าหน้าที่พัสดุ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติงานในการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์โดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านปัจจัยความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.57$, S.D. = 0.63)

ศักยภาพของบุคลากรเพื่อการใช้โปรแกรมบันทึกการซื้อจ้างระบบ 3D-GF Login มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร กรณี ซื้อ จ้าง 5,000 ขึ้นไป โดยภาพรวมมีศักยภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การจัดทำ กง.1 (เสนอลงนาม) 3.9 ทำงบหน้าใบสำคัญเบิกเงิน (เสนอลงนาม)

ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.88$) รองลงมาคือ การจัดทำรายงานผลการจัดซื้อจัดจ้างในระบบ e-GP (เสนอลงนาม) และการจัดทำใบเบิก (กรณีต้องการเบิกทั้งหมด) (ลงนาม) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.83$ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การจัดทำใบนำส่งฎีกาเพื่อนำส่งเอกสารชุดเบิก ($\bar{X} = 3.55$) ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากบุคลากรมีประสบการณ์และการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง และที่ค่าเฉลี่ยน้อยกว่า กรณีซื้อจ้าง 5,000 บาทขึ้นไป อาจเป็นเพราะว่ามีขั้นตอนเพิ่มขึ้น หรืออาจมีความสมบูรณ์ของข้อมูลบางประการที่ส่งผลต่อการปฏิบัติได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติมา ศรีสิงห์ (2561) ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการปฏิบัติการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐของหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี มีสภาพโดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมาก (3.52)

ปัญหาของบุคลากรเพื่อการใช้โปรแกรมบันทึกการซื้อจ้างระบบ 3D-GF Login มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร กรณี ซื้อ จ้าง ไม่ถึง 5,000 บาท โดยภาพรวมมีปัญหายอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.69$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ปัญหาเกี่ยวกับรายงานขอซื้อขอจ้างในระบบ 3Dgf (เสนอลงนาม) ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 2.76$) รองลงมา คือ ปัญหาเกี่ยวกับใบนำส่งฎีกาเพื่อนำส่งเอกสารชุดเบิก ในระบบ 3Dgf ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.73$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ปัญหาเกี่ยวกับใบ กง.1 ในระบบ 3Dgf (เสนอลงนาม) ($\bar{X} = 2.66$) ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากขั้นตอนของการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการใช้งานไม่ซับซ้อนจึงทำให้มีปัญหามิได้ใช้โปรแกรมอย่างต่อเนื่องจึงทำให้มีปัญหาระดับปานกลาง

ปัญหาของบุคลากรเพื่อการใช้โปรแกรมบันทึกการซื้อจ้างระบบ 3D-GF Login มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร กรณี ซื้อ จ้าง 5,000 บาท ขึ้นไป โดยภาพรวมปัญหายอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.77$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ปัญหาการจัดทำรายงานขอซื้อขอจ้างพร้อมคำสั่งกรรมการตรวจรับ ในระบบ e-GP (เสนอลงนาม) ปัญหาการจัดทำรายงานผลการจัดซื้อจัดจ้างในระบบ e-GP (เสนอลงนาม) และปัญหาเกี่ยวกับใบตรวจรับในระบบ 3Dgf (ไม่ใช้ก็ได้) ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 2.85$) รองลงมา คือ ปัญหาเกี่ยวกับใบส่งซื้อส่งจ้าง ในระบบ e-GP (เสนอลงนาม) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.07$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ปัญหาเกี่ยวกับ

ใบนำส่งฎีกาเพื่อนำส่งเอกสารชุดเบิก ในระบบ 3Dgf ($\bar{X} = 2.66$) ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากบุคลากรได้เรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ระบบอย่างต่อเนื่อง มีประสบการณ์และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากเพื่อนร่วมงานจึงทำให้สามารถแก้ไขปัญหาได้ถึงแม้ว่าจะมีขั้นตอนต่างจากกรณีไม่ถึง 5,000 บาท บุคลากรสามารถแก้ปัญหาในระหว่างการทำงานได้ตลอดมา

สำหรับความต้องการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรเพื่อการใช้โปรแกรมบันทึกการซื้อจ้างระบบ 3D-GF Login มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร พบว่า 1) กรณี ซื้อ-จ้าง ไม่ถึง 5,000 บาท ตาราง excel ที่แนบเรื่องจัดซื้อจัดจ้าง ควรนำจะออกมาพร้อมกับระบบตัดยอด 3 มิติ และมีความต้องการเรียนรู้ระเบียบเพิ่มเติมเพื่อลดข้อผิดพลาดและพัฒนาศักยภาพเพื่อความชัดเจนในตัวระบบการจัดซื้อจัดจ้าง อาจเป็นเพราะเป็นการอำนวยความสะดวกต่อการตรวจสอบยอดของงบประมาณได้รวดเร็วขึ้น แต่สำหรับ 2) กรณี ซื้อ-จ้าง 5,000 บาท ขึ้นไป บุคลากรต้องการพัฒนาศักยภาพเกี่ยวกับความชัดเจนในระบบฯ และลดขั้นตอนที่คิดว่าทำให้ระบบล่าช้า ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากปริมาณงานที่ต้องปฏิบัติมีจำนวนและบุคลากรต้องการความชำนาญในการใช้ระบบให้มีความรวดเร็วมากขึ้น จึงเห็นว่าควรพัฒนาศักยภาพเกี่ยวกับความชัดเจนในระบบด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ กิตติมา ศรีสิงห์ (2561) ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านเอกสารกฎหมาย ระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับระบบจัดซื้อจัดจ้าง อยู่ในระดับปานกลาง และลำดับสุดท้าย ได้แก่ ด้านระบบบัญชี 3 มิติ อยู่ในระดับปานกลางค่าเฉลี่ย 3.07 งานวิจัยของ สุกัญญา ทับทิม (2562) ผลการวิจัยพบว่า การประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บริการหลังการพัฒนาระบบการเบิก - จ่ายวัสดุสำนักงานฯ มีความพอใจด้านขั้นตอนการให้บริการ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.76 ด้านความถูกต้องอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.80 และด้านทรัพยากร อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.23 ในงานวิจัยของ รมย์รวิณ์ หอมสวรรค์ ศิริภัสสรค์ วงศ์ทองดี (2562) ผลการวิจัยพบว่า ระดับประสิทธิผลการจัดซื้อจัดจ้างในมหาวิทยาลัยมหิดล (ศาลายา) ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านคุณภาพพัสดุ ในงานวิจัยของจุไรรัตน์ ผดุงกิจ, ภาณุมาศ ชาติประเสริฐ (2563, หน้า 240) ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการปฏิบัติงานในการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบ

อิเล็กทรอนิกส์โดยรวมและเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านปัจจัยความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.57$, S.D. = 0.63) ผลการวิจัยที่ได้จากการสัมภาษณ์และการอภิปรายกลุ่ม พบว่า ปัญหาการปฏิบัติงานในการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ มีดังนี้ เจ้าหน้าที่พัสดุบันทึกข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างลงในระบบ e-GP ไม่ถูกต้องเกิดจากระบบมีการทำงานที่ค่อนข้างยุ่งยากและซับซ้อน และเจ้าหน้าที่พัสดุกังไม่ชำนาญในการใช้ระบบ มีจุดที่ยังมีความไม่เข้าใจในขอบเขตการทำงานของระบบ จึงทำให้เกิดความผิดพลาดในขั้นตอนของการบันทึกข้อมูล และเมื่อมีการแก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือยกเลิกโครงการ เจ้าหน้าที่พัสดุไม่ได้แจ้งให้หัวหน้าส่วนราชการทราบเนื่องจากจะทำให้กระบวนการจัดซื้อ นอกจากนี้ ผลการวิจัยในเรื่องนี้ ยังพบปัญหาค่้ายกับงานวิจัยของ สมพิศ ชยันโต (2564) ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ เรียงจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ปัญหาด้านระบบจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยอิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่เสถียร มหาวิทยาลัยขาดบุคลากรหรือบุคลากรขาดความรู้ ความชำนาญ พระราชบัญญัติกำหนดการจัดซื้อจัดจ้างมีหลายวิธี หลายขั้นตอน ผู้ประกอบการไม่เข้าใจระบบอิเล็กทรอนิกส์ และปัญหาของมหาวิทยาลัยที่ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างล่าช้า เปลี่ยนแปลงแผนการจัดซื้อจัดจ้าง

สรุปได้ว่า ศักยภาพของบุคลากรเพื่อการใช้โปรแกรมบันทึกการซื้อจ้างระบบ 3D-GF Login มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร อยู่ในระดับมาก และปัญหาของบุคลากรเพื่อการใช้โปรแกรมบันทึกการซื้อจ้างระบบ 3D-GF Login มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร อยู่ในระดับปานกลาง ด้วยมีประสบการณ์และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนร่วมงานในองค์กรจึงทำให้มีปัญหายุ่งในระดับปานกลางดังกล่าวมา

ข้อเสนอแนะข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารควรจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรทั้งสายสนับสนุนและสายวิชาการร่วมกันในมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

1.2 บุคลากรควรจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์สำหรับกรปฏิบัติงานสำหรับผู้ที่ต้องการเรียนรู้ด้วยตนเองจะเป็นประโยชน์กับบุคลากรใน

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการใช้โปรแกรมบันทึกการซื้อจ้างระบบ 3D-GFLogin เพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

บรรณานุกรม

- กิตติมา ศรีสิงห์. (2561). การพัฒนารูปแบบการปฏิบัติงานจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานพัสดุของหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. สนับสนุนจากกองทุนส่งเสริมงานวิจัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- จุไรรัตน์ ผดุงกิจ, ภาณุมาศ ขาติประเสริฐ. (2563). ปัญหาการปฏิบัติงานในการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ของเจ้าหน้าที่พัสดุในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม. วารสารการเมืองการปกครอง, 10 (2) : 240-254.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. (2560). ขั้นตอนการจัดซื้อจัดจ้างในระบบงบประมาณ พัสดุ การเงินและบัญชีกองทุนโดยเกณฑ์พึงรับ พึ่งจ่ายลักษณะ 3 มิติ (3D-GF) และระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ (e-GP) ภายใต้ระเบียบการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560 และแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- เศกสรรค์ คงควั่น. (2556). การพัฒนาศักยภาพบุคลากรในการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในองค์การบริหารส่วนตำบลควนศรี อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี. กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, 6 (3) : 228-247.

สุกัญญา ทับทิม. (2562). การพัฒนาระบบงานพัสดุสำนักงาน โดยใช้โปรแกรม ทะเบียนวัสดุสำนักงาน สำหรับสำนักงานคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

**Journal of Management Science Nakhon Pathom
Rajabhat University, 6 (1) : 49-58.**

สุมาพร จันศรี. (2558). **คู่มือปฏิบัติงาน การเบิกจ่ายเงินในระบบ GFMS (บัญชี 3 มิติ).** คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

สำนักมาตรฐานการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ. (2557). **คู่มือลดขั้นตอนการบันทึกข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างวิธีตกลงราคา.** สำนักมาตรฐานการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ กรมบัญชีกลาง.

ปิยะวรรณ เวชสุวรรณ. (2563). การพัฒนาคู่มือการใช้งานโปรแกรมการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบ อิเล็กทรอนิกส์เพื่อการบริหารของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. ออนไลน์ สืบค้นจาก

<http://ir.sru.ac.th/handle/123456789/820>

สมพิศ ชยันโต. (2564). มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐกับปัญหาจากการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560. **วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร, 12(1) :** 94-104.

สุมาพร จันศรี. (2564). **คู่มือปฏิบัติงาน เรื่อง การเบิกจ่ายเงินในระบบ GFMS (บัญชี 3 มิติ).** คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

สุภาภรณ์ สุวรรณไฉไล. (2562). ประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่พัสดุในการปฏิบัติงานจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐโดยใช้ ระบบจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ อิเล็กทรอนิกส์ (e-GP) กรณีศึกษาสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์, 5 (1) : 141-150.**

ศิลปะการเข้าใจคนแต่ละประเภทตาม “DISC Model” เพื่อความสำเร็จขององค์กร

The art of understanding each type of people by the “DISC Model” for the success of the organization.

สุวภัทร นุ่มคำ¹

Suwaphat Noomkham

จุมพล หนิมพานิช²

Jumpol Nimpanich

บทคัดย่อ

บทความนี้ผู้เขียนมีวัตถุประสงค์ เพื่อเรียนรู้และเข้าใจความแตกต่างของ 4 บุคลิกภาพที่แตกต่างกันของมนุษย์ เพื่อมุ่งเน้นพัฒนาทักษะการเข้าใจตนเองและผู้อื่น พร้อมทั้งการปรับตัวรับมือกับคนแต่ละประเภท และเพื่อสามารถนำไปต่อยอดการพัฒนาตนเอง รวมถึงการทำงานแบบทีมเวิร์ค ซึ่งเป็น Soft Skill ที่สำคัญในยุคปัจจุบันที่ทุกองค์กรควรให้ความสำคัญ “DISC Model” คือ ลักษณะบุคลิกภาพของคนแต่ละประเภทที่สังเกตได้จากนิสัยการทำงานและสภาพแวดล้อมของคนแต่ละประเภท ซึ่งได้มีการจำแนกพฤติกรรมของมนุษย์ออกเป็น 4 ประเภทตามตัวอักษร DISC ได้แก่ D (dominance), I (influence), S (steadiness), C (conscientiousness)

บทความนี้มีการนำ “DISC Model” มาประยุกต์เปรียบเทียบกับสัญลักษณ์ของสัตว์ 4 ชนิด เรียกว่า “DISC Personality” คือ คุณลักษณะที่ใช้ทำความเข้าใจพฤติกรรมของมนุษย์จากสัญลักษณ์ของสัตว์ต่างๆ เป็นการเปรียบเทียบลักษณะบุคลิกภาพของสัตว์ 4 ชนิด ได้แก่ กระต่าย, นกอินทรี, หนู, และหมี ทั้งนี้เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับ DISC จะสามารถจับคู่ได้ ดังต่อไปนี้ 1) กระต่าย

¹ อาจารย์ ดร. มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

² รองศาสตราจารย์ ดร. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

(Dominance) 2) อิทธิ (Influence) 3) หนัก (Steadiness) และ 4) หมี่ (Compliance) ซึ่งเห็นว่าการแบ่งเป็น 4 รูปแบบ ไม่ได้เป็นการบอกว่าแบบใดดีกว่า หรือแยกว่า ไม่ได้มีรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งที่ดียอดเยี่ยมที่สุด ซึ่งในความเป็นจริงแต่ละรูปแบบล้วนแล้วแต่มีจุดเด่นและจุดด้อยที่ต่างกัน ฉะนั้นแล้วผู้ที่นำแนวคิดนี้ไปประยุกต์ใช้จึงควรใช้ประโยชน์จากจุดเด่นจุดด้อยที่พบเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานให้กับองค์กรให้มากที่สุด

บทความนี้เป็นบทความทางวิชาการ ที่ต้องการศึกษาความแตกต่างของบุคลิกภาพของมนุษย์เพื่อการประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการรับรู้และเข้าใจตนเองและผู้อื่น ในส่วนของประโยชน์ที่ได้จากการศึกษา “DISC Model” ในแง่มุมมองของผู้บริหาร ผู้บริหารสามารถใช้ประโยชน์กับ “DISC Model” ในการพัฒนาประสิทธิภาพของบุคลากร รู้จักและเข้าใจพนักงานในองค์กรมากขึ้นว่าแต่ละคนมีบุคลิกลักษณะแบบใดมีจุดแข็งที่สามารถดึงมาสร้างประโยชน์ และรู้จุดอ่อนที่ควรหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น เป็นประโยชน์ในแง่ของการมอบหมายงานที่ตรงกับบุคลิกลักษณะและความถนัดของแต่ละคน สามารถใช้วิธีการจูงใจคนได้ถูก และที่สำคัญเป็นเรื่องของการ “อ่านคนออกบอกคนเป็น” ในแง่มุมมองของพนักงาน แต่ละคนจะได้เรียนรู้จุดเด่น จุดด้อยและลักษณะนิสัยของเพื่อนร่วมงานก็เหมือนเป็นการได้รู้จักตัวตนของเพื่อนร่วมมากขึ้น ทำให้เข้าใจและยอมรับในลักษณะนิสัยของกันและกัน ส่งผลให้การทำงานราบรื่นมากขึ้น ลดปัญหาความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นต่อการทำงาน สร้างบรรยากาศการทำงานเป็นทีม ในแง่ของฝ่ายบริหารทรัพยากรมนุษย์ (HR) ฝ่ายบริหารทรัพยากรมนุษย์ สามารถใช้ “DISC Model” ในการบริหารดูแลพนักงาน เพิ่มศักยภาพและพัฒนาประสิทธิภาพของบุคลากร ฝ่ายบริหารทรัพยากรมนุษย์สามารถที่จะจัดหลักสูตรการพัฒนาและเพิ่มศักยภาพให้กับพนักงานได้ตรงกลุ่มเป้าหมาย เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้กับองค์กรได้อีกด้วย นอกเหนือจากนั้นในแวดวงการศึกษาในฐานะครูอาจารย์ สามารถประยุกต์ใช้แนวคิดดังกล่าวเพื่อเรียนรู้ผู้เรียนแต่ละคน ทำให้สามารถเข้าใจลักษณะพฤติกรรม บุคลิกลักษณะของผู้เรียนของตนเองได้ เป็นประโยชน์ในแง่ของการมอบหมายงาน ฝึกให้นักศึกษาได้มีทักษะในการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ทำงานร่วมกัน และค้นพบตัวตนของตัวเองได้เร็วมากขึ้น

คำสำคัญ: ศิลปะการเข้าใจคน , DISC Model, ความสำเริง

Abstract

This article, the author has a purpose to learn and understand the differences between the 4 different personalities of humans. To focus on developing skills in understanding oneself and others. along with adapting to deal with each type of person and to be able to further develop oneself Including teamwork, which is and important soft skill today's era that every organization should focus on. "DISC Model" is the personality of each type of person that can observe from the working habits and environment of each personality traits. Human behavior has classified into four categories based on the DISC letters; D (dominance), I (influence), S (steadiness), C (conscientiousness)

This article has applied the "DISC Model" to compared with the symbols of four types of animals or "DISC Personality". The four animals are the characteristics used to understand human behavior from the symbols of animals. It compares the personality traits with four animal types: a bull, an eagle, a rat, and a bear. When all four types of animals are compared to DISC, it can match as follows: 1) Bull (Dominance), 2) Eagle (Influence), 3) Rat (Steadiness), and 4) Bear (Compliance). The four forms do not mean which one is better or worse, no one is the best. In fact, each characteristic has different strengths and weaknesses. Therefore, those who apply this concept should take advantage of the strengths and weaknesses to increase the efficiency of employees for developing the organization as much as possible.

This article is an academic article. Who want to study the differences in human personality in order to apply them beneficially in

perceiving and understanding oneself and others. The benefits from the study of “DISC Model” in terms of executives can take advantage of the “DISC Model” to develop personnel efficiency. They can understand and learn more employees in the organization that what kind of personality each person has and their strengths that can leverage to benefit. Moreover, they can learn weaknesses that should improve to be better. It is helpful in terms of assigning tasks that match each person's personality and aptitude properly, and most importantly, it is about “knowing people well.” In terms of employees, each person will learn more the strengths and weaknesses of colleagues for knowing each other better for a smoother operation. It also reduces conflicts that will occur during the work and support teamwork atmosphere. In terms of human resource management (HR), the human resource management department can use the “DISC Model” to administrate employees to increase the potential and develop the efficiency of personnel. The Human Resource Management Department can arrange courses for development and increase the potential of employees to meet the target group. It can increase the efficiency of working for the organization as well. Moreover, in the field of education, as a teacher, teachers can apply this concept to learn each student and understand their behavior. The personality of the learner is very useful in assigning tasks. Cultivate collaborative learning and collaboration skills among students. And discover yourself faster.

Keyword: The art of understanding people, DISC Model, success

บทนำ

ในชีวิตประจำวันเราจำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับบุคคลมากมายทั้งคนที่รู้จักคุ้นเคยและคนที่ไม่รู้จัก การมีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลจะกระทำผ่านการรับรู้ โดยการรับรู้จะทำให้บุคคลเกิดการรู้จัก เข้าใจ และยอมรับซึ่งกันและกัน หรือเกิดความเข้าใจผิดขัดแย้งและบาดหมางกันได้ การทำความเข้าใจและสร้างการตระหนักรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการรับรู้ต่อสิ่งต่างๆ และการรับรู้ต่อตนเองและต่อบุคคลอื่นจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพราะการรับรู้ที่ถูกต้องตรงตามความจริงจะช่วยให้ผู้รับรู้ประพฤติดิปฏิบัติตนได้ถูกต้องตรงตามความเป็นจริง และสอดคล้องกับเหตุผลข้อเท็จจริงอันจะช่วยสร้างบรรยากาศให้เกิดความพึงพอใจเข้าใจซึ่งกันและกัน

การรู้จักตัวเองเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เรามองบทบาทในลักษณะของภาพรวมที่เป็นตนเองได้อย่างชัดเจนมากขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การยอมรับตนเอง พิจารณาตนเอง การเข้าใจผู้อื่นในโอกาสต่อไป ตลอดจนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข การรู้จักตนเองเป็นความสามารถในการค้นหาและเข้าใจ จุดดี จุดด้อย ของตนเองและเข้าใจความแตกต่างของบุคคลอื่น ในเรื่อง เพศ วัย ระดับการศึกษา ศาสนา ตลอดจนสุขภาพอนามัย การที่บุคคลจะปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมนั้น จำเป็นต้องรู้จักตนเองซึ่งการรู้จักตนเองนั้นหมายรวมถึงความเข้าใจในความต้องการความคิดของตนเองเพื่อนำมาพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้น เมื่อบุคคลมีการตระหนักรู้หรือรู้จักตนเองดีแล้วก็จะรู้จักถึงการเปลี่ยนแปลงสภาวะอารมณ์ของตน มองตนเองตามความเป็นจริงมีทัศนคติที่ดีต่อตนเองและสังคมซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ต่อไป (ไหมไทย ไซพันธุ์, 2562:180)

บทความเรื่องนี้ผู้เขียนต้องการที่จะเปิดมุมมองให้เห็นถึงเรื่องราวของการรู้จักและทำความเข้าใจคนในองค์กรที่มีความแตกต่างกันซึ่ง เรื่อง “Personality Type” เป็นเรื่องที่น่าสนใจเพราะจะทำให้เรารู้จักตนเองและรู้จักคนอื่นได้ดีขึ้น โมเดลที่ค่อนข้างมีชื่อเสียงในหมู่มคนทั่วไปคงเป็น “MBTI” หรือ (Myers-Briggs Type Indicator) (HR, 2019) ซึ่งเป็นแบบ ทดสอบประเภทบุคลิกภาพ ตามทฤษฎีทางจิตวิทยาที่สามารถประเมินได้ด้วยตนเอง

โดยมุ่งเน้นให้เกิดความเข้าใจตัวเองและผู้อื่น แต่น้อยคนนักที่จะรู้จักกับ “DISC Model” ซึ่งโมเดลนี้จะเน้นไปในด้านการทำงาน การอยู่ร่วมกันกับเพื่อนร่วมงาน จุดเด่นและจุดด้อยของคนแต่ละประเภทในงาน “DISC Model”

DISC เป็นเครื่องมือในการเข้าใจคนแต่ละประเภท ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ประเภทตามตัวอักษร DISC เพื่อนำมาใช้ส่งเสริมความสำเร็จขององค์กร โดยผู้เขียนเห็นว่าในการทำงานร่วมกันของคนในองค์กร เพื่อให้เข้าใจและเข้าถึงเพื่อนร่วมงานทุกคน ทั้งหัวหน้า เจ้านาย ลูกน้อง สามารถใช้ “DISC Model” วิเคราะห์ผู้ร่วมงานได้ ดังนั้นวัตถุประสงค์ที่สำคัญในการใช้ “DISC Model” เพื่อให้ผู้บริหารเกิดความเข้าใจและสามารถเข้าถึงเพื่อนร่วมงานมากขึ้นจากเดิมเพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการทำให้พนักงานแต่ละคนเข้าใจตัวเองว่ามีบุคลิกและพฤติกรรมเป็นคุณลักษณะแบบใดใน “DISC Model” รวมทั้งยังทำให้เข้าใจผู้อื่น รู้ว่าควรใช้วิธีการสื่อสารอย่างไรให้เข้าถึงผู้อื่นอย่างไร และสิ่งสำคัญที่สุดตัวผู้บริหารเอง จะได้เรียนรู้เข้าใจลูกน้อง และสามารถค้นหาวิธีการในการโน้มน้าวจูงใจสร้างการทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

พฤติกรรมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของบุคคล

การรวมตัวของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางสังคมธรรมชาติของบุคคลในเวลาและสถานที่เดียวกัน ที่มีจุดประสงค์และมาตรฐานของพฤติกรรมร่วมกัน เอเมอร์สัน ฤกษ์รังสรรค์กล่าวถึงการมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่นเป็นสิ่งจำเป็นในการมีชีวิตอยู่ของมนุษย์ พัฒนาการทางสังคมและความคิดความเข้าใจของบุคคลพัฒนาขึ้นจากการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น เอกลักษณ์ของแต่ละบุคคล ความสำเร็จในอาชีพ การค้นพบความหมายของชีวิตและสุขภาพจิตล้วนได้รับผลกระทบจากสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (เอเมอร์สัน ฤกษ์รังสรรค์, มปป) เนื่องจากมีความใกล้ชิดกันของสถานที่ มีความสะดวกในการติดต่อการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเกิดในระดับจิตใต้สำนึกและจะมีผลต่อพฤติกรรมตอบสนองของบุคคล การปฏิสัมพันธ์ทางสังคมมี 2 แบบ คือ การปฏิสัมพันธ์แบบปฐมภูมิ (Primary Relationship)

และความสัมพันธ์แบบทุติยภูมิ (Secondary Relationship) (สุนันทา ปานณรงค์, 2557)

2.1 การปฏิสัมพันธ์ทางสังคมแบบปฐมภูมิ เป็นการปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มขนาดเล็ก ลักษณะของการปฏิสัมพันธ์เป็นแบบใกล้ชิด คู่กันเคย และส่วนตัว (Personal Relationship) จนกระทั่งสมาชิกรู้สึกถึงความเป็นพวกเดียวกันหรือความเป็นพวกเรา (We-Feeling) สมาชิกเกิดอารมณ์ร่วม เช่น ความรักความพอใจความเห็นอกเห็นใจ ความรู้สึกอ่อนไหวคล้อยตามกันซึ่งเกิดจากการพบหน้าตากันบ่อยครั้งและคุ้นเคยกันดี (Feministic Relationship) จนเห็นถึงความเป็นส่วนตัวของกันและกัน ความสัมพันธ์แบบนี้จะพบได้จากกลุ่มครอบครัวกลุ่ม เพื่อน เป็นต้น

2.2 การปฏิสัมพันธ์ทางสังคมแบบทุติยภูมิ เป็นความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ (Impersonal Relationship) ลักษณะความสัมพันธ์เป็นทางการห่างเหิน เพราะเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์เฉพาะตามบทบาทเพื่อผล ประโยชน์ที่กำหนดไว้ การปะทะสังสรรค์จึงเป็นเพียงบางส่วนเสียของบุคคลนั้น (Segmental Role) ความผูกพันอย่างลึกซึ้งไม่ปรากฏในกลุ่มเช่นนี้ เช่น องค์กรอาชีพ ชมรม สโมสร ฯลฯ ในสังคมใหญ่ เช่น สังคมเมือง

โดยสรุป มนุษย์เป็นสัตว์สังคมเพราะมนุษย์มีการอาศัยอยู่ร่วมกันอยู่ลำพังเพียงคนเดียวไม่ได้ เนื่องจากมนุษย์ต้องทำกิจกรรมร่วมกันอยู่ตลอดเวลา มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และแต่ละชีวิตต่างก็ต้องการที่จะเสริมสร้างความสุข ความมั่นใจ และความปลอดภัยให้กับตนเองอยู่เสมอ สังคมจึงเป็นแหล่งรวมศูนย์ทางความคิดที่มนุษย์ได้สร้างขึ้นมา เพื่อแสวงหาคำตอบทุกๆ อย่างให้กับตนเอง ทั้งนี้การอยู่ร่วมกันของมนุษย์จำเป็นต้องมีการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เพื่อทำความเข้าใจตนเองและบุคคลรอบข้าง เป็นการป้องกันความขัดแย้งบาดหมางของทุกคนทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน องค์กรไปจนถึงระดับสังคม เพื่อให้ทุกคนอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติ

การเข้าใจตนเองและผู้อื่น

การที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างดีและมีความสุขนั้น สิ่งจะช่วยให้เกิดผลอย่างนี้ได้ คือ การที่เราจะต้องรู้จัก และเข้าใจในความคิด ความรู้สึก พฤติกรรมหรือการแสดงออก ความต้องการ ความเชื่อ ทศนคติ และบุคลิกภาพ ทั้งของตนเองและผู้ที่เราเกี่ยวข้องกับ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นพื้นฐานทำให้เกิดความเข้าใจ ความพึงพอใจ ซึ่งกันและกัน ส่งผลต่อความสัมพันธ์ที่ดี ไม่ขัดคอไม่ขัดใจกัน ปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมในขณะที่อยู่ร่วมกัน จนกระทั่งเกิดความนิยมชมชอบ ไว้วางใจ มีเจตคติที่ดีต่อกัน เกิดเคารพนับถือ เลื่อมใสและศรัทธาตามมาในที่สุด

การเข้าใจตนเอง การรู้จักตัวตนที่แท้จริง ทำให้เราเป็นบุคคลที่ไม่ถูกหลอก รู้ตัวอยู่เสมอ จิตใจมั่นคง ไม่หวั่นไหว ถ้าบุคคลใดสามารถมองเห็นตัวเอง รู้จักและเข้าใจตนเองได้มากเท่าใดก็จะทำให้ชีวิตส่วนตัวมีความสุข และสามารถปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่นที่แวดล้อมได้ นอกจากทำความรู้จักและเข้าใจตนเองแล้วจึงควรที่จะรู้จักและทำความเข้าใจคนอื่นเพื่อการอยู่ร่วมกันโดยสันติสุขปราศจากความขัดแย้งนั่นเอง (วิจิตรา จามจุรี, 2561)

ความสำคัญของการศึกษาตนเองและผู้อื่น อาจสรุปได้ ดังนี้ คือ

1) ความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต ทำให้เข้าใจและรู้ถึงความต้องการ ทั้งของตนเองและผู้อื่น มีแนวทางการปรับตัวในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างดี และมีความสุข

2) ความสำคัญต่อการทำงาน ทำให้การติดต่อประสานงานง่ายและสะดวกขึ้น การดำเนินกิจกรรม ต่าง ๆ ดำเนินไปด้วยความราบรื่น มีแนวทางในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างดี หรือเอื้อต่อ การทำงานเป็นทีม ทำให้การทำงานบรรลุเป้าหมายทั้งในด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผล

3) ความสำคัญต่อสังคม ช่วยลดความขัดแย้งต่าง ๆ ในสังคม ทำให้เกิดความสงบสุขและสันติภาพในสังคม

วิธีศึกษาเพื่อรู้จักเข้าใจตนเองและผู้อื่น อาจทำได้หลายวิธี คือ

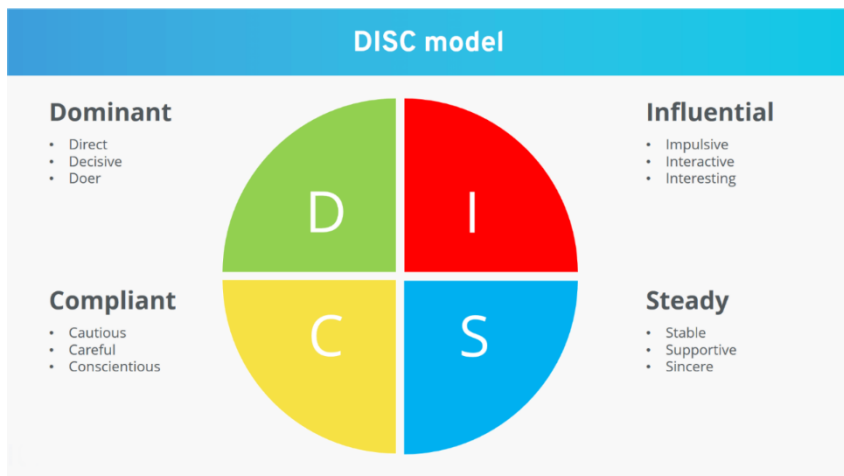
- 1) สังเกตพฤติกรรมอย่างใกล้ชิด
- 2) สนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น

- 3) ศึกษาจากผลงาน ประวัติของบุคคล
- 4) ศึกษาจากการทำงานร่วมกัน
- 5) จากแบบทดสอบทางจิตวิทยา
- 6) แนวคิดทางจิตวิทยา แล้วนำมาวิเคราะห์ตนเองและผู้อื่นได้เป็น
อย่างนี้

ในบทนี้จะกล่าวถึงการศึกษาตนเองและผู้อื่น โดยจะขอเรียกว่าวิธีการศึกษาและเข้าใจตนเองและผู้อื่นโดยใช้ “DISC Model”

DISC Model คืออะไร

“DISC Model” เริ่มต้นขึ้นมาจาก ดร.วิลเลียม มาร์สตัน (William Marston) ศาสตราจารย์สาขาจิตวิทยาชื่อดังแห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด เป็นเจ้าของทฤษฎี “DISC Model” ที่ได้ตีพิมพ์ในหนังสือเรื่อง “ลักษณะอารมณ์ของคนปกติ” (The Emotions of Normal People) ซึ่งได้พูดถึงกระบวนการทำงานของอารมณ์ความรู้สึกในคนปกติที่นำไปสู่ลักษณะพฤติกรรมที่มีความหลากหลาย และจากทฤษฎีของ ดร. วิลเลียม ดังกล่าว วอลเตอร์ คลาร์ก (Walter Clark) นักจิตวิทยาอุตสาหกรรมก็นำทฤษฎีนี้ไปสร้างเป็นแบบทดสอบ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการคัดเลือกบุคคลเข้าสู่องค์กร และจากจุดเริ่มต้นนี้จึงมีการพัฒนาและทำการวิจัยต่อยอดจนกลายมาเป็นแบบทดสอบ DISC และเป็นที่ยอมรับใช้กันแพร่หลายในปัจจุบัน (วรรณิ์ งามขจรกุล, 2562)

ภาพที่ 1 DISC Model

ที่มา: <https://www.linkedin.com/pulse/disc-personality-profile-what-your-style-guy-dawson>

“DISC” คือ ลักษณะบุคลิกภาพของคนแต่ละประเภทที่สังเกตได้จากนิสัยการทำงานและสภาพแวดล้อมของคนแต่ละประเภทโดยมาร์สตัน (1924) ได้จำแนกพฤติกรรมของมนุษย์ตามหนังสือ เรื่องที่ได้เขียนไว้ ซึ่งได้จัดแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ตามตัวอักษร (D มาจากคำเต็มว่า Dominance, I มาจากคำเต็มว่า Influence, S มาจากคำเต็มว่า Steadiness และ C มาจากคำเต็มว่า Conscientious) ดังนี้ (จิรภิญญา จิรไพศาลกุล, 2562)

D (dominance) กล้าตัดสินใจ เน้นผลลัพธ์ ทำอะไรรวดเร็ว พูดจาเสียงดัง ไม่ประนีประนอม กล้าเสี่ยง ชอบการแข่งขัน ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ไม่ค่อยฟังผู้อื่น ตรงไปตรงมา บางทีอาจดูขวานผ่าซากไปบ้าง มีข้อเรียกร้องสูง ดื้อดึง มั่นใจในตัวเอง

I (influence) เป็นคนช่างพูด ชอบเข้าสังคม ดูเป็นมิตร เปิดเผย จูงใจคนเก่ง ชอบขายไอเดีย เป็นคนร่าเริงอารมณ์อ่อนไหว มักหลีกเลี่ยงรายละเอียด

เวลาคุยกันมักพูดออกนอกประเด็นไปเรื่อย ไม่ค่อยรักษากฎ ไม่ชอบคนนำเบื้อและเข้มงวด

S (steadiness) ใจเย็น สงบ เสมอต้นเสมอปลาย ทำอะไรเป็นระบบ ละเอียดรอบคอบ ถ่อมตัว ประนีประนอม ชอบเป็นผู้ฟังมากกว่าผู้พูด จะพูดเมื่อถูกถาม มักแสดงความเห็นด้วยกับผู้อื่นตลอดเวลา ต้องการคำแนะนำจากผู้อื่น ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง

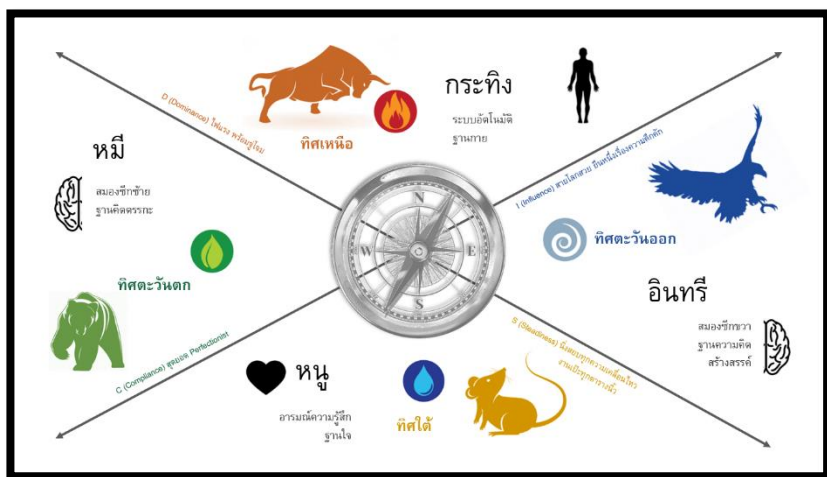
C (conscientiousness) ชอบ ความสมบูรณ์แบบ ยึดติดกับรายละเอียด มีเหตุผล มีหลักการ เน้นความชัดเจนถูกต้อง ให้ความสำคัญกับข้อเท็จจริง เป็นคนละเอียดถี่ถ้วน มีระเบียบ ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ไม่ชอบเสี่ยงทำอะไรอย่างระมัดระวัง

นักวิชาการให้ความเห็นว่าเราทุกคนจะมีลักษณะที่เป็นส่วนผสมของทั้ง 4 รูปแบบ แต่จะมีในสัดส่วนที่ไม่เท่ากัน โดยปกติแล้วจะมีรูปแบบที่เด่นออกมา ไม่หนึ่งก็สองลักษณะหลักๆ ซึ่งอาจจะเห็นได้จากเวลาทำแบบทดสอบพฤติกรรม แล้วมีคะแนนเท่ากันมากกว่าสองช่อง เราแต่ละคนก็มีลักษณะสไตล์ที่แตกต่างกันไป ทั้งนี้การแบ่งเป็น 4 รูปแบบ ไม่ได้เป็นการบอกว่าแบบใดดีกว่าหรือแย่กว่า ไม่ได้มีรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งที่ดียอดเยี่ยมที่สุด ซึ่งในความเป็นจริงแต่ละรูปแบบล้วนแล้วแต่มีจุดเด่นมากมาย ขณะเดียวกันแต่ละรูปแบบก็อาจจะมีส่วนลักษณะบางพฤติกรรมที่แสดงออกมาแล้วก่อให้เกิดผลกระทบเชิงลบ ซึ่งคือข้อเสียนั่นเอง (DISC-U, 2555) “DISC Model” สามารถเรียกได้ว่าเป็นโมเดลของ “ภาษาพฤติกรรม” (ภาษาที่แสดงออกผ่านทางพฤติกรรมหรือการกระทำต่างๆ) ที่เป็นสากลที่ใช้ได้ทั่วไป ช่วยให้เราเข้าใจผู้คนรอบข้างที่ล้วนแล้วแต่มีความแตกต่างกัน รู้เข้าใจถึงพฤติกรรม การกระทำ การแสดงออกของเขาเหล่านั้น ซึ่งจะช่วยให้เราสามารถปรับรูปแบบวิธีการของเรา เพื่อให้อยู่ร่วมและทำงานร่วมกับความหลากหลายแตกต่างได้อย่างมีประสิทธิภาพ (My Career, 2559)

“DISC Model” ช่วยให้แต่ละบุคคลทราบถึงจุดแข็งและจุดอ่อนของตน ความถนัด และแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมของตน รวมถึงสิ่งที่จะมากระทบความรู้สึกของตน ทราบถึงพฤติกรรมของบุคคลได้ตลอด เมื่อบุคคล

ทราบถึงลักษณะบุคลิกภาพของตนแล้ว ก็จะช่วยให้บุคคลสามารถค้นหาแนวทางที่เหมาะสม รู้ถึงขีดขั้นความเหมาะสมที่จะปรับปรุงพฤติกรรมของตน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับตนเอง “DISC Model” ช่วยในการเพิ่มการรับรู้ความต่างของบุคลิกภาพ ทำให้สามารถปรับทิศการมองผู้อื่นอย่างเข้าใจในธรรมชาติของบุคคลเหล่านั้น รวมไปถึงการกำหนดแนวทาง “ปฏิสัมพันธ์” (Interaction) กับแต่ละบุคคลได้อย่างเหมาะสม สามารถปรับทัศนคติที่มีต่อผู้อื่นได้ดียิ่งขึ้น ยอมรับและเคารพในความแตกต่างของแต่ละบุคคล จากพื้นฐานความเข้าใจเหล่านี้ ยังช่วยให้บุคคลสามารถนำเอาคุณลักษณะที่ดีของตนเอง และของผู้อื่นออกมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงาน การประสานเรื่องต่างๆ ให้เกิดความสมดุล เกิดรูปแบบการทำงานที่มีความ “ยืดหยุ่น” และมี “ประสิทธิภาพ” ลดความขัดแย้ง ลดปัญหาเรื่องคน (จิรวิญญา จิรไพศาลกุล, 2562)

คุณลักษณะของสัตว์ 4 ประเภท (สัตว์ 4 ทิศ) เปรียบเทียบตาม DISC Model กับคนในองค์กร 4 ประเภท

ภาพที่ 2 สัตว์ 4 ทิศ

ที่มา: ชยภรณ์ บุญเรืองศักดิ์ 2566.

สัตร์ 4 ทิศหรือ “DISC Personality” คืออะไร สัตร์ 4 ทิศ คือ คุณลักษณะที่ใช้ทำความเข้าใจพฤติกรรมของมนุษย์จากสัญลักษณ์ของสัตร์ต่างๆ ซึ่งมีที่มาจากชาวพื้นเมืองอเมริกันได้มีชีวิตที่ผูกพันกับธรรมชาติและสังเกตเห็นคุณลักษณะที่มีในสัตร์เหล่านั้นร่วมกับลักษณะและคุณค่า สัตร์ 4 ทิศ มีที่มาจาก The medicine wheel หรือ Celtic wheel จึงอาจเรียกได้อีกชื่อหนึ่งว่าวงล้อ 4 ทิศ หรือผู้นำ 4 ทิศ เป็นการเปรียบเทียบลักษณะบุคลิกภาพของสัตร์ 4 ชนิด ได้แก่ ทิศเหนือ = กระตือรือร้น , ทิศตะวันออก = นักอินทรี , ทิศใต้ = หนู , ทิศตะวันตก = หมู (ธรรมนิติ. 2551) ทั้งนี้คนเราถูกจำแนกตามลักษณะนิสัยหลักๆ 4 แบบ (ตามภาพ) โดยไม่มีสัตร์ตัวไหนดีที่สุดแห่งที่สุด เพราะแต่ละตัวมีจุดแข็งและสิ่งที่ควรพัฒนาต่างกันออกไป ทั้งนี้เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับ DISC จะสามารถจับคู่ได้ ดังต่อไปนี้

1) ทิศเหนือ : กระตือรือร้น (Dominance) เปรียบเหมือนกระตือรือร้นไฟ คนที่มีลักษณะเหมือนกระตือรือร้น คือ ผู้ที่ชอบการแข่งขัน ตรงไปตรงมา และมีเป้าหมายที่ชัดเจน ชอบความรวดเร็ว เหมือนกระตือรือร้นที่พุ่งเข้าไปเป้าหมาย ไม่ชอบงานที่มีระบบระเบียบขั้นตอนเยอะ คนกระตือรือร้นจะมีความมั่นใจในตนเองสูง ไม่ชอบการบังคับหรืออยู่ในกฎเกณฑ์ แต่ชอบบังคับหรือออกคำสั่งกับผู้อื่นมากกว่า มีลักษณะของความเป็นผู้นำค่อนข้างสูง คนกระตือรือร้นจะเป็นคนค่อนข้างใจร้อน จริ่งจิงทุกเรื่อง กล้าแสดงออกและกล้าได้กล้าเสีย เน้นเรียนรู้ผ่านการทำงาน ซึ่งหากสังเกตดีๆ คนประเภทนี้มักจะอยู่กลางวงและชอบนำเสนองานหรือออกไปหน้าชั้นเรียนเพื่อเป็นตัวแทนของกลุ่มเสมอๆ จุดแข็งของกระตือรือร้น คือ ความเป็นผู้นำ มีความรับผิดชอบ รักพวกพ้องเพื่อนร่วมงาน มุ่งมั่นไม่ยอมแพ้ ต่ออุปสรรค ชอบมองหาโอกาสใหม่ๆ อยู่เสมอ ถือเป็น “นักลงมือทำ” ให้เห็นผลสำเร็จแบบไม่มีอะไรมาหยุดคนแบบกระตือรือร้นได้ จุดอ่อนของกระตือรือร้น ด้วยความเป็นคนใจร้อน ทำอะไรด้วยความรวดเร็ว จึงทำให้การทำงานมักเกิดความผิดพลาดได้ง่าย และด้วยความมั่นใจในตัวเองที่มีค่อนข้างมาก ทำให้ไม่ค่อยยอมฟังใคร มักมองตัวเองเป็นใหญ่ เป็นผู้นำมักจะชอบการควบคุมคนอื่น การอยู่ร่วมกับคนประเภทนี้ ต้องเข้าใจเขาให้มาก วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพมาก

ที่สุดสำหรับคนกลุ่มนี้คือ พุดให้ตรงประเด็น ไม่อ้อมค้อม ให้เกียรติ เน้นผลลัพธ์ และเป้าหมายเป็นสำคัญ

2) ทิศตะวันออก : อินทรี (Influence) ธาตุลม ลักษณะนิสัยคนแบบอินทรี คือ “ผู้มองอนาคต” เป็นสุดยอดนักสร้างสรรค์ในองค์กร มีไอเดียที่แปลกใหม่ 108 ชอบการเปลี่ยนแปลง รักอิสระ รักในการสร้างสรรค์ ช่างคิด ช่างฝัน และช่างจินตนาการ มีความกระตือรือร้นตลอดเวลา อยากทำหลาย ๆ อย่างในเวลาเดียวกัน และมักมีโครงการใหม่ๆ เกิดขึ้นเรื่อย ๆ ไอเดียบรรเจิดตลอดเวลา เนื่องจากไม่ชอบความจำเจ ซ้ำซาก และเบื่อง่าย สังเกตง่าย ๆ เวลาแบ่งทีมทำงาน ทีมอินทรีจะสามารถสร้างสรรค์งานออกมาได้แตกต่างจากกลุ่มอื่นๆ อย่างสิ้นเชิง จุดแข็งของคนแบบอินทรี จะเป็นคนที่มีความคิดสร้างสรรค์ มักมีวิสัยทัศน์และขั้นตอนการทำงานที่แตกต่างไปจากคนอื่นสามารถคิดวิธีแก้ปัญหาใหม่ ๆ ที่คนอื่นคิดไม่ถึงออกมาได้ และด้วยความที่ชอบเรียนรู้ ทำให้คนแบบอินทรีมีความรู้รอบด้าน สามารถเชื่อมโยงและสร้างสรรค์งานแต่ละประเภทออกมาได้อย่างลงตัวและเหมาะสม จุดอ่อนของคนแบบอินทรี เนื่องจากเป็นคนเบื่อง่าย ไม่ชอบทำอะไรซ้ำซากจำเจ คนเหล่านี้จึงไม่ค่อยมีงานที่ทำเป็นชิ้นเป็นอัน เพราะมีไอเดียและโปรเจกต์ใหม่ๆ ที่อยากทำแทรกเข้ามาตลอด และด้วยความที่มีไอเดียบรรเจิดตลอดเวลาทำให้เพื่อนร่วมงานตามความคิดไม่ทัน ทำให้เกิดการสื่อสารที่ผิดพลาดได้ง่าย คนประเภทอินทรีจะมีไอเดียเยอะงานจึงมักไม่ค่อยเสร็จตามกำหนดเพราะมัวแต่คิด แต่ไม่ลงมือทำสักที และจะทำเมื่ออยากทำจริงๆ งานไหนที่ต้องรีบส่งถ้ายังไม่อยากทำอย่าหวังว่าคนอินทรีจะการอยู่ร่วมกับคนประเภทนี้ ต้องใช้วิธีการสื่อสารแบบคุยกันด้วยไอเดียใหม่ ๆ และควรมีทางเลือกที่น่าสนใจพร้อมนำเสนอ

3) ทิศใต้ : หนู (Steadiness) ลักษณะนิสัยของคนแบบหนูมีนิสัยขี้เล่น ร่าเริง และคล่องแคล่วว่องไว ปราดเปรี้ยว แต่เป็นคนที่ยืดหยุ่นง่าย มักคล้อยตามคนอื่นเสมอ ไปไหนไปกัน เพราะอุปนิสัยที่ไม่ขัดคน มักมีเมตตาช่วยเหลือผู้อื่นเสมอแม้งานของตนเองจะเต็มไม้เต็มมือแค่ไหน มักมองโลกในแง่ดี มีความอ่อนน้อม ประณีประนอม สามารถไกล่เกลี่ยความขัดแย้งของเพื่อนร่วมงานได้ ถือเป็น “นักประสานงาน” ชั้นเยี่ยม จุดแข็งของคนแบบหนู ทำงานเป็นทีมได้ดี

ปรับตัวเข้ากับคนอื่นได้ง่าย เป็นมิตร สร้างเสียงหัวเราะและความสุขให้กับคนรอบข้างได้ค่อนข้างดี และที่สำคัญคือ มีสุขภาพดีในการรับรู้ได้ถึง ความไม่ปกติของสถานการณ์ในที่ทำงานได้อย่างดี จากนั้นจะเป็นผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยและแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งดังกล่าวด้วยความสันติ จุดอ่อนของคนแบบหนู เนื่องจากเป็นคนขี้เกรงใจ ยอมคนง่ายจนทำให้มักถูกเอาเปรียบอยู่เสมอ มักไม่ค่อยมั่นใจในตนเองจึงมักพลาดโอกาสของการเป็นผู้นำเสมอ การอยู่ร่วมกับคนประเภทนี้ ต้องใช้วิธีการพูดคุยสื่อสารด้วยความสบายใจ ไม่เครียดการทำงานร่วมกันต้องใส่ใจความรู้สึกเป็นพิเศษ ให้ความสำคัญและให้กำลังใจ เห็นอกเห็นใจและไม่เอาเปรียบซึ่งกันและกัน จะทำให้งานประสบความสำเร็จได้อย่างดีเยี่ยม

4) ทิศตะวันตก : หมี (Compliance) ลักษณะนิสัยคนแบบหมี จะเน้นกระบวนการทำงานที่ถูกต้องเป็นระบบ มีความรอบคอบ ชอบหลักการและทฤษฎี ใช้ตรรกะและเหตุผลเข้ามาสนับสนุนเสมอ ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง เน้นซ้ำแต่ซ้ำร่ำ วิเคราะห์ละเอียด ตรวจสอบจนกว่าจะไม่พบข้อผิดพลาด มีระเบียบวินัยสูง ชอบอยู่คนเดียว โลกส่วนตัวสูง ไม่ชอบความวุ่นวาย จุดแข็งของคนแบบหมี คือ เป็นคนละเอียด แม่นยำ รอบคอบถี่ถ้วนมักไม่ค่อยพลาดในรายละเอียด เน้นป้องกันปัญหามากกว่าแก้ไขภายหลัง และมีความรับผิดชอบสูง รวมถึงมีระบบระเบียบหลักการ ทฤษฎี และกฎเกณฑ์ในการทำงานที่ชัดเจน จุดอ่อนของคนแบบหมี เนื่องจากมีความเป็นอนุรักษ์นิยม ทำให้ปรับตัวในการเปลี่ยนแปลงได้ช้า เชื่อมั่นในตนเองคิดว่าหลักการของตนเองถูกที่สุดจึงมักไม่ค่อยรับฟังผู้อื่น จึงมักติดกรอบและไม่ค่อยมีแนวคิดใหม่ๆ ในการทำงาน การอยู่ร่วมกับคนประเภทนี้ ต้องใช้วิธีการสื่อสารแบบพูดคุยด้วยหลักการและเหตุผล เน้นขั้นตอนที่เป็นระบบและชัดเจน รวมถึงต้องมีแหล่งที่มาของข้อมูลที่เชื่อถือได้

การประยุกต์ใช้ DISC Model ให้เกิดประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมในองค์กร

เราสามารถใช้ความรู้เรื่อง “DISC” ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ อย่างเป็นรูปธรรมในองค์กร ได้หลากหลาย ได้แก่

ในแง่ของผู้บริหาร

ผู้บริหารสามารถใช้ประโยชน์กับ “DISC Model” ในการพัฒนาประสิทธิภาพของบุคลากร ได้รู้จักและเข้าใจพนักงานในองค์กรมากขึ้นว่าแต่ละคนมีบุคลิกลักษณะแบบใด มีจุดแข็งที่สามารถดึงมาสร้างประโยชน์ให้กับองค์กรอย่างไรบ้าง และรู้จุดอ่อนที่ควรหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น เป็นประโยชน์ในแง่ของการมอบหมายงานที่ตรงกับบุคลิกลักษณะและความถนัดของแต่ละคน เรียกได้ว่า “วางคนให้ตรงกับงาน” สามารถใช้วิธีการจูงใจคนได้ถูก และที่สำคัญเป็นเรื่องของการ “อ่านคนออกบอกคนเป็น” ถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญของผู้บริหารในการเพิ่มศักยภาพในการทำงานให้กับบุคลากรในองค์กรให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในแง่ของพนักงาน

รู้จักเขา รู้จักเรา มนุษย์ล้วนมีลักษณะนิสัยที่แตกต่างกัน ความต่างนี้อาจเกิดขึ้นจาก การเลี้ยงดู สภาพแวดล้อมและประสบการณ์ของแต่ละคน การได้เรียนรู้จุดเด่น จุดด้อยและลักษณะนิสัยของเพื่อนร่วมงานก็เหมือนเป็นการได้รู้จักตัวตนของเพื่อนร่วมมากขึ้น ทำให้เข้าใจและยอมรับในลักษณะนิสัยของกันและกัน ส่งผลให้การทำงานราบรื่นมากขึ้น เพราะเกิดความเข้าใจกันในทุกๆ เพื่อนร่วมงาน ลดปัญหาในความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นต่อการทำงาน สร้างบรรยากาศการทำงานเป็นทีม เมื่อสมาชิกภายในทีมมีความตระหนักในผลกระทบของความแตกต่าง ก็จะทำให้ไม่คาดหวังและตัดสินผู้อื่นจากมุมมองของตนเองเพียงอย่างเดียว

ในแง่ของฝ่ายบริหารทรัพยากรมนุษย์ (HR)

ฝ่ายบริหารทรัพยากรมนุษย์ สามารถใช้ “DISC Model” ในการบริหารดูแลพนักงาน เพิ่มศักยภาพและพัฒนาประสิทธิภาพของบุคลากร เพราะเมื่อรู้จุดแข็งของพนักงานก็จะสามารถดึงจุดนั้นมาใช้งานได้มากขึ้น ส่วนจุดไหนเป็นจุดอ่อน ฝ่ายบริหารทรัพยากรมนุษย์ก็สามารถที่จะจัดหลักสูตรการพัฒนาและเพิ่มศักยภาพให้กับพนักงานได้ตรงกลุ่มเป้าหมาย เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้กับองค์กรได้อีกด้วย

การประยุกต์ใช้ DISC Model ให้เกิดประโยชน์ในแวดวงการศึกษา

ในฐานะอาจารย์ผู้สอนที่ต้องคลุกคลีพบเจอผู้เรียนในห้องเรียนที่มีความหลากหลายแตกต่างกันไปตามบุคลิกลักษณะ ได้นำ “DISC Model” มาประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้ผู้เรียนแต่ละคน เพื่อทำความเข้าใจว่าผู้เรียนแต่ละประเภทไม่เหมือนกัน เช่น ผู้เรียนแบบหมีจะไม่กล้าออกจากกรอบ มักไม่ค่อยมีไอเดียหรือแนวคิดใหม่ๆ จะไม่ลงมือทำ หากยังไม่มั่นใจถึงที่สุด เวลามอบหมายงานต้องมีความชัดเจน บอกข้อมูลโดยละเอียด ผู้สอนต้องแนะนำให้ผู้เรียนกลุ่มนี้ลองจับกลุ่มเรียนรู้กับเพื่อนประเภทอินทรี เพื่อฟังไอเดียใหม่ๆ จากเพื่อน รวมทั้งฝึกให้เรียนรู้จากกระทิงเพื่อจะปล่อยวางจากความไม่สมบูรณ์แบบจะทำให้ผู้เรียนมีชีวิตการเรียนอย่างมีความสุข และประสบความสำเร็จได้ง่ายขึ้น โดยหากสนับสนุนให้ผู้เรียนแบบหมีมีความกล้าลุยแบบกระทิงมากขึ้น ก็จะพัฒนาให้เป็นนักคิดนักวางแผนที่กล้าเผชิญหน้า ต่อสู้กับความท้าทายปัญหาต่างๆ อย่างเป็นระบบระเบียบ และกลายเป็นผู้นำที่เก่งคิดและเก่งทำได้ในที่สุด

การรู้จักลักษณะบุคลิกภาพซึ่งเกี่ยวข้องกับวิธีการคิด การแสดงออก และอารมณ์ความรู้สึกของผู้เรียนแต่ละคน จะช่วยให้เข้าใจ และรู้จักผู้เรียนทั้งในด้านจุดแข็ง และข้อจำกัดของแต่ละคน เพื่อพัฒนา ปรับปรุง และแก้ไข ผู้เรียนเป็นรายบุคคล รวมทั้งประสานความเข้าใจระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ผู้เรียนกับเพื่อนร่วมชั้น ให้สามารถอยู่ร่วมกันอย่างเคารพซึ่งกันและกัน และมีความสุข ลดความขัดแย้งในการสื่อสาร ทำงานเป็นทีมร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพเพราะสามารถดึงจุดเด่นของแต่ละคนออกมาใช้ได้อย่างดีนั่นเอง

บทสรุป

ศิลปะการเข้าใจคนแต่ละประเภทตาม “DISC Model” เพื่อความสำเร็จขององค์กร เป็นแนวทางในการเรียนรู้และเข้าใจตนเองและผู้อื่นผ่านการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่ใช้ทำความเข้าใจพฤติกรรมของมนุษย์จากสัญลักษณ์ของสัตว์ 4 ประเภท ซึ่งจะทำให้เราเข้าใจในการกระทำต่าง ๆ ของกันและกัน รู้ตัวตนของกันและกัน เพื่อประโยชน์ในการทำงานและอยู่ร่วมกัน ดังประโยค

คำพูดที่คุ้นหูกันดีของขุนวู นักปรัชญาคนสำคัญของจีนที่ว่า “รู้เขา รู้เรา รบร้อย ครั้งชนะร้อยครั้ง” ไม่ว่าการจะทำสิ่งใดก็ตามเราต้องเรียนรู้ที่จะรู้จักทั้งต่อตนเองและฝ่ายตรงข้ามให้เป็นอย่างดี เราต้องรู้เราถนัดหรือมีจุดแข็งเรื่องอะไร และฝ่ายตรงข้ามมีจุดแข็ง จุดอ่อนเรื่องใด หากจะเอาชนะต้องทำอะไร ไม่ว่าจะสถานการณ์ใดก็ไม่มีทางเสียท่าต่ออีกฝ่าย หากเราไม่รู้ตัวเองไม่เข้าใจว่า เป้าหมายของเราคืออะไร ความสามารถมีแค่ไหน ถนัดอะไร หรือชอบอะไร จะส่งผลกระทบต่อความมั่นใจของเรา และกลายเป็นอุปสรรคในเชิงความคิด และส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมกรรมการแสดงออกทั้งทางร่างกายและจิตใจของเราตามไปด้วย การได้รู้ถึงบุคลิกลักษณะการทำงานของแต่ละคน รู้ว่าใครเหมาะกับงานประเภทไหน เป็นประโยชน์อย่างมากทั้งกับผู้บริหาร พนักงาน และฝ่ายบริหารงานบุคคล สามารถลดความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นในการทำงาน เกิดการทำงานเป็นทีมมากขึ้น และทำให้องค์กรประสบความสำเร็จมากขึ้นนั่นเอง

บรรณานุกรม

- กฤตเมธ พรหมนิยะ. (2563). สรุป “สัตว์ 4 ทิศ” เครื่องมือที่ช่วยให้คุณเข้าใจตัวเองและผู้อื่นมากขึ้น!. เข้าถึงได้จาก <https://krittamate.medium.com/>. [26 พฤษภาคม 2566].
- จิรวิญญา จิรไพศาลกุล. (2562). บุคลิกภาพที่ส่งผลต่อความต้องการคุณลักษณะงานของพนักงานบริษัทเอกชนกลุ่มเจนเอเรชั่นวาย. สารนิพนธ์ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต วิทยาลัยการจัดการมหาวิทยาลัยมหิดล
- ชยภรณ์ บุญเรืองศักดิ์. (2566). เอกสารประกอบการบรรยายการพัฒนาทักษะ Soft Skill ด้วยกระบวนการวิศวกรรมสังคม. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
- ธรรมนิติ. (2551). คน 4 ทิศ ทิศไหนคือคุณ?. จาก https://www.dst.co.th/index.php?option=com_content&view=article&id=3763:person-4-direction-it-you&catid=29&Itemid=180&lang=en. [23 พฤษภาคม 2566].

- วิจิตร จาามจุรี. (2561) **การเข้าใจตนเองและผู้อื่น**. เอกสารประกอบการสอนวิชา
มนุษย์สัมพันธ์และการพัฒนาบุคลิกภาพ. มหาวิทยาลัยสยาม
- วรรณิ งามขจรกุล. (2562). **การเข้าใจ เข้าถึงผู้เรียนยุคดิจิทัลด้วย DISC Model**. คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม
- สุนันทา ปานณรงค์. (2557). **เครื่องมือจำแนกพฤติกรรมบุคคล**. วิทยานิพนธ์
ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาค
วิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปกร
- ไหมไทย ไชยพันธุ์. (2562). **การพัฒนาพฤติกรรมมนุษย์**. พิมพ์ครั้งที่ 1.
สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- เอมอร กฤษณะรังสรรค์, **เทคนิคและวิธีการในการพัฒนาดน**. เข้าถึงได้จาก
<http://www.geh2001.ssru.ac.th/file.php/1/u5.pdf>. [26
พฤษภาคม 2566].
- DISC-U. (2555). **About DISC Model**. เข้าถึงได้จาก <https://www.disc-u.net/about.php>. [23 พฤษภาคม 2566].
- HR, (2019). **สำรวจพฤติกรรมการทำงานกับ คน 4 ประเภท ไปกับ DISC Model** เข้าถึงได้จาก <https://th.hrnote.asia/personnel-management/220521-disc-model/>. [23 พฤษภาคม 2566].
- My Career. (2559). **DISC Model**. เข้าถึงได้จาก https://www.mycareer-th.com/res_disc_model.php. [23 พฤษภาคม 2566].

การศึกษาแนวทางการพัฒนากระบวนการเป็น
เมืองอย่างยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนตำบล
นครสวรรค์ตึก จังหวัดนครสวรรค์

The Study of The Guidelines for
Developing the Sustainable Urbanization
Process of Nakhon Sawan Tok Subdistrict
Municipality, Nakhon Sawan Province

คุณากร กรสิงห์¹

Khunakorn Korosing

ณัฐชัย นิ่มนวล²

Natachai Nimnual

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและหาแนวทางการพัฒนากระบวนการเป็นเมืองอย่างยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ตึก ผู้ให้ข้อมูลหลักในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้นำชุมชน จำนวน 10 ตัวแทนประชาชนแต่ละหมู่ 10 คน ตัวแทนภาคเอกชน 10 คน นักวิชาการ 10 คน โดยใช้การสัมภาษณ์และการประชุมกลุ่ม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ผลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาแบบอุปนัย ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ คือ 1. ปัญหากระบวนการเป็นเมืองในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ตึก ได้แก่ 1.1) ปัญหาการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา

^{1,2} ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ดร. สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

เมือง 1.2) เป้าหมายของการพัฒนาพื้นที่ไม่ชัดเจน 1.3) การบริหารเมืองยังไม่มุ่งเน้นประสิทธิภาพครอบคลุมทุกด้าน 1.4) ปัญหาการบูรณาการกับหน่วยงานในการพัฒนาเมือง 1.5) งบประมาณไม่สมดุลกับการพัฒนาเมือง 1.6) การติดตามการพัฒนาเมืองยังไม่ต่อเนื่อง และ 2. แนวทางการพัฒนากระบวนการเป็นเมืองขององค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ตก ได้แก่ 2.1) แนวทางจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองแบบมีส่วนร่วม 2.2) แนวทางวางเป้าหมายในเชิงพื้นที่ของท้องถิ่น 2.3) แนวทางการสร้างระบบธรรมาภิบาลในการจัดการเมืองของท้องถิ่น 2.4) แนวทางการบูรณาการหน่วยงาน ในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกับภาคีเครือข่ายในการพัฒนาเมือง 2.5) แนวทางการจัดการงบประมาณในท้องถิ่นสู่การพัฒนาเมือง และ 2.6) แนวทางการติดตามผลและสะท้อนข้อมูลกลับโดยการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นในการพัฒนาเมือง

คำสำคัญ: การพัฒนากระบวนการเป็นเมือง, ความยั่งยืน

Abstract

The purpose of this research was to study the problems and the guidelines for developing the sustainable urbanization process of Nakhon Sawan Tok Subdistrict Municipality, Nakhon Sawan Province. The main informants of this study were 10 community leaders, 10 representatives from each village, 10 representatives from private sector, and 10 academics. This research used interviews and group meetings as tools for data collection and employs inductive data analysis. The results can be summarized as follows: 1. The problems of urbanization process in Nakhonsawan Tok Subdistrict Municipality were 1. 1) Participation problems in urban development planning 1.2) Unclear goals for area development 1.3) Urban administration not focusing on effectiveness and not covering all aspects 1.4) Problems in interacting with urban development agencies 1.5) The budget not balanced with urban development 1.6) Intermittence of urban development monitoring 2. The

guidelines for developing the sustainable urbanization process of Nakhon Sawan Tok Subdistrict Municipality were 2.1) Guidelines for creating a participatory urban development strategy 2.2) Guidelines for setting local spatial goals 2.3) Guidelines for creating a good governance system in local urban management 2.4) Guidelines for integrating agencies in local government organizations with network partners in urban development 2.5) Guidelines for local budget management towards urban development, and 2.6) Guidelines for following up on results and providing feedback through local participation in urban development.

Keywords: Urbanization Process, Sustainable

บทนำ

การพัฒนาเมืองมีแนวโน้มที่ท้องถิ่นต่างๆ จะมีการเติบโตไปสู่ความเป็นเมืองเพิ่มมากขึ้นในทุก ๆ ปี โดยองค์การสหประชาชาติคาดการณ์ว่า ภายในปี พ.ศ. 2593 โลกจะมีประชากรเมืองประมาณ 2.4 พันล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 66 ของประชากรโลก สำหรับประเทศไทยมีการคาดการณ์ว่าจะมีสัดส่วนประชากรเมืองถึงร้อยละ 73 โดยแนวโน้มการกลายเป็นเมือง มีการเติบโตของเมืองขนาดกลางและขนาดเล็ก เมืองศูนย์กลางระดับภูมิภาคและเมืองขนาดกลางจะมีความหนาแน่นของประชากรเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด (สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566) กรณีในประเทศไทย พบว่า ประชากรก็ยังกระจุกในเขตเมืองหลวงเป็นหลัก ทั้งนี้ในพื้นที่จังหวัดต่างๆ ก็พบว่าความเป็นเมืองก็จะกระจุกในเขตตัวเมืองของจังหวัด หรืออำเภอใหญ่ๆ หลายเมือง โดย Hawley (1981) ได้มองว่า ชุมชนเมืองเป็นรูปแบบสำคัญที่มนุษย์ได้พัฒนาขึ้นมา เนื่องจากการปรับตัวของมนุษย์ ดังนั้นเราจะพบเห็นกระบวนการเป็นเมืองเติบโตขึ้นในทุกๆ พื้นที่ ทั้งนี้ กระบวนการเป็นเมืองหมายถึง สัดส่วนที่เปลี่ยนแปลงไปของประชากรที่อยู่ในพื้นที่ที่เรียกว่าเมืองที่เพิ่มมากขึ้น (ดารณี ถวิลพิพัฒน์กุล, 2544) ถึงแม้การเปลี่ยนแปลงแค่เพียง

จำนวนประชากร ย่อมส่งผลต่อการพัฒนาสิ่งต่างๆ ตามมามากมาย ทั้งนี้ กระบวนการเป็นเมืองอาจส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงได้ทั้งในแง่บวกและแง่ลบ ขึ้นอยู่กับเตรียมรับกับการพัฒนาของแต่ละพื้นที่

กรณีพื้นที่ที่เกิดกระบวนการเป็นเมืองในเขตรอบนอก ก็ถือว่ามีความน่าสนใจอย่างมาก ดังเช่น กรณีในองค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ตก จังหวัดนครสวรรค์ เนื่องด้วยถือเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นขนาดเล็ก แต่เมื่อพิจารณาในจำนวนประชากรที่เริ่มมีความเป็นเมืองมากขึ้นในทุก ๆ ปี มีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นในทุก ๆ ปี โดยปี พ.ศ.2564 มีจำนวน 17,195 คน และปี พ.ศ.2565 มีจำนวน 17,571 คน และปี พ.ศ. 2566 มีจำนวน 17,928 คน โดยปัจจุบัน มีครัวเรือน จำนวน 9,006 คน (สำนักงานบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, 2566) นอกจากนี้ หากพิจารณาถึงทิศทางการพัฒนาในเขตอำเภอเมืองของนครสวรรค์แต่ละพื้นที่กำลังมุ่งสู่การพัฒนาเมืองมากขึ้น โดยเริ่มมีการปรับตัวในการเพิ่มการพัฒนาทางโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ขึ้นมา รองรับการพัฒนาของจากภาครัฐ เช่น โครงการพัฒนาและเสริมสร้างเศรษฐกิจฐานรากของบึงอ้อ โครงการก่อสร้างเขื่อนกันตลิ่งริมแม่น้ำเจ้าพระยาในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ตก เพื่อป้องกันน้ำท่วมในเขตเศรษฐกิจของเมือง และมีลงทุนของบริษัทเอกชนรายใหญ่ เช่น หมู่บ้านจัดสรรขนาดใหญ่ หมู่บ้านดีพร้อม หมู่บ้านอยู่เจริญ หมู่บ้านชัยเจริญวิวัฒนา หมู่บ้านกิตติยาพร้อมเพอร์ดี วิลล่ารีสอร์ท ฯลฯ ทั้งนี้การขยายตัวเข้ามาอยู่อาศัยในเขตนี้เยอะมากขึ้น เนื่องด้วยเพราะอยู่ใกล้เขตเทศบาลนครนครสวรรค์ จึงทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ตกเป็นพื้นที่รองรับที่อยู่อาศัยในเขตเมือง ในขณะนี้ได้มีเตรียมความพร้อมที่จะยกฐานะเป็นเขตเทศบาลต่อไป ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงสนใจ ศึกษาถึงปัญหากระบวนการเป็นเมือง และหาแนวทางการพัฒนากระบวนการเป็นเมืองอย่างยั่งยืนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ตก จังหวัดนครสวรรค์ เพื่อนำเป็นข้อเสนอการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดความต่อเนื่องสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหากระบวนการเป็นเมืองของเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ตก จังหวัดนครสวรรค์
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนากระบวนการเป็นเมืองอย่างยั่งยืนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ตก จังหวัดนครสวรรค์

ข้อคำถามวิจัย

1. ปัญหากระบวนการเป็นเมืองขององค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ตก จังหวัดนครสวรรค์ มีอย่างไร
2. แนวทางการพัฒนากระบวนการเป็นเมืองอย่างยั่งยืนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ตก จังหวัดนครสวรรค์ มีอย่างไร

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา ในการวิจัยครั้งนี้ ศึกษาถึงเรื่องปัญหากระบวนการเป็นเมือง และแนวทางการพัฒนากระบวนการเป็นเมืองอย่างยั่งยืนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ตก จังหวัดนครสวรรค์

ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลหลัก

การวิจัยครั้งนี้ ผู้ให้ข้อมูลหลักคือ ผู้นำชุมชน จำนวน 10 คน ตัวแทนประชาชนแต่ละหมู่บ้าน จำนวน 10 คน ตัวแทนภาคเอกชน 10 คน และนักวิชาการ จำนวน 10 คน โดยเลือกจากผู้ที่มีคุณสมบัติที่มีบทบาทกับการพัฒนาเมือง และอาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ตก

แนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดที่เกี่ยวกับการพัฒนาเมืองมีหลายแนวคิดที่สามารถนำมาใช้อธิบาย แต่จากประเด็นดังกล่าวข้างต้น จึงขอใช้แนวคิดที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดการจัดการเชิงระบบนิเวศเมือง พร้อมทั้งแนวคิดการวางแผนพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน แนวคิดการการพัฒนาเมืองครอบคลุม และแนวคิดพื้นที่สุขภาวะมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. แนวคิดการจัดการเชิงระบบนิเวศเมือง (Urban Ecosystem) ระบบนิเวศในเมือง เป็นระบบนิเวศที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงแทนที่ระบบนิเวศดั้งเดิมในพื้นที่ธรรมชาติ ทั้งนี้ ระบบนิเวศในเมือง เป็นระบบที่เลี้ยงตนเองไม่ได้ เนื่องจากไม่สามารถผลิตอาหาร และปัจจัยดำรงชีวิตต่าง ๆ ได้เพียงพอที่จะรองรับประชากรทั้งหมดได้ ต้องอาศัยทรัพยากรจากภายนอกระบบเข้ามาเลี้ยงดูประชากร (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2564)

2. แนวคิดการวางแผนพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน (Sustainable Urban Development Strategies) โดยสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2566) ได้รวบรวมแนวคิดการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืนไว้อย่างน่าสนใจ โดยให้ความสำคัญกับมิติต่าง ๆ ได้แก่

ภาพที่ 3 แนวคิดการวางแผนพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน
(ที่มา: สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566)

- 2.1) มิติเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Dimension)
- 2.2) มีเป้าหมายเชิงพื้นที่ (Territorial Focus)
- 2.3) ธรรมาภิบาล (Governance)
- 2.4) การบูรณาการข้ามภาคส่วน (Cross-sectoral integration)
- 2.5) การจัดการงบประมาณ (Funding and Finance)
- 2.6) การติดตามผล (Monitoring)

3. แนวคิดเมืองครอบคลุม (Inclusive City) เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน เมืองที่ครอบคลุม คือ เมืองที่มีความหลากหลาย มีพหุวัฒนธรรม และมีการมีส่วนร่วมและความเท่าเทียมกัน โดยไม่มีการกีดกันทางสังคมและเศรษฐกิจ ไม่มีการเลือกปฏิบัติต่อกลุ่มบางกลุ่มในการมีส่วนร่วมต่างๆ ของเมือง โดยตามแนวคิดนี้ เมืองครอบคลุม จึงเป็นกระบวนการพัฒนาที่เปิดกว้างและตอบสนองต่อความต้องการของผู้คนที่หลากหลายภายในเขตเมือง ทำให้กลุ่มคนต่าง ๆ สามารถเข้าถึงทรัพยากรและบริการสาธารณะได้อย่างเสมอภาคและเท่าเทียม ทั้งในแง่ของการจัดการศึกษา การจัดการระบบสาธารณสุข ระบบคมนาคม การจัดสรรพื้นที่สาธารณะ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น (สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565)

4. แนวคิดพื้นที่สุขภาวะ (Healthy space) โดยการจัดการพื้นที่สุขภาวะ คือ การจัดการข้อจำกัดของพื้นที่ให้เอื้อต่อสุขภาวะของผู้คนในสังคม ซึ่งพื้นที่ที่รกร้าง สุ่มเสี่ยงต่อสุขภาวะ จะได้รับการออกแบบให้เอื้อต่อสุขภาวะของสมาชิกในพื้นที่ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม เพื่อให้พื้นที่นั้นกลับกลายเป็นพื้นที่ที่เอื้อต่อกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมทางสุขภาพที่ดีในทุกมิติ ทั้งทางร่างกาย ทางจิตใจ ทางสติปัญญา และทางสังคมของประชาชนที่อยู่ในละแวกพื้นที่นั้น ผ่านโครงสร้างทางกายภาพที่สร้างขึ้นร่วมกันของคนในพื้นที่ และภาคีที่เกี่ยวข้อง (กุลธิดา จันทรเจริญ และคณะ, 2556) ทั้งนี้ การพัฒนาพื้นที่สุขภาวะยากที่จะยั่งยืน หากมิได้เกิดขึ้นบนฐานของความร่วมมือ โดยเฉพาะความร่วมมือจากเจ้าของพื้นที่ (กุลธิดา จันทรเจริญ, 2560)

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร และ กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ผู้นำชุมชน และประชาชนที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ตก ภาคเอกชน และนักวิชาการ ทั้งนี้โดยผู้ให้ข้อมูลหลักจะเลือกจากตัวแทนผู้นำในชุมชน 10 คน และตัวแทนประชาชนแต่ละหมู่บ้าน 10 คน ตัวแทนภาคเอกชน 10 คน และนักวิชาการที่มี

ความเชี่ยวชาญในการวางแผนพัฒนาเมืองจำนวน 10 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เพื่อให้ได้ผู้ที่มีคุณสมบัติที่มีบทบาทและความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาเมืองมากยิ่งขึ้น

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ และการประชุมกลุ่ม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาค้นคว้า และสังเคราะห์เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเก็บ.
3. รวบรวมโดยการลงพื้นที่สัมภาษณ์กับกลุ่มเป้าหมายถึงประเด็นเรื่องปัญหากระบวนการเป็นเมือง และใช้จัดการประชุมกลุ่มกับกลุ่มเป้าหมายในการศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนากระบวนการเป็นเมืองอย่างยั่งยืนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ก จังหวัดนครสวรรค์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยนำผลการสัมภาษณ์ถึงปัญหากระบวนการเป็นเมืองในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ก และการประชุมกลุ่มถึงเรื่องแนวทางการพัฒนากระบวนการเป็นเมืองอย่างยั่งยืนมาถอดเทป มาจัดหมวดหมู่ของมโนทัศน์ (Concept) เพื่อสังเคราะห์ข้อมูล โดยผู้วิจัยได้กำหนด แยกเป็นหมวดหมู่ และทำการเปรียบเทียบความเหมือน และความแตกต่างของแต่ละมโนทัศน์ ซึ่งผู้วิจัยได้ตรวจสอบความแม่นยำของข้อมูล โดยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) มีรายละเอียดของวิธีการดังนี้ (สุรางค์ จันทวานิช, 2553)

1. การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data triangulation) โดยการพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ได้นั้นมาถูกต้องหรือไม่ ซึ่งวิธีการตรวจสอบจะกระทำโดยการตรวจสอบแหล่งของข้อมูล ซึ่งแหล่งที่มาจะพิจารณาในการตรวจสอบได้แก่ แหล่งเวลา แหล่งบุคคล และแหล่งสถานที่

2. การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย (Investigator triangulation) การตรวจสอบข้อมูลจากการเก็บข้อมูลภาคสนามที่มีทั้งผู้วิจัยและผู้ช่วยจดประเด็นการสัมภาษณ์ หลังจากการเก็บข้อมูลแล้วนำมาอภิปรายเพื่อบันทึกข้อมูลด้วยกันและเห็นตรงกัน

3. การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล (Methodological triangulation) โดยการใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ กันในการรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน และนำประเด็นที่สอดคล้องกันมาใช้ในการอธิบาย ช่วยให้ข้อมูลมีความสมบูรณ์และถูกต้องมากยิ่งขึ้น

หลังจากได้ตรวจสอบความแม่นยำของข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้การตรวจสอบสามเส้าแล้ว นำข้อมูลมาสรุปจัดหมวดหมู่ของมโนทัศน์ (Concept) ของการศึกษาปัญหาของกระบวนการเป็นเมืองในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ตก จังหวัดนครสวรรค์ เพื่อสร้างความชัดเจนในประเด็นนำไปสู่การสังเคราะห์โดยใช้หลักการอุปนัย เพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนากระบวนการเป็นเมืองอย่างยั่งยืนที่สอดคล้องกับปัญหากระบวนการเป็นเมืองในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ตก จังหวัดนครสวรรค์ และเพื่อให้ผลการศึกษา มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาปัญหากระบวนการเป็นเมืองในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ตก จังหวัดนครสวรรค์ จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก ผลวิจัยปรากฏว่า มีปัญหาดังนี้

1.1) ปัญหาการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเมือง เนื่องด้วยประชาชนส่วนใหญ่ยังมีเข้าใจว่าหน้าที่ในการวางแผนพัฒนาเมืองให้เจริญเป็นหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยตรง จึงทำให้ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอต่อทิศทางการพัฒนาเมืองมากนัก

1.2) เป้าหมายของการพัฒนาพื้นที่ไม่ชัดเจน จากการสัมภาษณ์พบว่า ความต้องการรูปแบบการเป็นเมืองของแต่ละกลุ่มต่างกัน เช่น ประชาชนส่วนหนึ่งของการให้เป็นเมืองที่มีความเจริญในเขตตลาดเป็นหลัก เพื่อเป็น

ศูนย์การค้าขายที่ครบครัน แต่ประชาชนบางส่วนต้องการให้วางแผนพัฒนาเมืองในกระจายทุกชุมชน จึงทำให้พื้นที่ต่างคนต่างพัฒนา โดยไม่ได้มีการมาวางแผนพัฒนาเมืองร่วมกันโดยเฉพาะ

1.3) การบริหารเมืองยังไม่มุ่งเน้นประสิทธิภาพครอบคลุมทุกด้าน เนื่องจากการบริหารเน้นไปที่การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของเมือง แต่ขาดมิติการพัฒนาที่หลากหลาย

1.4) ปัญหาการบูรณาการกับหน่วยงานในการพัฒนาเมือง เนื่องด้วยการพัฒนาเมืองให้เกิดขึ้นต้องใช้การบูรณาการระหว่างหน่วยงานรัฐ และภาคเอกชน กับภาคประชาชนร่วมกันพัฒนา แต่ยังขาดการประสานงานในการพัฒนาร่วมกันในบางเรื่อง

1.5) งบประมาณไม่สอดคล้องกับการพัฒนาเมือง เนื่องด้วยอยู่ในรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบลจึงทำให้งบประมาณในการพัฒนาพื้นที่ยังมีไม่มากนัก ซึ่งทำให้ไม่สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาเมืองในทุกด้านที่ต้องใช้งบประมาณค่อนข้างสูง

1.6) การติดตามการพัฒนาเมืองยังไม่ต่อเนื่อง เนื่องด้วยไม่ได้มีส่วนงานที่ดูแลรับผิดชอบโดยตรงในการพัฒนาเมืองเฉพาะทำให้ขาดการรายงานผลการพัฒนาเมืองอย่างต่อเนื่อง

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนากระบวนการเป็นเมืองขององค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ตก จังหวัดนครสวรรค์ จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการประชุมกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ผลวิจัยปรากฏว่า มีแนวทางดังนี้

2.1) แนวทางจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองแบบมีส่วนร่วม

2.1.1) การทำจัดฐานข้อมูลการพัฒนาให้เป็นปัจจุบัน

2.1.2) การวิเคราะห์สภาพของเมืองโดยคนในชุมชน

2.1.3) การกำหนดทิศทางการพัฒนาเมืองร่วมกัน

2.1.4) การกำหนดการแนวทางการพัฒนาร่วมกัน

2.2) แนวทางวางเป้าหมายในเชิงพื้นที่ของท้องถิ่น

2.2.1) การวางเป้าหมายระยะสั้น

2.2.2) การวางเป้าหมายระยะกลาง

2.2.3) การวางเป้าหมายระยะยาว

2.3) แนวทางการสร้างระบบธรรมาภิบาลในการจัดการเมืองของ
ท้องถิ่น

2.3.1) การให้ประชาชนมีส่วนร่วมตรวจสอบความโปร่งใสใน
การบริหารโครงการที่พัฒนาเมือง

2.3.2) การกระจายผลประโยชน์การพัฒนาย่างทั่วถึงในทุก
หมู่บ้าน

2.4) แนวทางการบูรณาการหน่วยงานในองค์การปกครองส่วน
ท้องถิ่นกับภาคีเครือข่ายในการพัฒนาเมือง

2.4.1) การส่งเสริมความร่วมมือของกลุ่มองค์กรทางสังคมและ
ชุมชน กลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ในท้องถิ่นกลุ่มสถาบันการศึกษาและหน่วยงานวิจัย
และพัฒนา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคส่วนราชการต่าง ๆ ภาคีเครือข่าย
อื่น ๆ ภายในพื้นที่

2.4.2) ส่งเสริมการบูรณาการหน่วยงานต่างๆ ภายนอกพื้นที่

2.5) แนวทางการจัดการงบประมาณในท้องถิ่นสู่การพัฒนาเมือง

2.5.1 ส่งเสริมการจัดหางบประมาณจากภายในชุมชนให้มีส่วน
ร่วมของความเป็นเจ้าของร่วมกัน

2.5.2 ส่งเสริมการจัดหางบประมาณจากภายนอก โดยให้
ภาคเอกชนร่วมลงทุนการพัฒนาพื้นที่สาธารณะที่ก่อให้เกิดประโยชน์ในการ
พัฒนาได้

2.6) แนวทางการติดตามผลและสะท้อนข้อมูลกลับโดยการมีส่วนร่วม
ของท้องถิ่นในการพัฒนาเมือง

2.6.1) การแต่งตั้งคณะทำงานในการติดตามการพัฒนาเมืองโดย
การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน

2.6.2) การจัดทำรายงานผลการพัฒนาเมือง โดยศึกษาผลกระทบ
ของกระบวนการเป็นเมืองในรูปแบบที่ประชาชนและทุกภาคส่วนเข้าถึงได้ง่าย

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษา

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องการศึกษาแนวทางการพัฒนากระบวนการเป็นเมืองอย่างยั่งยืน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ตัก จังหวัดนครสวรรค์ คณะผู้วิจัยค้นพบประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายได้ดังต่อไปนี้

ในการศึกษาเรื่องปัญหากระบวนการเป็นเมืองในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ตัก จากผลการวิจัยพบว่าปัญหาการมีส่วนร่วมในการ

วางแผนพัฒนาเมือง เป้าหมายของการพัฒนาพื้นที่ไม่ชัดเจน การบริหารเมืองยังไม่มุ่งเน้นประสิทธิภาพครอบคลุมทุกด้าน ปัญหาการบูรณาการกับหน่วยงานในการพัฒนาเมือง งบประมาณไม่สอดคล้องกับการพัฒนาเมือง การติดตามการพัฒนาเมืองยังไม่ต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับปัญหาการพัฒนาเมืองตามแนวคิดกระบวนการเป็นเมืองของเทศบาลนครขอนแก่น ที่พบว่า กระบวนการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเมืองอาจส่งผลกระทบในปัญหาด้านเศรษฐกิจอาจก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำมากขึ้น ส่วนปัญหาด้านสังคม เกิดปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัยของคนไร้บ้าน และการกระจายรูปแบบของงานอาจเข้าไม่ถึงทุกคนในสังคม ส่งผลให้เกิดความสัมพันธของคนในสังคมลดลง (จารุวรรณ ประวันเน, 2564)

โดยแนวทางในการพัฒนากระบวนการเป็นเมือง จากงานวิจัยพบว่ามีแนวทางดังนี้ 1) แนวทางจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองแบบมีส่วนร่วม 2) แนวทางวางเป้าหมายในเชิงพื้นที่ของท้องถิ่น 3) แนวทางการสร้างระบบธรรมาภิบาลในการจัดการเมืองของท้องถิ่น 4) แนวทางการบูรณาการหน่วยงานในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกับภาคีเครือข่ายในการพัฒนาเมือง 5) แนวทางการจัดการงบประมาณในท้องถิ่นสู่การพัฒนาเมือง และ 6) แนวทางการติดตามผลและสะท้อนข้อมูลกลับโดยการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น ในการพัฒนาเมืองสอดคล้องกับแนวทางการวางแผนพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืนตามแนวทางของสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในมิติเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Dimension) มิติมีเป้าหมายเชิงพื้นที่ (Territorial Focus) มิติธรรมาภิบาล (Governance) มิติการบูรณาการข้ามภาคส่วน (Cross-sectoral integration) มิติการจัดการงบประมาณ (Funding and Finance) มิติการติดตามผล (Monitoring) (สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566) ซึ่งทำให้การพัฒนาสามารถปรับหลักการทำงานร่วมกันไปสู่การพัฒนาเมืองที่เหมาะสมมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้นำชุมชนส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในการพัฒนากระบวนการเป็นเมืองแก่ประชาชนเพื่อส่งเสริมต่อการมีส่วนร่วมอย่างเข้าใจ
2. ประชาชนควรติดตามทิศทางการพัฒนาเมืองอย่างต่อเนื่องและมีส่วนร่วมในพัฒนาเมืองในทุกๆ ด้าน
3. การพัฒนาเมืองควรให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและพัฒนาอย่างบูรณาการกับภาคส่วนต่างๆ
4. การพัฒนาเมืองควรให้สถาบันการศึกษามาร่วมศึกษาผลของการพัฒนาเมืองเพื่อนำข้อมูลมาวางแผนการพัฒนากกระบวนการเป็นเมืองให้เกิดความยั่งยืนสืบต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยถึงผลกระทบของกระบวนการเป็นเมืองทั้งในแง่บวกและลบ เพื่อให้ทราบถึงภาพรวมของผลจากการพัฒนาสู่กระบวนการเป็นเมือง
2. ควรศึกษาวิจัยถึงปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการเป็นเมืองในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบต่างๆ

บทสรุป

ในการศึกษาแนวทางการพัฒนากระบวนการเป็นเมืองอย่างยั่งยืนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ตก ผู้วิจัยได้ครอบคลุมถึงปัญหากระบวนการเป็นเมืองในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ตก พบว่ามีปัญหา ดังนี้ 1) ปัญหาการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเมือง 2) เป้าหมายของการพัฒนาพื้นที่ไม่ชัดเจน 3) การบริหารเมืองยังไม่มุ่งเน้นประสิทธิภาพครอบคลุมทุกด้าน 4) ปัญหาการบูรณาการกับหน่วยงานในการพัฒนาเมือง 5) งบประมาณไม่สอดคล้องกับการพัฒนาเมือง 6) การติดตามการพัฒนาเมืองยังไม่ต่อเนื่อง และศึกษาแนวทางในการพัฒนากกระบวนการเป็นเมือง พบว่ามี

แนวทางดังนี้ 1) แนวทางจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองแบบมีส่วนร่วม 2) แนวทางวางเป้าหมายในเชิงพื้นที่ของท้องถิ่น 3) แนวทางการสร้างระบบธรรมาภิบาลในการจัดการเมืองของท้องถิ่น 4) แนวทางการบูรณาการหน่วยงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับภาคีเครือข่ายในการพัฒนาเมือง 5) แนวทางการจัดการงบประมาณในท้องถิ่นสู่การพัฒนาเมือง และ 6) แนวทางการติดตามผลและสะท้อนข้อมูลกลับโดยการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นในการพัฒนาเมือง

เอกสารอ้างอิง

- กุลธิดา จันทรเจริญ. (2560). **เส้นทางการพัฒนาพื้นที่สุขภาวะเขตเมือง**. กรุงเทพฯ: พี เอ ลีฟวิ่งการพิมพ์.
- กุลธิดา จันทรเจริญ และคณะ. (2556). **การศึกษาบริบทพื้นที่ชุมชนเมืองเพื่อการพัฒนาพื้นที่สุขภาวะ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร**. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยเพื่อพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยสยาม.
- ดารณี ถวิลพิพัฒน์กุล. (2544). **กระบวนการเป็นเมืองกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในประเทศกำลังพัฒนา**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จารุวรรณ ประวันเน. (2564). **กระบวนการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเมืองอัจฉริยะ : กรณีศึกษาเทศบาลนครขอนแก่น**. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สุภาภค์ จันทวานิช. (2553). **วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ**. (พิมพ์ครั้งที่ 18). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2564). **แผนแม่บทบูรณาการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. 2558-2564**. ออนไลน์ เข้าถึงใน: https://chm-thai.onep.go.th/?page_id=789. สืบค้นเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2566.

- สำนักงานบริหารการทะเบียนกรมการปกครอง. (2566). ออนไลน์ เข้าถึงใน <https://stat.bora.dopa.go.th/>. สืบค้นเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2566.
- สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566-2570**. ออนไลน์ เข้าถึงใน https://www.nesdc.go.th/main.php?filename=develop_issue. สืบค้นเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566.
- Hawley, Amos H. (1981). **Urban Society: An Ecological Approach**. New York: John Wiley & Son.

หลักเกณฑ์และข้อแนะนำสำหรับการเขียนบทความและการส่งต้นฉบับ

วารสารพิกุล เป็นวารสารที่ตีพิมพ์เผยแพร่เป็นราย 6 เดือน (ปีละ 2 ฉบับ: ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน) และฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม) โดยมีข้อกำหนด ดังนี้

1. ประเภทของบทความ

1.1 บทความทางวิชาการ เป็นบทความที่เขียนขึ้นในลักษณะวิเคราะห์วิจารณ์ หรือเสนอแนวคิดใหม่ ๆ จากพื้นฐานทางวิชาการหรือเป็นบทความทางวิชาการที่เขียนขึ้นเพื่อเป็นความรู้แก่บุคคลทั่วไป

1.2 บทความวิจัย และบทความวิทยานิพนธ์ เป็นบทความที่มีรูปแบบของการวิจัยตามหลักวิชาการ กล่าวคือ มีการตั้งสมมติฐานหรือมีการกำหนดปัญหาที่ชัดเจนระบุวัตถุประสงค์ที่แน่นอน มีการค้นคว้าอย่างมีระบบรวบรวมวิเคราะห์ข้อมูลตีความและสรุปผลตรงตามวัตถุประสงค์

2. รูปแบบของบทความ

2.1 ลักษณะโดยทั่วไป ต้นฉบับของบทความควรมีความยาว 15-20 (รวมภาพประกอบ) หน้าขนาดกระดาษ A5 แบบอักษร TH Sarabun PSK ขนาด 15 ระยะขอบด้านบน 2.41 ซม. ด้านล่าง 1.70 ซม. ด้านซ้าย 2.41 ซม. ด้านขวา 1.70 ซม. (สามารถดาวน์โหลดแบบฟอร์มได้ที่เว็บไซต์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ <http://huso.kpru.ac.th/>)

2.2 ภาษา เป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ กรณีที่เป็นภาษาอังกฤษต้องผ่านการตรวจสอบความถูกต้องจากผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาก่อนส่งบทความมายังกองบรรณาธิการ

2.3 ชื่อเรื่อง ควรกะทัดรัด ไม่ยาวเกินไปชื่อเรื่องให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษต้นฉบับ ให้พิมพ์ชื่อเรื่องภาษาไทย ตามด้วยภาษาอังกฤษตัวอักษร TH Sarabun PSK ขนาด 20 ตัวหนา

2.4 ชื่อผู้เขียนและหน่วยงานสังกัด ให้ระบุชื่อนามสกุลของผู้เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่ต้องระบุตำแหน่งหรือคำนำหน้าชื่อ แต่ให้ระบุงานประจำและหน่วยงานสังกัดที่เชิงอรรถ

2.5 บทคัดย่อ ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ บทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ให้มีจำนวนคำควรอยู่ระหว่าง 200-250 คำ ควรเป็นบทคัดย่อที่สั้น ใช้คำกระชับและให้สาระสำคัญตรงประเด็น ไม่ควรเขียนตามบทคัดย่อตามแบบที่เขียนในงานวิทยานิพนธ์หรือรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

2.6 คำสำคัญ กำหนดคำสำคัญที่เหมาะสมสำหรับการนำไปใช้เป็นคำค้นในระบบฐานข้อมูล ที่ผู้ค้นหามหาความสามารถหาได้ง่าย ให้ระบุคำสำคัญ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ใส่ไว้ท้ายบทคัดย่อของแต่ละภาษาอย่างละไม่เกิน 5 คำสำคัญ

2.7 บทนำ อธิบายถึงที่มาและความสำคัญของปัญหา กรณีที่เป็นบทความวิจัยให้แสดงเหตุผลที่นำไปสู่การศึกษาวิจัยพร้อมทั้งจุดมุ่งหมายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.8 วิธีการวิจัย เครื่องมือการวิจัยและระเบียบวิธีวิจัย (สำหรับบทความวิจัย) ให้อธิบายกระบวนการดำเนินการวิจัยวิธีการศึกษาสิ่งที่นำมาศึกษา จำนวน ขนาด ลักษณะเฉพาะของตัวอย่างที่ศึกษา ตลอดจนเครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการศึกษาอธิบายแบบแผนการวิจัย การเลือกตัวอย่างวิธีการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

2.9 ผลการวิจัย (สำหรับบทความวิจัย) ให้เสนอผลวิจัยอย่างชัดเจนตรงประเด็น ตามลำดับขั้นตอนของการวิจัย โดยต้องมีการแปลความหมายและวิเคราะห์ผลที่ค้นพบและสรุปเทียบกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ (ถ้ามี)

2.10 การอภิปรายผล การวิพากษ์ วิจารณ์ สรุป และข้อเสนอแนะ (สำหรับบทความวิจัย) ให้ชี้แจงผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ สมมติฐาน หรือข้อคำถามวิจัย อภิปรายให้เห็นถึงความสอดคล้องหรือขัดแย้งกับผลวิจัยของผู้อื่นที่มีอยู่ก่อนหรือไม่ อย่างไร เหตุผลใดจึงเป็นเช่นนั้น และให้จบด้วยบทสรุปและข้อเสนอแนะที่จะนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์หรือตั้งประเด็นคำถามการวิจัย ซึ่งเป็นแนวทางสำหรับการทำวิจัยต่อไป เป็นต้น

2.11 กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) ให้ระบุสั้น ๆ ถึงผู้ให้การสนับสนุน หรือผู้มีส่วนช่วยทำให้งานวิจัยหรือบทความสำเร็จสมบูรณ์

3. การเขียนเอกสารอ้างอิงและบรรณานุกรม

ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบ นาม-ปี (Author-Year Format)

3.1 การอ้างอิงในเนื้อหา (In text citation)

ภาษาไทย (ชื่อ นามสกุล, ปีพ.ศ., หน้า)

ภาษาอังกฤษ (นามสกุล, ปี ค.ศ.)

3.1.1 อ้างอิงในเนื้อหาจากสื่อสิ่งพิมพ์ (หนังสือ ตำรา เอกสาร)

ผู้แต่งคนเดียว

การอ้างอิงให้ระบุ ชื่อ-นามสกุล ผู้แต่ง (ภาษาไทย) หรือ นามสกุลผู้แต่ง (ภาษาอังกฤษ) ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ปีที่พิมพ์ เครื่องหมายจุลภาค (,) ตามด้วยหมายเลขหน้าเอกสารที่อ้างอิง ใส่ไว้ในวงเล็บท้ายข้อความที่อ้างอิง เช่น

(ปทีป เมธาคุณวุฒิ, 2544, หน้า 57)

- กรณีที่สรุปเนื้อหามาหมดทั้งเล่ม ไม่เฉพาะส่วนใดส่วนหนึ่งไม่ต้องระบุเลขหน้า เช่น

(บุญศักดิ์ แสงระวี, 2546)

- กรณีที่ผู้แต่ง ใช้ฐานันดรศักดิ์ บรรดาศักดิ์ สมณศักดิ์ นำหน้าให้คงไว้เหมือนที่ปรากฏในหน้าปกในของหนังสือ เช่น

(พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2540)

- กรณีผู้แต่งมียศทางทหาร ตำรวจ ตำแหน่งทางวิชาการ คำเรียกทางวิชาชีพไม่ต้องใส่ เช่น ศาสตราจารย์นายแพทย์ประเวศ วะสี เป็น

(ประเวศ วะสี, 2540)

- การอ้างอิงเอกสารหลายเรื่อง แต่ผู้แต่งคนเดียวกัน ให้เขียนชื่อผู้แต่งครั้งเดียว แล้วเรียงปีที่พิมพ์จากน้อยไปหามาก

(ประเวศ วะสี, 2544; 2545)

ผู้แต่ง 2-3 คน

ให้ลงรายการด้วยชื่อ นามสกุล ของผู้แต่งทั้ง 2-3 คน เช่น

(พลฤทธิ ศิริบริวรรณพิทักษ์ และสุชาติ กิจพิทักษ์, 2545)

(Shah & Ratcliffe, 2003)

(วันทยา วงศ์ศิลปภิรมย์, อมรรัตน์ พันธงาม และชนานิป ทั้ยแป,

2545)

(Kotler, Bowen & Makens, 1999)

Page & Dowling (2002) ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า

ท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ได้อย่างน่าสนใจว่า.....

ผู้แต่งมากกว่า 3 คน

ให้ลงรายการด้วยชื่อ-นามสกุลของผู้แต่งคนแรกและตาม

ด้วยคำว่า “คนอื่น ๆ” หรือ “et al” ในภาษาอังกฤษ เช่น

(พลฤทธิ ศิริบริวรรณพิทักษ์ และคนอื่น ๆ, 2545)

(Shah, et al, 2003)

ผู้แต่งที่เป็นสถาบัน

ให้ลงรายการด้วยหน่วยงานระดับสูงก่อน และตามด้วย

หน่วยงานระดับรอง ลงมา เช่น

(มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, บัณฑิตวิทยาลัย, 2544)

เอกสารไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง

ให้ลงชื่อเรื่องแล้วตามด้วยปีที่พิมพ์ และเลขหน้า เช่น

(การค้าชายแดน, 2544, หน้า 15)

กรณีไม่ใช่ผู้เขียน แต่เป็นผู้รวบรวม เรียบเรียง ผู้แปล หรือ

บรรณาธิการ

ให้ลงรายการด้วยชื่อ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และ
บอกต่อท้ายว่าเป็น “ผู้รวบรวม” “เรียบเรียง” “บรรณาธิการ” หรือ “ผู้แปล”
เช่น

(ดวงสมร อรพินท์, บรรณาธิการ, 2546)

(Fraser & Rose, editor, 1980)

3.4 อ้างอิงในเนื้อหา จากโสตทัศนวัสดุ

ให้ลงรายการชื่อผู้รับผิดชอบหรือผู้ผลิต ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ปีที่ผลิต ตามด้วยเครื่องหมายมหัพภาคคู่ (:) และลักษณะของโสตทัศนวัสดุ

(สำนักงานพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ, 2544: CD-ROM)

3.5 การอ้างอิงในเนื้อหา จากระบบสารสนเทศออนไลน์ (www.)

ให้ลงรายการชื่อผู้รับผิดชอบ หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ปีที่ค้นข้อมูล

(มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, 2547)

(Singh, 2002)

3.6 การอ้างอิงเสริมความ

ในกรณีที่อธิบายหรือขยายความเนื้อหาตอนใดตอนหนึ่งเพื่อให้รายละเอียดขยายความเพิ่มเติม ให้ใส่เครื่องหมายดอกจัน (*) หรือตัวเลขยก (1 2 3 ...) ไว้ท้ายข้อความนั้น และอธิบายหรือขยายความ เพิ่มเติมไว้ในเชิงอรรถท้ายหน้านั้น เช่น

การค้าชายแดนที่มีรอยต่อกับประเทศในกลุ่มลุ่มน้ำโขง¹ ในปี 2540 ที่
ผ่านมา.....

¹การค้าชายแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านด้านจังหวัด
เชียงรายที่ผ่านพิธีการทางศุลกากร ในปี 2540 มีมูลค่ารวมทั้งสิ้น 3,306.17
ล้านบาท

3.2 บรรณานุกรม/ เอกสารอ้างอิง

บรรณานุกรม ประกอบด้วย ชื่อผู้แต่ง ปีที่พิมพ์ ชื่อเรื่อง สถานที่พิมพ์ สำนักพิมพ์ มีแบบแผนการลงรายการอ้างอิงโดยใช้ระบบแบบ American Psychological Association (APA) ดังนี้

ภาษาไทย

ชื่อ นามสกุล./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อเรื่อง./ (ครั้งที่พิมพ์)./

////////ชื่อเมืองที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.

ภาษาอังกฤษ

นามสกุล./อักษรย่อชื่อแรก./ตัวอักษรย่อชื่อย่อกลาง./ (ปีที่พิมพ์)./

////////ชื่อเรื่อง./ (ครั้งที่พิมพ์)./ชื่อเมืองที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.

3.2.1 การใช้ลงรายการชื่อผู้แต่ง

ผู้แต่งที่เป็นบุคคล

- สำหรับผู้แต่งคนไทย ให้ใส่ชื่อ-นามสกุล ไม่ว่าผลงานจะเป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ ไม่ต้องใส่คำนำหน้านาม เช่น นาย นางสาว ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ดร. ฯลฯ ยกเว้นราชทินนาม ฐานันดรศักดิ์ ให้คงไว้ และคั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) เช่น

แม่นมมาส ขวลิขิต, คุณหญิง.

- สำหรับผู้แต่งชาวต่างประเทศ ให้ขึ้นต้นด้วยนามสกุล ตามด้วยตัวอักษรแรกของชื่อต้น ตามด้วยตัวอักษรแรกของชื่อย่อกลาง (ถ้ามี) คั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ระหว่างนามสกุล และชื่อต้น เครื่องหมาย (.) และชื่อย่อกลาง เครื่องหมาย (.) เช่น

Hackett, D. A.

- สำหรับหนังสือที่ผู้แต่งใช้นามย่อ หรือ นามแฝง ให้ใช้ตามที่ปรากฏในหน้าปกใน หากทราบชื่อจริงให้วงเล็บต่อท้าย เช่น

ทมยันตี (วิมล ศิริไพบูลย์)

ผู้แต่งที่เป็นสถาบัน

- ผู้แต่งที่ปรากฏชื่อเป็นหน่วยงานราชการ สถาบันการศึกษา หน่วยงานเอกชน รัฐวิสาหกิจ สมาคม โรงพยาบาล ธนาคาร ฯลฯ ให้ลงรายการชื่อหน่วยงานใหญ่ก่อนและตามด้วยหน่วยงานย่อย โดยให้ลงชื่อตามด้วยประเภทหน่วยงาน เช่น

แม่ฟ้าหลวง, มหาวิทยาลัย. สำนักวิชาวิทยาศาสตร์.

มหาดไทย, กระทรวง. กรมการปกครอง.

ไม่ทราบผู้แต่ง

- ให้ลงรายการแรกด้วยชื่อหนังสือหรือชื่อบทความแทน

3.2.2 การลงรายการปีที่พิมพ์

ให้ใส่ปีที่พิมพ์ล่าสุดที่ปรากฏในหนังสือในวงเล็บตามหลังชื่อผู้แต่ง และตามด้วยเครื่องหมายจุด (.) ถ้าหนังสือไม่ปรากฏปีที่พิมพ์ ให้ใส่ม.ป.ป. (ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์) หรือ n.d. (no date) เช่น

(2446).

(ม.ป.ป.).

(n.d.)

3.2.3 การลงรายการชื่อหนังสือ ตำรา เอกสาร

ให้เขียนตามที่ปรากฏในหน้าปกในของหนังสือ ทั้งชื่อเรื่องหลักและชื่อรอง จบข้อความให้ใส่เครื่องหมายจุด (.) และให้ทำตัวเป็นตัวอักษรเข้ม เช่น

ศาสตร์-ศิลป์ การเขียนผลงานทางวิชาการ.

3.2.4 สถานที่พิมพ์ สำนักพิมพ์

ให้ระบุเมืองที่พิมพ์ตามที่ปรากฏในหนังสือ ตามด้วยสำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์ หากมีทั้งสำนักพิมพ์และโรงพิมพ์ให้ใส่นักพิมพ์แต่ถ้ามีโรงพิมพ์อย่างเดียว ใส่ชื่อโรงพิมพ์ ถ้าไม่ปรากฏทั้งสถานที่พิมพ์และสำนักพิมพ์ ให้ใส่ว่า ม.ป.ท. (ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์) หรือ N.P. (No Place) และ ม.ป.พ. (ไม่ปรากฏ

สำนักพิมพ์) หรือ n.p. (no publisher) หลังสถานที่พิมพ์ให้ใส่เครื่องหมายมหัพภาคคู่ (:) หลังสำนักพิมพ์ให้ใส่เครื่องหมายจุด (.) เช่น

กรุงเทพฯ: นานมีพับลิชชิง.

London: Financial Times.

New York: n.p.

กรุงเทพฯ: ม.ป.พ. หรือ ม.ป.ท.: ม.ป.พ.

กรณีที่เป็นภาษาอังกฤษใช้ N.P.: n.p.

ตัวอย่างการลงรายการอ้างอิงบรรณานุกรม

1. อ้างอิงจากหนังสือ

ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อเรื่อง./ (ครั้งที่พิมพ์)./ สถานที่พิมพ์:/
/////////สำนักพิมพ์. เช่น

ศักดิ์ดา ธนิตกุล. (2544). **กฎหมายกับเศรษฐศาสตร์: ทรัพย์สิน สัญญา และละเมิด.** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: นิติธรรม.

Marek, P. (1996). **Simulation-based Reliability Assessment for Structural Engineers/ Pavel Marek, Mialan Gubstar, Thalia Anagnos.** New Delhi: New light.

2. อ้างอิงจากบทความในวารสาร

ชื่อผู้แต่ง./ (ปี,/เดือน,/วัน)./ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร,/ปีที่(ฉบับที่),
หน้า. เช่น

มฤตดี ใจม่วง. (2555, สิงหาคม 5). มะเร็ง. วารสารหมอชาวบ้าน,
2(112), 21-30.

Bekerian, D. A. (1993, June). In search of the typical
eyewitness. **American Psychologist**, 48, 574-576.

3. อ้างอิงจากรายงานการประชุม

ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่ประชุม)./ชื่อเรื่อง./วันที่ เดือน พ.ศ.(หน้า)./สถานที่พิมพ์:
////////สำนักพิมพ์. เช่น

นิทัศน์ ภัทรโยธิน. (2540). ตลาดซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าใน
การประชุมนักบัญชีทั่วประเทศ ครั้งที่ 15. วันที่ 27-28 มิถุนายน
พ.ศ. 2540 (หน้า 19-35). กรุงเทพฯ: สมาคมนักบัญชี.

Sinlarat, P. (1995). Success and failure of faculty in Thai
University. In Somwang Pitiyanuwat, et al. (Eds),
Preparing teachers for all the World's children:
An of Transformation Proceedings of International
Conference, Bangkok 1992 (pp. 217-233). Bangkok:
UNICEF.

4. การอ้างอิงจากเว็บไซต์ (WWW.)

ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่เผยแพร่ข้อมูล)./ชื่อเรื่อง./เข้าถึงเมื่อ/เดือน/วันที่/ปีพ.ศ./
/////จาก <http://www>. เช่น

การเพาะเลี้ยงกล้วยไม้, ศูนย์. (2555). กล้วยไม้. เข้าถึงเมื่อ
สิงหาคม 5, 2556, จาก <http://www.orchidtropical.com>.

Education, Ministry of. (2005,). **The Regional Seminar
on Higher Education in Southeast Asian
Countries**. Retrieved January 5, 2012, from
<http://www.inter.mua.go.th/>.

5. อ้างอิงจากหนังสือพิมพ์

ชื่อผู้แต่ง หรือชื่อคอลัมน์./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อหนังสือพิมพ์./
/////วันที่/เดือน/ปี/หน้า.

ดิเรก นำชัย. (2556). การเมืองการปกครองของไทยในยุคปัจจุบัน. **ไทยรัฐ**,
20 สิงหาคม 2556. หน้า 5.

Krishman, E. (2007,). Rebuilding self-esteem. **Bangkok Post**,
26 June 2007. pp. 12.

6. อ้างอิงจากจุลสาร

ชื่อผู้แต่งหรือหน่วยงานที่ผลิต./(ปี)./ชื่อเรื่อง./[แผ่นพับ]./สถานที่พิมพ์:
////////ผู้แต่งหรือหน่วยงานที่ผลิต. เช่น

สมาคมผู้สูงอายุตำบลท่าเรือ. (2556). **หลักการดูแลสุขภาพสำหรับผู้
ผู้สูงอายุ**. [แผ่นพับ]. กำแพงเพชร: สมาคมผู้สูงอายุตำบลท่าเรือ.
Research and Training Center on Independent Living. (1993).
**Guidelines for reporting and writing about people
with disabilities**. [Brochure]. Lawrence: Research and
Training Center on Independent Living.

7. การอ้างอิงจากการสัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์./(ปี,/เดือน/วัน)./ตำแหน่ง./สัมภาษณ์. เช่น

วิทยา นาคสม. (2556, มกราคม 9). นายกองค์การบริหารส่วนตำบล
ท่าพุทรา. สัมภาษณ์.
Page, O. (1991, March 5). President, Austin Peary State
University. Interview.

ระเบียบการตีพิมพ์วารสารพิบูล

กองบรรณาธิการวารสารพิบูลได้กำหนดหลักเกณฑ์สำหรับการเขียนบทความและการส่งต้นฉบับ เพื่อเป็นแนวปฏิบัติสำหรับผู้เขียนไว้ เพื่อให้การพิจารณาบทความที่จะตีพิมพ์ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย ดังต่อไปนี้

1. ต้องเป็นบทความวิชาการ บทความวิจัย บทความวิทยานิพนธ์ หรือ บทความหนังสือ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ที่รวมถึง บทความด้าน การศึกษา เศรษฐศาสตร์ การบริหารจัดการ เป็นต้น

2. ต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์ที่ไหนมาก่อน หรือไม่อยู่ในระหว่างการเสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารอื่น

3. ต้องเป็นบทความที่มีรูปแบบเป็นไปตามหลักเกณฑ์และข้อแนะนำ สำหรับการเขียนบทความและการส่งต้นฉบับวารสารพิบูล กรณีกองบรรณาธิการ ได้รับบทความและได้ตรวจสอบพบว่ายังไม่ถูกต้องตามรูปแบบ กองบรรณาธิการ จะส่งคืนให้ผู้เขียนไปทำการแก้ไขให้ถูกต้องก่อนการตีพิมพ์

4. กรณีที่กองบรรณาธิการเห็นว่าบทความมีความถูกต้องตามรูปแบบวารสารพิบูลแล้ว กองบรรณาธิการจะส่งบทความนั้นไปยังผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณากลับกรองและประเมินคุณภาพตามเกณฑ์การประเมิน ที่กองบรรณาธิการกำหนด

5. เมื่อกองบรรณาธิการได้รับบทความคืนจากผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา กลับกรองและประเมินคุณภาพเสร็จแล้ว หากมีการแก้ไขใด ๆ กองบรรณาธิการจะส่งบทความนั้นไปให้ผู้เขียนดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องสมบูรณ์อีกครั้งหนึ่ง โดยกำหนดระยะเวลาภายใน 7 วัน

6. กองบรรณาธิการจะตอบรับให้ผู้เขียนทราบภายใน 7 วัน นับแต่วันที่กองบรรณาธิการได้รับบทความที่ได้ดำเนินการแก้ไข ตามข้อ 5. เรียบร้อยแล้ว และกองบรรณาธิการจะตีพิมพ์บทความนั้นในฉบับปัจจุบันหรือฉบับถัดไป ตามลำดับของการได้รับบทความที่สมบูรณ์

แบบเสนอบทความเพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารพิรุณ
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

สำหรับบุคคลภายใน

ข้าพเจ้า.....ตำแหน่ง.....
วุฒิการศึกษาสูงสุด.....ชื่อปริญญา.....
สังกัดคณะ/สำนัก.....
โปรแกรมวิชา/หน่วยงาน.....
ที่อยู่ติดต่อได้สะดวก เลขที่.....หมู่ที่.....ซอย.....ถนน.....
อำเภอ.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....
โทรศัพท์.....โทรสาร.....E-mail.....

สำหรับบุคคลภายนอก

ข้าพเจ้า.....ตำแหน่ง.....
วุฒิการศึกษาสูงสุด.....ชื่อปริญญา.....
สถานที่ทำงาน.....
ที่อยู่ติดต่อได้สะดวก เลขที่.....หมู่ที่.....ซอย.....ถนน.....
อำเภอ.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....
โทรศัพท์.....โทรสาร.....E-mail.....

ขอเสนอ

- () บทความทางวิชาการ
() บทความวิทยานิพนธ์

- () บทความวิจัย
() บทความกรณีศึกษา

ชื่อเรื่อง (ไทย)

ชื่อเรื่อง (อังกฤษ)

สิ่งที่แนบมาด้วย

1.ต้นฉบับบทความ พร้อมประวัติผู้เขียนบทความในรูปแบบเอกสาร จำนวน 1 ชุด

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความที่เสนอมานี้

- () เป็นผลงานของข้าพเจ้าแต่เพียงผู้เดียว
() เป็นผลงานของข้าพเจ้าและผู้ร่วมตามชื่อที่ระบุในบทความจริง

ลงชื่อ.....

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

วารสารพิรุณ ยินดีต้อนรับบทความจากอาจารย์ นักวิชาการ นิสิตนักศึกษาและผู้สนใจทั่วไป
โดยสามารถส่งบทความไปที่เว็บไซต์วารสารพิรุณ

<https://huso.kpru.ac.th/phikun-journal/index.php>

ติดต่อสอบถามรายละเอียด โทรศัพท์/โทรสาร 055-798-087 มือถือ 062-246-8441

E-mail: Pjkpru@gmail.com

ใบสมัครสมาชิกวารสารพิบูล

ข้าพเจ้า.....

ที่อยู่.....

โทรศัพท์.....โทรสาร.....E-mail.....

ขอสมัครเป็นสมาชิกวารสารพิบูล

- ☐ ปีที่..... พ.ศ. อัตราค่าสมาชิก 1 ปี (2 เล่ม) เป็นเงิน 250 บาท
- ☐ เล่มที่ 1 พ.ศ. อัตราค่าสมาชิก 1 เล่ม เป็นเงิน 130 บาท
- ☐ เล่มที่ 2 พ.ศ. อัตราค่าสมาชิก 1 เล่ม เป็นเงิน 130 บาท

โดยข้าพเจ้าได้จัดส่ง

- ☐ ผ่านบัญชีธนาคาร เลขที่บัญชี.....
- ☐ ธนาณัติ เลขที่.....
- ☐ เงินสด ให้กับผู้รับชื่อ.....

การจัดส่งใบเสร็จรับเงินในนาม

- ☐ ข้าพเจ้า
 - ☐ หน่วยงานราชการ/ นิติบุคคล
- ชื่อ.....
- ที่อยู่.....

การจัดส่งวารสารในนาม.....

ที่อยู่.....

ลงชื่อ.....ผู้สมัครสมาชิก
(.....)/

ประกาศมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
เรื่อง การเรียกเก็บและการเบิกจ่ายเงินค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์บทความในวารสาร
และค่าเล่มวารสาร พ.ศ. ๒๕๖๕

เพื่อให้การดำเนินงานของวารสารพิกุลอันเป็นวารสารเพื่อการเผยแพร่บทความวิชาการและบทความวิจัยในสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๔ ซึ่งกำหนดให้ ผลงานทางวิชาการต้องได้รับการเผยแพร่ในวารสารวิชาการระดับชาติ ซึ่งวารสารวิชาการระดับชาติต้องเป็นวารสารวิชาการที่มีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับในวงวิชาการในสาขาวิชานั้น ๆ หรือสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง โดยวารสารวิชาการนั้นต้องมีการตีพิมพ์อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เป็นระยะเวลาอย่างน้อยสามปี และมีการตรวจสอบคุณภาพของบทความโดยผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบบทความ (Peer Reviewer) ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกจากหลากหลายสถาบันอย่างน้อยสามคน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ๒๕๔๗ ประกอบกับข้อ ๕.๒ และข้อ ๖ แห่งข้อบังคับมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรว่าด้วยการจัดบริการวิชาการและจัดหารายได้ พ.ศ. ๒๕๕๙ และมติที่ประชุมคณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๕ จึงออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เรื่อง การเรียกเก็บและการเบิกจ่ายเงินค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์บทความในวารสารและค่าเล่มวารสาร พ.ศ. ๒๕๖๕ ”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๕ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในประกาศนี้

“มหาวิทยาลัย” หมายความว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

“อธิการบดี” หมายความว่า อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

“วารสาร” หมายความว่า วารสารของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ได้แก่ วารสารพิกุลคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

“ผู้ทรงคุณวุฒิ” หมายความว่า ผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และสาขาอื่น ๆ ตามที่กองบรรณาธิการเห็นสมควร

ข้อ ๔ มหาวิทยาลัยเรียกเก็บเงินค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์บทความ ค่าสมาชิกวารสาร และค่าเล่มวารสารจากบุคลากรภายในและบุคคลภายนอก ดังต่อไปนี้

(๑) ค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์บทความในวารสาร บทความละ ๓,๕๐๐ บาท

(๒) ค่าเล่มวารสาร เล่มละ ๓๐๐ บาท

ข้อ ๕ เงินค่าธรรมเนียมที่เรียกเก็บตามข้อ ๔ ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) นำเงินฝากธนาคารกรุงไทย ชื่อบัญชี เงินฝากถอนคินมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

เลขที่บัญชี ๓๔๗-๑-๐๒๙๙๙๗

(๒) ใช้ใบเสร็จเบ็ดเตล็ดของมหาวิทยาลัยเป็นใบเสร็จรับเงินที่เรียกเก็บตามประกาศนี้

(๓) เมื่อสิ้นปีงบประมาณหากมีเงินเหลือให้สมทบเป็นเงินรายได้เพื่อใช้ในการดำเนินการเกี่ยวกับวารสารพิภพมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ข้อ ๖ การเบิกจ่ายเงินค่าธรรมเนียมที่เรียกเก็บตามข้อ ๔ ให้จัดสรรและเบิกจ่าย ดังต่อไปนี้

(๑) จัดสรรเป็นเงินรายได้ประเภทเงินฝากถอนคินของมหาวิทยาลัย ร้อยละ ๑๐

(๒) ค่าตอบแทนผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจบทความ คนละ ๘๐๐ บาท ต่อ ๑ บทความ

(๓) ค่าตอบแทนผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจบทความและบรรณานุกรมภาษาอังกฤษ บทความละ ๓๐๐ บาท

(๔) ค่าใช้สอยในการประชุมกองบรรณาธิการ ไม่เกินครั้งละ ๑,๐๐๐ บาท

(๕) ค่าใช้สอยในการจัดส่งบทความให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ไม่เกินบทความละ ๒๐๐ บาท

การเบิกจ่ายเพื่อจัดสรรเป็นเงินรายได้ในข้อ ๖ (๑) ให้เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่การเงินเป็นผู้เบิกจ่าย

ข้อ ๗ ค่าใช้จ่ายอื่นที่นอกเหนือจากที่ระบุไว้ในข้อ ๖ ให้เบิกจ่ายตามระเบียบกระทรวงการคลังหรือระเบียบมหาวิทยาลัย

ข้อ ๘ ให้อธิการบดีเป็นผู้รักษาการตามประกาศนี้

ในกรณีที่เกิดปัญหาจากการปฏิบัติตามประกาศนี้ให้อธิการบดีมีอำนาจตีความและวินิจฉัยชี้ขาดการวินิจฉัยชี้ขาดของอธิการบดีถือเป็นที่สุด

ประกาศ ณ วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๕

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปริญญ์ พรหมภาสิต)

รักษาราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

๒๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๕

Signature Code : F+iHxYyjsO๑WWNuULVBh

ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปริยานุช พรหมภาสิต
รักษาราชการแทนอธิการบดี

รองศาสตราจารย์วิสิฐ วัฒนุญวัน
รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลวัฒน์ ภูวิชิต

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์พจนา เพชรรัตน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิษณุ บุญนิยม

กองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร. กาญจนา วิญาปกรณ์

รองศาสตราจารย์ ดร.ศรัณย์ วงศ์คำจันทร์

รองศาสตราจารย์ ดร.ประติษฐ์ นาธีรักษ์

รองศาสตราจารย์ ดร.โชติ บดีรัฐ

รองศาสตราจารย์ ดร.อังคณา ทองพูน พัฒนสร

รองศาสตราจารย์ หทัยวรรณ ไชยะกุล

รองศาสตราจารย์ มัย ตะตียะ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมหวัง แก้วสุฟอง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สหทัยา สิทธิวิเศษ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.บัณฑิตกาญจ ตั้งภากรณ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภัทรา โยธินศิริกุล

21

วารสารพิทกุล

PHIKUN JOURNAL

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
FACULTY OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES, KAMPHAENG PHET RAJABHAT UNIVERSITY